

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

BETÆNKNING

VEDRØRENDE

UNDERPANTSÆTNING AF
LØSØRE

AFGIVET AF DET AF JUSTITSMINISTERIET
DEN 9. MAJ 1955 NEDSATTE UDVALG

BETÆNKNING NR. 172

1957

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. <i>Indledning, udvalgets nedsættelse m. v.</i>	5
II. <i>Udvalgets almindelige bemærkninger.</i>	7
A. De almindelige regler om underpantsætning af løsøre	7
1. Træk af udviklingen	7
2. Forhandlingerne omkring konkursloven	8
3. Udviklingen efter konkursloven	9
4. Udvalgets overvejelser	10
a. I almindelighed	10
b. Genstanden for underpantsætning	10
c. Tinglysningskravet	12
d. Panterettens beskyttelse	13
e. Panthaverens fyldestgørelse	14
f. Andre spørgsmål	15
B. Tilbehørspantet ved fast ejendom	15
1. Mulighederne for særskilt belåning af landbrugsløsøret	16
a. Kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold	16
b. Udvalgets overvejelser	16
1) Tilbehørspanteretten efter tinglysningslovens § 37	16
2) Tilbehørets betydning for realkreditten	17
3) Tilbehørets frigørelse gennem alternative lånetilbud	18
4) Løsørebelåning med principiel opretholdelse af tilbehørspantet	19
5) Reglerne om realisation	22
c. Udvalgets stillingtagen	25
2. Tinglysningslovens § 38	26
C. Registrering af rettigheder over motorkøretøjer	31
1. Tidligere forslag	31
2. Trangen til en særordning for motorkøretøjerne	33
3. De praktiske vanskeligheder ved at henlægge rettighedsregistrering til motorregistrene	35
4. Hovedpunkter af udvalgets forslag	39
5. Oversigt over udvalgsforslaget	42
III. <i>Udvalgets forslag.</i>	44
Forslag til lov om ændringer i tinglysningsloven	44
Bemærkninger til lovforslaget	45
Forslag til lov om ændringer i retsplejeloven	48
Bemærkninger til lovforslaget	48
Forslag til lov om ændringer i konkursloven m. v.	50
Bemærkninger til lovforslaget	50

	Side
Udkast til lov om registrering af rettigheder i motorregistrene	51
Udkast til bekendtgørelse	53
Bemærkninger til lovforslaget	61
Beskrivelse af rettighedsregistrering	72
<i>IV. Udvalgets undersøgelse vedrørende tinglyste underpantsætninger.</i>	<i>78</i>
Tekst	78
Tabeller	84
<i>V. Kort oversigt over retsstillingen i nogle fremmede lande.</i>	<i>100</i>
Norge	100
Sverige	101
Belgien	102
Canada	103
England	103
Frankrig	105
Holland	106
Irland	106
Italien	106
Japan	107
Schweiz	107
Skotland	107
Tyskland (Vesttyskland)	107
U.S.A.	108
Nogle litteraturhenvisninger	111
<i>VI. Bilag til betænkningen.</i>	113
1. Skrivelse fra kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold til justitsministeren af 29. januar 1955.	115
2. Skrivelse fra departementschef Vilhelm Boas til professor, dr. jur. Knud Illum af 24. august 1955.	117
3. Skrivelse fra kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold til justitsministeren af 15. juli 1955.	118
4. Skrivelse fra udvalgets formand til departementschef Vilhelm Boas af 15. september 1955.	120
5. Skrivelse fra foreningen af grossister i værktøj og værktøjsmaskiner til justitsministeren af 16. marts 1955.	121
6. Redegørelse fra professor, dr. jur. Knud Illum om ændring i bestemmelsen i tinglysningslovens § 38.	123
7. Skrivelse fra kreditforeningernes stående fællesudvalg og hypotekforeningernes stående udvalg til fuldmægtig A. Skjoldager-Nielsen af 16. november 1955.	133
8. Skrivelse fra sagførerrådet til udvalget af 29. november 1956.	135
9. Skrivelse fra Forenede Danske Motorejere, Kongelig Dansk Automobil Klub og Landsforeningen Danske Vognmænd til udvalget af 1. december 1956.	136
10. Skrivelse fra Motorbranchens Fællesråd til udvalget af 5. januar 1957.	138

I.

Indledning, udvalgets nedsættelse m. v.

Den 9. maj 1955 nedsatte justitsministeriet et udvalg med den opgave at gennemgå de gældende regler om underpantsætning af løsøre og eventuelt stille forslag om ændring af disse regler.

Til medlemmer af udvalget beskikkedes:

Professor, dr. jur. *Knud Illum*, Århus, formand.

Sparekassedirektør *C. G. Dybdal*, Sparekassen for København og Omegn.

Kontorchef i landbrugsministeriet *C. Th. holbøll*.

Grosserer, cand. jur. *Jørgen Kiær*, København.

Kontorchef, cand. jur. *Ernst Klæbet*, Industrirådet.

Vicedirektør *R. Kæstel*, Københavns Handelsbank.

Landsretssagfører *H. Pagter*, Skive.

Civildommer *H. Ringberg*, Odense.

Fuldmægtig i indenrigs- og boligministeriet *A. Skjoldager-Nielsen*.

Kontorchef i justitsministeriet *Henrik Urne*.

Fuldmægtig i fiskeriministeriet *G. Zunkunft*.

Som sekretær for udvalget beskikkedes sekretær i justitsministeriet *Halvor Lund Christiansen*.

Der er i de senere år blevet rettet en del henvendelser til justitsministeriet om ændring af reglerne om løsøreunderpant, men den direkte anledning til udvalgets nedsættelse er en henvendelse fra kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold i forbindelse med dens drøftelser angående muligheden for særskilt belåning af landbrugets løsøreværdier, jfr. kommissionens betænkning (1956) s. 11 og nedenfor bilag 1.

Efter en senere henvendelse fra samme kommission anmodede justitsministeriet i skrivelse af 24. august 1955 udvalget om at overveje, hvilke ændringer i retsplejeloven der måtte kunne foreslås med henblik på en videregående særskilt belåning af landbrugets løsøre. Disse spørgsmål, som udvalget ikke — som af ministeriet ønsket — mente at kunne tage stilling til isoleret, er blevet optaget til behandling i udvalget.

Under hensyn til, at kommissionen vedrørende revision af skibsregistreringsloven for at imødekomme kravet om adgang til at belåne mindre skibe under den nuværende registreringsgrænse i sin betænkning (1955) foreslår, at pantsætning af skibe på mere end 5 bruttoregister tons skal registreres i skibsregistret, har udvalget ikke fundet anledning til at tage stilling til spørgsmålet om en særordning for visse skibe. Kommissionens forslag er med mindre ændringer blevet fremsat i folketinget den 14. november 1956.

Derimod har udvalget med justitsministeriets tiltræden taget spørgsmålet op om at udforme en særlig registreringsordning for rettigheder over motorkøretøjer, herunder også andre rettigheder end underpant. Justitsministeriet har under hensyn til udvalgets store medlemstal ikke kunnet tiltræde et af udvalget rejst ønske om, at en repræsentant for foreningen af politimestre i Danmark indtrådte som medlem af udvalget. Derimod har udvalget — efter forhandling med ministeriet — søgt kontakt med politimesterforeningen, der den 5. marts 1956 gav meddelelse om, at bestyrelsen havde udpeget politimester *N. Schaumburg-Christensen*, Aabenrå, til at yde udvalget bistand i dets arbejde, og politimester *Schaumburg-Christensen* har siden deltaget i udvalgsarbejdet på det omhandlede område. Justitsministeriet har afslået

anmodninger fra Motorbranchens Fællesråd og Foreningen af kontorister på dommer- og politikontorer om repræsentation i udvalget.

Fra foreningen af Grossister i Værktøj og Værktøjsmaskiner har justitsministeriet modtaget henvendelse om ændring af bestemmelsen i tinglysningslovens § 38. Denne henvendelse, der støttede sig til en udtalelse af professor *Illum*, er — selv om den først og fremmest angår et spørgsmål om ejendomsforbehold i løsøre — medtaget under udvalgets overvejelser, fordi forslaget dog går ud på at forbedre mulighederne for kredit med sikkerhed i løsøre.

I et møde den 13. september 1955 nedsattes følgende underudvalg:

I. Underudvalg angående de almindelige regler om løsøreunderpantets retsstilling samt angående tinglysningslovens § 38:

Knud Illum,
G. C. Dybdal,
Ernst Klæbel,
R. Kæstel,
Henrik Urne.

II. Underudvalg angående særskilt belåning af landbrugets løsøreværdier:

Knud Illum,
G. Th. Holbøll,
H. Pagter,
H. Ringberg,
A. Skjoldager-Nielsen.

København i januar 1957.

C. C. Dybdal.

C. Th. Holbøll.

Knud Illum,
(formand).

Jørgen Kiær.

Ernst Klæbel.

R. Kæstel.

H. Pagter.

H. Ringberg.

A. Skjoldager-Nielsen.

Henrik Urne.

G. Zukunft.

Underudvalget har deltaget i et møde med et underudvalg, nedsat af kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold. Da denne inden udvalgets nedsættelse indgående havde drøftet høstpantebrevsordningen og udformet forslag om dens afvikling samt udarbejdet forslag om indførelse af adgang til belåning af landbrugets salgsafgrøder, jfr. betænkning (1956) s. 167 f., har udvalget ikke yderligere drøftet disse spørgsmål.

III. Underudvalg angående særregler for motorkøretøjer:

Knud Illum,
Jørgen Kiær,
H. Ringberg,
G. Zukunft.

Underudvalget blev under arbejdet tiltrådt af politimester *N. Schaumburg-Christensen*.

Underudvalget har aflagt besøg på motorkontorerne i Århus og København og har deltaget i en fællesdrøftelse med motorbranchen, repræsenteret ved direktør, cand. jur. *Tage Agdal* og landsretssagfører *Cai Berg*.

De i underudvalgene førte forhandlinger har dannet grundlag for betænkningen, som derefter har været forelagt for og er tiltrådt af det samlede udvalg.

Som resultat af udvalgets arbejde foreligger denne betænkning.

H. Lund Christiansen.

II.

Udvalgets almindelige bemærkninger.

A. De almindelige regler om underpantsætning af løsøre.

1. Træk af udviklingen.

Fra tiden før Danske Lov kendes enkelte eksempler på underpantsætning af løsøre, men det er tvivlsomt, hvilken retsstilling det medførte. Danske Lov 5-7-7 omtaler imidlertid som genstand for pant „Hus, Jord, Grund eller Skib *eller andet*, som ikke i Hænde leveres“, og Danske Lov 5-7-5 nævner „Hus eller andet ikke haandfaet Pant“. Med støtte i disse bestemmelser antoges i hvert fald fra begyndelsen af det 18. århundrede, at løsøre kunne pantsættes efter samme regler, der var gældende for fast ejendom. Således fastsloges det ved en højesteretsdom fra 1726, at pantebreve i løsøre skulle tinglæses, og også senere lovbestemmelser, f. eks. forordningen af 8. marts 1737 forudsætter underpant i løsøre som et gyldigt retsinstitut.

I løbet af det 18. århundrede anerkendtes det også i retspraksis, at en skyldner kunne give almindeligt pant (*pignus universalis*) i alt, hvad han ejer eller ej endes vorder. Det medførte atter, at løsørepantsætningerne kun i mindre udstrækning forekom som pant i bestemte specificerede løsøregenstande. Det forekom hyppigst som almindeligt pant i skyldnerens hele formue eller — i forbindelse med pantsætning af fast ejendom — som pant i til ejendommen hørende besætning, afgrøder og inventar. En sådan panteret må imidlertid forudsætte, at pantsætteren har en ret vidtgående rådighed over de enkelte til pantet hørende genstande. Panteretten virker derfor ikke som en båndlæggelse af det pantsatte til sikring af pant-haveren, men mere som en vedtagelse om enkelte kreditorens fortrinsret ved konkurs i strid med konkurslovgivningens grund-sætninger.

Ved plakat af 23. juli 1819 og plakat af 14. maj 1834 brød man første gang med løsørepantets ligestilling med pant i fast ejendom. Herefter skulle underpant i løsøre vige for de personligt privilegerede kreditorer såvel i konkurstilfælde som ved eksekutionsforretninger.

I 1838 rejste Roskilde stænderforsamling spørgsmålet, om løsørepantet burde enten forbydes eller underkastes særegne betingelser, hvorved de dermed forbundne misligheder kunne fjernes, og forslag om ændring blev forelagt for stænderforsamlingerne i 1840. Resultatet heraf blev forordningen af 28. juli 1841, der omfatter underpant i alt, hvad pantsætteren ejer eller ej endes vorder, eller i en ved en almindelig benævnelse betegnet samling af ensartede eller til fælles brug bestemte ting („tingsindbegreb“), eller iøvrigt i rørligt gods. Ved sådan løsørepantsætning skulle pantsætteren underskrift på pantebrevet bekræftes af vitterlighedsvidner, og tinglæsning skulle ske til første eller andet ting efter oprettelsen. Forandrede debitor sin bopæl, skulle dokumentet læses påny ved den nye jurisdiktion til første eller andet ting. Fornyet læsning skulle derimod ikke finde sted, fordi godset flyttedes ud af retskredsen eller overdroges til tredjemand. Selv om disse krav måtte være opfyldt, afkræftedes pantsætningen dog ubetinget, når pantebrevet var udstedt inden for 6 uger før debitorens fallissement.

Konkursloven, nr. 51 af 25. marts 1872, indførte ved § 151 forbud mod underpant i alt, hvad pantsætteren ejer eller ej endes vorder, hvortil § 152 fjøede forbudet mod underpant i tingsindbegreb. Efter § 152, stk. 2, kan forpagteren dog for krav i anledning af forpagtningsforholdet give under-

pant i de til bedriftens udøvelse hørende ejendele samt i produkterne af bedriften. Underpantets stilling i konkursordenen forblev uforandret, § 34. § 21, stk. 2, opretholdt den særlige afkræftelsesregel fra forordningen 1841, dog med den forandring, at underpant i løsøre bortfalder, når pantebrevet er udfærdiget i de sidste 8 uger før konkursens begyndelse.

Tinglysningsloven, lov nr. 111 af 31. marts 1926, har i § 47 i det store og hele fastholdt den ældre retstilstand. Pantebreve, der — bortset fra §§ 37 og 38 om tilbehør til fast ejendom — giver underpant i løsøre, skal anmeldes til tinglysning senest 7 dage efter deres oprettelse. Tinglysningen skal ske ved pantsætterens personlige værning (eller, hvis han ikke har noget værning her i landet, ved Københavns byret). Når pantets ejer flytter til en anden retskreds, skal der inden 14 dage efter flytningen ske fornyet tinglysning i denne. Oversiddes fristerne, får pantebrevet først virkning mod tredjemand, når skyldneren rathaberer pantebrevet ved ny underskrift, og tinglysning derefter er sket. De ovenfor nævnte regler i konkursloven og retsplejeloven opretholdtes uændret.

I forbindelse med gældslovens gennemførelse indsattes ved lov nr. 144 af 13. april 1938 § 3 et forbud i tinglysningslovens § 47, stk. 5, imod underpantsætning af omsætningspapirer, simple gældsbreve og andre fordringer, fordi håndpantsætning her altid må foretrækkes.

Ved senere lovgivning er på enkelte områder givet adgang til pantsætning af tingsindbegreb uanset konkurslovens § 152. Høstpantebrevslovgivningen, der blev gjort permanent ved lov nr. 50 af 14. februar 1951, apotekerloven, lov nr. 209 af 11. juni 1954, § 15, og lov om produktion af indenlandsk brændsel, nu lov nr. 71 af 7. marts 1952, hjemler på forskellig måde pantsætning af tingsindbegreb.

2. Forhandlingerne omkring konkursloven.

Keglerne om underpant i løsøre var genstand for meget grundige overvejelser ved

konkurslovens gennemførelse og blev navnlig drøftet i forbindelse med gældsfængselsordningens ophævelse.¹⁾ Da specificeret løsøre pant som nævnt ikke var meget anvendt, stod diskussionen under den største del af rigsdagsforhandlingerne om tilladeligheden af pant i tingsindbegreb og ganske særligt om det almindelige pant. I bemærkningerne til forslaget § 148 fremhævedes det, at pantsætteren i virkeligheden ved en sådan pantsætning opbruger hele sin personlige kredit både for nutid og fremtid for at opnå en udvidet kredit alene hos panthaveren. Men pantet er af egen art. Det går væsentligst kun ud på, at panthaveren i skyldnerens bo skal have en fortrinsret, som debitor ellers ikke ved frivillig overenskomst kunne tillægge ham.

Fra forskellig side fremkom derfor ønsket om afskaffelsen af løsøre pant som „noget nær en juridisk uting“, navnlig af hensyn til den almindelige personlige kredit. Over for de fordele, der for den enkelte skyldner kunne være forbundet med underpantsætning som kreditmiddel, måtte dog hensynet til den almindelige kredit have fortrinnet, så meget mere som nytten for skyldneren kunne være tvivlsom. Man ville ganske naturligt tøve længst muligt med at gribe til denne udvej, og navnlig for handlende gjaldt, at et sammenbrud i reglen ikke ville kunne afværges, når det først var kommet så vidt, at de måtte gribe til løsøre pantsætning.

Problemstillingen ændredes i folketinget, hvor Bojsen foreslog at drage grænsen for det tilladelige underpant ved genstande, der kan individualiseres. Lovudkastet ændredes derefter således, at kun almindeligt pant og pant i tingsindbegreb omfattedes af lovens forbud. Det var navnlig hensynet til de „små“ i samfundet, der anførtes til støtte for opretholdelsen af det specificerede løsøre pant, og det fremhævedes særligt, at det ville kunne gøre det lettere for skyldnerne at opnå kaution for lån, når de kunne stille kautionisterne løsøre pant i udsigt.

Fuld enighed om spørgsmålets behandling opnåedes dog ikke under rigsdagsbehandlingen, men man veg tilbage for at

¹⁾ Se nærmere Rigsdagstidende 1871-72, Landstingets Forhandlinger sp. 350-51, 1399-1418, 1986-87, 2011-19, 2026, 3244-50, Folketingets Forhandlinger, sp. 4960-61, 4973, 4996-97, 5011-14, 5031-33, 5038-41, 5052-53, 5060, 6522-23, 6531-36, 6545-46, 6555, Tillæg A, sp. 1729-30, 1927-39, Tillæg B, sp. 442-43, 453-54, 888-90, 898, 1089. og Tillæg C, sp. 303-06, 805-06, 899-900.

udskyde behandlingen af konkurslovsfor-
slaget af hensyn til dette trods alt forholds-
vis mindre spørgsmål. Debatten afsluttedes
af *Nellemann*, der udtalte: „... Men dernæst
må man jo trøste sig med, at lovgivnings-
virksomheden ikke er afsluttet med dette
arbejde, at der måske kan komme en tid,
hvor man også her til lands ligesom alle
andre steder i verden vil have lært at indse,
at kreditten virkelig kræver afskaffelse af
underpant i alle dets væsentligste punkter”.
Med hele tankegangen på dette tidspunkt
stemmer, at man ikke blot begrænsede gen-
standen for underpantsætning, men også
lod det tilbagestående løsøreunderpant be-
vare den væsentlig dårligere stilling end
andet pant, således både i relation til af-
kræftelse og forholdet til de privilegerede
kreditorer.

Nellemanns standpunkt stemte vel over-
ens med den almindelige udvikling i andre
lande, hvor underpant i løsøre mange steder
blev helt afskaffet. Så længe man må anse
løsøre pantet for at være yderste hjælpem-
iddel, må det naturligt mødes med skepsis,
ikke blot af hensyn til pantsætters øvrige,
almindelige kreditorer, men tillige — hvad
ikke er fremhævet i forbindelse med kon-
kursloven — af hensyn til pantsætter selv.
Det engelske tillæg til „Bills of Sale Act” af
1882 var således motiveret af, at pantsætter
er let bytte for en ublu kreditor eller penge-
udlåner.

3. Udviklingen efter konkursloven.

Siden midten af forrige århundrede er pro-
blemstillingen imidlertid blevet væsentligt
forskudt. Grunden hertil er først og fremmest
den stadigt stigende værdi af virksomheder-
nes driftsinventar. Ved pantsætning af fast
ejendom har løsøret voksende betydning, og
også rene løsøre pantsætninger bliver hyppig-
ere. Medens man tidligere betonedede, at
underpant var farligt inden for handel og
fabriksvirksomhed, har man, som det vil
fremgå af oversigten over retstilstanden i
udlandet, i så godt som alle lande måttet
give tilladelse netop for disse grupper til at
stifte sikkerhed i løsøre i et vist omfang,
hvorimod man næsten undtagelsesfrit nu
ser hævdet, at underpantsætning af løsøre
navnlig må forhindres, når erhvervsøkon-

omiske interesser ikke gør sig gældende.
Særlig vidtgående i henseende til at imøde-
komme erhvervslivets behov for sikkerheds-
stillelse er det amerikanske forslag til nye
regler om sikkerhedsrettigheder i Uniform
Commercial Code 1952. Den forskydning,
der er sket i anvendelsesområdet for løs-
øreunderpant, finder også for en stor del sin
begrundelse i udviklingen af salg med ejen-
domsforbehold, der delvis har erstattet pant
i indbo og andet personligt løsøre.

Også herhjemme er der gentagne gange
rejst krav om revision af de gældende regler
om underpant i løsøre. Fra den senere tid
kan eksempelvis anføres, at skibsregistre-
ringskommissionen for at tilvejebringe mu-
lighed for en bedre sikring af rettigheder i
fartøjer under registreringsgrænsen — et
spørgsmål, der tidligere har været rejst
blandt andet fra bankernes side — har
foreslået, at skibe på over 5 tons på begæring
kan optages i skibsregistret, og derefter i
princippet undergives samme regler som
registreringspligtige skibe (Betænkning 1955,
s. 22-23). Fremdeles kan fremhæves be-
tænkningen vedrørende landbrugets kredit-
forhold (1956), i hvilken det stærkt under-
streges, at mulighederne for særskilt belå-
ning af landbrugets løsøreværdier afhænger
af forbedret retsbeskyttelse for underpant
i løsøre. Som tidligere anført har netop dette
forhold været motiverende for nedsættelsen
af nærværende udvalg.

Nogen almindelig undersøgelse af løsøre-
underpantets økonomiske betydning fore-
ligger ikke. Knud Ilium: *Fast Ejendom,
Bestanddele og Tilbehør* (1948), s. 23 f.,
bringer resultaterne af en i 1947 foretaget
gennemgang af personbogen for Århus
købstad. For at imødekomme trangen til et
fyldigere billede af den faktiske anvendelse
af underpant i løsøre har udvalget ladet fore-
tage en tilsvarende undersøgelse ved Køben-
havns byret og Nakskov købstad m. v.,
ligesom personbøgerne i Århus købstad er
blevet gennemgået påny. Resultatet af disse
undersøgelser bringes nedenfor i afsnit IV.
Det fremgår heraf, at pantsætning af privat
indbo o. l. beløbsmæssigt ikke udgør nogen
dominerende gruppe, hvorimod belåning af
driftsinventar og motorkøretøjer trods den
ringe retsstilling, som løsøreunderpantsæt-
ninger har efter de gældende regler, spiller
en meget væsentlig rolle. Det kan således

med sikkerhed fastslås, at udviklingen har medført, at det ikke længere er den ubemidlede del af befolkningen, der fortrinsvis gør brug heraf.

4. Udvalgets overvejelser.

a. / *almindelighed.*

Der er inden for udvalget enighed om, at det er påkrævet at forbedre retsstillingen for underpant i løsøre. Reglerne herom har i det store og hele stået uændret i over 100 år trods den samfundsmæssige udvikling, der har fundet sted inden for dette tidsrum. De betænkeligheder, der fremhævedes under konkurslovsforhandlingerne, kan ingenlunde frakendes vægt, men efter udvalgets opfattelse er deres betydning aftagende i takt med, at produktionen i stigende grad baseres på erhvervsløsøre af betydelig værdi. Industrialiseringen og den voksende mekanisering inden for så godt som alle erhvervsgrupper kræver investeringer af et sådant omfang, at finansiering udefra er påkrævet i vid udstrækning. Ligesom imidlertid løsørepanthaveres ringe stilling vanskeliggør en ønsket finansiering til skade for de enkelte virksomheder og i strid med samfundsøkonomiske hensyn, er den til hinder for, at løsøret, der ofte vil være det væsentligste aktiv, udnyttes til gavnlig belåning. Den lidet beskyttede stilling, løsørepanthaveren har efter gældende ret, anser udvalget som en væsentlig årsag til bankernes tilbageholdenhed. Kan man skabe regler, der giver panthaver rimelig beskyttelse, vil erhvervslivet utvivlsomt få lettere ved at opnå fornødne etablerings- og driftskreditter på vilkår, der kan nærme sig til, hvad der kan opnås ved etablering af sikkerhed i fast ejendom.

Udvalget slutter sig således i hovedlinjerne til de reformtanker, der tidligere er udtrykt blandt andet i konkurslovskommissionens betænkning (1941) og i betænkningen vedrørende landbrugets kreditforhold (1956). De spørgsmål, der vedrører særskilt belåning af landbrugets løsøreværdier, er dog udskilt til særlig behandling, ligesom udvalget er af den opfattelse, at motorkøretøjerne bør udskilles til behandling for sig med henblik på indførelse af regler om registrering i motorregistrene.

b. *Genstanden for underpantsætning.*

Despekten for løsørepanthaveren hidrører historisk navnlig fra det almindelige pant. Udvalget betragter det som selvfølgeligt, at forbudet i konkurslovens § 151 herimod må opretholdes. Den i skiftelovens § 63 indeholdte undtagelse for tinglyst skifteekstrakt har udvalget ikke ment at burde tage stilling til, men henskyder den til en kommende revision af arve- og skiftelovgivningen.

I det af Fr. Vinding Kruse i 1928 fremsatte forslag (Forhandlingerne på det fjortende nordiske juristmøde, bilag 2, i det følgende betegnet som forslag 1928) indskrænkes adgangen til underpantsætning til „sådanne løsøregenstande, der er bestemt til varig benyttelse i hjem eller bedrift eller til varig personlig brug, såsom bohøve og andet husinventar, driftsinventar eller driftsmateriel, derunder maskiner, værktøj, vogne, både, andre befordringsmidler og andet erhvervstilbehør". Oprensningen står navnlig i modsætning til almindelige varer, der også efter udvalgets mening er lidet egnede som genstand for underpantsætning. Det fremhævedes dengang under forhandlingerne, at der vil opstå mange tvivlsspørgsmål ved fortolkningen af en så almindelig holdt bestemmelse, at løsøre, der er bestemt til varig benyttelse, kan pantsættes, men andet løsøre ikke. I „En Nordisk Lovbog" af samme forfatter (1948) 5-11-12 er ordene „til varig personlig brug" udgået. Såfremt en begrænsning i den angivne retning skulle opstilles, måtte udvalget i alt fald tillægge det afgørende vægt, at man fandt frem til faste kriterier, der ville være let anvendelige i praksis. De nævnte forslag er efter udvalgets opfattelse for vage. Udvalget anser det i det hele taget ikke for muligt at opstille regler, der fyldestgør rimelige krav til klarhed i denne henseende, men rinder på den anden side heller ikke sådanne regler nødvendige. På et beslægtet område, nemlig afbetalingskøbets, er man vejet tilbage for at indskrænke købet til visse genstande trods stedfundne misbrug af afbetalingsformen. Ved tinglyst underpant foreligger der ikke oplysninger om misbrug ved valg af uegnede pantsætningsobjekter.

Snarere ville der være trang til at sikre, at underpantet ikke benyttes med den virkning, at debitor ribber sig for, hvad

der er nødvendigt for ham. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at der er givet tilstrækkelig beskyttelse igennem det såkaldte transbenencium, der gælder også for underpant (efter ændring af retsplejeloven af 1919), endda uanset om der kan påvises andet løsøre, og om rekvisitus i pantebrevet måtte have givet afkald på retten efter § 509, jfr. nærmere Munch-Petersen: Tvangsfuldbyrdelse (1948), s. 102, note 41.

Løvrigt har udvalgets overvejelser, for så vidt angår genstanden for løsøreunderpant, navnlig drejet sig om, i hvilket omfang der bør åbnes adgang til at stifte pant i tingsindbegreb. Som tidligere anført blev forbudet herimod medtaget i konkursloven for at hindre omgåelse af § 151. I mange tilfælde vil et pant i tingsindbegreb også have en lige så flygtig karakter som et almindeligt pant i alt, hvad skyldneren ejer. Drejer det sig imidlertid om genstande, der som erhvervstilbehør er i skyldnerens mere varige besiddelse, svinder betænkelighederne. Forbudet er ikke til hinder for, at disse genstande pantsættes ved nøje opregning. Det er pantet med de skiftende bestanddele, man har været på vagt overfor. Men driftsinventaret udgør i sig selv et afsluttet hele, der meget vel kan danne grundlag for en varigere kredit, uden at man behøver at besvære parterne med nye lysninger, hver gang der finder nyanskaffelser sted. Man skal i denne forbindelse pege på, at driftsinventaret kan pantsættes under eet i forbindelse med pantsætterens faste ejendom, uden at dette har haft ødelæggende virkninger for den personlige kredit. Det kan derfor betragtes som den naturlige følge af løsørets stigende værdi, at ikke alene ejeren af fast ejendom, men også lejerer opnår mulighed for at udnytte det varige erhvervstilbehør som kreditbasis på den mest hensigtsmæssige måde.

En betragtning af lovgivningen i andre lande viser, at undtagelserne fra de ellers sædvanlige forbud mod løsøreunderpant typisk angår pantsætning af tingsindbegreb. Den nærmere udformning varierer en del, men i reglen er der til pantsætningsadgangen knyttet visse indskrænkende betingelser. I *Norge* kan industri og håndværk af en vis mindstestørrelse samt hotelvirksomheder pantsætte driftsinventar i forbindelse med pant i fast ejendom eller pant i brugs-

ret, for hoteller dog kun i forbindelse med fast ejendoms pant. Endvidere kan industri og håndværk af vis mindstestørrelse give såkaldt forlagspant, men kun i råstoffer, halvfabrikata og færdigvarer, og kun til sikkerhed for driftskredit. Det *svenske* forlagsintekningsinstitut omfatter inventar, råvarer og produkter i industri og hoteller, men ikke inden for håndværk og handel. Jordbrug kan endvidere meddele forlagsintekning i inventar. I *England* har erhvervsdrivende selskaber ret til at pantsætte alle aktiver i form af „Floating Charge“. I *Frankrig* kan tingsindbegrebspant dels meddeles af erhvervsvirksomheder („fonds de commerce“) som nantissement, der omfatter firma, lejeret, good-will, eventuelt licenser, mønstre, patenter, forfatter- og kunstnerrettigheder, men ikke varelager og udestående fordringer, dels stiftes som „warrant“ af landbruget i produkter, afgrøder på roden og løsøre samt af hoteller i erhvervsløsøre, materiel og udstyr. *Tysk* ret hjemler forpagtere adgang til at pantsætte landbrugsløsøret, men kun til særlige „Pachtkreditinstitute“. *Belgien* anerkender som Frankrig „nantissement des fonds de commerce“ omfattende firma, good-will, lejeret, lagerløsøre, redskaber og varemærker, men det står kun åbent for småhandlende og mindre industrier, og kan kun stiftes til sikkerhed for lån ydet af banker eller særligt anerkendte kreditinstitutter. Herudover kan landbrug give pant i høsten og alt, hvad der hører til gården og tjener til dens dyrkning.

Som det vil ses, er reglerne i udlandet ret forskelligartede. Nogle steder medtages varelager under det, der kan pantsættes. Så vidt mener udvalget ikke, at man bør gå på grund af de betænkeligheder, der også knytter sig til det almindelige pant. Skal varelager pantsættes, bør det ske efter reglerne om håndpant, hvorved man bedre sikrer sig den rette forbindelse mellem kredittens omfang og sikkerhedens værdi. Også den udvikling, som pant i driftstilbehør har haft i forbindelse med pant i fast ejendom, taler for, at man — bortset fra landejendomme — bliver stående ved pant i det varige driftstilbehør. Ved at holde de foreslåede regler tæt op ad pant i tilbehør til fast ejendom vinder man tillige, at de vil give anledning til færrest fortolkningsvanskeligheder.

Med tinglysningslovens § 37 som mønster stiller udvalget derfor forslag om en ændring af § 47, således at den, der driver erhvervsvirksomhed fra lejet ejendom, får adgang til at pantsætte virksomhedens driftsinventar og driftsmateriel som tingsindbegreb. For landejendommens vedkommende udstrækkes pantet til besætning, afgrøder m. v. Denne ændring må samtidig medføre ophævelse af konkurslovens § 152, stk. 2, om forpagteres pantsætning til sikkerhed for forpagtningsafgifter m. v.

Udvalget er opmærksom på, at man vil kunne rejse spørgsmål om også at lade ejeren meddele pant i dette tilbehør uafhængig af pant i den faste ejendom, og for landejendommens vedkommende har kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold i sine skrivelser af 29. januar og 15. juli 1955 anbefalet, at der indføres adgang til belåning efter reglerne om underpant i løsøre i landbrugets erhvervstilbehør som tingsindbegreb. Bortset fra dette område vil den økonomiske trang imidlertid næppe være stor, og der vil navnlig let opstå forviklede juridiske tvivl i forbindelse med opgørelse på tvangsauktion. Også efter gældende ret kan man ganske vist komme ud for særskilt underpant i tilbehør, der ellers omfattes af § 37, men udvalget anser det for uønskværdigt at udvide sådanne tilfældes antal. Heller ikke for landbrugets vedkommende mener udvalget, at der bør indføres adgang til selvstændig underpantætning af tilbehøret som tingsindbegreb efter løsørereglerne, jfr. herom nedenfor s. 21.

Fremdeles har udvalget haft opmærksomheden rettet på, om der skulle være trang til at give særskilte bestemmelser om pantsætning af en virksomheds lejeret og goodwill. Disse rettigheder indbefattedes under § 28 i forslaget af 1928. De kan imidlertid pantsættes efter reglerne i § 47, idet de ikke betragtes som fordringer i den forstand, at de rammes af § 47, stk. 5, jfr. U. f. R. 1939, s. 1158, 1946, s. 1022 og V. L. T. 1955, s. 211. Udkastet til „En nordisk Lovbog”, 5-11-13, er indsnævret på linje med udvalgets forslag.

c. *Tinglysningskravet.*

Som tidligere nævnt gælder ifølge tinglysningslovens § 47 den særregel for under-

pant i løsøre, at pantebrevet skal anmeldes til tinglysning inden 7 dage fra oprettelsen. Denne frist må efter udvalgets opfattelse ses i lys af, at tinglæsningen før 1927 havde tilbagevirkende kraft til tidspunktet for pantebrevets udstedelse. Når tinglysningsloven ændrede dette, er 7-dages fristen, der kan være vanskelig at overholde, mindre naturlig. I forslaget af 1928 opretholdtes den fuldt, medens den i „Nordisk Lovbog” (5-11-15) forlænges med 7 dage for hver yderligere pantsætter ud over een. Det er imidlertid udvalgets opfattelse, at denne særregel kan ophæves. Det synes i de fleste tilfælde ikke rimeligt at gøre en så afgørende forskel på pant i fast ejendom og i løsøre. Dette gælder navnlig efter de af udvalget foreslåede ændringer af konkurslovens afkræftelsesregler, hvorefter særreglen for løsørepanter i § 21, stk. 2, ophæves, medens § 22 foreslås affattet således, at afkræftelsesfristen skal regnes fra panterettens tinglysning.

Udvalget har indgående beskæftiget sig med den såkaldte flytningsregel i § 47, hvorefter der, når pantets ejer flytter til en anden retskreds, skal ske fornyet tinglysning i denne inden 14 dage. Der har været rejst idelig kritik af denne regel (jfr. således allerede Folketingets forhandlinger 1871-1872, sp. 5053). Dette rigoristiske krav kan virke urimeligt, idet det ofte er ganske tilfældigt, om panthaveren bliver bekendt med pantsætterens flytning. Det synes uforvarligt, at sikkerheden for lån, der kan løbe op i flere hundrede tusinde kroner, skal kunne være afhængig af fornyet lysning.

Fr. Vinding Kruses udkast af 1928 indeholdt forslag om oprettelse af centralregister, suppleret med en pligt for ejeren af de ved tinglyst pantebrev pantsatte genstande til, dersom han flyttede til en anden retskreds, inden 14 dage efter flytningen at give skriftlig meddelelse desangående ved anbefalet brev til registret. Overtrædelse heraf skulle straffes med bøder på 100 kr. Centralregister-tanken genfindes i Nordisk Lovbog 5-11-18 uden denne indberetningspligt, formentlig fordi panthaveren gennem folkeregistret kan få de fornødne oplysninger.

Udvalget er imidlertid stærkt i tvivl om, hvorvidt oprettelsen af et centralregister kan siges at være afgørende påkrævet som følge af nyttningsreglens afskaffelse. Medens

tingbøgerne har en meget betydningsfuld funktion som et sted, hvor man kan søge oplysning om de faste ejendommens retsforhold, er det meget sjældent, at dommerkontorerne modtager henvendelser om eftersyn af personbøgerne. Med hensyn til de fleste af indførlserne heri, f. eks. om umyndiggørelse, arrest og bosondring er der ikke påbudt nogen fornyet lysning som følge af flytning til en anden retskreds, uden at dette har givet anledning til klage. For ægtepagtens vedkommende er der påbudt indberetning til et centralregister, hvori der årligt indføres ca. 3 000 ægtepagter. Forespørgsler til ægtepagtsregistret er dog så fåtallige, at man kan drage i tvivl, om nytten af registret svarer til det dermed forbundne arbejde. Forespørgslernes antal er i de senere år opgjort til:

1951-52: 169 (heraf 18 uden gebyr),
 1952-53: 150 (heraf 11 uden gebyr),
 1953-54: 150 (gebyrfri ikke angivet),
 1954-55: 151 (gebyrfri ikke angivet),
 1955-56: 123 (gebyrfri ikke angivet).

Det ringe antal forespørgsler er måske ikke ensbetydende med en helt manglende interesse for de forhold, der fremgår af registrene. Men da såvel ægtepagter som løsørepantsætninger bekendtgøres i Statstidende, kan de fornødne oplysninger i forbindelse med øvrige oplysninger til bedømmelse af en persons kreditværdighed fås ved henvendelse til oplysningsbureauerne. Udvalget hælder derfor til den opfattelse, at man uden indførelse af et centralregister kan ophæve flytningsreglen, og stiller principalt forslag heroin. Da imidlertid tidligere forslag har forudsat, at tinglysningen på pantsætterens hjemsted skulle forbindes med indførelsen i et centralregister, stiller man forslag om, at justitsministeren bemyndiges til at træffe bestemmelse om, at der skal oprettes et centralregister omfattende samtlige tinglyste løsørepantsættelser eller enkelte grupper heraf, jfr. herom udvalgets forslag til ændring af § 47 med bemærkninger.

Tinglysning skal efter § 47 ske ved pantsætterens personlige værneting. I praksis har der været nogen tvivl om tinglysningssstedet for ansvarlige interessentskaber. Efter Højesterets dom i U. f. R. 1951, s. 1, der i modsætning til hidtidig opfattelse anså et

pantebrev som behørigt tinglyst på det sted, hvor et interessentskab var anmeldt til handelsregistret, men ikke ved de 4 interessenters hjemting, finder udvalget ikke anledning til ændring på dette punkt. Derimod har udvalget overvejet, om lysning med hensyn til erhvervsløsøre ikke rettelig bør ske på det sted, hvor virksomheden er beliggende, frem for ved indehaverens personlige værneting. Det vil undertiden volde vanskelighed at finde frem til hans bopæl og således give ekstra ulejlighed at skulle undersøge personbogen dér. En særregel i den angivne retning har dog mindre værdi i tilfælde af flytning af virksomheden. Enten vil man komme ud for vanskelige spørgsmål om, hvorvidt lysningen var sket på det rette sted, eller man måtte indskrænke lysning til at gælde, når dens driftsinventar og driftsmateriel m. v. pantsættes som tingsindbegreb i overensstemmelse med udvalgets forslag herom. Men derved ville man dog ikke fritage oplysningssøgende for at skulle undersøge personbogen også ved indehaverens personlige værneting. Udvalget mener derfor ikke at kunne anbefale en særordning for disse tilfælde.

Udvalget finder det ikke ønskeligt, at der om pant i løsøre, der gives af ejendommens lejer, sker notering på den faste ejendoms blad i tingbogen, ligesom udvalget ikke foreslår særregler om pantsætning af patent-, varemærke- og mønsterret så lidt som om lignende enerettigheder, hvis pantsætning har ringe praktisk betydning.

Med hensyn til mindre ændringer angående ekspeditionsfristen og aktsystemet og optagelse på tinglysningsslisten henvises til de af udvalget stillede forslag.

d. *Pantereftens beskyttelse.*

Efter gældende ret er løsørepanteretten under forudsætning af behørig tinglysning beskyttet over for omsætningserhververe og upriviligerede kreditorer, hvorimod den såvel i tilfælde af individualforfølgning som ved pantsætters konkurs må vige for privilegerede krav, jfr. konkurslovens §§ 34 og 39 samt plakat 1819 og plakat 1841. Kun lovbestemt underpant i enkelte løsøregerstande går forud for de privilegerede kreditorer og får dækning i tredje konkursklasse. Går pantsætter konkurs, kan underpanteretten bortfalde ved afkræftelse over

for konkursboet efter § 21 i konkursloven, dels efter den almindelige regel for alle panterettigheder i stk. 1, dels efter den særlige regel i stk. 2, hvorefter den bortfalder, når pantebrevet er udfærdiget i de sidste 8 uger før konkursens begyndelse. Endelig udslettes efter tinglysningslovens § 47, stk. 4, pantebreve, der giver underpant i bestemte løsøregerstande, når der er gået 10 år siden pantebrevets tinglysning, og der ikke inden denne frists udløb er anmeldt fornyet tinglysning. Trods lovens tavshed med hensyn til virkningen af denne udslettelse antages det, at pantebrevet taber sin beskyttelse over for kreditorer og godtroende omsætnings erhververe fra tiårsdagen at regne, selv om det faktisk endnu ikke er udtaget af personbog og akt.

Ud fra de samme betragtninger, der er anført ved de ændringer, der på andre områder foreslås i retning af at sidestille løsørepanter med pant i fast ejendom, finder udvalget det påkrævet at ændre de gældende regler om beskyttelsen.

Dette gælder således underpantets stilling over for de privilegerede kreditorer. Spørgsmålet er senest overvejet af konkurslovs-kommissionen af 1930. Efter dennes udkast til gældsordningslov § 123, bliver alle viljes- og lovbestemte underpanterettigheder som hovedregel at fyldestgøre gennem konkursbehandlingen efter en af boet foretaget realisation af pantet, jfr. dog §§ 680-681 i lov om rettens pleje. Inden for udvalget er der enighed om, at fortrinsretten for privilegerede fordringer bør ophæves, både for pant i specificeret løsøre og i tingsbegreb. For udvalget har der været tvivl om, hvorvidt tinglyst skifteekstrakt bør sidestilles med det øvrige pant i denne relation. Det kan være betænkeligt, da panteretten udstrækkes til hele skyldnerens formue. Udvalget har her stillet sig på det standpunkt, at det ikke har tilstrækkelig anledning til at tage dette spørgsmål, der i højere grad er af skifte- og arveretlig karakter, op.

I udkastet til lov om gældsordning foreslås den særlige afkræftelsesregel i § 21, stk. 2 ophævet, jfr. motiverne s. 218. Konkurslovens regel kom først ind i loven under folketingsbehandlingen, fordi man bibeholdt løsøreunderpantet i videre omfang end tilsigtet i regeringsforslaget, jfr. Folketingets Forhandlinger 1871-72, sp. 6536, og

Landstingets Forhandlinger, sp. 3246. Udvalget, der tiltræder ophævelsen af denne særregel, foreslår samtidig en tilføjelse til konkurslovens § 22, hvorefter panterettigheder i henseende til afkræftelsesreglerne skal anses stiftet på det tidspunkt, da panteretten sikredes mod tredjemand.

Fristen på 10 år for udslettelse af tinglyste pantebreve har udvalget ikke ment at burde foreslå forkortet. I forbindelse med de af udvalget foretagne undersøgelser er det søgt belyst, i hvilket omfang løsøre-pantebreve bliver afløst af parterne. Som venteligt er dette kun i begrænset omfang tilfældet. Efter § 47 er tinglyst skifteekstrakt og tingsindbegrebstilfældet i konkurslovens § 152, stk. 2, fritaget for udslettelse efter 10 år. Når bortses fra tinglyst skifteekstrakt er der imidlertid næppe grund til at skelne mellem, om pantet angår en bestemt genstand eller ikke. Udvalget foreslår reglen ændret i overensstemmelse hermed. Skulle der være behov for at undtage lån fra apotekerfonden, der har særlig hjemmel i lov nr. 209 af 11. juni 1954 § 65, må dette ske ved en tilføjelse til denne lov.

e. *Panthaverens fyldestgørelse.*

Underpanthaveren i løsøre kan hverken som håndpanthaveren direkte sætte pantet til tvangsauktion eller som panthaveren i fast ejendom foretage udlæg uden lov, mål og dom. Der gælder dog herfra en enkelt undtagelse i lovekendtgørelse nr. 210 af 23. april 1941, hvis § 6 giver fiskeribanken ret til at foretage udlæg uden dom i pantsatte fartøjer med tilbehør. Overtagelse til brugelighed efter Danske Lov, 5-7-8 til -10 finder ikke anvendelse på løsøre. Efter udvalgets opfattelse er det til unødigt besvær, at løsørepanthaveren først skal opnå dom og derefter gøre udlæg. Kostbar tid kan her ved forspildes, og der vil næppe være nogen betænkelighed ved at sidestille panthaveren med fast ejendoms panthaver, der i de praktisk vigtigste tilfælde efter § 478, nr. 3-4 kan gøre udlæg i pantet.

Udvalget mener ikke, at underpanthavere i løsøre har samme berettigede interesse som panthavere i fast ejendom i at opnå separatiststilling i pantsætterens konkursbo, jfr. retsplejelovens §§ 680-681, medens hensynet til boet tilsiger, at realisationen sker under dettes kontrol, og man kan så-

ledes ikke tiltræde det af kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold anførte i skrivelse af 29. januar 1955 (bilag 1).

f. *Andre spørgsmål.*

Når man stiller forslag om en styrkelse af underpanthaverens retsstilling, har udvalget måttet overveje, om man for at hindre omgåelse af afbetalingslovens regler om en mindste udbetaling må gøre disse anvendelige på underpant til sikkerhed for købesummen for løsøre. Bestemmelserne om en mindste udbetaling i lov nr. 224 af 11. juni 1954, jfr. lov nr. 295 af 30. september 1954, er indført dels for at hæmme indgåelse af letsindige afbetalingskøb og køb i bedragerisk hensigt, dels i pengepolitisk øjemed. Udvalget er i overensstemmelse med afbetalingskommissionen (betænkning 1950, s. 18-19) af den opfattelse, at den i loven gennemførte ugyldighedsregel er af en struktur, der bryder med dansk rets andre ugyldighedsregler, som vender sig mod den, der bliver udnyttet, og ikke mod den, der imødekommer sin modpart i kontraktsforholdet. Det har da også vist sig, at loven er blevet udnyttet af afbetalingskøbere til at unddrage sig betaling. Udvalget har imidlertid navnlig nærret betænkelighed ved at overføre en ugyldighedsvirkning til underpantætning, fordi pantebreve ikke fremtræder som udstedt i anledning af køb, og krav herom ikke kan opstilles. Dette har navnlig betydning i forholdet til den, der senere erhverver eller belåner pantebrevet. Det vil endvidere være vanskeligt at hindre transaktioner, der bringer forholdet uden for en ugyldighedsregels område, f. eks. ved at køberen opnår lån til betaling af købesummen hos en tredjemand, imod at denne modtager pant i genstanden, og sælgeren påtegner pantebrevet som kautionist. Udvalget har overvejet i stedet for en ugyldighedsregel at foreslå indført en strafferegel, men er dog vejet tilbage herfor, fordi en straffenorm ikke vil være heldig. Det vil kunne virke stødende,

at straf skal ramme panthaveren, navnlig når anmeldelse sker af pantsætteren, der ved trusel herom tillige vil kunne udøve en uheldig pression. Fogeden vil fremdeles blive sat i en kedelig situation, når det under fogedforretning viser sig, at et minimumskrav ikke er opfyldt. Udvalget må være af den opfattelse, at der ikke på forhånd kan siges noget sikkert om, hvorvidt det vil være nødvendigt at supplere afbetalingslovens regel med en regel om pant. De fremhævede betænkeligheder må imidlertid gøre det naturligt at afvente udviklingen og først tage spørgsmålet op til fornyet overvejelse, når og hvis handelspraksis ændres. Hvis det siden måtte vise sig påkrævet at indføre særregler for pantebreve udstedt for skyldige restkøbesummer, bør sådanne efter udvalgets formening ikke indsættes i tinglysningsloven, men i afbetalingsloven.

I det praktiske retsliv støder man ikke sjældent på ejendomsoverdragelse til sikkerhed, hvorved en kreditor søger at opnå lignende fordele som en panthaver, men uden at man iværksætter den til en pantsætning fornødne overlevering eller tinglysning. Domstolene synes imidlertid, når der er real trang dertil, at tilsidesætte disse såkaldte „møbellåntransaktioner“ (således U. f. R. 1952, s. 587, 1951, s. 192, 1947, s. 881, 1941, s. 265, 1939, s. 444, 1938, s. 799, 1932, s. 575, 1932, s. 163, hvor transaktionerne tilsidesættes, medens de omvendt opretholdtes i U. f. R. 1943, s. 946 og 1928, s. 386).

Det skal fremhæves, at udvalget ikke foreslår ændringer i de gældende regler om overførelse af retten efter løsøre pantebreve. De vil herefter normalt være simple gælds breve, jfr. gældslovens § 11. Med hensyn til, om transport af løsøre pant kræver tinglysning, er det udvalgets opfattelse, at dette ikke kræves efter gældende ret. Der foreslås ikke ændring heri.

At forbudet mod underpant i fordringer opretholdes, anser udvalget for en selvfølge.

B. Tilbehørspantet ved fast ejendom.

Som anført i indledningen har udvalget drøftet mulighederne for at gennemføre særskilt belåning af landbrugets løsøreværdier,

herunder også disses forhold til pant i den faste ejendom. Fremdeles har udvalget overvejet de gældende regler om adgang til at

forbeholde sig særskilt ret over tilhør til fast ejendom. For hvert af disse områder vil der blive gjort særskilt rede.

1. Mulighederne for særskilt belåning af landbrugsløsøret.

a. *Kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold.*

Den i 1953 nedsatte kommission til undersøgelse af landbrugets kreditproblemer, der afgav betænkning i august 1956, har rejst spørgsmålet om en mere effektiv finansiering af besætning og inventar. Det er gjort gældende, at belåning af løsøret sammen med den faste ejendom ikke muliggør en tilfredsstillende finansiering af de meget betydelige værdier, som løsøret repræsenterer i det moderne landbrug. For at skabe mulighed herfor har realkreditinstitutionernes repræsentanter i kommissionen givet tilsagn om, hvis dette ønskes af låntagerne, at ville afgive alternative lånetilbud, det vil sige lånetilbud, som dels omfatter såvel den faste ejendom som løsøret, dels alene omfatter den faste ejendom. Gennem alternative lånetilbud får låntageren efter kommissionens opfattelse større mulighed for at vælge den for hans bedrift mest formålstjenlige sammensætning af kreditten, og det vil være muligt at opnå et smidigere samarbejde mellem de forskellige kredit- og pengeinstitutter og andre långivere, som deltager i landbrugets finansiering. Hvis særskilt belåning af løsøret skal opnå praktisk betydning, må det dog være en forudsætning, dels at der gennemføres en almindelig forbedring af løsøreantets retsstilling, dels at der åbnes en almindelig adgang til pantsætning af landbrugets erhvervstilbehør som tingsindbegreb.

Kommissionen rettede i januar 1955 henvendelse til justitsministeriet om, at der måtte blive nedsat en kommission til at overveje disse spørgsmål hvilket gav anledning til nærværende udvalgs nedsættelse. Udvalget er derefter i september 1955 blevet anmodet af justitsministeriet om tillige at overveje de problemer, der i denne forbindelse vil opstå ved tvangsauktion.

Kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold har i betænkningen erklæret, at den på grundlag af nærværende udvalgs

resultater vil genoptage drøftelserne om særskilt løsørebelåning.

b. *Udvalgets overvejelser.*

1) Tilbehørspanteretten efter tinglysningslovens § 37.

Ifølge tinglysningslovens § 37 omfatter pant i fast ejendom, når ejendommen varigt er indrettet med en bestemt erhvervsvirksomhed for øje, når intet andet er aftalt, også det til ejendommen hørende driftsinventar og driftsmateriel — derunder maskiner og tekniske anlæg af enhver art — og ved landejendomme tillige den til ejendommen hørende besætning, gødning, afgrøder og andre frembringelser, for så vidt de ikke udskilles ifølge en regelmæssig drift af den pågældende ejendom.

Den vide udstrækning, som tinglysningslovens § 37 giver tilbehørspantet, medfører, at landbrugerens grundlag for personlig kredit er yderst spinkelt. Er ejendommens belåning relativt høj, kan det være umuligt for landbrugeren at stille sikkerhed for tiltrængt driftskredit.

Behovet for tilvejebringelsen af driftskredit til landbruget til særlige formål, herunder navnlig grundforbedring, er i de senere år i betydelig udstrækning imødekommet ved en betænkelig udvidelse af de tilfælde, hvor der er hjemlet en privilegeret forpanteret i ejendommen.

En betydningsfuld begrænsning i anvendelsen af § 37 følger af, at panteretten kun omfatter tilbehøret, for så vidt dette tilhører ejendommens ejer; er ejendommen bortforpagtet, vil panthaverne i ejendommen derfor i almindelighed ikke have panteret i det driftsinventar og driftsmateriel, der tilhører forpagteren, og ikke heller i ejendommens avl eller i besætningen. Samme regel medfører, at panthaveren kun kan have pant i genstande, som ejeren har købt under ejendomsforbehold, med den af ejendomsforbeholdet flydende begrænsning, med mindre genstanden kan siges at være indlagt i ejendommen, jfr. tinglysningslovens § 38. Sælgeren af driftsinventar eller driftsmateriel til en landbrugsejendom vil derfor i reglen kunne sikre sit krav på restkøbessummen gennem ejendomsforbehold. Er det andre end sælgeren, der påtager sig finansieringen, kan tilsvarende sikkerhed opnås

ved, at sælgerens ret transporteres, eller ved, at genstande først sælges til den finansierende, og af ham overdrages til ejendommens ejer. Der kan næppe skaffes nogen oversigt over, hvor store beløb der stilles til landbrugets disposition ved salg af maskiner under ejendomsforbehold. Også over besætningen kan sælgeren forbeholde sig ejendomsret, indtil dyret er betalt. Større betydning på dette område har dog vistnok kun finansieringen af svineproduktionen gennem de såkaldte kontraktgrise. Den almindelige ordning er, at slagterierne finansierer anskaffelsen af smågrise; ved transport på købekontrakterne opnår de sikkerhed for beløbets betaling, og afregning finder sted, når grisen leveres til slagteriet til slagting.

2) Tilbehørets betydning for realkredit.

Skønt såvel inventar og besætning som i visse perioder af året også ejendommens avl repræsenterer betydelige værdier, har disse dog kun begrænset betydning for opnåelsen af forøget realkredit. Set i forhold til den langsigtede realkredits krav om sikkerhed repræsenterer løsoret kun en flygtig værdi. Debitor er vel forpligtet over for pantaveren til at vedligeholde pantet, men det er vanskeligt at få pligten effektivt overholdt. Når ejendommen overtages til brugelig pant eller realiseres ved auktion, er der ofte intet tilbage af avlen. Besætningen er stærkt reduceret, og det vil i reglen vise sig, at væsentlige dele deraf er erhvervet under ejendomsforbehold. For inventarets vedkommende er forringelsen måske ikke ganske tilsvarende, men også i denne henseende vil ejendommen oftest vise sig ret forsømt.

Af de anførte grunde har løsoret kun begrænset betydning for udmålingen af de langvarige lån, der ydes mod sikkerhed i ejendommen. Efter kreditforeningslovens § 19, stk. 1, 2. pkt., må kreditforeningerne ved vurderingen af en landejendom kun medregne besætning og inventar med indtil 10 pct. af ejendommens værdi; men nogle kreditforeningsvedtægter er strengere og tillader slet ikke, at løsoret medregnes, selv om disse grænser for vurderingen af løsoret næppe får afgørende betydning for de tilbudte låns størrelse. Også inden for de tilladte lånegrænser udmåles lånene med megen forsigtighed. Et vidnesbyrd om, at dette

også må tilskrives den usikkerhed, der knytter sig til løsoret som låneobjekt, finder man i en skrivelse af 12. februar 1934 fra foreningen af vurderingsmænd til ejendomsskyld. Det hedder her: „Disse bestanddele” (besætning og inventar hørende til en landejendom) „af en ejendom kan imidlertid være højst varierende og egner sig egentlig ikke som basis for en belåning på langt sigt. At en mand holder en fortrinlig besætning, og at hans ejendom er velforsynet med driftsinventar, er naturligvis af betydning for hans mere personlige kredit og kan også bevirke, at der ydes mere kortvarige, stærkt amortiserende lån; men det bør ikke få særlig betydning for størrelsen af de faste lån, der ydes af kreditforeninger, sparekasser o. desl.” (Betænkning vedrørende kreditforeningerne 1936 s. 206). Kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold foreslår reglen i kreditforeningslovens § 19, stk. 1, 2. pkt., ophævet, men finder det ikke sandsynligt, at man selv da vil kunne opnå en fuld belåning af løsoret, idet man må påregne, at foreningerne, hvor der er tale om sædvanlige langfristede lån, fortsat vil udvise stor forsigtighed ved deres belåning af løsoreværdierne. Kommissionen har derfor overvejet mulighederne for at etablere særskilt belåning af løsoret, jfr. betænkning (1956) s. 54. Endvidere er man begyndt at anvende kortfristede realkreditlån med en løbetid på 10 år, hvilket efter kommissionens opfattelse åbner adgang til belåning med særlig henblik på tilbehøret, jfr. herom samme betænkning s. 107 f.

Landbruget har i de senere år stillet betydelige krav om kapitaler til forbedring af teknik, besætning etc. Når hensyn tages dels til de meget betydelige værdier, som løsoret repræsenterer, dels til den forholdsvis beskudne betydning, som det kan have for udmålingen af kredit- og hypotekforeningslån i ejendommen, er det naturligt, at man overvejer mulighederne for i en vis udstrækning at undtage tilbehørsløsoret fra realkredit og give adgang til særskilt belåning af løsoret.

Af Fr. Vinding Kruse er det ofte fremhævet, at baggrunden for den fremadskridende udvikling af tilbehørspantet er løsorets stigende værdi. Det er imidlertid også muligt, at den stadigt voksende værdi af løsoret kan føre udviklingen i modsat ret-

ning. Jo større værdien af løsøret bliver, jo snarere vil man føle trang til at løsrive belåningen af det fra forbindelsen med den almindelige realkredit.

Det fremgår af betænkningen vedrørende landbrugets kreditforhold, at landbrugets beskatningsværdi i 1954 var 10 864 mill. kr., hvoraf vurderingssum til ejendomsskyld 7 709, besætningsværdi 1 843 og inventarværdi 1 312 mill. kr. I procenter udgør de nævnte grupper 71, 17 og 12 pct.

En opgørelse af landbrugsværdierne foretaget af lektor Gad ved Århus universitets økonomiske fakultet viser, at værdien af jord og bygninger i 1952 udgjorde ialt 11 140 mill. kr. Løsørets værdi var samtidig 5 145 mill., hvoraf besætning 2 825 mill., inventar 2 030 mill. og forråd 290 mill. I procent af den samlede landbrugskapital udgør løsøret efter denne opgørelse 31,6 pct., hvoraf besætning 17,2 pct., inventar 12,6 pct. og forrådene 1,8 pct. Bortset fra, at der på de allerstørste ejendomme på over 100 ha findes en betydelig mindre besætning, nemlig 11,9 pct., er der kun en svag tendens i retning af større besætningsværdi for de mindre ejendomme og en tilsvarende tendens til stigning af værdien af inventaret for de større ejendomme.

3) Tilbehørets frigørelse gennem alternative lånetilbud.

Spørgsmålet om tilvejebringelsen af særlige muligheder for belåning af landbrugs-løsøret stiller sig i en enkelt retning simplere i lande som Norge og Sverige, hvor der ikke tilkommer panthaveren i ejendommen nogen ret over det til ejendommen hørende løsøre. Medens man i norsk ret ikke har nogen adgang til belåning af landbrugsløsøret — bortset fra den indhøstede avl, jfr. lov af 24. juni 1931 — har man i Finland og Sverige ved lov af 17. februar 1923 og 3. juni 1932 kunnet give regler om indrømmelsen af fortrinsret på grundlag af „in-teckning i jordbruksinventarier“, uden at det i den anledning har været nødvendigt at ændre reglerne om pant i fast ejendom.

I dansk ret er det derimod en forudsætning for særskilt belåning af landbrugsløsøret, at der forud er beredt mulighed herfor gennem en indskrænkning af realkreditens ret til løsøret. Kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold foreslår, at vejen

for en løsøre-kredit skal kunne banes derved, at panthaverne i ejendommen i en vis udstrækning afstår fra deres panteret i løsøret. Det er allerede nævnt, at kredit- og hypotekforeningerne har givet tilsagn om at afgive alternative lånetilbud, nemlig med og uden pant i løsøret. Tinglysningslovens § 37 er jo, som det fremgår af bestemmelsens egen tekst, en deklaratorisk bestemmelse, og panthaveren får ikke pant i tilbehørsløsøret, når dette udtrykkeligt er undtaget fra pantsætningen. Vælger pantsætteren et lånetilbud, der ikke omfatter løsøret, skulle det derefter blive muligt — efter fornøden lovændring — at skabe rammerne for en levedygtig løsøre-kredit.

Ved bedømmelsen af denne mulighed må det imidlertid tages i betragtning, at spørgsmålet ikke er begrænset til forholdet mellem ejeren og den organiserede realkredit. Også private panthavere har normalt panteret i løsøre, og også for deres vedkommende må det være en forudsætning, at man kommer ind på en begrænsning til ejendommen ved aftale enten ved panterettens stiftelse eller senere. For kredit- og hypotekforeningernes vedkommende er det meget vanskeligt at sige, hvorledes de ville stille sig over for praktiseringen af alternative lånetilbud af den omtalte art. Man kan dog pege på, at i hvert fald Jydsk Landhypotekforening i dag slet ikke indlader sig på at give lån i ejendomme, hvor inventaret ikke er medindbefattet under belåningen. Også kreditforeningerne lægger vægt på pantet i løsøret, idet repræsentanter for kreditforeningerne oftere har udtalt sig for en styrkelse af tilbehørspantet, navnlig derved at ejendomsforbehold med hensyn til tilbehørsløsøre skulle frakendes gyldighed også i de tilfælde, der falder uden for tinglysningslovens § 38. Der kan herved henvises til en af kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold foretaget undersøgelse i forbindelse med op-hævelse af 10 pct.'s reglen i kreditforeningslovens § 19, hvorefter en låneudmåling uden ejendommens løsøre vil medføre en nedsættelse på ca. 10 pct. Kommissionen fremhæver, at de af kreditforeningerne meddelte oplysninger beror på et skøn, og at materialet kun omfatter et forholdsvis beskedent og tilfældigt udpluk af lånesagerne, hvorfor tallene naturligvis må tages med nogen reservation, jfr. betænk-

ning (1956) s. 55-56. Af samme grund har kommissionen ikke ladet foretage nogen sammenfattende statistisk bearbejdelse af materialet.

Denne usikkerhed med hensyn til udformningen af de alternative lånetilbud bevirker, at man ikke er i stand til på forhånd at skønne over, om udviklingen ikke vil gå i den retning, at afstanden mellem tilbudene bliver således, at låntager kun kan stå sig ved at pantsætte ejendommen med tilbehør. Fremdeles må det fremhæves, at gennemførelsen af alternative lånetilbud ikke i sig selv vil muliggøre særskilt løssørepantsætning for landbrugere, hvis ejendomme allerede er behæftet på almindelig vis. Den nødvendige frigørelse af tilbehøret vil da komme til at bero på, om ejendomsphantaverne er villige til at frafalde deres pant i løssøret eller indvilge i rykning af prioritetsstillingen for løssørets vedkommende. Det kan næppe påregnes, at kredit- og hypotekforeningerne vil gå med hertil, uden at der erlægges ekstraordinært afdrag på lånet som følge af den af foreningen påregnede forringelse af pantsikkerheden. Det er dog inden for udvalget fremhævet, at den almindelige stigning i låneniveaet måske vil kunne bevirke, at afdrag undgås på lån, der ikke er stiftet inden for de sidste år.

Hertil kommer imidlertid, at det også efter ejendomsretlige og processuelle betragtninger vil være et tvivlsomt gode, om man kunne nå til, at pantebreve med pant i landbrugsejendomme i bred almindelighed undtog løssøret fra pantsætningen. Ganske vist har løssøret næppe den store værdi for panthaverens dækningsmuligheder på en tvangsauktion, som man har været tilbøjelig til sommetider at ville tillægge det. Indirekte har løssørepantet en ikke ringe betydning for panthaveren i ejendommen derved, at pantets udstrækning til tilbehøret bidrager til at undgå sammenbrud og dermed følgende tvangsauktion. Afkastningsmulighederne og dermed også forrentningen af pantegælden er betinget af, at ejendommen er forsynet med inventar og besætning. Så længe ejeren har held med sig til at gennemføre ejendommens drift på trods af økonomiske vanskeligheder af mere forbigående eller varigere karakter, er tilbehørspantet en garanti imod, at pantsætterens kreditorer splitter løssøret ad og lægger

hindringer i vejen for driften. Under de vanskelige økonomiske forhold for landbruget i trediverne har det formentlig været af stor betydning både for landbruget selv og for realkreditte, at vanskeligheder for ejerens økonomi ikke behøvede at lægge afgørende hindringer i vejen for ejendommens uforstyrrede drift.

I det anførte forhold finder man til en vis grad forklaringen på, at man på een gang kan føle behov for en vid udstrækning af tilbehørspantet, samtidig med at man kan af finde sig med kreditformer, der medfører et væsentligt afbræk i panthaverens ret over løssøret. Dette gør sig først og fremmest gældende med hensyn til køb af inventar og besætning under ejendomsforbehold. Naturligvis er realkreditte bedst tjent med, at tilbehørsstandarden holdes oppe ved nyanskaffelser uden behæftelse af løssøret. Men er dette ikke muligt, er køb under ejendomsforbehold det mindre onde frem for, at ejendommens drift forsømmes. Dersom man ville underkende gyldigheden af ejendomsforbehold over løssøre, ville panthaverne formentlig blive bestormet med anmodninger om at tiltræde ejendomsforbehold i de enkelte tilfælde. Og i reglen ville de trods alt se deres fordel i at svare imødekommende. I konkurslovskommissionens betænkning af 1941 har spørgsmålet om almindeligt forbud mod ejendomsforbehold til tilbehørsløssøre været drøftet, men kommissionens flertal afviste tanken herom som skadelig for landbrugets driftskreditmuligheder.

4) Løssørebelåning med principiel opretholdelse af tilbehørspantet.

Dersom man nu står over for en udvidelse af mulighederne for at skaffe landbruget kredit på basis af sikkerhed i løssøret, vil man imidlertid også kunne tænke sig at lade det ske — ligesom ejendomsforbeholdene — under opretholdelsen af den principielle hovedregel om panthaverens ret til tilbehøret i overensstemmelse med tinglysningslovens § 37, men således at der i en vis udstrækning desuagtet åbnes mulighed for, at driftskreditlån til ejendommen kan skydes ind med fortrinsret til løssøret frem for realkreditte.

Hvis man skønner, at det ikke vil være

praktisk muligt at gennemføre en løsørebelåning på frivillighedens basis, opstår yderligere spørgsmålet, hvorvidt en lovgivning om belåning af løsøret vil kunne gennemføres over for de *nuværende* panthavere. Man kommer herved ind på det almindelige spørgsmål om beskyttelsen for velerhvervede rettigheder og grundlovens regler herom. Uden at udvikle den almindelige teori herom kunne man formentlig forsvare den løsning som et rimeligt kompromis, at belåning af landbrugets løsøre kan gennemføres med virkning straks over for sådanne panthavere, hvis panteret ligger inden for en nærmere angiven værdigrænse, og hvis sikkerhed derfor ikke kan antages at ville blive berørt af en løsøre-pantsætning. Denne værdigrænse ville det måske kunne forsvares at sætte til 60 pct. af ejendomsværdien, jfr. lov nr. 179 af 23. juni 1956 § 9. Derimod ville det være overvejende betænkeligt, om man uden videre gav en særskilt løsørepanteret fortrinsret frem for bestående pant i ejendommen med tilbehør. I en vis udstrækning synes det derfor ubetinget påkrævet at henvise den landbruger, der ønsker at optage særskilt løsøre pant, til at søge samtykke dertil hos pant haverne. Den foreslåede værdigrænse vil formentlig have til følge, at man ofte skulle kunne undgå at indhente samtykke vedrørende den forretningsmæssige gæld, medens det som regel vil blive nødvendigt at opnå tiltrædelse fra private pantekreditorer. Disse sidstnævntes interesser vil imidlertid oftest være parallelt løbende med pantsætters, hvorfor de må antages uden væsentlige vanskeligheder at ville give afkald, hvilket ikke kan påregnes at være tilfældet for den forretningsmæssige gælds vedkommende.

Efter gældende ret kan som foran omtalt en underpanteret i løsøre i almindelighed ikke stiftes i de såkaldte tingsindbegreb, d. v. s. i en formuemasse med dens skiftende bestanddele, jfr. konkurslovens § 152. En begrænset undtagelse er hjemlet for forpagtere, der i medfør af § 152, stk. 2 kan pantsætte deres til bedriften hørende ejendele og produkterne af bedriften for ejerens krav i anledning af forpagtningsforholdet. Også pant haven i fast ejendom har pant i driftstilbehøret med dets skiftende bestanddele. Skal der åbnes en mere vidt-

gående adgang til særskilt pantsætning af landbrugets løsøre, kunne den tænkes udformet efter samme mønster som pantsætning af løsøret til sikkerhed for kravene ifølge forpagtningskontrakten, eller således, at lånet som nedenfor anført sikres såvel i løsøret som ejendommen, men da kun under særlige betingelser.

Såfremt der åbnes mulighed for, at driftskreditlån kan indskydes med fortrinsret til løsøret fremfor pant haverne i den faste ejendom, bør der gøres indskrænkning i henseende til de fordringer, der kan sikres gennem særskilt løsørebelåning. Hvorledes en sådan begrænsning kan udformes, er imidlertid et vanskeligt spørgsmål. Ved de belåningsmuligheder, der opstår gennem anerkendelsen af de privilegerede panterettigheder i selve ejendommen, danner versio in rem princippet den naturlige baggrund for panteprivilegiet. Det er kun den omstændighed, at der tilføres en varig forbedring, der begrundes en fortrinssstilling. En tilsvarende begrundelse findes i nogen grad for fortrinnsretten for høstpantebreve; men allerede her er kontrollen svigtende, og der høres klager over, at det ikke er muligt gennem de påbudte erklæringer fra kommunalbestyrelsen at afgøre, om lånet holdes inden for det for ejendommens drift påkrævede beløb til udsæd og gødning. Såfremt løsørepanteretten skal yderligere udvides, og lånets løbetid strækkes over længere tid end den enkelte sæson, vil en kontrol med, at lånet anvendes til forbedring af ejendommens drift og ikke påny trækkes ud af driften til anden anvendelse gennem realisationer, blive en uoverkommelig opgave.

Hertil kommer, at begrundelsen for en særskilt belåning af løsøret egentlig ikke så meget skal søges i versio in rem princippet som i den omstændighed, at en adskillelse af de mere varige og de mere flygtige bestanddele som belåningsobjekter kan medføre visse fordele.

Selv om hovedformålet med en eventuel reform må være at tilvejebringe ny kapital til landbruget, kan man ikke bortse fra, at løsørebelåningen også kan være et hensigtsmæssigt middel til at samle og afgøre mere løs gæld, der er opstået i forbindelse med ejendommens drift. Navnlig unge landmænd, der har overtaget deres ejendom uden besætning og måske i mangelfuld kultur-

tilstand, kan have behov for en sådan løsning af deres vanskeligheder.

En nærliggende form for en begrænsning af adgangen til belåning af løsøret kunne da være, at man indskrænker sig til at foreskrive, at fordringer ikke på een gang kan sikres ved pant i ejendommen og særskilt fortrinspant i løsøret. Hvis dette ikke sker, vil man — ligesom man før tinglysningsloven ofte så vedtagelse af ejendomspant, f. eks. i hoteller kombineret med underpant i det til hotellet hørende inventar, der ikke kunne pantsættes efter reglen i konkurslovens § 153 sammen med ejendommen — se, at de almindelige panthavere i ejendommen vil forlange ejendomspantet forenet med en pantsætning af løsøret efter den nye lovs regler. En udvikling i denne retning vil være ensbetydende med, at reformens øjemed forspildes, og realkrediten generobrer tilbehørspantet under et andet klædebon.

En anden og efter udvalgets opfattelse mere velegnet mulighed er at forbeholde den særlige løsørecredit for lån, der ydes af banker, sparekasser, driftslåneforeninger, andelskasser o. lign. med en kortere amortisationstid. Vælger man denne fremgangsmåde, vil det ikke være nødvendigt at forbyde en forening af pant i ejendommen med fortrinsret i løsøret. Dette vil tværtimod — når blot lånets afviklingstid er tilstrækkelig kort — dog sikre, at der bliver ydet en egentlig driftskredit. Kun en sådan kredit vil være stemmende med god praksis hos de pågældende institutter, og dissers almindelige forretningspraksis vil være til hinder for, at man gennem stadig tilbagevendende hændelser forvandler den kortsigtede driftskredit til en langsigtet realkredit med hovedvægten lagt på ejendomspantet. Er der derimod spørgsmål om en rent privat långivning, vil en almindelig adgang til indrømmelse af særskilt løsørepant ikke frembyde nogensomhelst garanti for låntagerens benyttelse af lånet og dets anvendelse til fordel for ejendommen.

Foreningen af pant i den faste ejendom og løsøre på den anførte vis indebærer også i andre og vigtige retninger fordele, som sikrer, at forholdet mellem panthaverne kan gøres op ved tvangsforfølgning. Blev det den almindelige regel, at pantet kun omfattede løsøre, måtte man bl. a. supplere reglerne med en bestemmelse om, at for-

følgning imod løsøret kun kunne iværksættes, når også panthaveren i ejendommen kunne kræve tvangsauktion på grund af misligholdelse. I modsat fald ville grundlaget for ejendommens drift på en uheldig måde kunne undergraves. Udvalget vil derfor også nære betænkelighed ved at udvide adgangen til at pantsætte tilbehøret som tingsindbegreb.

I Sverige er udviklingen efter loven af 1932 gået i den retning, at løsørefortrinsretten ikke i sig selv anses som tilstrækkelig sikkerhed for den forretningsmæssige finansiering af landbruget gennem bankerne. Fortrinsretten har kun en begrænset udbredelse. Ifølge Statistisk Årbok för Sverige 1943 og 1953 har antallet af in-teckningar været noget vekslende; for hele Sverige har antallet fra 1936-1950 intet år været over 600. Under krigen var antallet faldende til 210 i 1943. Senere har der atter været en tendens til stigning til 542 i 1950. I samme periode har den samlede lånesum varieret fra knap 2 mill. kr. i 1941 til næsten 5,5 mill. kr. i 1950.

Ifølge en udtalelse fra Skandinaviska Banken af 25. oktober 1954 godtages in-teckning i jordbruksinventarier ikke som tilstrækkelig sikkerhed for banklån, men der fordres regelmæssigt kaution ved siden af denne sikkerhed. Trods dette er det dog langt mere almindeligt, at banklån ydes mod sikkerhed i ejendommen i forbindelse med kaution. Heller ikke i Finland opnås lån almindeligt på basis af løsøret.

I nogen grad kan den ringe betydning, som in-teckningen har fået, stå i forbindelse med, at den fortrinsret, som finsk og svensk ret yder den berettigede, ikke har karakter af en egentlig panteret, men er udformet efter reglerne for „förlagsin-teckning“, der kendes for industrielle ejendomme. Efter disse regler nyder den berettigede ikke nogen beskyttelse over for den, der ved aftale med skyldneren har erhvervet de genstande, som sikkerheden vedrører. Selv udlæg har fortrin for den, der har fået in-teckning, dog med den meget væsentlige begrænsning, at udlægsforretningen mister sin retsvirkning, dersom konkurs indtræder inden en kort frist, og foretagelsen af udlæg giver ret til at kræve konkursbehandling.

Den omstændighed, at fortrinsretten i Sverige ikke har karakter af panteret, an-

føres i ovennævnte skrivelse fra Skandinaviska Banken som en hovedårsag til, at sikkerhedsretten ikke har fået den betydning i Sverige, som var tilsigtet. Det anføres derfor, at såvel loven om in-teckning i landbruksinventarier som loven om förlagsin-teckning burde gøres til genstand for indgribende bearbejdning med det formål at skabe en bedre retssikkerhed.

Også for dansk rets vedkommende kan der være grund til ved bedømmelsen af en særskilt løsørepanteret at overveje, hvorledes den nærmere kan udformes, idet forskellen mellem förlagsin-teckning og løsørepanteret i tingsindbegreb ikke er så dybtgående, som udtalelserne i litteraturen kan give udtryk for. Den, der har pant i en forpagters til bedriften hørende løsøre eller i tilbehør til fast ejendom, nyder vel fuld beskyttelse mod kreditorforfølgning, men kun i be-grænset omfang mod ejerens dispositioner over de til pantet hørende genstande. Det kommer vel ikke panthaveren til skade, at ejeren har ret til at foretage sådan udskil-else, som er led i en regelmæssig drift af ejendommen, jfr. tinglysningens § 37 i. f., under opretholdelse af tilbehørets samlede værdi; men også afhændelser, som ejeren foretager ud over, hvad han er be-rettiget til, har gyldighed, medmindre er-hververen må siges at have været i ond tro. Ejerens af inventar og besætning vil derfor også her i landet have mulighed for efterhånden at realisere effekterne, uden at panthaveren i den anledning kan rejse krav mod dem, der har overtaget dem. Selv om besætning og inventar vedligehol-des gennem nyanskaffelser, kan disse være foretaget med aftale om ejendomsforbehold, hvorved pantets værdi forringes. Ved ud-formningen af regler om særskilt løsørepanteret har udvalget derfor medtaget under over-vejelserne, hvorvidt det måtte være muligt og påkrævet dels at indskrænke ejerens dispositionsmuligheder over løsøret, dels at frakende ejendomsforbehold gyldighed over for løsørepanthaveren. Ingen af delene er dog ønskelig. En vis disposition må forbeholdes ejeren uden panthaverens godken-delse. Det må være muligt trods løsørepanteret at realisere avlen, afhænde mælk og æg, føre svin til slagteriet og udrangere slagtekvæg. En styrkelse af panterettens beskyttelse over for ejerens afhændelser

ville ikke kunne strækkes længere end til det faste inventar. Selv med hensyn til dette er det lidet hensigtsmæssigt, om f. eks. en afhændelse, der finder sted for at erstatte det med mere formålstjenligt inventar, skulle forelægges for panthaveren for at have gyldighed. For ejendomsforbeholdenes vedkommende gælder det desuden, at de repræsenterer en nyttig form for driftskredit, netop fordi denne kreditform kun kan an-vendes til forbedring af ejendommen. Ud-valget finder derfor ikke, at man bør lade den her skitserede belåning af løsøret stille sig i vejen for sælgerens ret ifølge ejendomsforbehold.

5) Reglerne om realisation.

Ved ejendommens realisation vil aner-kendelsen af en særskilt løsørepanteret give anledning til særlige spørgsmål om den måde, hvorpå panthaverne skal fyldest-gøres. Dette gælder ganske vist ikke, hvis man har beredt vejen for løsørepanteret derved, at ejendoms-panthaverne frakendes panteret i løsøret, eller hvis de forudsættes alle frivilligt at have frafaldet dette pant.

Men såvel gennemførelsen af alternative lånetilbud, hvorefter der vil kunne forekomme og vel i reglen vil forekomme panthavere med indbyrdes forskellig prioritet i den faste ejendom og løsøret, som indførelse af særskilt løsørepanteret med fortrin for real-kredit, men under opretholdelse af tilbe-hørspanteretten efter tinglysningens § 37, gør det nødvendigt at overveje, hvorvidt tvangsfuldbyrdesreglerne er udformet tilstrækkeligt hensigtsmæssigt. En sædvanlig tvangsauktion, hvorunder den faste ejendom sælges sammen med tilbehøret, vil således ikke angive, hvorledes auktionssummen skal fordeles mellem panthaverne, når disses prioritetsstilling griber ind i hinanden.

I disse tilfælde vil fyldestgørelsen kunne tænkes opnået enten ved særskilt auktion over løsøret eller ved dets bortsalg sammen med ejendommen. I sidste fald kan den fyldestgørelse, der skal tilfalde løsørepanthaveren, bestemmes enten ved alternativt opråb af ejendommen med og uden tilbe-høret eller ved en vurdering af løsøret og ejendommen.

Tvangsauktionsreglerne i retsplejelovens kapitel 51 forudsætter i for sig mulig-

heden for, at løsøreværdierne holdes uden for auktionen, jfr. §§ 560, stk. 3, og 564, stk. 2. Det er klart, at tilfældige omstændigheder kan medføre, at budene efter alternativt opråb fjerner sig forholdsvis meget fra den virkelige værdi af tilbehørsløsøret, ligesom der til enhver vurdering knytter sig betydelige usikkerheds- og fejlmuligheder. For så vidt det ikke kan antages, at det samlede resultat af retsforfølgningen derved vil blive forringet, vil en ordning, hvorefter der sker særskilt realisation af løsøret derfor være at foretrække. Dette gælder navnlig for besætningens vedkommende. Under undersøgelsen af landbrugets finansieringsbehov er det oplyst, at der uden for familieoverdragelser sker et betydeligt salg af ejendomme uden besætning. Tendensen hertil er vist nok stigende. Er ejendommens løsøre derfor behæftet for sig, ville det være det naturlige at lade realisationen af besætningen foregå for sig. Derimod vil det samme næppe være tilfældet med hensyn til inventaret. Særskilt bortsalg vil ofte stille ejendomsføreren over for nødvendigheden af at anskaffe fabriksnyt inventar fra grunden, og dette vil kunne medvirke til at trykke ejendomsprisen, uden at det dog kan antages, at løsøret sælges til tilsvarende høje priser.

Sælges løsøret sammen med ejendommen, kan man gå frem efter reglerne i § 560, stk. 3, om alternativt opråb. Denne bestemmelse omhandler det tilfælde, at en kreditor har begæret afholdt tvangsauktion over ejendommen uden tilbehør eller kun med en del deraf. Bestemmelsen fastsætter, at en panthaver, som foruden at have pant i den faste ejendom har pant i dertil hørende besætning, inventar m. v., og som forinden auktionsvilkårenes vedtagelse har gjort udlæg deri, skal kunne fordre, at auktionen også omfatter de til ham pantsatte løsøre-genstande. Under auktionen skal ejendommen da opråbes alternativt, nemlig først uden det nævnte tilbehør og dernæst med sådant tilbehør. Sker auktionen efter alternativt opråb, vil differencen mellem de ved de to opråb fremkomne højeste bud være at fordele mellem prioritethaverne i løsøret. Reglen i § 560, stk. 3, omfatter kun tilfælde, hvor pantsætning af løsøret er sket som tilbehør til den faste ejendom, men derimod ikke tilfælde, hvor løsøret er underpantsat

efter reglerne om underpant i løsøre, jfr. dom i U. f. R. 1929, s. 408. Reglens anvendelse forudsætter således, at løsørelånet tillige er sikret ved sekundært pant i den faste ejendom. Der kan iøvrigt henvises til dommen i U. f. R. 1930, s. 146. I dette tilfælde, hvor kreditor, der havde 13. prioritets panteret i et hotel, men 1. prioritets panteret i dets driftsinventar, efter foretaget udlæg begærede tvangsauktion afholdt over ejendommen med inventar, fandtes bestemmelsen i § 560, stk. 3, analogisk anvendelig, således at forskellen mellem de ved de to opråb fremkomne højeste bud fordeltes mellem den pågældende kreditor og 3 andre prioritetshavere, der havde pant i inventaret.

Selv om alternativt opråb er den fremgangsmåde, der er bedst stemmende med de gældende grundsætninger i retsplejeloven, kan man for at finde et bedre udtryk for de virkelige værdiforhold lade ejendommen og løsøret sælge på tvangsauktion under eet og lade fordelingen af auktionskøbesummen mellem prioritethaverne i den faste ejendom på den ene side og løsøret på den anden side ske på grundlag af en forinden auktionen foretagne vurdering, herunder med hensyn til fordelingen af den faste ejendom og løsøret. Retsplejelovens § 569 giver nærmere regler for, hvorledes fogeden enten på grundlag af en vedtagelse på det forberedende auktionsmøde eller i tilfælde af tvistigheder kan lade foretage en særskilt vurdering af ejendommen til auktions-efterretning. Denne vurdering foretages af 2 særligt sagkyndige, som udmeldes af fogeden. I den ovenfor nævnte dom i U. f. R. 1930, s. 146, er det imidlertid antaget, at der ikke i denne bestemmelse er hjemmel til at pålægge fogeden at lade foretage en særskilt vurdering af inventaret, således at denne vurdering lægges til grund ved fordelingen af auktionssummen, efter at ejendommen er bortsolgt sammen med inventaret.

Udvalget har indgående behandlet de forskellige muligheder. Det er flertallet opfattelse, at alternative opråb altid medfører en vilkårlighed, der imidlertid vil blive afgørende forstærket ved en løsørebelåning, idet den panthaver, der byder for at overtage ejendommen som ufyldstgjort panthaver, får en ganske speciel og for løsørepanthave-

ren farlig interesse i at sætte sit første bud, hvor der bydes på ejendommen alene, så højt som muligt, men sænke sit andet bud, hvor løsøret medsælges, for derved at skulle tilsvare løsørepantthaveren så lidt som muligt. Alternativt opråb vil derfor ikke give udtryk for de sande værdier, og efter flertallets opfattelse må det være en ubetinget nødvendighed at forlade de gældende bestemmelser i § 560, såfremt en løsør ebelåning skal gennemføres. Ud fra de anførte grunde er flertallet af den anskuelse, at valget må stå imellem særskilt bortsalg af løsøret eller salg af dette fælles med ejendommen, men således at budsummens fordeling beror på en vurdering af ejendom og løsøre. Udvalget foreslår derfor, at reglerne i § 560, stk. 3, om alternativt opråb ophæves. Den adgang, som bestemmelsen giver en pantthaver, som foruden i selve den faste ejendom har pant i dertil hørende tilbehør, til at fordre, at auktion, der er begæret afholdt af en anden kreditor uden sådant tilbehør eller kun med en del deraf, skal omfatte de til ham pantsatte løsøregerstande, må naturligvis opretholdes. Foruden en vis modernisering af ordvalget foreslår udvalget den ændring, at det ikke længere skal være nogen nødvendig betingelse, at den pågældende pantthaver har gjort udlæg i løsøret inden auktionsvilkårenes vedtagelse. Udvalget finder det rigtigst, at en pantthaver altid kan gøre denne beføjelse gældende, uanset om han har gjort udlæg, og uanset om hans pantebrev er forfaldent, dog at der, såfremt kravet fremsættes af kreditor ifølge et skadesløsbrev eller ejerpantebrev, skal stilles sikkerhed, hvis fordringen i sin helhed bestrides. Som ny fordelingsregel ved auktionen foreslår udvalgets flertal, at fogenen såvel i de tilfælde, som omhandles i § 560, stk. 3, som i tilfælde, hvor pantthavere har pant i ejendommen og det til denne hørende tilbehør, men med indbyrdes afvigende prioritetsstilling, fastsætter værdien dels af selve ejendommen, dels af løsøret, således at de berettigedes dækningsforhold bestemmes af denne vurdering.

Selv om der som anført ovenfor må antages at kunne være væsentlige fordele forbundet med særskilt bortsalg af løsøret eller af besætning, er flertallet af den opfattelse, at man må opretholde en fælles auktion som hovedregel. Når det i det enkelte til-

fælde af de interesserede skønnes at være fordelagtigst at foranstalte særskilt bortsalg, må vejen imidlertid stå åben herfor. Det foreslås derfor, at særskilt bortsalg af løsøret eller af besætningen kan finde sted, såfremt samtlige heri berettigede giver samtykke dertil. Tilsvarende adgang til at fordre særskilt bortsalg må dog ligeledes tilkomme den pantthaver, som måtte have fortrinsberettiget prioritet i løsøret. Det kan volde nogen tvivl, om løsøret eller den faste ejendom i så fald skal bortsælges først. Til fordel for at bortsælge løsøret efter den faste ejendom vil vel navnlig kunne anføres, at løsøret derved kan opnå højere budsum. Det er dog usikkert, om dette er tilfældet. Sælges ejendommen først, kunne det endvidere overvejes at opstille en regel, hvorefter den pantthaver, der efter de anførte regler har pant i ejendommen med tilbehør, men med fortrinsprioritet i løsøret, skal anses for fortrinsvis at have opnået dækning af løsøret. Ud fra subrogationsbetragtninger kunne den suppleres med, at efterpantthaveren, når den fortrinsberettigede er dækket, indtræder i hans ret, selv om han ikke måtte have tilsvarende panteret. Imidlertid kræver retsplejelovens § 578 om pantthavers overtagelse af ejendommen som ufyldstgjort pantthaver, at løsøret bortsælges før ejendommen, idet grundlaget for auktionens standsning uden hammerslag efter den nævnte bestemmelse ellers vil kunne forrykkes ved den efterfølgende realisation af løsøret. Det vil derfor være nødvendigt at tilføje en bestemmelse om, at løsøret eller besætningen i tilfælde af særskilt bortsalg vil være at sælge først.

Et mindretal (landsretssagfører Pagter og civildommer Ringberg) har ikke kunnet tiltræde den af flertallet foreslåede ændring til retsplejelovens § 560 om fordeling af auktionsprovenuet på grundlag af en af fogenen foretaget vurdering, idet mindretallet anser denne ordning som ikke praktisk gennemførlig. Til støtte for dette standpunkt vil mindretallet anføre følgende betragtninger:

Den foreløbige vurdering, der kan ske i henhold til retsplejelovens § 569, er af helt anden karakter, og det samme gælder om de vurderinger, der skal foretages i henhold til afbetalingsloven.

Hvis der kommer begæringer i større antal om tvangsauktioner over faste ejendomme, vil det blive en uoverkommelig opgave for fogederne at foretage eller lade foretage vurderinger af fast ejendom og løsøre. Fogederne er derhos ikke i besiddelse af den faglige viden, der er en forudsætning for at kunne foretage sådanne vurderinger, og skal vurderingen foretages med bistand af sagkyndige, vil dette medføre betydelig fordyrelse og besværliggørelse af tvangsauktionen.

Der mangler enhver vejledning om, hvilke principper der skal følges ved vurderingen, hvorved henvises til, at der kan være meget stor forskel på „auktionsværdi“, „salgsværdi“ og „brugsværdi“ af løsøregenstande. Strid om værdien kan bevirke forsinkelse og eventuel forelæggelse for højere ret.

For landejendomme kan det ske, at enkelte løsøregenstande udskiftes ved den regelmæssige drift, således at det kan være nødvendigt, at vurderingen sker umiddelbart før auktionen, men heller ikke herom gives der regler i flertallets forslag.

Til det anførte kommer, at det foreslåede vurderingssystem på uheldig måde vil gribe ind i de materielretlige forhold, idet vurderingen kan forrykke dækningsmulighederne for en eller flere af panthaverne. Det bør som hidtil være auktionsbudene, der skal være det afgørende, og mindretallet må derfor foretrække enten den hidtidige ordning med alternative opråb, selv om også denne ordning kan være forbundet med forskellige ulemper, eller særskilt bortsalg.

Endelig bør det efter mindretallets opfattelse udtrykkelig fastslås, at også panthavere med pant i enkelte løsøregenstande, overfor efterfølgende prioritetshavere i disse genstande, kan hævde separatistret og ret til særskilt realisation.

c. *Udvalgets stillingtagen.*

Om hvilken betydning en særskilt pantsætning af løsøret vil kunne få, er det vanskeligt at have nogen afgørende mening. Den vil utvivlsomt ikke vinde samme udbredelse som pantet i selve ejendommen. Næsten alle landbrugere benytter muligheden for at opnå lån i ejendommen. Sådant lån vil, indtil en vis grænse for sikkerheden er nået, under alle omstændigheder

give mulighed for en billigere låneoptagelse end en belåning af løsøret. Den relativt bedst stillede del af landbrugerne med en mindre belåningsprocent vil derfor ikke benytte en adgang til særskilt løsørepant. Skulle resultatet blive det samme, som det har været i Finland og Sverige, at der ikke kan skaffes lån fra banker eller andre, der giver lån på forretningsmæssig basis, vil en reform have været forfejlet. En revision af lovgivningens regler om realkreditens retsstilling med hensyn til pant i tilbehør vil kun være begrundet, hvis der derved kan skabes et nyt kreditgrundlag, der forbedrer landbrugets lånemuligheder på det almindelige lånemarked, men ikke blot for at skaffe låntagerens kautionister en vis dækningsmulighed.

Gennemførelsen af alternative lånetilbud kræver imidlertid ikke anden ændring i den bestående lovgivning end en mere hensigtsmæssig udformning af tvangsauktionsreglerne med opgivelse af de hidtidige regler om alternativt opråb. Af hensyn til de af kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold fremsatte ønsker, hvorover justitsministeriet har hørt udvalget, har udvalget i et konkret forslag udformet sådanne ændringer, der sikrer denne fremgangsmådes juridiske praktikabilitet.

Som det er blevet motiveret nærmere ovenfor, vil en belåning af løsøreværdierne tillige kunne gennemføres ved en ændring af tinglysningslovens § 37, således at ejeren af en landejendom ved pantsætning til pengeinstitutter, der yder kortfristede lån til ejere af sådanne ejendomme, kan meddele panteret i ejendommens tilbehør forud for de bestående panterettigheder. Om det selv ved en sådan videregående regel vil være muligt at skaffe midler frem på lånemarkedet af blot nogen betydning, er formentlig tvivlsomt. Hertil kommer, at forslaget rummer indførelsen af et nyt pantretsprivilegium. Såfremt dette måtte medføre en almindelig nedsættelse af lånetilbudene fra kredit- og hypotekforeningerne, må det antages, at forslaget vil gøre mere skade end gavn. Som tidligere påpeget har kreditforeningerne skønnet, at en ikke ubetydelig nedsættelse måtte blive følgen. Inden for udvalget har der dog gjort sig delte meninger gældende på dette punkt. Trods de anførte betænkeligheder har ud-

valget dog set det som sin opgave at formulere de regler, der vil være nødvendige for gennemførelsen af en sådan ordning.

Under udvalgets forhandlinger har man også overvejet den mulighed at indskrænke adgangen til særskilt belåning efter de angivne retningslinjer til alene at gælde besætningen. Til fordel for dette forslag er anført den betragtning, at besætningens betydning for realkrediten — uanset hvilken vægt man ellers vil tillægge tilbehørs-panteretten — er så ringe, at realkrediten ikke kan rette væsentlige indvendinger imod, at den skilles ud. Medens maskiner og lignende tilbehør i reglen vil kunne anskaffes under ejendomsforbehold, stiller dette sig vanskeligere i tilfælde, hvor kvægavlen er lagt an på hurtig udskillelse. Navnlig for landbrugere med stor besætning vil det være af betydning at kunne opnå en rimelig belåning, som realkrediten slet ikke er i stand til at tilbyde. Udvalget har overvejet, hvorledes en belåning af besætningen bør udformes. Adgangen bør ligesom belåning af tilbehøret som helhed kun stå åben i forhold til pengeinstitutter, der har til formål at yde kortfristet kredit til landejendomme, men i modsætning hertil vil det ikke være nødvendigt at foreskrive en forening af pantet med pant i den faste ejendom.

Som anført stiller udvalget sig tvivlende over for resultaterne af adgang til belåning af landbrugsløsøret. Udvalget har under hensyn hertil valgt at udforme de bestemmelser, der vil være nødvendige for at gennemføre alle de tre ovenfor anførte muligheder. I afsnittet, der samler udvalgets forslag til lovregler, er i teksten anført de ændringer i retsplejeloven, der følger af alternative lånetilbud, samt de ændringer i tinglysningsloven og retsplejeloven, som vil være nødvendige for at gennemføre den skitserede løsebelåning med ændring af tinglysningslovens § 37, medens det i bemærkningerne til lovtæksten er anført, hvilke ændringer i forhold hertil belåning af besætningen alene kræver.

2. Tinglysningslovens § 38.

Ved nærværende udvalgs nedsættelse blev som bilag vedlagt afskrift af en af professor,

dr. jur. *Knud Illum* afgivet redegørelse til foreningen af grossister i værktøj og værktøj smaskiner om ændring af bestemmelsen i tinglysningslovens § 38.

Bestemmelsen i tinglysningslovens § 38 tager i første række sigte på ejendomsforbehold og ikke på underpant. Da imidlertid den sikkerhedsret, som ejendomsforbeholdet giver sælgeren, er nært beslægtet med underpanteretten og ligesom denne giver sikkerhedsret i løsøre, mener udvalget, at også spørgsmålet om en mere hensigtsmæssig udformning af reglerne om ejendomsforbeholdets retsstilling i forhold til pant i fast ejendom falder inden for dets opgave.

§ 38 er sålydende: „Når en bygning er opført, helt eller delvis, og når maskiner, ædler, ovne eller lignende er blevet indlagt i en ejendom på ejerens bekostning til brug for ejendommen eller en der værende erhvervsvirksomhed, kan særskilt ret over rygningens materialer og over nævnte tilbehør ikke forbeholdes, være sig som ejendomsret eller på anden måde. Tinglyst pantebrev i ejendommen omfatter uden særlig vedtagelse også dette tilbehør.”

I årenes løb er der gentagne gange fra forskellige sider stillet forslag om ophævelse af § 38. Krav herom fremsattes allerede ved tinglysningslovens ikrafttræden af Landbrugsrådet, Grosserer-Societetets Komité og Industrirådet i åbent brev til regering og rigsdag af 29. april 1927. Det hedder i denne henvendelse bl. a., at der ikke, da loven forelagdes og gennemførtes, rettedes henvendelse til handelsministeriet eller landbrugsministeriet på en sådan måde, at erhvervene fik anledning til at udtale sig, og at man næppe har haft fuldt overblik over, hvilke økonomiske konsekvenser § 38 ville få. På lempelige af betalings vilkår har således landbrug, håndværk og den lille industri fået driftsmidler i hænde, der har betinget en stor del af de fremskridt, som ikke blot dansk landbrug, men også andre erhverv har kunnet udvise, hvorfor der ikke kan leveres noget forsvar for tinglysningslovens § 38 ud fra den betragtning, at den modvirker usund kreditgivning. Det anføres videre, at § 38 medfører, at risikoen ved kreditgivningen stiger, så at den må medføre en fordyrelse af varepriserne, og at den nye retstilstand desuden er præget af et meget ubehageligt usikkerhedsmoment, fordi

ingen endnu ved, hvorledes domstolene i konkrete forhold vil fortolke bestemmelserne („begrebet „Indlagt i en Ejendom" vil vise sig at være et i praksis meget usikkert kriterium for lovens område").

Såvel denne som senere henvendelser er forblevet uden resultat.

Som begrundelse for forslaget til ændring af § 38, som desuden er nærmere motiveret i den som bilag 6 nedenfor trykte redegørelse, og i tilslutning til denne har professor Illum ønsket i korthed at anføre følgende betragtninger:

Det var i og for sig med føje, at der i 1926 blev indført en ændring, men den argumentation, der lå bag den nye regel i tinglysningslovens § 38, var utilstrækkelig, idet ændringen udelukkende blev begrundet med realkreditens interesser. Ved overvejelserne må man imidlertid først og fremmest tage hensyn til pantsætterens, ikke til realkreditens eller sælgerens interesser. Spørgsmålet er, om pantsætterne er bedst tjent med, om de kan købe under ejendomsforbehold eller ej. Men denne problemstilling ses ikke behandlet i forarbejderne til § 38, med hvilken regel der er gennemført en ordning langt videregående end fremmede retsforfatninger.

Efter tinglysningsloven blev problemet først taget op af *O. K. Magnussen*, efter hvis opfattelse det afgørende må være, om der er tale om en tilvækst i maskinlet eller kun om en vedligeholdelse af de på pantsætningstidspunktet indbefattede maskiner, jfr. nærmere T. f. R. 1937, s. 201 f. Dette synspunkt rækker imidlertid langt ud over § 38 og ind i området for § 37. Det kan derfor heller ikke være ratio legis for § 38's område, og tilvækstkriteriet er utilfredsstillende og vanskeligt at arbejde med. Synspunktet er opstillet med henblik på tilfælde, hvor en maskine udskiftes med en ny af samme slags. Om dette er tilfældet, bør imidlertid ikke være afgørende. Det, kravet må rettes mod, er, at der er tidssvarende maskiner til stede efter virksomhedens behov til enhver tid.

De henvendelser, der siden tinglysningsloven er fremkommet fra organisationerne om ophævelse af § 38, vil det imidlertid ikke være anbefalelsesværdigt at følge. Det ville betyde en tilbagevenden til tilstanden fra

før 1927 og medføre en borttagelsesret ud over alle grænser.

Spørgsmålet må ses i sammenhæng med, hvilken betydning tilbehørspantet har som fyldestgørelsesobjekt for realkrediten. Det gælder ligesom ved det i § 37 omhandlede tilbehør, at den kun er relativt ringe. Tilbehøret har først og fremmest betydning som grundlag for virksomhedens drift. Panthavernes interesse består i, at de personlige kreditorer ikke splitter ejendommen ad inden sammenbruddet. Derfor kan realkrediten, uagtet den selv måtte fastholde en modsat anskuelse, uden skade affinde sig med, at f. eks. besætning købes under ejendomsforbehold. Og det samme gælder i vidt omfang det løvsøre, der omfattes af § 38. Hvad der yderligere bevirker, at risikoforøgelsen ved at lempe realkreditens tilbehørspant på dette område vil være af ganske underordnet karakter, er, at ejendomsforbeholdene skriver sig fra en kortfristet afbetaling af en periode på sjældent over 3 år, hvorefter det købte ydermere vil være et aktiv for ejendommen. En ændring kan ikke antages at bevirke, at låneudmålingen skærpes, eftersom der jo ikke kan stiftes langfristede lån på forventninger om, hvad der under lånets løbetid vil blive anskaffet.

En helt anden betydning har spørgsmålet for sælger, for hvem § 38 betyder en forøget forretningsrisiko, der navnlig under nedadgående konjunkturer kan blive af skæbnesvanger betydning. Efter omstændighederne kan det få katastrofale økonomiske følger, hvis blot nogle enkelte handlere ikke bliver opfyldt. § 38 medfører således, at risikofordelingen er samfundsmæssig uheldig.

Det må fremhæves, at praksis i en årække efter tinglysningsloven ingenlunde lå fast. Med hensyn til maskiner var domstolens afgørelser stærkt divergerende, hvilket medførte betydelig usikkerhed inden for handelen. Først efterhånden er praksis blevet udformet og da sådan, at § 38 ikke har fået væsentlig betydning for landbruget, medens omvendt dens anvendelsesområde for industrien er kommet langt ud over, hvad der var tilsigtet. Groft udtrykt er forholdet i dag således, at ejendomsforbehold ikke har retsvirkning, blot det drejer sig om en til industriel anvendelse anskaffet ma-

skine, der skal stå et bestemt sted. Grunden hertil må tildels søges i vanskelighederne ved at fortolke udtrykket, at genstanden skal være „indlagt i ejendommen“. Problemet om den rationelle anvendelse af § 38 er således langt fra afklaret.

En rationelt udformet regel må bygge på som det afgørende, om den under ejendomsforbehold solgte genstand er indgået i en sådan forbindelse med ejendommen, at den ikke hensigtsmæssigt kan rives ud af den igen. I det væsentlige vil det være afgørende om genstande som kedler, kraftanlæg, adskillige fast monterede motorer, elevatorer etc., har den karakter, at de ved ejendommens salg følger ejendommen uden særlig aftale. Genstanden er da en bestanddel af den faste ejendom, ikke „tilbehørsløsøre“, og det kan i almindelighed antages, at bortfjernelsen ikke kan ske uden særligt tab. Dette svarer stort set til den norske tinglysningslovs § 15. Efter denne kan de fleste af de ting, der har bevaret karakteren af løsøre, fjernes igen, men f. eks. ikke — som efter tidligere dansk ret — elektriske ledninger o. l. Det afgørende må da være, om maskiner, kedler, ovne o. l. er blevet indføjret som bestanddel af ejendommen. Herudover vil der muligvis også kunne forekomme andre tilfælde, hvor borttagelse kan være urimelig. Man må derfor sikre, at løsørengensstande, der er bragt i forbindelse med ejendommen på en sådan måde, at de ikke kan bortfjernes uden særligt tab, heller ikke kan borttages.

Under den debat, der har været inden for udvalget, har der, som det bliver nærmere omtalt nedenfor, været rejst indvendinger imod det i professor Illums redegørelse udformede lovforslag. Under hensyn hertil har professor Illum derefter ændret formuleringen således:

„Når en bygning er opført helt eller delvis, og når maskiner, kedler, ovne eller lignende på ejerens bekostning er indføjret som bestanddele af den faste ejendom, kan særskilt ret over disse genstande ikke forbeholdes, være sig som ejendomsret eller på anden måde. En tilsvarende regel gælder om sådant tilbehør til ejendommen, som på grund af dets særlige tilpasning til ejendommen eller en deri dreven erhvervsvirksomhed, eller den måde, hvorpå anbringelse i ejen-

dommen har fundet sted, eller af andre lignende årsager ikke kan afhændes fra ejendommen uden særligt tab.

Hvad er fastsat i stk. 1 om bygninger m. v., gælder også for hegn og andre anlæg og indretninger på ejendommen.

Tinglyst pantebrev omfatter uden særlig vedtagelse tilbehør af den i denne paragraf omhandlede art.”

Der har inden for udvalget i det væsentlige været enighed om at tiltræde de betragtninger, der er anført af professor Illum til fordel for at ændre den nuværende retstilstand, og *udvalgets flertal* anbefaler også gennemførelsen af det af ham stillede forslag. *Et mindretal*, (*direktør Dybdal, landsretssagfører Pagter, civildommer Ringberg, fuldmægtig Skjoldager-Nielsen og kontorchef Urne*) har derimod ikke ment at kunne tiltræde forslaget og fremhæver til støtte for dette standpunkt, at handelen og rets-anvendelsen i det hele vil blive kastet ud i en ny retsuvidhed, der ikke modsvares af den ved forslaget vundne fordel. Såvel udtrykket „bestanddel“ som kriteriet „bortfjernes uden særligt tab“ må forventes at give anledning til nye usikkerhedspunkter. Heroverfor er det dog indvendt, at norsk ret uden vanskelighed lader det være afgørende, om der er tale om en bestanddel eller ej. Dette udtryk er ligeledes i praksis afgørende for, hvad der bortsælges med en ejendom, og hverken i forholdet sælger — køber eller ved skattevurderinger eller ekspropriation giver afgrænsningen af, hvad der er fast ejendom, og hvad der er løsøre, anledning til vanskeligheder af betydning. En almindelig holdt regel kan ikke gøres klarere end sket. Mindretallet ønsker dog at pege på, at kriteriet „bestanddel“ vil kunne give anledning til vanskeligheder, for så vidt angår maskiner, da der ikke ved pant som ved salgsaftaler er anledning til at afklare tvivlspunkterne under forhandlingerne. Hertil kommer efter mindretallets opfattelse, at § 38 i sin nuværende formulering ikke har haft til hensigt at stramme forbudet mod ejendomsforbehold i den udstrækning, det nu efter domspraksis er tilfældet. Men når der ikke kan siges at have været noget til hinder for en lempeligere, efter udvalgets opfattelse rigtigere fortolkning, kan der være risiko for, at domstolene også efter-

hånden vil skærpe praksis ved anvendelsen af kriteriet „særligt tab“, således at retstilstanden vil blive ført tilbage til nogenlunde den eksisterende.

Da der ikke har kunnet opnås almindelig enighed inden for udvalget om det nævnte forslag, har udvalget overvejet, hvorvidt der kunne opnås tilslutning til en mindre vidtgående reform.

Udvalget har således drøftet, men af de ovenanførte grunde forkastet det af O. K. Magnussen hævdede tilvækstkriterium.

I Fr. Vinding Kruses udkast til „Nordisk Lovbog“ (1948) 5-10-4 indeholdes i forhold til § 38 den ændring i stk. 1, at de nævnte forbehold ikke kan tages med retsvirkning for panthavere og andre berettigede i ejendommen, og som nyt stk. 3 er tilføjet: „Panthavere og andre berettigede kan dog ved påtegning på pantebrevet frafalde deres ret efter 1. stk.; og overfor dem, hvis ret er stiftet senere end forbeholdet, og som har været vidende om dette, er det gyldigt,“ jfr. motiverne s. 444 f, hvorefter tre indvendinger imod § 38 herved skulle bortfalde, dels at panthaverne bør kunne frafalde deres ret, dels at forbeholdet skal kunne gøres gældende over for panthavere og andre berettigede, hvis ret er stiftet senere end forbeholdet, og som var vidende om dette, dels endelig at der næppe er tilstrækkelig grund til at frakende forbeholdet gyldighed over for kreditorerne. Efter udvalgets opfattelse fremgår det imidlertid ikke af formuleringen, at udlægshavere og andre kreditorer ikke stadig kan påberåbe sig bestemmelsen, da også disse må omfattes af udtrykket „berettigede“. Det rummer derhos en kilde til uklarhed, hvis det bliver afgørende, om der foreligger viden om det tagne forbehold. Reglen måtte derfor i alt fald afklares således, at særskilt ret ikke kan tages „med retsvirkning for panthaverne og andre erhververe ifølge aftale af ret over ejendommen“. Desuden er det i forhold til forslaget indhold tvivlsomt, om det er med føje, at tinglysning af samtykket udelukkes. Ved bedømmelsen af forslaget kan man navnlig pege på det uhensigtsmæssige i, at ejendomsforbeholdet skal have gyldighed over for nogle af de i ejendommen berettigede, men ikke mod alle. Det er af ringe betydning, om sælgeren får beskyttelse for sit ejendomsforbehold over for de ældre pant-

havere, når han dog må stå tilbage for den sidste — og i reglen ringest prioriterede — panthaver. Man kan endvidere pege på det mindre hensigtsmæssige i som almindelig regel at kræve samtykke fra panthaverne, idet det efter det for udvalget oplyste kan påregnes, at kredit- og hypotekforeningerne dog som hovedregel vil tiltræde købet. Med hensyn til den maskinpark, der består ved pantsætningen, kræver i hvert fald kreditforeningerne ejerens erklæring om hans adkomst, og det er ikke urimeligt at pålægge kreditor en vis diligenpligt.

Uden at kunne tiltræde professor Illums forslag har kredit- og hypotekforeningernes stående udvalg dog ligeledes i en erklæring (bilag 7) udtalt sig for en vis indskrænkning af § 38 og foreslår, at denne suppleres med følgende tilføjelse som nyt 2. stk.: „Ejendomsret kan dog forbeholdes overfor tidligere stiftede rettigheder, dersom disses indehavere meddeler tinglyst samtykke her til, og et ejendomsforbehold er gyldigt overfor rettighedshavere, hvis ret er stiftet senere end eller samtidig med forbeholdet, for såvidt de var vidende om dette.“ Udvalget har dog ikke ment at kunne anbefale dette forslag. Det vil ikke være rationelt at kræve tinglyst samtykke, hvis man ikke skal tinglyse også ejendomsforbeholdet. Men skal ejendomsforbeholdet tinglyses, bør samtykke ikke også tinglyses, selv om dets meddelelse er en forudsætning for lysningen. Reglen måtte derfor i stedet udformes således, at ejendomsforbehold skal tinglyses, og at tinglysningen kræver samtykke. Udvalget fremhæver også over for dette forslag det uhensigtsmæssige i at stille krav om, at samtykke skal indhentes, når det dog vil være det almindelige, at samtykke gives. Det vil fremdeles være uheldigt og i forhold til § 38 et tilbageskridt, om også egentlige bestanddele af ejendommen, såsom et centralvarmeanlæg, kan erhverves under ejendomsforbehold, når blot panthavere og andre berettigede samtykker. Endelig må det erindres, at de pågældende rettigheder har en meget kort levetid, hvorfor det ikke vil være forsvarligt at foreskrive eller åbne adgang til tinglysning og derved overfylde tingbøgerne.

Lignende indvendinger kan rettes imod en inden for udvalget udformet, noget ændret formulering af forslaget, hvorefter det skulle

være et vilkår for tinglysning af ejendomsforbehold, at der produceredes bevis for, at panthaverne i ejendommen havde fået anmeldelse i anbefalet brev om afbetalingskøbet mere end 14 dage før anmeldelsen til tinglysning. Fordelen herved skulle være, at panthaverne vel ikke kan protestere imod købet, men opfordres til hurtigere at gribe ind over for en eventuel misligholdelse.

Det samme gælder fremdeles en lignende tanke fremkommet inden for udvalget, hvorefter ejendomsforbehold og underpantrettigheder i løsøregerstande, der omfattes af § 38, bevarer deres gyldighed, såfremt der inden genstandens anbringelse i ejendommen sker notering om retten på ejendommens blad i tingbogen, evt således at tinglysningsdommeren skriftlig skal underrette de tinglyste panthavere. Mod denne tanke, der iøvrigt har et forbillede i bestemmelser i det amerikanske forslag til Uniform Commercial Code (1952), blev det anført, dels at den ville forudsætte, at man opretholdt afgrænsningen efter den nuværende § 38, der ikke er afklaret i henseende til andre erhvervsjendomme end industriejendomme, dels at man vil belaste tinglysningsvæsenet med noteringer, hvis nytte næppe ville svare til de dermed forbundne fordele.

På et sent tidspunkt af forhandlingerne er udvalget imidlertid gjort bekendt med, at det navnlig for kreditforeningen af industrielle ejendomme er særdeles magtpåliggende, at man ved belåningen af ejendommene kan have sikkerhed for, at den bestående maskinpark er hæftelsesfri, medens det har noget mindre betydning for foreningen, at der sikres den pant i senere erhvervede standardmaskiner o. l. Man har derfor overvejet at indføre en begrænset tinglysning af ejendomsforbehold og andre ved indføjelser i ejendommen tagne forbehold af ejendomsret ved en sålydende bestemmelse: „Er ejendommen indrettet til industri eller håndværk, kan særskilt ret over maskiner og andre anlæg til stationært brug derhos kun gøres gældende over for den, der i god tro ved tinglyst aftale har erhvervet ret over ejendommen og dens tilbehør, når forbeholdet er noteret i tingbogen.“ Bestemmelsen måtte i givet fald suppleres med nærmere bestemmelser i tinglysningsanordningen om

grundlaget for noteringen m. v. Man har tænkt sig, at skriftlig kontrakt skulle fremsendes til tinglysningskontoret bilagt et anmeldelseskort, der angiver, hvilke genstande forbeholdet angår. Noteringen kunne ske ved et stempel, der blot angiver, at forbehold er taget med tilføjelse af anmeldelsesdatoen, samtidig med at originaldokumentet tilbagesendes til anmelderen. Anmeldelseskortene kunne derefter i datoorden hensættes i et særligt kartotek og udskilles efter forløbet af 5 år. Ved eftersyn af kartoteket kunne de interesserede blive bekendt med, for hvilke genstande ejendomsret var forbeholdt.

Enkelte af udvalgets medlemmer (*direktør Kæstel og fuldmægtig Zukunft*), der ikke nærer betænkelighed ved den belastning af tingbogen, der ville blive en følge af forslaget, anbefaler principalt forslaget med den nævnte tilføjelse. *Direktør Kæstel* bemærker herved, at provinsbankerne stærkt har frarådet en ændring af § 38 i dens nuværende formulering, medens de øvrige bankgrupper har ment at kunne tiltræde direktør Kæstels anbefaling. Det øvrige udvalg på nær de nedenfor nævnte medlemmer finder i og for sig ikke tilføjelsen fuldt begrundet, da det i almindelighed må være muligt for långivere ved lånets ydelse at undersøge spørgsmålet om ejerens berettigelse til maskiner og lignende. De tab, der kan lides ved bedrageri fra ejerens side vil være så begrænsede, at de ikke kan motivere, at tinglysningen tages i brug til dette formål. Disse medlemmer finder på den anden side ikke afgørende principielle betænkeligheder ved et tinglysningskrav som det foreslåede. Et antal medlemmer (*direktør Dybdal, landsretssagfører Pagter, civildommer Ringberg og kontorchef Urne*) har derimod med styrke vendt sig imod, at tingbøgerne belastes med noteringer vedrørende løsøre, der afhændes til ejendommens ejer. Specielt har *landsretssagfører Pagter og civildommer Ringberg* frarådet, at der uden mere omfattende undersøgelser gives forskrifter om en notering i tingbøgerne, der på afgørende punkter adskiller sig fra den nu stedfindende tinglysning vedrørende rettigheder over fast ejendom.

Udvalget stiller herefter i overensstemmelse med flertallets indstilling forslag om ændring af § 38 uden den nævnte tilføjelse.

C. Registrering af rettigheder over motorkøretøjer.

1. Tidligere forslag.

Under indtryk af den stadigt større værdi, landets bilpark repræsenterer, er der igen de sidste årtier fra forskellig side blevet fremsat ønske om indførelse af særlige regler til betryggelse af omsætningen af motorkøretøjer. Forslagene herom har vel været af varierende karakter og indhold, men hviler alle på den betragtning, at gældende ret er utilfredsstillende, dels fordi kun underpant — og således navnlig ikke ejendomsforbehold — skal tinglyses, dels fordi det selv med hensyn til underpant er vanskeligt at konstatere med sikkerhed, om et køretøj er behæftet, da tinglysningsprocessen ikke foretages på det sted, hvor køretøjet er hjemmehørende (og registreret), men — sammen med eventuelle andre tinglysninger vedrørende person og løs ejendom — der, hvor pantsætter har bopæl.

Underudvalget, der har været nedsat for at undersøge de herhenhørende spørgsmål, har i forbindelse med de forskellige muligheder, som kan komme i betragtning, også overvejet de tidligere fremsatte forslag. Resultatet af drøftelserne er blevet, at en reform, om en sådan skal gennemføres, må bygge på en sammenkædning af rettighedsregistrering med den offentligt indregistrering i politiets motorregistre.

De fleste af de forslag, som udvalget har fundet uegnede, går ud på at supplere de hidtil gældende regler for begrænsede rettigheders opståen og beskyttelse med yderligere notering i offentlige registre.

I 1938 foreslog et afbetalingsfirma over for justitsministeriet etableret et system, hvorefter papirerne (herunder navnlig også den af politiet udstedte indregistreringsattest) på en vogn, der var solgt under ejendomsforbehold, skulle deponeres hos sælgeren, således at der ikke skulle kunne udstedes duplikater af indregistreringsattesten, og således at det noterendes i motorregistret, hvem der var vognens sælger. Det var ikke hensigten, at denne notering skulle have andet end faktisk betydning. Rettighedernes stiftelse og beskyttelse skulle bedømmes efter almindelige regler.

I forbindelse med de tidligere overvejelser i justitsministeriet har man været inde

på, at der på registerbladet efter anmeldelse på særskilt blanket underskrevet af den indregistrerede ejer (bruger) og af den pågældende berettigede skulle kunne foretages notering af ejendomsforbehold og underpanterettigheder, sidstnævnte med angivelse af tinglysningsdato. Virkningen heraf skulle indskrænke sig til, at politiet skulle tilsende den pågældende berettigede meddelelse i anbefalet brev om ejerskifte vedrørende køretøjet, samt at enhver interesseret på begæring skulle kunne forlange attest om, hvorvidt registret indeholdt notater af denne art (på en blanket alene indeholdende politinummer, noteret ejer, fabrikat og chassisnummer). Rettighederne skulle ikke overføres til det nye register ved ejerskifte, og de sædvanlige attester skulle intet indeholde om disse notater.

Et skridt videre går et i U. f. R. 1949 B s. 158 fremsat forslag, hvorefter man ved undersøgelse af motorregistret bør kunne konstatere, om der måtte findes særlige rettigheder over vognen, herunder ejendomsforbehold, udpantninger, udlæg, erstatningskrav og underpantsætninger. Kravet herom fremsattes i anledning af afgørelsen i U. f. R. 1949 s. 195, hvori det fastsloges, at et ejendomsforbehold over et automobil havde gyldighed over for en senere omsætnings erhverver, uagtet vognen ikke havde været indregistreret under den pågældendes navn. Herefter skulle registrering være en betingelse for at kunne gøre en af de nævnte rettigheder gældende, men underpant skulle stadig tinglyses.

I 1949 anmodede motorbranchens fællesråd om, at det måtte blive taget under overvejelse at indføre regler, der giver adgang til i politiets motorkøretøj registre at lade foretage registrering af ejendomsforbehold (eventuelt tillige underpanterettigheder) med hensyn til motorkøretøjer. Justitsministeriet afslog imidlertid i skrivelse af 13. marts 1950 at tage initiativet til en lovgivning som den foreslåede.

Fællesrådet fornyede sin henvendelse i 1952 under henvisning til planerne om at etablere et centralregister til brug for hæren, og en fælleshenvendelse fra Kongelig Dansk Automobil Klub, Danmarks Motor Union, Forenede Danske Motorejere, Lands-

foreningen Danske Vognmænd og Motororganisationernes Fælles-Repræsentation gav sin kraftige støtte til denne tanke, der imidlertid i skrivelser af 19. januar 1953 blev afvist af justitsministeriet med den begrundelse, at centralregisterplanerne påny var opgivet.

I 1955 fremsatte motorbranchens fællesråd en anmodning om, at der — indtil et egentlig registreringssystem måtte blive gennemført — på indregistreringsattesten (blanket III) trykkes en indrammet rubrik til brug for branchens udøvere og andre, der måtte være interesseret heri, til påtegning (eventuelt i kode) om hæftelser, herunder om ejendomsforbehold, der måtte hvile på køretøjet. Den, der senere får køretøjet tilbudt, ville herigennem være i stand til at konstatere, om ejendomsforbeholdet er bragt ud af verden. Den pågældende rubrik skulle fremtræde med en overskrift, der viser, hvad hensigten er, f. eks.: „Til noteringer vedrørende hæftelser og ejendomsforbehold.“

Bortset fra de af motorbranchens fællesråd og øvrige motororganisationer fremsatte forslag om indførelse af en egentlig registreringsordning gælder det, at forslagene efter udvalgets opfattelse ikke giver en tilfredsstillende løsning på de problemer, der melder sig vedrørende motorkøretøjernes omsætning. Flere tillægges der kun faktisk, men ikke retlig virkning, hvilket er irrationelt og kun kan bidrage til at besværliggøre, ikke gavne omsætningen. Forslagene, der opretholder tinglysningskravet for underpant, er som følge af den dobbelte registrering for bekostelige og besværlige. Den i justitsministeriet overvejede ordning mener udvalget ikke at kunne anbefale. Den undgår vel de vanskeligheder, der knytter sig til, at motorkøretøjerne ikke er stedbundet, men er som flere af de øvrige forslag vanskelig at forbinde med en pligt til at foretage rettighedsregistrering, og uden en forskrift herom vil registrering normalt næppe finde sted. Registrering efter de angivne linjer vil endvidere kun skabe en vis beskyttelse for sælgeren af automobilen (respektive panthaveren), hvorimod den ikke giver beskyttelse for den part, der efter dansk ret væsentlig bærer risikoen for retskonflikter, køberen. Det er tillige efter udvalgets opfattelse uheldigt ikke at lade rettighederne følge vognen, men indskrænke

sig til meddelelse ved frameldingen, og problemerne om beskyttelse af rettigheder stiftet over en vogn i intervallet mellem framelding og ny tilmelding vil stå uløst. Med hensyn til den af motorbranchen senest foreslåede ordning bemærkes, at den — som det også fremgår af branchens henvendelse — er uegnet som vedvarende ordning. Hertil kommer, at den næppe vil være så let praktikabel som forudsat, idet det ikke vil være tilstrækkeligt at indrette det omhandlede rubrum på den af motorkontoret udstedte indregistreringsattest („blanket III“), som udfyldes på grundlag af den motorsagkyndiges attest („blanket II“). Branchens påtegning måtte foretages på anmeldelsesblanketten („blanket I“), og derfra overføres til den motorsagkyndiges attest, og fra denne igen til indregistreringsattesten. Fremdeles ville det for at undgå, at en senere rekvireret genpart af indregistreringsattesten fremstår med blank rubrik, dog være nødvendigt at indføre påtegningen på køretøjets blad i registret. Men den således forvoldte byrde vil ingenlunde stå i forhold til det derved opnåelige resultat.

Som følge af det anførte har udvalget i tilknytning til motorbranchens tidligere henvendelser drøftet mulighederne for at knytte rettighedsregistrering til den offentligretlige indregistrering af motorkøretøjer.

Tanken har som nævnt været udformet i tilknytning til de i de sidste år stedfundne overvejelser om oprettelse af et centralregister for alle motorkøretøjer. Det stiller sig imidlertid i øjeblikket som ganske usikkert, om et centralregister vil blive oprettet. Således som centraliseringstanken er blevet udformet af det af ministeriet for offentlige arbejder i 1954 nedsatte udvalg, der har afgivet betænkning i juni 1956, har overvejelserne resulteret i, at registret skal opbygges efter motorkontorer og politinumre. Det bliver da kun en afspejling af de enkelte lokalregistre og vil stadig tidsmæssigt være bagefter i arbejdet, ligesom der vil være forbundet større fejlrisiko med et sådant anden hånds kartotek. Centralisering af rettighedsregistrering er på det således foreliggende grundlag uden interesse.

Herefter har udvalget koncentreret sig om mulighederne for at udforme registrering i selve de lokale motorregistre.

2. Trangen til en særordning for motor-køretøjerne.

De talrige henvendelser og forslag, der allerede er fremsat om indførelse af særlige regler til betryggelse af omsætningen af motorkøretøjer, indicer er i sig selv en reformtrang. Inden for udvalget er der enighed om, at motorkøretøjerne indtager en særstilling blandt løsøregenstandene, der gør det naturligt at forsøge at udforme et regelkompleks vedrørende deres omsætning.

Motorkøretøjerne repræsenterer således i dag meget store værdier. Det er ganske vist vanskeligt at opgøre den samlede værdi af landets motorpark andet end skønsmæssigt, men i motororganisationernes fælleshenvendelse til justitsministeriet af 2. april 1952 er værdien efter en forsigtig vurdering anslået til mellem 2 og 3 milliarder kr., og motorbranchens fællesråd har overfor udvalget angivet værdien i 1956 til mellem 3 og 4 milliarder kr. (bilag 10). Værdien af nyindregistrerede køretøjer udgjorde i 1951 ca. 175 millioner kr., i 1952 370 millioner kr., i 1953 560 millioner kr. og i 1954 675 millioner kr. Der er herved bortset fra den øgede omsætningsværdi, der er en følge af „dollarpræmieringen“. Ved en helhedsbedømmelse af motorkøretøjernes værdi må dog bemærkes, at en væsentlig del er indregistreret første gang i tiåret inden anden verdenskrig. Til sammenligning tjener, at ejendomsskyldvurderingerne sammenlagt for hele landet pr. 1. oktober 1950 udgjorde 29,4 milliarder kr., hvoraf grundværdi 9,2 milliarder kr.

Motorkøretøjerne er endvidere genstand for særlig hyppig omsætning og anvendes i betydeligt omfang som sikkerhedsobjekt. Motorbranchen har over for udvalget oplyst, at skønsmæssigt 70 pct. af nye vogne sælges under ejendomsforbehold. Tallet for brugte vogne angives snarest at være højere. Af motorcykler sælges ca. 75 pct. på afbetalingskontrakter. Der er her tale om en væsentlig stigning efter krigen, idet afbetalingslovkommissionen på grundlag af sit materiale fra 1939 fandt, at 55 pct. af automobiler og motorcykler sælges på afbetaling (Betænkning 1950 s. 9). Efter de af udvalget indsamlede statistiske oplysninger er også pantsætningerne i kraftig stigning. Der er tale ikke blot om en absolut stigning i selve tallet af automobilpantsætninger,

men også en forskydning i disses forhold til det samlede antal pantsætninger.

Fremdeles må det påregnes, at den almindelige forbedring af reglerne om løsøreunderpant, som udvalget foreslår gennemført, vil medføre, at et større antal automobilkøb etableres på grundlag af lån mod pant i køretøjet i stedet for som nu under ejendomsforbehold. En bevægelse i denne retning vil være ønskværdig, idet finansieringen af afbetalingskontrakter vedrørende motorkøretøjer efter krigen er kommet ind i mindre heldige og for køberne fordyrende former.

Det er almindeligt antaget, at denne hyppige forekomst af „skjulte“ rettigheder, d. v. s. rettigheder, der ikke ledsages af besiddelsen, hidtil har bevirket stor usikkerhed i samhandelen, og at navnlig ejendomsforbeholdene giver anledning til misbrug. Der fremgår ikke af kriminalstatistikken oplysninger om antallet af pådømte eller anmeldte afbetalingsunderslæb, og udvalget har ikke fundet anledning til at fremskaffe dem ad anden vej, eftersom de kun ville være af begrænset værdi, da man må tage i betragtning, at den besvægne formentlig ofte vægrer sig ved at foretage anmeldelse. Af domssamlingerne fremgår det derimod, at vindikationssager i forbindelse med ejendomsforbehold typisk angår motorkøretøjer, og at der navnlig på dette område opstår spørgsmål om ejendomsforbeholdenes holdbarhed. Trods kravet om, at underpantsætning skal tinglyses, betyder dog muligheden af, at pantsætning er foretaget, også en usikkerhed, der på uønsket måde hemmer långivningen. Dette hænger sammen med de mangler, der er forbundet med en registrering knyttet til den forpligtede person, ikke til genstanden. Der opstår identifikationsvanskeligheder såvel i henseende til person som til genstanden, der yderligere kan forsvinde ud i omsætningen. Købere og panthavere udsættes for vindikationskrav, der ikke kan begrundes i uforsvarlig adfærd ved købet (pantsætningen), medens den berettigede udsættes for den risiko, at genstanden fordølges, således at vindikationskravet bliver en illusion. Som almindeligt princip bør det vel tilstræbes i det omfang, hvori det er praktisk, at lade registreringen følge genstanden. Det gælder i alt fald, hvor det — som tilfældet er med

hensyn til motorkøretøjerne — allerede har vist sig, at den pågældende art hyppigt anvendes som sikkerhedsobjekt.

Det spiller her en afgørende rolle, at motorkøretøjerne såvel ved fabrikater, motornumre og chassisnumre (stelnumre) som ved den offentligtretlige indregistrering frembyder en identifikationssikkerhed, der vel ikke er fuldstændig, men dog adskiller dem væsentligt fra andet løsøre. Der åbner sig herved praktiske muligheder for at foretage registreringen efter genstand, ikke efter den forpligtede person.

I sine tidligere henvendelser til justitsministeriet har motororganisationerne yderligere henvist til, at der for den del af befolkningen, som har brug for motorkøretøjerne, i vidt omfang er tale om dispositioner, som i vægt kan sammenlignes med køb af fast ejendom eller skib, områder, hvor det offentlige fra tidligste tid har gennemført den bedst mulige sikkerhed for kreditgivningen. Udviklingen har medført, at motorkøretøjerne i stadig højere grad er kommet til at danne grundlaget for kreditten i store dele af befolkningen, ikke blot for de i transporterhvervet direkte beskæftigede, men også det store antal erhvervsdrivende, som i deres virksomhed er afhængige af besiddelsen af automobiler. Som følge af de meget høje priser for motorkøretøjer gælder det for mange, at køretøjet er den eneste basis for kreditten.

Af de anførte grunde forstår udvalget, at det fra forskellige sider hævdes at være af væsentlig betydning, at der skabes sikkerhed i omsætningen. I så henseende må det indrømmes, at motorkøretøjerne indtager en særstilling, idet erfaringen viser, at en betydelig del af omsætningen foregår under mindre betryggende omstændigheder. Brugtbilhandelen giver vel navnlig anledning til misligheder af forskellig art, og eftersom køretøjerne omsættes langt hyppigere end andre løsøregenstande, er der øget risiko for at blive mødt med rettigheder, stiftet i forbindelse med salg, der ligger langt forud for den nuværende erhvervelse. Der skabes formentlig herved en almindelig utryghed i automobilhandelen som helhed, og i sammenhæng hermed må antages at stå den ligeledes særegne form for finansiering af handelerne. Det er almindelig kendt, at belåningen af afbetalingskontrakter på dette

område har udviklet sig på en uheldig måde efter anden verdenskrig, en skærpelse, der ikke alene kan forklares ved det knappe pengemarked. Risikomomentet gør, at sælgeren må søge finansieringen uden for normale lånekredse, og der må ofte betales betydeligt over den almindelige markedsrente. Denne økonomiske byrde må selvfølgelig bæres af køberen. Tiltrukket af denne høje forrentningsmulighed udsættes også mere lettroende kapitalejere for betydelig risiko. I dagspressen har således været stærkt omtalt et tilfælde, hvor en automobilhandler på grundlag af falske kontrakter rejste penge og derved bedrog for et millionbeløb.

Den hyppige omsætning af motorkøretøjer medfører, at ophævelsen af „flytningsreglen“ i tinglysningslovens § 47, hvorefter der, når pantets ejer flytter til en anden retskreds, skal ske fornyet tinglysning i denne, vil medføre en ikke ubetydelig øget risiko for motorkøretøjerne. For andet løsøre kan oprettelsen af et centralregister skabe visse garantier; men når genstanden hyppigt skifter ejer, vil det oftest ikke være muligt at konstatere i dette efter den oprindeligt forpligtede person indrettede register, om genstanden er behæftet. Trangen til en registrering efter genstand gør sig derfor fortsat gældende.

Det må endvidere ved overvejelserne tages i betragtning, at et effektivt registrerings-system vil bidrage til at mindske antallet af kriminelle transaktioner (afbetalingsunderslæb, skyldnersvig m. v.).

Selv om der med en registreringsordning naturligt er forbundet omkostninger, der må afholdes, må det imidlertid fremhæves, at der samfundsmæssigt sikkert vil kunne indvindes ikke uvæsentlige besparelser derved, at en henvendelse til registret vil være tilstrækkelig til at konstatere, om vognen er behæftet med rettigheder, medens lignende sikkerhed i dag ikke kan opnås, og en tilnærmelsesvis sikring kræver betydelige og som følge heraf også arbejdsbelastende undersøgelser, jfr. motorbranchens skrivelse til udvalget af 5. januar 1957 (bilag 10). Også antallet af retskonflikter vil blive færre, idet konflikterne over for tidligere indehavere af køretøjet for en dels vedkommende vil bortfalde. Det må herved nævnes, at motorbranchens repræsentanter ikke har kunnet fremkomme med nogen nærmere

dokumentation angående omfanget af tilfælde, hvor ejendomsforbehold ikke har kunnet gennemføres, eller rettighedshavere er blevet **fortrængt** af tidligere stiftede rettigheder.

Inden for udvalget har der været enighed **om**, at de anførte betragtninger har betydelig vægt. Der har ligeledes været enighed om, at man først gennem **en** på grundlag af et udformet forslag foretaget undersøgelse af, hvorledes rettighedsregistreringen kan gennemføres, ville kunne **danne** sig et skøn over, hvorvidt de praktiske vanskeligheder ved registreringsordningen er en afgørende hindring for dens realisation.

3. De praktiske vanskeligheder ved at henlægge rettighedsregistrering til motorregistrene.

Allerede i justitsministeriets svar af 13. marts 1950 i anledning af motororganisationernes henvendelse er der givet udtryk for, **at** det vil **være** forbundet med betydelige vanskeligheder at henlægge rettighedsregistreringen til motorregistrene. Det hedder heri, *at* en ordning som den foreslåede ville påføre statskassen ikke ubetydelige udgifter til ansættelse af særlig kvalificeret personale på motorkontorerne, *at* der ikke er tilstrækkelig sikker identificeringsmulighed for **alle** motorkøretøjer, og *at* det i det hele næppe vil være heldigt at lade politiet foretage registreringer, der i retsvirkning nærmer sig til tinglysning.

Efter aftale med underudvalget, som har behandlet dette emne, har *politimester Schaumburg-Christensen*, der som politimesterforeningens repræsentant har deltaget i udvalgets drøftelser, i forbindelse med årsmødet i denne forening den 31. maj og 1. juni 1956 søgt klarlagt, hvorledes politimestrene ser på gennemførligheden af en registrering i motorregistrene. Debatten på årsmødet angik fortrinsvis forslaget praktiske gennemførlighed, og alle i diskussionen deltagende politimestre gav udtryk for betænkelighed ved den påtænkte registreringsordning. Betænkelighederne, som væsentlig angår praktiske problemer ved lovforslagets gennemførelse (ikke dettes affattelse i sig selv), er over for udvalget sammenfattet i følgende hovedpunkter:

a) *Personalevanskeligheder*: Der vil kræves en væsentlig forøgelse af kontorpersonalet på motorkontorerne, for at man til stadighed kan være å jour med arbejdet. I øjeblikket er man under ferier, sæsontravlehed og i sygdomstilfælde langt bagud med registreringerne. Skal man til stadighed være å jour, og det endda trods arbejdsforøgelsen med rettighedsregistrering, kræves en stor personaleforøgelse. Efter de hidtidige erfaringer har man hverken tiltro til, at den fornødne forhøjelse af kontoristnormeringen kunne bevilges, eller til, at kvalificeret personale overhovedet kan skaffes inden for overskuelig tid.

Der må etableres et juridisk tilsyn både med rettighedsregistrering og oplysning om registrets indhold (påtegning på motorattest). Dette tilsyn bliver vanskeligt at gennemføre, hvor motorkøretøjsregistrering finder sted ved afdelingskontorer uden fast politifuldmægtig. Man har efter ministeriets nedskaaing af politifuldmægtigantallet i de seneste år heller ikke tiltro til, at der vil kunne ske en forøgelse af politifuldmægtigantallet til (laskning af arbejdsforøgelsen).

ii) *Lokalevanskeligheder*: T mange politikredse er motorkontorerne lokaler for små og udvidelse ikke mulig. Den pladsudvidelse, som kræves både til yderligere kontorpersonele, til juridisk kontrol og til publikum (forøget antal henvendelser, adgang til registre) kan ikke skaffes. Hertil kommer, at motorkontorerne ikke er brandsikrede eller har brandsikre rum til opbevaring af registre.

c) *Andre vanskeligheder*: Motorkontorerne er overordentlig urolige arbejdssteder med ustandselige henvendelser fra publikum, herunder telefonopringninger. Modsat tinglysningskontorerne giver de derfor, navnlig i deres nuværende trange skikkelse, ingen mulighed for arbejdsfred og koncentration.

Endvidere er det publikum, som beskæftiger sig med erhvervsmæssig handel med brugte motorkøretøjer for en ikke lille del af ringe moralsk kvalitet, hvorfor der er en nærliggende fare for, at motorkontorpersonele søges lokket til at foretage ulovlige handlinger med hensyn til både indregistrering og syning — den senere tid har vist flere eksempler herpå — og med hensyn til rettighedsregistrering. Til en vis grad kan denne betænkelighed fjernes gennem et til-

strækkelig effektivt tilsyn fra politimestre og fuldmægtige. Der vil dog kunne forefalde både fejl og bevidste overtrædelser af reglerne, og man befrygter fra politimestrenes side, at staten i betydeligt omfang vil gøre erstatningskrav gældende i sådanne tilfælde både over for motorkontorpersonalet og over for politimestre og fuldmægtige. Man ville derfor hellere have eventuelt ansvar dækket ved forsikring end ved den foreslåede ordning, hvorefter staten hæfter og indkasserer forhøjet stempelafgift.

For at få et mere umiddelbart indtryk af motorkontorernes forretningsgang og arbejdsvilkår har underudvalget aflagt besøg på motorkontorerne i Århus og København. Der har herved også været lejlighed til drøftelse med de pågældende kontorets ledere samt med politidirektør Eivind Larsen.

Til de indvendinger, der således er blevet rejst, skal udvalget bemærke:

(1) Det er tidligere af politiet blevet gjort gældende som et led i argumentationen imod rettighedsregistreringen, at denne ligger uden for *formålet med indregistreringen af motorkøretøjer*.

I sig selv er denne indvending af ganske formel karakter. Til gennemførelsen kræves lovhjælp, men ved eventuel lovs vedtagelse er registrets formål jo udvidet. Noget andet er, at der bag ved betragtningen kan ligge betænkeligheder i retning af, at personalet står for fremmed over for det nye område.

(2) Udvalget har indgående beskæftiget sig med, hvorvidt der vil blive påført motorregistrene en uforholdsmæssig arbejdsbyrde, og om *personalet* vil kunne klare forøgelsen. Om dette spørgsmål gælder — som om lokalspørgsmålet — at det er uhyre vanskeligt blot med nogen sikkerhed at danne sig et rimeligt bedømmelsesgrundlag.

For en del gælder det — under forudsætning af, at ordningen udformes nogenlunde svarende til systemet ved tinglysning af rettigheder over løsøre — at der lægges det samme arbejde over på motorregistrene, som ellers skulle bestrides af tinglysningskontorerne. Arbejdet vil da være temmelig enkelt. Alligevel kompliceres forholdene. Rettighedsregistrering vedrørende motor-

køretøjer må omfatte flere rettigheder end tinglysningslovens § 47, navnlig ejendomsforbeholdene. Dernæst har motorregistrene alene på til- og afmeldinger ca. 350 000 ekspeditioner årligt, jfr. rigspolitechefens årsberetning 1955 s. 32. Efter antallet af afmeldinger må man regne med, at registreringerne udskiftes på mindre end tre år. Da motorkontorernes øvrige administrative funktioner alle hviler på registret, må det forventes, at nye opgaver skaber mere end proportionalt øget arbejde.

Dernæst er forholdet i dag det, at i alt fald de større motorkontorer jævnlig vil være mere eller mindre bagefter i arbejdet med registreringerne. Foruden almindelig forsinkelse som følge af ferier og sygdomsperioder gør der sig for motorkontorerne særlig gældende en udpræget sæsontravlhed, strækkende sig fra slutningen af marts og ca. 4 måneder frem, og ekspeditionen vil da ofte være op mod 14 dage forsinket. Rettighedsregistrering vil forudsætte, at motorkontorerne i det store og hele er å jour med registreringerne. Dette vil i sig selv kræve en vis personaleforøgelse, der dog ikke i sin helhed kan skrives på rettighedsregistreringens regning.

Herudover vil en personaleforøgelse være en direkte følge af det ekstra arbejde, der ved rettighedsregistreringen lægges på motorkontorerne. Hertil kræves ikke blot almindeligt kontorpersonale, men tillige mere kvalificeret, eventuelt juridisk arbejdskraft til at foretage den nødvendige revision af indføringerne i registrene.

Politimester Schaumburg-Christensen har over for udvalget skønsomt anslået det øgede personalebehov i anledning af rettighedsregistreringen til mindst 25 pct., hvortil kommer, at et vist tilsyn med arbejdet vil være nødvendigt. Personalet på motorkontorerne må anses for forholdsvis vel kvalificeret på det arbejdsfelt, der i øjeblikket henligger under motorkontorerne. En udvidelse på det civilretlige område er fremmedartet for det og vil være betænkelig, fordi det ujuridiske personale ikke kan få den fyldigere viden, som ud over den strengt nødvendige er en naturlig forudsætning for, at arbejdet ikke bliver eller føles for kompliceret. Et betydeligt forøget tilsyn vil derfor være nødvendigt. Som tidligere anført ønsker politimester Schaumburg-Christensen at fremhæve, at man blandt politi-

mestrene nærer tvivl om, at det således fornødne personale vil kunne opnås.

Udvalget tiltræder som udgangspunkt det af politimester Schaumburg-Christensen indtagne standpunkt, hvorefter det er en afgørende forudsætning for forslagens gennemførelse, at det fornødne personale kan bevilges, og at normeringen også i fremtiden til stadighed holdes på et efter eventuelle arbejdsforøgelser tilsvarende niveau.

Udvalget er dog tilbøjelig til at mene, at en personaleforøgelse på 25 pct. som følge af rettighedsregistreringen er højt anslået. Praktiske vanskeligheder og ekstra arbejde for motorkontorerne opstår først og fremmest ved de sekundære ekspeditioner i forbindelse med ændringer og flytninger. Da antallet af indregistrerede køretøjer er i stadig stigning, er der dog grund til at fremhæve, at en vurdering i overkanten af personalets størrelse inden for forholdsvis kort tid vil blive indhentet af et øget antal indregistreringer.

(3) At det i et vist omfang vil være påkrævet at gennemføre radikale *lokaleforbedringer*, kan udvalget ganske tilslutte sig. Udvalget er ved besøget i Århus bibragt indtryk af, hvor stærkt reformer er påkrævet.

Det er dog vanskeligt at sige, hvilket øget lokalebehov der er en mere direkte følge af rettighedsregistrering. Herunder falder for det første den til yderligere personale fornødne plads. Endvidere kræver personlig adgang til eftersyn af registre enten adgang til registerbøgerne eller fornøden skrankeplads. Derimod vil selve registreringsekspektionen næppe kræve yderligere plads, da den — i alt fald i de tilfælde, hvor anmeldelse af rettigheder sker samtidig med begæring af indregistrering — kan følge den almindelige ekspeditionsangang.

Politimester Schaumburg-Christensen har over for udvalget skønmæssigt anslået, at der de fleste steder vil være øget lokalebehov på 50 pct. Det er dog herved betonet, at der på grund af den stadige stigning i indregistreringerne ikke er nogen risiko ved at sætte dette tal i overkanten.

For så vidt det er gjort gældende, at rettighedsregistrering forudsætter indførelse af brandsikre skabe til opbevaring af registre, bemærker udvalget, at dette ikke er

påkrævet og heller ikke foreslås. Efter forslaget får de anmeldte dokumenter påtegning om registreringen, ligesom indregistreringsattesten i reglen vil bære påtegning herom. Derimod kan det i denne forbindelse fremhæves, at forslaget ikke kan gennemføres uden tvungen omskrivning til løsblads-system af registre.

Det volder som ved personalespørgsmålet vanskelighed at anslå lokalebehovet mere end skønmæssigt. *Udvalget* vil ikke bestride, at en forøgelse på 50 pct. i forhold til den nuværende størrelse er nødvendig, for at motorkontorerne kan være tilstrækkelig hensigtsmæssig indrettet til rettighedsregistrering, men en sådan forøgelse kan ikke være nogen direkte følge af forslaget. Den beror på, at motorkontorenes forhold allerede er så ringe, at de end ikke kan fungere tilfredsstillende inden for det nuværende arbejdsområde. Er udvalgets forslag den dråbe, der får bægeret til at flyde over, vil det imidlertid ikke være berettiget at henføre lokalebehovet til rettighedsregistreringen.

(4) Når det tidligere er anført imod at henlægge rettighedsregistrering til motorkontorerne, at det vil påføre statskassen ikke ubetydelige *udgifter*, kan udvalget ikke tiltræde dette synspunkt. Motororganisationerne har i de tidligere henvendelser til justitsministeriet erklæret sig indforstået med, at de udgifter, som er en følge af rettighedsregistreringen, må bæres af omsætningen i form af registreringsafgifter. Udvalget må betragte det som naturligt, at omkostningerne på denne måde dækkes af de interesser, der er bærende for forslaget. Selv om de vanskeligheder, der er forbundet med at angive meromkostningernes størrelse, medfører en tilsvarende usikkerhed ved fastsættelse af gebyrerne, mener udvalget dog at kunne foreslå dem sat på grundlag af de for tinglysning gældende satser. Tinglysningsgebyret for underpant vil med rimelighed kunne antages at dække de omkostninger, der påføres motorkontorerne. Da ejendomsforbehold og underpant tilsigter samme økonomiske formål, bør samme gebyrstørrelse finde anvendelse. Heri har motorbranchen over for udvalget erklæret sig enig. Ved de således indkomne gebyrer må der fremdeles være dækning for de tilfælde, hvor staten kan skønnes at

blive erstatningsansvarlig som følge af fejl-ekspeditioner m. v.

(5) En indvending af helt anden karakter end de ovenfor anførte er, at der ikke er tilstrækkelig sikker *identiflhationsmulighed* for alle motorkøretøjer. Motorkøretøjer vil stadig skifte registersted efter den senest indregistrerede ejers bopæl, vil jævnlig ikke være indregistreret noget sted, ligesom identiteten i det hele er mere usikker end for fast ejendom og skib, således som følge af ombygning eller udskiftning af motor eller chassisramme o. s. f., hvortil kommer, at politiets registre kun tillader registrering efter det af politiet tildelte nummer, hvilket ikke tilfredsstiller fastslåelse af identiteten ved vigtigere kendetegn som motornumraer og chassisnummer (stelnummer), selv om disse er anført i registret. Til belysning af denne vanskelighed kan anføres, at et køretøj afmeldes uden straks efterfølgende nyregistrering andetsteds, forsynes med ny motor og fremstilles som delvis nyt køretøj til indregistrering andetsteds, muligvis med fortielse af sidste indregistreringssted, men med opgivelse af næstsidste o. s. v. Det kan endvidere hævdes, at der, hvis ordningen skal være civilretlig effektiv, rejser sig spørgsmål om at sikre rigtigheden af, at den anmeldte ejer også er den lovlige ejer.

Nogen afgørende betydning kan udvalget imidlertid ikke tillægge indvendinger af denne art. De samme identitetsvanskeligheder findes jo i forvejen ved al tinglysning af løsøre — der er knyttet til det ringeste identifikationsmærke, debtors person — og vil i alt fald formindskes ved anvendelse af motorregistret. Identifikationen ville være afgørende, såfremt man skulle indføre et system, der var „sikkert“ i samme forstand som tinglysningslovens, for så vidt angår fast ejendom, jfr. navnlig tinglysningslovens § 27, men dette er ikke tilfældet.

Vanskelighederne i den her berørte retning kan i alt væsentligt reduceres til i afmeldingstilfældene at sikre kontinuiteten mellem de forskellige indregistreringer. Udvalget mener at have opfyldt dette krav, således som det vil fremgå af forslaget og bemærkningerne hertil.

Sammenfattende kan herefter udtales, at udvalget ved sine overvejelser har været sig de vanskeligheder bevidst, der vil være

forbundet med registrering af rettigheder i politiets motorregistre. Ved forslagets udformning har dette givet sig udtryk i, at registreringssystemet er søgt forenklet videst muligt såvel i teknisk som forståelsesmæssig henseende. Man skal herved navnlig fremhæve,

at forslaget ikke omfatter alle køretøjer, men alene de grupper af køretøjer, der er af reel betydning for omsætningen,

at ikke alle rettigheder skal registreres, men alene de skjulte — underpant, ejendomsforbehold, udlæg, udpantning o. l. — hvorved registreringssystemet er væsentligt snævrere end, hvad gælder fast ejendom og skibe efter skibsregistreringsforslaget,

at registrerings retsvirkninger er mindre vidtgående end inden for de nævnte andre områder, hvorved prøvelsespligten af dokumenterne indskrænkes,

at registreringsprocessen er forenklet ved den gennemførte blanketstandardisering, opgivelse af egentlig dagbogssystem, anvendelse af stempler i videst muligt omfang, hvorved risikoen for fejl ekspedition formindskes, og en gebyrberegning, der principalt tænkes erlagt gennem forhøjet stempeling,

at reglerne om registrering af transport ni. v. på dokumenterne samt afmelding af rettigheder er forenklet tildels ved fravigelse af de almindelige regler for omsætning af fordringer,

at motorkontoret ikke belastes med dokumentekspedition hele dagen, og at offentligt eftersyn kan indskrænkes til en del af ekspeditionstiden,

at attestationer vedrørende rettigheder kun skal ske på indregistreringsattesten, der normalt skal være medfulgt rettighedsregistreringen,

at ejerpantebreve er udelukket, hvorved motorregistre fritages for at tage stilling til forskellige vanskelige problemer.

Til trods for de anførte forenklinger af registreringssystemet har *udvalgets flertal* dog efter nøje overvejelse ment, at det i hvert fald for tiden må frarådes at gennemføre forslaget. Flertallet vil endvidere fremhæve, at det må indgå som en afgørende forudsætning for forslagets eventuelle gennem-

førelse, at det fornødne personale- og lokalebehov imødekommes, ligesom det forudsættes, at der ved udsendelse af en udførlig vejledning eller kommentar ydes motor-kontorerne hjælp i det daglige arbejde, og eventuelt, at personalet på motorkontorerne ved lokale instruktioner eller kursus sættes ind i de praktiske problemer og den juridiske baggrund for rettighedsregistreringerne.

Et mindretal (grosserer Kiær, kontorchef Klæbet, direktør Kæstel og fuldmægtig Zukunft) tillægger de talrige henvendelser fra motorbranchens fællesråd og de forskellige motororganisationer en sådan betydning med hensyn til trangen til at gennemføre regler til betryggelse af omsætningen af køretøjer, at det anbefaler, at forslaget gennemføres. Mindretallet kan ikke dele det øvrige udvalgs bedømmelse af de praktiske vanskeligheder og vil navnlig mene, at man ved en rationalisering af motorkontorenes arbejde og arbejdsforhold kan tage hensyn til at rydde de vanskeligheder af vejen, der er forbundet med rettighedsregistreringens gennemførelse.

Som tidligere anført har der i udvalget været enighed om at udforme et lovudkast som udgangspunkt for udvalgets videre overvejelser. Under hensyn hertil fremstår de i det følgende til udkastet gjorte bemærkninger som udtryk for det samlede udvalgs standpunkt.

4. Hovedpunkter af udvalgets forslag.

a. *Almindelig karakteristik af forslaget.*

Under udvalgets overvejelser har man været inde på tanken om, at motorregistret skulle kunne virke på lignende måde som tingbogen med hensyn til de faste ejendomme, d. v. s. at alle rettigheder over motor-køretøjer skulle registreres for at have gyldighed mod godtroende erhververe af registrerede rettigheder eller mod retsforfølgning. Dette mere vidtgående forslag er dog opgivet, fordi man vel ville kunne opnå sikkerhed i visse henseender, men usikkerheden kunne forøges i andre.

Automobilhandelen foregår i vid udstrækning som anden løsørehandel på den måde, at vognen betales straks og overgives til køberen, inden registrering finder sted. Man finder derfor ikke grund til at beskytte en erhverver af køretøjet, som ikke får det overgivet, men alene bygger sin ret på registret, over for køberen eller håndpanthaveren, der har fået køretøjet overleveret. Den foreslåede reform består derfor principielt kun i, at registreringen af underpanteretten henlægges til motorregistret, og at registreringskravet udstrækkes til de andre skjulte rettigheder, ejendomsforbehold og sådanne retsforfølgningsskridt, der ikke er forbundet med besiddelsesfratagelse. I den tidligere diskussion om ejendomsforbehold har det ofte været fremhævet, at de på grund af deres nære slægtskab med underpanteretten burde være undergivet samme registreringskrav som underpanterettigheder. For retsforfølgning gælder det, at man navnlig bør medtage den for at få fuldstændig sikkerhed mod skjulte rettigheder og for at hindre omgåelse derved, at udlæg i henhold til retsforlig benyttes til en omgåelse af kravet om registrering af underpanteret og ejendomsforbehold.

Følgen af reformens begrænsning bliver, at en erhverver af ret — være sig panteret eller ejendomsret — ikke sikres fuldt ud og slet ikke i tilsvarende omfang som erhververen af ret over fast ejendom. Men normalt vil de dispositioner, der træffes af den person, der står som registreret ejer og desuden har vognen i sin besiddelse, få gyldighed, således at den foreslåede ordning vil yde omsætningen en tilstrækkelig betryggelse, som den i øjeblikket savner. Det må herved bemærkes, at forslaget ikke løser de spørgsmål, der knytter sig til ejerens salg af samme vogn til flere forskellige købere, eller spørgsmålet, om en tidligere ejer af vognen, hvis afhændelse er ugyldig på grund af svig, tvang eller lignende er ugyldig efter aftalelovens regler, kan kræve den tilbage fra senere godtroende erhververe. Men det er en følge af dansk rets almindelige regler, at sådan vindikation i reglen vil være udelukket.

Det fremhæves, at repræsentanten for „Foreningen af Politimestre i Danmark“ som tidligere oplyst ikke har været medlem af udvalget, hvorfor de af ham udtrykte synspunkter alene har kunnet finde udtryk ved omtalen ovenfor af de praktiske vanskeligheder ved ordningen.

b. *Registrering sattesens betydning.*

Ved registreringen af aftale om pant eller ejendomsforbehold kræves det, at registreringsattesten skal være til stede og modtage påtegning om den registrerede ret. Ligesom kravet om, at det sidst tinglyste skøde skal medfølge ved lysning af pantebrev, sikrer imod, at uvedkommende behæfter en fast ejendom, byder dette krav en vis faktisk garanti for, at rettigheder over et køretøj ikke stiftes af en uvedkommende. Men navnlig betyder kravet om rettens påtegning på registreringsattesten en lettelse både med hensyn til motorkontorenes ekspedition og erhververens kontrol med, hvorledes køretøjet er behæftet. For erhververen af motorkøretøjet betyder påtegningen, at tidligere behæftelser fremgår af registreringsattesten — bortset fra udlæg og udpantning, for hvis vedkommende krav om notering ikke kan stilles. Han behøver — idet han overtager vognen — kun at sikre sig, at der ikke siden den sidste påtegning er sket udlæg (udpantning) i køretøjet. For motorregistrerne letter det navnlig attestationen om de på køretøjet hvilende hæftelser, idet man ikke som ved fast ejendom behøver at udfærdige fuldstændige attester om hæftelserne. Man vil kunne indskrænke sig til —• når vognen skal afhændes eller belånes — ved en stempelpåtegning at attestere, at der ikke er registreret udlæg (udpantning) i vognen eller (i undtagelsestilfældene) give oplysning om stedfundne udlæg. Om man yderligere med motorkontorerne vil kunne opnå en ordning, hvorefter man telefonisk kan få oplysning om, hvorvidt der efter sidste attestpåtegnings dato er sket registrering af udlæg, tør man ikke afgøre med sikkerhed. Det er i hvert fald klart, at det må ske efter aftale med personalet og uden ansvar for staten og vedkommende politimester.

c. *Registrering af rettigheder over afmeldte høretøjer.*

Som tidligere omtalt vil rettighedsregistreringens henlæggelse til motorregistrerne teknisk volde vanskelighed for det eller de tidsrum, hvori vedkommende motorkøretøj ikke er indregistreret.

Tidsrum, hvori køretøjerne ikke er indregistreret, vil forekomme før første ind-

registrering samt efter afmelding, men inden fornyet tilmelding. De sidste tilfælde spalter sig praktisk i to situationer, nemlig *dels* hvor afmelding foretages i forbindelse med salg eller ejers flytning, og hvor fornyet tilmelding vil foregå kontinuert, og det nye indregistreringssted regelmæssigt blive opgivet ved frameldingen (bl. a. for at opnå tilladelse til anvendelse af nummerpladerne ved kørslen til den nye politikreds), *dels* hvor vognen afmeldes, og nummerpladerne afleveres, fordi den ikke benyttes, og der ved spares skatter og forsikring e. 1. Herunder vil tillige falde de tilfælde, hvor køretøjet ex officio slettes af registret, fordi betingelserne for dets fortsatte indregistrering ikke længere er til stede.

Det fremhæves, at der, når et registreret køretøj skifter ejer, såvelsom når ejeren flytter til en anden politikreds, inden 14 dage skal ske anmeldelse herom til politiet, og at anmeldelsespligten ved ejerskifte påhviler såvel den tidligere som den nye ejer. Efter motorbekendtgørelsens regler om overflytning til anden kreds gælder det, at indregistreringsattesten modtager påtegning om afmeldingen. Såsnart ny tilmelding er sket, sendes meddelelse herom til det tidligere registreringssted, der fører denne ind på registerbladet.

Skal rettighedernes kontinuitet sikres i de normale tilfælde, må det ske ved, at indregistreringsattesten samtidig med afmeldingspåtegningen får attestation om, at de registrerede rettigheder er opført herpå, at de på attesten opførte rettigheder ved ny tilmelding opføres i registret, samt at registerbladet på frameldingsstedet ikke må udtages, før meddelelse om nytilmeldingen er fremkommet.

Særlige problemer opstår derimod, hvor afmelding ikke kontinuert efterfølges af nytilmelding, herunder, hvorvidt der i intervallet skal gives adgang til at få rettighedsbevægelser registreret.

Selv om der i den tid, hvori et køretøj er afmeldt, næppe vil fremkomme mange registreringer af rettigheder, mener udvalget ikke, at man bør afskære fra registrering. Den vil praktisk kunne gennemføres på den måde, at registerbladet ikke udtages før efter en periode, som udvalget finder at kunne sætte til 2 år. Der vil ikke være noget i vejen for, at indregistreringsnummeret

allerede forinden efter almindelige regler kan tages i brug påny, men det for det afmeldte køretøj oprettede registerblad må enten blive siddende i registret eller anbringes i et særligt registerbind for afmeldte, ikke endeligt udgåede vogne. Adgang til registrering af civile rettigheder ved registret, hvor framelding er sket, må ophøre, når dette har modtaget meddelelse fra andet register om, at nytilmelding er sket der.

Skifter køretøjet ejer, kan lignende regler finde anvendelse, således at den nye ejer inden for den angivne periode kan stifte rettigheder, som kan registreres.

Når der derimod efter framelding er forløbet 2 år, vil der gennemsnitlig ikke længere være grund til at give adgang til at opnå beskyttelse ved registrering, idet dette er et indicium for, at køretøjet er gledet ud af omsætningen. En ret stiftet efter dette tidspunkt vil vel være gyldig mellem parterne, men indregisteres køretøjet påny uden registrering af retten, vil denne kunne fortrænges. For udlægshavere vil bortfaldet af adgangen til at opnå beskyttelse næppe være af betydning, da de ligesom forinden første indregistrering kan sikre sig tilstrækkeligt på anden måde.

Det er endvidere berettiget at gå det skridt videre, at alle rettigheder kan udslettes, når køretøjet ikke påny er tilmeldt inden 2 år efter sket afmelding. Videregående sikkerhedstrang kan ikke antages gennemsnitligt at være til stede.

d. Registreringsmyndighedernes ansvar.

Ansvarsreglerne i tinglysningsloven forgrener sig i forskellige grupper. § 31 (erstatning for falsk m. v.) og § 32 (fejlagtig udslettelse efter § 20 m. v.) hjemler erstatning uden hensyn til, om der er begået fejl af tinglysningspersonalet. § 34 og § 35 giver ret til erstatning, når dokumenter er gengivet fejlagtigt i tingbogen etc., samt for andre tab, der skyldes fejl af personalet. (De sidstnævnte regler gør ingen ændring i de gældende regler om tjenestemænds ansvar for begåede fejl).

Stort set samme system følger skibsregistreringsforslaget i §§ 54-55.

For motorregistrenes vedkommende må ansvarsreglerne indskrænkes til udviste fejl, f. eks. undladt notering i registret af en ret,

der er anmeldt og forsynet med påtegning, uberettiget udslettelse af noteret ret, undladt indførelse af registrerede rettigheder, der er angivet på indregistreringsattesten, ved nytilmelding.

Erstatningspligten må i disse tilfælde betragtes som en art forsikringsordning, ligesom tilfældet er ved tinglysning, og der må ved gebyrernes fastsættelse tages hensyn til statens risiko i så henseende.

Det er udvalgets indtryk, at denne erstatningspligt spiller en væsentlig rolle for motorkontorernes og politimestrenes indstilling til rettighedsregistrering i motorregistrene. Man frygter, at der fra statens side vil blive iværksat regres imod det for registreringen ansvarlige personale. Udvalget har overvejet, om der er trang til at begrænse regresadgangen til tilfælde, hvor der foreligger grov uagtsomhed eller forsæt. Udvalget er bekendt med, at spørgsmålet om det offentlige erstatningsansvar er til overvejelse i en derom nedsat kommission, og at man kan påregne, at regresadgangen vil blive indskrænket til kun at gælde, når og i det omfang et dækningskrav ikke må anses for ubilligt. Herefter finder man ikke anledning til at foreslå nogen særlig regel herom. Udvalget ønsker dog at fremhæve hovedsynspunktet, at erstatningspligten for staten må ses ud fra lignende synspunkter som en forsikringsordning, hvortil gebyrerne må bidrage, hvorfor der kun i tilfælde af grovere eller gentagne forseelser vil være trang til at gennemføre regres.

e. Gebyrernes fastsættelse og opkrævning.

Som tidligere anført vil udvalget i princippet anse det for rimeligt at overføre de for tinglysning af underpant i løsøre gældende gebyrer og tillige lade dem finde anvendelse på ejendomsforbehold.

Ved gebyrernes fastsættelse bør det dog, såfremt opkrævningen skal ske af motorregistrene, tilstræbes, at de i videst muligt omfang fastsættes til runde beløb. Endvidere bør ved registreringen erlægges gebyr også for de senere ekspeditioner, herunder udslettelse, således at „aflysning" kan foretages uden yderligere gebyrberegning. Udover at opnå en rationalisering af arbejdet vil man herved tilskynde til udslettelse af indfrieede forpligtelser.

En sådan fremgangsmåde afviger ikke meget fra den traditionelle, som også skibsregistreringsforslaget synes at ville følge. Navnlig under hensyn til ønsket om at forenkle motorregistrets arbejde og tilsynet hermed har udvalget overvejet simple fremgangsmåder.

Udvalget er herved kommet til det resultat, at registreringsomkostningerne om muligt bør indkalkuleres i selve stempelpligten. Skal registreringsafgiften bevares som en selvstændig afgift ved siden af den almindelige stempelpligt, bør man tilstræbe en ordning, hvorefter den tillige opfyldes ved stempelmærker eller ved særlige gebyrmærker. Det bemærkes, at afbetalingskontrakter normalt skal stemples til 3. klasses takst. Efter udvalgets opfattelse, hvorefter pantebrev og ejendomsforbehold i det store og hele underkastes en ensartet behandling i deres økonomiske formål, er denne forskel mindre rationel.

5. Oversigt over udvalgsforslaget.

Idet iøvrigt henvises til udvalgets lovforslag med tilhørende bemærkninger, kan forslaget ridses således op:

Kun rettigheder over motorkøretøjer skal kunne registreres i motorregistrene (d. v. s. at rettigheder over traktorer, motorredskaber og ikke-indregistreringspligtige knallerter falder udenfor, jfr. færdselslovens § 2). Dog medtages herudover rettigheder over påhængsvogne til motorkøretøjer.

Underpant og ejendomsforbehold kan og skal registreres for at få beskyttelse mod aftaler i god tro og retsforfølgning mod køretøjet. Det samme gælder for udlæg, udpantning og arrest, medmindre køretøjet tages ud af skyldnerens besiddelse. Registrering kræves følgelig ikke til civilretlig beskyttelse af ejendomsretten, brugsret, tilbageholdsret og håndpanteret eller af konkurs og umyndiggørelse.

Uregistreret underpantsætning eller ejendomsforbehold bortfalder i forhold til senere stiftede rettigheder, som selv skal registreres (underpant, ejendomsforbehold), først ved disses registrering, og i forhold til rettigheder, som ikke kræver registrering (ejeret, brugsret, håndpanteret m. v.) først, når køretøjet er overgivet til rettighedshaveren.

Ved udlæg m. v. kræves enten registrering eller udtagelse af skyldners besiddelse.

Overdragelse eller anden overførelse af en registreret ret (ejendomsforbehold, underpant, udlæg m. v.) behøver ikke at registreres, og kan kun registreres, når den er påtegnet det registrerede dokument, og dette medfølger ved registreringen.

Der skal anvendes særlig formular til de dokumenter, der skal registreres. Med dokumentet skal følge et anmeldelseskort, som — med påtegning om indleveringsdato og løbenummer — nedsættes i et kartotek, som erstatter tinglysningsdommerens dagbog. Samme påtegning sættes straks på dokumentet samt ved registrering af ejendomsforbehold og underpant på indregistreringsattesten, som i disse tilfælde skal medfølge.

Ved registreringen sker på registerbladets dertil indrettede bagside kun ganske få indføjelser (dokumentets art, den berettigede, anmeldelsesdato og løbenummer, ved pantebrev og skadesløsbrev tillige kreditors bopæl, pantesum eller ved skadesløsbrev maksimum, og rentefod (kun ved pantebrev)).

Det påhviler ikke motorregistret at tage stilling til forholdet mellem den nu registrerede ret og tidligere registreringer, men blot at gøre anmærkning, såfremt tidligere registrerede rettigheder ikke er angivet i overensstemmelse med registret. Det indbyrdes forhold mellem rettighederne må om fornødent afgøres under civilt søgsmål. Det gælder således også spørgsmålet om oprykning i ledig panteret og lignende.

Når et køretøj afmeldes, gives der indregistreringsattesten påtegning om registrerede rettigheder til underretning for det motorregister, hvor køretøjet senere tilmeldes. Indtil ny tilmelding kan registrering af rettigheder ske på frameldingsstedet, som, når underretning om tilmelding i anden politikreds fremkommer, snarest skal give underretning dertil om eventuelle rettigheder, som er registreret efter frameldingen.

Registrerede rettigheder udlettes 5 år efter registreringen, dersom ikke fornyet registrering er sket, og 2 år efter køretøjets afmelding uden ny tilmelding. I denne forbindelse bemærkes, at der kan disponeres over indregistreringsnummeret straks efter afmelding, idet fortsat registrering af rettig-

heder blot sker på det udtagne registerblad, hvorpå motorkøretøjet er karakteriseret ved fabrikat, årgang, motornummer og chassisrammenummer (stelnummer).

B Beslutninger vedrørende registreringen kan inden 14 dage fra meddelelse af enhver

retlig interesseret indbringes for underretten ved sagsanlæg med politimesteren.

Forslaget indeholder ikke regler om de gebyrer, der skal erlægges, idet dette hen- skydes til forhandling med finansministe- riet og den siddende gebyrkommission.

III.

Udvalgets forslag.

Forslag

til

Lov om ændringer i tinglysningsloven.

§ 1.

I lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning foretages følgende ændringer:

1) I § 37 indføres som nyt stk. 2:

„Dog skal ejeren af en landejendom, når han pantsætter den til pengeinstitutter, der yder kortfristet kredit i landejendomme, kunne give dem panteret i ejendommens tilbehør forud for de bestående panteretigheder.“

2) § 38 affattes således:

„Når en bygning er opført helt eller delvis, og når maskiner, kedler, ovne eller lignende på ejerens bekostning er indføjet som bestanddele af den faste ejendom, kan særskilt ret over disse genstande ikke forbeholdes, være sig som ejendomsret eller på anden måde. En tilsvarende regel gælder om sådant tilbehør til ejendommen, som på grund af dets særlige tilpasning til ejendommen eller en deri dreven erhvervsvirksomhed eller den måde, hvorpå anbringelse i ejendommen har fundet sted, eller af andre lignende årsager ikke kan afhændes fra ejendommen uden særligt tab.“

Hvad er fastsat i stk. 1 om bygninger m. v., gælder også for hegn og andre anlæg og indretninger på ejendommen.

Tinglyst pantebrev omfatter uden særlig vedtagelse tilbehør af den i denne paragraf omhandlede art.“

3) I § 44, stk. 2 ændres „3 dage“ til „10 dage“.

4) I § 44, stk. 3, tilføjes efter „bogstaver“:

„eller efter den rækkefølge, hvori de er tinglyst.“

5) I § 45, 2. pkt., indføres efter „pantebreve“: „ , der tillige optages i tinglysningslisten“.

6) § 47 affattes således:

„*Stk. 1.* Pantebreve, der, bortset fra §§ 37 og 38, giver underpant i løsøre, skal tinglyses for at få gyldighed mod aftaler, der i god tro indgås med pantets ejer, og mod pantsætterens kreditorer.

Stk. 2. Når en erhvervsvirksomhed drives fra lejet ejendom, kan indehaveren uanset bestemmelsen i konkurslovens § 152 pantsætte det til virksomheden hørende driftsinventar og driftsmateriel — derunder maskiner og tekniske anlæg af enhver art — og ved landejendomme den til ejendommen hørende besætning, gødning, afgrøder og andre frembringelser, for så vidt de ikke udskilles ifølge en regelmæssig drift.

Stk. 3. Tinglysning af underpant i løsøre sker ved pantsætterens personlige værneting eller, hvis han ikke har noget værneting her i landet, ved Københavns Byret.

Stk. 4. Pantebreve, der giver underpant i løsøre, udslettes, når der er forløbet 10 år efter pantebrevets tinglysning, og der ikke inden denne frists udløb er anmeldt fornyet tinglysning. Denne regel gælder dog ikke for pant ifølge tinglyst skifteekstrakt.

Stk. 5. Omsætningspapirer, simple gældsbreve og andre fordringer kan ikke pantsættes ved tinglysning af pantebrev efter de i stk. 1—4 givne regler.

Stk. 6. Justitsministeren bemyndiges til at træffe bestemmelse om, at der oprettes et hele landet omfattende register, hvori samtlige tinglyste pantebrev eller enkelte grupper heraf indføres, og hvoraf enhver efter skriftlig begæring kan forlange udskrift mod en derfor fastsat afgift.

7) I § 48 udgår stk. 3.

§ 2.

Over for de panthavere, der ved lovens ikrafttræden har tinglyst pant i ejendommen med tilbehør, finder den i § 37, stk. 2 omhandlede pantsætningsret dog kun anvendelse, for så vidt de har sikkerhed inden for 60 pct. af ejendomsværdien.

Bemærkninger til lovforslaget.

De foreslåede ændringer i tinglysningsloven hidrører dels fra den almindelige forbedring af reglerne om løsøreunderpant, hvorved udvalget tilsigter i det omfang, hvori det er fundet forsvarligt, at sidestille dette med pant i fast ejendom, dels fra udvalgets overvejelser angående særskilt belåning af landbrugets løsøreværdier.

I det væsentlige er der allerede redegjort for udvalgets ændringsforslag.

Til de enkelte ændringsforslag gør udvalget følgende bemærkninger:

Ad § 1, nr. 1.

Ved denne tilføjelse til tinglysningslovens regler om realkreditens pant i tilbehør opnås under principiel fastholden af tilbehørspantet en sådan frigørelse, som er skitseret i udvalgets almindelige bemærkninger. Bestemmelsen giver ejeren adgang til at tillægge den, der yder lån baseret på løsøret, pant i dette med prioritet forud for de panterettigheder, der allerede måtte være stiftet i ejendommen med tilbehør. Sikkerheden skal omfatte ikke blot tilbehøret, men også ejendommen, således at långiveren får forskellig prioritetsstilling i løsøret og ejendommen. For at sikre, at belåningen ikke misbruges, er adgangen begrænset til at omfatte pengeinstitutter, der yder kortfristet kredit i landejendomme. Dette vil i øjeblikket omfatte navnlig banker og visse andelsforeninger, men ved formuleringen er muligheden holdt åben for, at der kan opstå nye låneinstitutioner, der alene har til formål at belåne landbrugets løsøreværdier.

Der vil efter bestemmelsen ikke være noget til hinder for, at der på basis af løsøret stiftes flere lån, men dette vil næppe vise sig praktisk.

I forhold til den her udførte tilføjelse til tinglysningslovens § 37 vil en fortrinsbelåning, der alene omfatter besætningen, kræve, at bestemmelsen udformes således: „Dog skal ejeren af en landejendom,

når han pantsætter den til pengeinstitutter, der yder kortfristet kredit i landejendomme, kunne give dem panteret i ejendommens besætning forud for de bestående panterettigheder." Derimod kræver gennemførelsen af alternative lånetilbud ingen ændring af § 37.

Ad nr. 2.

Efter det forslag til ændret affattelse af § 38, som stilles af udvalgets flertal, kan ejendomsforbehold eller anden særskilt ret ikke gyldigt tages, når det angår bestanddele af fast ejendom. Ved salg af en fast ejendom medfølger således alle dele af den uden særlig vedtagelse, f. eks. kakkelovne og — i en almindelig beboelsesejendom — badekar. Disse genstande omfattes også uden videre af udlæg foretaget i ejendommen alene. Eksproprieres en fast ejendom, må eksproprietanten være berettiget og forpligtet til at overtage ejendommen med alle dens bestanddele, herunder bygninger og anlæg på ejendommen. Til den faste ejendom i denne forstand hører også elevatorer og i mangfoldige tilfælde kedler, ovne o. l. — Ikke sjældent har genstandene, som f. eks. netop kakkelovne, kun en løs forbindelse med ejendommen, men det karakteristiske ved de ting, som hører til ejendommen, er, at de i særlig grad er bestemt til at forblive i denne, selv når den skifter ejer og — for erhvervsejendomme — at genstandene bør følge ejendommen, selv når denne overgår til anden anvendelse end den, hvortil den oprindeligt er indrettet. Ud fra dette synspunkt er det for erhvervsejendomme navnlig sådanne indretninger, der er anvendelige til almindeligt industrielt brug, og ikke kun den særlige i ejendommen drevne virksomhed, der betragtes som en bestanddel af ejendommen.

Borttagelse vil også i andre tilfælde kunne virke urimelig. Dette gælder f. eks., hvis anbringelsen af en fabrikkationsmaskine har krævet særlige bygninger eller anlæg, som bliver nyttesløse, hvis maskinen fjernes. Hovedbestemmelsen er derfor suppleret

med en regel, hvorefter ejendomsforbeholdet frakendes gyldighed i tilfælde, hvor borttage Isen ville medføre særegent tab. Sådant særegent tab foreligger naturligvis, hvis bortfjernelsen ikke kan ske uden alvorlig beskadigelse af ejendommen (sine læsione prioris status). Selv om dette ikke er tilfældet, bør genstanden ikke kunne tages tilbage af sælgeren, hvis bekostningen herved er uforholdsmæssig stor, eller hvis selve den solgte genstand ved borttageisen beskadiges, eller genstanden er således indrettet af hensyn til køberens specielle brug, at dens anvendelse på et andet sted er upraktisk og tabbringende. Derimod bør man ikke betragte det som et særegent tab, der udelukker tilbagebetaling, at borttageisen kan bringe forstyrrelse i køberens erhvervsvirksomhed.

Sammenfattende kan fremhæves, at forslaget sigter til at muliggøre, at sælgeren kan forholde sig ejendomsret over industrielle maskiner af standardtyper, såsom drejebænke, sættemaskiner, maskinvæve etc.

Ad nr. 3.

tøfter § 44, stk. 2 i dens nuværende affattelse skal dokumenter vedrørende løsøre senest 3 dage efter anmeldelsen til dagbogen indføres i personbogen. I praksis er det formentlig meget almindeligt blot at holde ekspeditionen inden for den for fast ejendoms vedkommende i § 16, stk. 4 fastsatte frist på 10 dage, fordi man derved opnår at kunne samle hver dags dokumenter i ét omslag og holde dem samlede under ekspeditionen.

Ad nr. 4.

På trods af lovens ord, hvorefter genparterne af dokumenterne samles efter personbogens bogstaver og således skal ordnes alfabetisk efter pantsætternes personer, er det i flere retskredse i brug at samle dokumenterne efter anmeldelsesdag og -nummer, hvorved man sparer tid ved henlæggelsen i akten og letter udskillelsen af gamle pantebreve. Det kan ikke antages at vanskeliggøre eftersyn, tværtimod vil det være lettere at finde frem til genparten, idet anmeldelsesdag og anmeldelsesnummer skal anføres på persoubogsbladet. Det er over for udvalget oplyst, at Københavns tinglysningskontor, Københavns amts søndre birk m. v. og Frederiksberg birk ordner akten kronologisk, medens nordre birk som den eneste af de københavnske retskredse følger lovens ordlyd.

Den foreslåede ændring sigter til at legalisere denne praksis.

Ad nr. 5.

Efter § 13 i tinglysningsanordningen optages også løsøre pantebreve på tinglysningslisten, der oplås

ved retten. Ændringen tilsigter at bringe anordningens regel i overensstemmelse med § 45, sml. herved § 8 for fast ejendoms vedkommende.

Ad nr. 6.

Sammen med ændringerne i retsplejelovens § 478 og konkurslovgivningen gennemføres ved forslaget til § 47 en væsentlig ændret stilling for løsøreunderpantet, der herefter navnlig opnår beskyttelse også mod privilegerede kreditorer.

I stk. 1 hedder det derfor, at pantebrevet skal tinglyses for at få gyldighed mod aftaler, der i god tro indgås med pantets ejer, og mod pantsætternes kreditorer. Det bemærkes, at indledningen i stykket, dersom fortrinsbelåning af besætning gennemføres, skal affattes således: „Pantebreve, der, bortset fra §§ 37, stk. 1 og 38, giver. . . .”.

Ved stk. 2 hjemles pantsætning i form af tingsindbegreb, når en erhvervsvirksomhed drives fra lejet, ejendom. Denne bestemmelse er udformet med § 37 som mønster, og udvalget forudsætter, at der anlægges samme fortolkning herpå. Ved forståelsen af, at erhvervsvirksomheden „drives fra lejet ejendom” lægger udvalget vægten på, at der er en lokal tilknytning til en ejendom. Eksempelvis kan den, der udlejer robåde fra en anløbsbro, ikke pantsætte disse efter bestemmelsen. På den anden side kræves det ikke, at virksomheden drives fra lejet lokale, idet f. eks. også et sommertivoli på lejet grund skal have pantsætningsgangen. T „Nordisk Lovbog” 5-11-13 anvendes udtrykket „en lejet ejendom eller en lejet del af denne”, hvilket imidlertid er sproglig ulogisk. I stedet for det mere rammende „en lejet ejendom eller en lejet del af en ejendom”, som udvalget finder overflødig tungt, er man derfor blevet stående ved den anvendte terminologi. Ved anvendelsen af bestemmelsen vil der i praksis kunne opstå konflikt, når lejeren efter løsøre pantsætningen køber selve ejendommen, navnlig i relation til anskaffelser efter erhvervelsen. Udvalget er af den anskuelse, at løsørepanthaverens ret i så fald må gå forud for pant i den faste ejendom. Et beslægtet problem kan opstå i relation til § 38, når lejer har indlagt den pågældende genstand, som derfor ikke falder ind under bestemmelsen, og lejeren derefter erhverver ejendommen. Tilfælde, hvor virksomhedens drift er baseret på en vederlagsfri brugsret, ikke på en lejeret, er på dette område næppe praktisk, men vil efter udvalgets opfattelse omfattes af bestemmelsen. Denne må derimod forstås med respekt af tinglysningslovens § 19, hvorefter egen bygning på fremmed grund i det hele behandles som selvstændig fast ejendom.

Som omtalt i de almindelige bemærkninger

mener udvalget, at der ikke er grundlag for at til-lade pantsætning af tingsindbegreb i videre omfang end foreslået, og at der ikke bør indrømmes ejeren adgang til at meddele pant i det tilhører, der falder ind under § 37, uafhængig af pant i den faste ejendom.

Den foreslåede regel i stk. 2 overflødiggjør konkurslovens § 152, stk. 2, som derfor foreslås op-hævet.

Reglen i stk. 4 om udslettelse af pantebreve, når der er forløbet 10 år efter pantebrevets tinglysning, og der ikke inden denne frists udløb er anmeldt fornyet lysning, er ændret, således at den finder anvendelse ikke blot som hidtil på pantebreve an-gående bestemte løsørengstande, men på alle pantebreve med undtagelse af tinglyst skifteeks-trakt. Dette får betydning for pant i tingsindbe-greb efter stk. 2.

Udvalgets forslag indebærer en ophævelse af den hidtil gældende regel, hvorefter der, når pantets ejer flytter til en anden retskreds, inden 14 dage efter flytningen skal ske fornyet tinglysning i denne. Som anført i de almindelige bemærkninger har ud-valget ment, at flytningsreglen kan ophæves uden indførelse af centralregister. Da tidligere forslag imidlertid har forudsat oprettelse af et sådant register, har man anset det for praktisk i loven at bemyndige justitsministeren til, om der skulle vise sig trang til denne oplysningskilde, at træffe be-
stemmelse om indførelse af et centralregister enten for alle løsørengpantsetninger eller for visse grupper heraf. Udvalget tænker herved først og fremmest på forslaget om pantsætning som tingsindbegreb af driftsinventar og driftstilbehør for virksomheder, der drives fra lejet ejendom. Det behov, der her måtte kunne være for trods flytning af virksom-heden at undersøge eventuelle pantsætninger, er større end ved løsørengpant i almindelighed, hvorfor der navnlig for disse tilfælde kan være grund til at indføre en central oplysningskilde.

Ad nr. 7.

Efter tinglysningslovens § 48, stk. 3 skal arrest tinglyses for at få gyldighed over for aftaler, der i god tro indgås med skyldneren om de arresterede genstande. Tinglysningen sker ved debtors per-sonlige værneting. Gøres arrest i fast ejendom, skal tinglysning tillige ske ved dennes værneting, jfr. § 1. Arrest i skib må tillige registreres i skibsregi-
stret, jfr. skibsregistreringslovens § 49. Arresten

udslettes, når der er gået 1 år siden dens tinglys-ning, og der ikke inden denne frists udløb er an-meldt fornyet tinglysning. Berettigelsen af tinglys-ningskravet i tinglysningslovens § 48, stk. 3, der har sin oprindelse i pi. 18. januar 1788, blev ikke overvejet i forbindelse med tinglysningsloven. I Munch-Petersen, Tvangsfuldbyrdelse (1948) s. 331, note 14 anføres for reglen, at arresten almindeligvis har en længere varighed end et udlæg, ligesom a rresth averen i modsætning til udlægsh averen ikke har nogen adgang til at fratage skyldneren besid-delsen af det arresterede. Den herved opståede for-skel mellem udlæg og arrest i henseende til beskyt-telsen finder udvalget ikke tilstrækkelig velbegrun-det, jfr. herved de i U.f.R. 1951 B, s. 7 f meddelte oplysninger. Efter skibsregistreringsforslaget, der giver adgang til registrering i skibsregistret af far-tøjer over 5 tons, fremkommer den anomali, at tinglysning af arrest udelukkes i skibe i gruppen 5-20 tons, men stadig er mulig i skibe under denne størrelse. Kommissionen har anbefalet, at tinglys-ning af arrest i skibe ved en kommende ændring af tinglysningsloven helt afskaffes, jfr. betænkning (1955) s. 47-48. Som anført i bemærkningerne til § 15 i udvalgets forslag til registrering af rettigheder i motorregistrene må det fremdeles være beføjet at ophæve kravet om tinglysning ved arrest i køretøjer.

Udvalget har derfor som en konsekvens af skibs-registreringsforslaget og forslaget til registrering af rettigheder i motorregistrene ment det for rigtigst og faldende inden for udvalgets kompetence at imødekomme den hidtil fremsatte kritik af kravet om tinglysning af arrest efter tinglysningslovens § 48 og foreslår denne afskaffet. Dette medfører ikke ændring i de bestående regler, hvorefter arrest i fast ejendom skal tinglyses i overensstemmelse med tinglysningslovens § 1, og arrest i skibe regi-streres i skibsregistret ifølge skibsregistrerings-lovens § 49.

Ad § 2.

Den som tilføjelse til § 37 skitserede adgang til belåning af landbrugsløsøret forudsætter efter ud-valgets opfattelse en overgangsbestemmelse, der i fornødent omfang sikrer de panthavere, der ved lovens ikrafttræden har tinglyst pant i ejendommen med tilbehør, imod forringelse af deres pantesikker-hed. Det anvendte kriterium „ejendomsværdien” skal forstås i overensstemmelse med lov nr. 179 af 23. juni 1956 § 9.

Forslag

til

Lov om ændringer i retsplejeloven.

I lov nr. 90 af 11. april 1916 om rettens pleje, jfr. lovbekendtgørelse nr. 265 af 15. september 1953, foretages følgende ændringer:

1) I § 478, stk. 1, nr. 3, 1. pkt., tilføjes efter „fast ejendom“: „eller løsøre“, og i 2. pkt. udgår „pantsat driftsinventar, driftsmateriel eller besætning“ og erstattes af: „pantet“.

2) I § 478, stk. 1, nr. 4, tilføjes efter „skadesløsbreve“: „og ejerpantebreve“, og efter „fast ejendom“ tilføjes: „eller løsøre“.

3) I § 560 udgår stk. 3 og i stedet indføjes:

„*Stk. 3.* En panthaver, som foruden i selve den faste ejendom har pant i det til ejendommen hørende løsøre eller nogen del deraf, kan fordre, at auktion, der af anden kreditor er begæret afholdt over ejendommen uden sådant tilbehør eller kun med en del deraf, skal omfatte de til ham pantsatte

løsørengstande af omhandlede art. Frem sættes krav herom af kreditor ifølge et skadesløsbrev eller et ejerpantebrev, skal der, såfremt fordringen i sin helhed bestrides, stilles sikkerhed.

Stk. 4. I disse tilfælde såvel som i tilfælde, hvor panthavere har pant i ejendommen og det til denne hørende tilbehør, men med indbyrdes afvigende prioritetsstilling, fastsætter fogeden værdien dels af selve ejendommen, dels af løsøret, således at de berettigedes dækningsforhold bestemmes af denne vurdering.

Stk. o. Særskilt bortsalg af løsøret eller af besætningen kan dog finde sted, såfremt samtlige heri berettigede giver samtykke hertil. Løsøret eller besætningen vil da være at sælge først. Tilsvarende adgang til at fordre særskilt bortsalg tilkommer den panthaver, der i medfør af tinglysningslovens § 37, stk. 2 har fortrinspant i sådanne løsørengstande.”

Bemærkninger til lovforslaget.

Ad nr. 1.

§ 478, stk. 1, nr. 3-4 giver i de praktisk vigtige tilfælde panthaveren i fast ejendom adgang til uden lovmål og dom at foretage udlæg i pantet i tilfælde af misligholdelse. Samme adgang til umiddelbar eksekution bør gives på grundlag af løsøre-pantebrev. Udvalget pointerer herved, at udlæg kun bør foretages, når det kan fastslås, at det drejer sig om den pantsatte genstand. Disse vanskeligheder er imidlertid ikke særegne for udlæg uden dom. Også efter dom kan identiteten volde vanskelighed under fogedforretningen, uden at dette har givet anledning til særlige regler.

Udvalget finder ligeledes, at banker og sparekasser må have samme adgang til ved pant i tingsindbegreb at kunne skride til eksekution, som er tillagt banker, sparekasser, kredit- og hypotekforeninger i tilfælde af væsentlig forringelse af pantsat driftsinventar, driftsmateriel eller besætning. Dette er sket ved at erstatte de nu anvendte udtryk med „pantet“. Denne ændring vil ganske vist medføre en vis udvidelse for fast ejendoms vedkommende, idet der herved åbnes adgang til umiddelbart udlæg også ved undladt vedligeholdelse af selve ejendommen. Dette er efter udvalgets opfattelse ganske ubetænkeligt.

Ad nr. 2.

Foruden at der i nr. 4 som i nr. 3 åbnes adgang til udlæg også på grundlag af pantebrev i løsøre, er der foretaget den ændring, at ejerpantebreve og skadesløsbreve sidestilles. Dette er efter udvalgets opfattelse i overensstemmelse med højesteretspraksis, når ejerpantebreve er håndpantset, jfr. således senest U.f.R. 1953, s. 1013. Benyttelsen af ejerpantebreve på denne måde er så langt den overvejende, og udvalget nærer betænkelighed ved at løsørejerpantebreve overhovedet benyttes som eksekutionsgrundlag efter § 478, nr. 3. Også for fast ejendoms vedkommende vil ændringen imidlertid betyde en ønsket afklaring.

Ad nr. 3.

De ændringer, der af udvalgets flertal foreslås vedrørende § 560, står i forbindelse med indrømmelse af adgang til belåning af landbrugsløsøret. Der er udførligt gjort rede herfor i de almindelige bemærkninger.

Ved ændringerne afskaffes alternativt opråb til

fordel for en af fogeden foretagen vurdering, der er bestemmende for dækningsforholdet i den faste ejendom og løsøret. Man vil ikke foreskrive, at denne vurdering skal foretages efter reglerne i § 569, men det er udvalgets opfattelse, at der efter ændringen, hvorefter sådan vurdering i almindelighed bliver afgørende, vil være tilstrækkelig hjemmel til, at vurdering af ejendommen til auktionsefterretning i overensstemmelse med den anførte bestemmelse vil kunne finde sted, når det vedtages i det i § 561 omhandlede møde eller i tilfælde af tvist af fogeden kendes nødvendigt.

De foreslåede ændringer er efter flertallets opfattelse praktisk nødvendige, selv om belåning af landbrugstilbehøret holdes inden for alternative lånetilbud. Sidste punktum har dog alene henblik på den af udvalget skitserede ordning angående løsørebelåning med fortrinsstilling, jfr. udvalgets forslag til tinglysningslovens § 37, stk. 2. Belåning af besætning efter samme retningslinjer vil af ændringer kræve, at slutningsordene i stk. 5 „sådanne løsøregegenstande" erstattes af „besætningen".

Forslag

tu

Lov om ændringer i konkursloven m. v.

§ 1.

I lov nr. 51 af 25. marts 1872 om konkurs m. v. foretages følgende ændringer:

1) I § 21, stk. 1 ændres „indrømmet nogen" til: „stiftet".

2) § 21, stk. 2 ophæves.

3) I § 22 indsættes som nyt stk. 2:

„I henseende til afkræftelse anses en panteret som stiftet på det tidspunkt, da panteretten sikredes mod tredjemand ved tinglysning, overgivelse af pantet eller lignende sikringsakt. Ved overdragelse af fordringer, der ikke er knyttet til et omsæt-

ningspapir, er tidspunktet for underretning til skyldneren om overdragelsen afgørende."

4) I § 34, 1. pkt. udgår ordene: „eller villiesbestemt".

5) § 39 ophæves.

6) § 152, stk. 2 ophæves.

§ 2.

Plakat af 23. juli 1819 og plakat af 14. maj 1834, indeholdende en nærmere bestemmelse angående privilegerede fordringers inddrivelse, ophæves.

Bemærkninger til lovforslaget.

Af afgørende betydning for en forbedring af løseunderpantets retsstilling er det at afskaffe de privilegerede fordringers fortrinlige stilling. Dertil sigter ændringen af konkurslovens § 34 og ophævelsen af § 39, samt ophævelsen af plakaterne af 1819 og 1834.

Ved ophævelsen af konkurslovens § 21, stk. 2 afskaffes den særlige afkræftelse af underpant i løseøre. Selv om ændringen rækker videre end løseøreunderpantet, har udvalget ønsket samtidig at søge de for pant gældende afkræftelsesregler afklaret, dels ved i § 21, stk. 1 at ændre „indrømmet nogen" til „stiftet", dels ved i tilføjelsen til § 22

at indføre tidspunktet for rettens sikring eller opnåelse af omsætningsbeskyttelse som afgørende for fristerne. Til støtte herfor kan navnlig henvises til konkurslovskommissionens betænkning (1941) s. 221-222, hvorefter en sådan regel, der i sig selv er den klareste og simpleste for praksis, er bedst stemmende med den funktion, som man i øvrigt tillægger sådanne sikringsakter, navnlig de almindelige regler om tinglysning.

Ophævelsen af konkurslovens § 152, stk. 2, følger af, at denne undtagelsesbestemmelse overflødiggøres af udvalgets forslag vedrørende tinglysningslovens § 47, stk. 2.

Udkast

tu

Lov om registrering af rettigheder i motorregistrene.

§ 1.

Denne lov finder anvendelse på de i motorregistrene indførte, indregistreringspligtige motorkøretøjer samt påhængs-, sætte- og sidevogne til sådanne.

§ 2.

Stk. 1. Ejendomsforbehold over eller underpant i de i § 1 nævnte køretøjer skal registreres for at opnå beskyttelse mod retsforfølgning eller mod godtroende erhververe af ret over køretøjet ifølge aftale. Det samme gælder om udlæg, arrest og andre retsforfølgningsskridt, hvorved der stiftes ret over køretøjet, indtil dette er taget ud af skylnerens besiddelse.

Stk. 2. Bortfald af den uregistrerede ret indtræder dog i forhold til rettigheder, der selv skal registreres, først, når registrering har fundet sted, og over for aftaleerhververe iøvrigt, når erhververen har fået køretøjet overgivet.

§ 3.

Som grundlag for registrering af aftale om ejendomsforbehold eller pant skal foreligge en skriftlig aftale. Et pantebrev skal angive gældens beløb og den aftalte rente. I skadesløsbreve angives gældens maksimum.

§ 4.

Stk. 1. Købekontrakt, hvorved sælgeren forbeholder sig ejendomsret, kan, når køretøjet er tilmeldt, kun registreres, såfremt køber er eller samtidig begæres indregistreret som ejer.

Stk. 2. Pantebrev kan, når køretøjet er tilmeldt, kun registreres, når det er udstedt af den, der står indregistreret eller samtidig

begæres indregistreret som ejer af køretøjet, eller når han giver skriftligt samtykke til registreringen. Pantebrev, hvorved pantsætter meddeler sig selv panteret, kan ikke registreres.

§ 5.

Registrering af retsforfølgningsskridt sker på grundlag af attest fra den myndighed, som har foretaget handlingen, eller en udskrift af dens bøger, og handlingen skal, når køretøjet er tilmeldt, angå en person, der ifølge registret er indregistreret som ejer af køretøjet.

§ 6.

Overdragelse eller anden overførelse af en registreret ret kan registreres, når den er påtegnet det registrerede dokument, og dette medfølger ved registreringen. Overdragelse til den i motorregistret anførte ejer kan kun registreres som kvittering.

De i §§ 3 og 5 omhandlede dokumenter skal være affattet i overensstemmelse med dertil af justitsministeriet godkendte formularer. Justitsministeriet fastsætter nærmere regler om, hvilke krav der skal stilles til beviset for udstederens identitet og myndighed, for ægtheden af dokumenter og forlangte bevisligheder, om dokumenternes indretning og om, i hvilken udstrækning der skal medfølge genparter ved registreringen.

8 ft

Stk. 1. Samme dag, som registrering begæres, forsynes dokumentet med påtegning om anmeldelsen.

Stk. 2. Såfremt dokumentet ikke opfylder de i §§ 1—7 fastsatte betingelser for registrering, afvises det.

Stk. 3. Dersom et registreret privat dokument ikke angiver de tidligere registrerede hæftelser på køretøjet eller angiver dem på en med registrets udvisende stridende måde, meddeles der dokumentet anmærkning herom, og anmærkningens indhold indføres i registret.

Stk. 4. Dokumentet indføres snarest på registerbladet ved en kort gengivelse af dets karakter, angivelse af, hvem der er berettiget og hans bopæl, samt datoen for anmeldelsen, ved pantebreve tillige af pantensum og rentefod samt ved skadesløsbreve gældens maksimum.

§ 9.

Til udslettelse af rettigheder kræves kvittering fra den, der efter registrets udvisende, eventuelt i forbindelse med foreviste skriftlige transporter eller anden skriftlig dokumentation er legitimeret som berettiget, eller bevis for, at retten er ophørt ifølge retsbeslutning.

§ 10.

Stk. 1. Eegistrerede rettigheder udslettes, når der er forløbet 5 år efter dokumentets registrering, og der ikke inden denne frists udløb er anmeldt fornyet registrering.

Stk. 2. Endvidere udslettes alle rettigheder, når der er forløbet mere end 2 år, efter at køretøjet er afmeldt eller udslettet af den offentligretlige indregistrering uden påny at være tilmeldt.

§ 11.

Registreringens retsvirkninger regnes fra den dag, da dokumentet anmeldes til registrering. Dokumenter, der anmeldes samme dag, ligestilles.

§ 12.

Beslutninger i henhold til denne lov kan af enhver, der har retlig interesse heri, indbringes for domstolene inden for en frist af 14 dage regnet fra den dag, da afgørelsen

er meddelt ham, eller han iøvrigt er kommet til kundskab om den. Sagen anlægges ved vedkommende underret mod politimesteren (i København politidirektøren). På begæring bliver der i registret at optage bemærkning om retssagen.

§ 13.

Stk. 1. Såfremt en rettighed er blevet urigtigt gengivet i motorregistret eller ikke er blevet indført i motorregistret eller er blevet indført med fejlagtig anmeldelsesdato, har den forurettede krav på rettelse og erstatning af statskassen for det lidte tab. Har nogen, inden rettelse er sket, ved aftale erhvervet en dermed uforenelig ret over motorkøretøjet, bliver det ved dom at afgøre, om selve retten skal tilkendes den forurettede eller den godtroende erhverver, således at der ydes den anden part erstatning. Sagen anlægges efter de i forrige bestemmelse omhandlede regler.

Stk. 2. Herudover yder statskassen erstatning for tab, der skyldes fejl, udvist af nogen, der medvirker ved registreringen af rettigheder.

§ 14.

Stk. 1. De før denne lovs ikrafttræden stiftede rettigheder, der efter de hidtil gældende regler har opnået beskyttelse over for omsætningserhververe og kreditorer, men som kræves registreret efter denne lov, bevarer selv uden registrering deres beskyttelse i 2 år fra lovens ikrafttræden.

Stk. 2. I de sidste 6 måneder inden udløbet af denne frist vil de pågældende rettigheder dog kunne registreres, selv om de ikke opfylder de i medfør af § 7 foreskrevne krav.

§ 15.

Stk. 1. Underpant i motorkøretøjer samt påhængs-, sætte- og sidevogne til sådanne kan ikke tinglyses efter reglerne i lov nr. 111 af 31. marts 1926 om tinglysning, kap. 7.

Stk. 2. De i denne lov omhandlede køretøjer kan fremtidig ikke indgå under pant i medfør af nævnte lovs § 37.

Udkast til bekendtgørelse.

A. Området.

§ 1.

Stk. 1. Rettighedsregistrering i motor-registrene omfatter de i registrene indførte indregistreringspligtige motorkøretøjer samt påhængs-, sætte- og sidevogne til sådanne.

Stk. 2. Idet henvises til færdselsloven nr. 153 af 24. maj 1955 §§ 2 og 11—12, fremhæves, at reglerne herefter omfatter motorvogne og motorcykler, men ikke traktorer, motorredskaber og cykler med hjælpemotor, på hvilke motoren ikke kan fremdrive cyklen med større hastighed end 30 km i timen. Påhængsvogne, sættevogne og sidevogne, der er indregistreringspligtige, omfattes af loven, såfremt de er bestemt til at benyttes efter motorkøretøjer. Derimod falder blok-vogne og påhængsredskaber udenfor.

Stk. 3. Afmeldes et af reglerne omfattet indregistreret køretøj, finder rettighedsregi-strering fortsat sted i overensstemmelse med § 12.

B. Grundlaget for registrering.

§ n

Som grundlag for registreringen af en rettighed over et køretøj kræves et dokument, der anmeldes til registrering.

§ 3.

Stk. 1. Købekontrakter, hvorved sælgeren forbeholder sig ejendomsret, pantebrev og retsforfølgningsskridt skal være affattet i overensstemmelse med dertil af justitsministeriet godkendte blanketter. Formularer hertil findes aftrykt som bilag til nærværende bekendtgørelse. Afvigelser fra formularernes tekst kan ikke registreres.

Stk. 2. Dokumentet skal være ledsaget af et anmeldelseskort, der vil være at forhandle sammen med blanketterne. Formularer hertil er ligeledes aftrykt som bilag til nærværende bekendtgørelse.

Stk. 3. Pantsætters underskrift skal være bekræftet af notarius publicus, en sagfører eller to vitterlighedsvidner. Når pantebrev udstedes på grundlag af den indregistrerede

ejers skriftlige samtykke, gælder samme regel om dette samtykke. Vidnerne skal udtrykkeligt bevidne underskriftens ægthed, dateringens rigtighed og udstederens myndighed. Vidnerens stilling og bopæl skal angives.

Stk. 4. Dokumenterne skal angive vedkommende køretøjs indregistreringsnummer og kendingsbogstav, medmindre indregistrering endnu ikke er gennemført eller senest begæres samtidig med dokumentets anmeldelse, samt køretøjets fabrikat, motornummer og chassisrammenummer eller stelnummer.

Stk. 5. Desuden skal øverst på første side angives anmelderens navn og bopæl. Til anmelderen kan motorregistret med bindende virkning sende alle meddelelser vedrørende registreringen.

§ 4.

Private dokumenter skal ved anmeldelsen ledsages af indregistreringsattesten for køretøjet, medmindre attest endnu ikke er udleveret, eller dokumentet anmeldes til fornyelse.

§ 5.

Ved registrering af udlæg, dom og anden offentlig retshandling skal fremlægges attest fra vedkommende myndighed eller bekræftet udskrift af dens bøger.

§ 6.

Registrering af overdragelse eller anden overførelse af en registreret ret kræver, at påtegning herom er sket på det registrerede dokument, og at dette medfølger ved registreringen.

C. Registreringens foretagelse.

§ 7.

Indlevering af dokumenter til registrering finder sted på hverdage fra kl. 10 til kl. 15, om lørdagen dog fra kl. 10 til kl. 13. Dokumenter, der fremkommer efter indleveringsfristens udløb, anses som anmeldt den følgende hverdag.

§ 8.

Stk. 1. Samme dag, et dokument anmeldes, meddeles der påtegning herom på dokumentet og anmeldelseskortet. Hvert anmeldt dokument får et løbenummer, fortløbende inden for kalenderåret. Løbenummeret angives i påtegningen.

Stk. 2. Anmeldelseskortet anbringes efter at være forsynet med registrets påtegninger i kartoteksform efter løbenummer.

§ 9.

Dokumentet skal snarest efter anmeldelsen indføres på registerbladet. Dette indrettes med en særlig afdeling for notering af begrænsede rettigheder over køretøjet. Indførelsen sker ved en kort angivelse af dokumentets karakter, af den efter dokumentet berettigede og hans bopæl, datoen for anmeldelsen og anmeldelsesnummer samt de registrerendes initialer. Ved pantebreve anføres tillige pantesum og rentefod, og ved skadesløsbreve gældens maksimum.

§ 10.

Stk. 1. Opfylder et dokument ikke betingelserne for at blive registreret, afvises det. Afvisning kan også finde sted allerede ved dokumentets anmeldelse. Der gives snarest anmelderen meddelelse om afvisningen.

Stk. 2. Når et dokument er registreret, gives der påtegning herom på dokumentet og på indregistreringsattesten, når denne er medfulgt. Er anmærkning meddelt et dokument angående tidligere stiftede rettigheder, fordi dets indhold strider imod registrets udvisende, gøres der i registret tilføjelse angående anmærkningen.

Stk. 3. Hvis to modstridende rettigheder over samme motorkøretøj anmeldes samme dag, registreres hvert af dokumenterne med anmærkning om det andet.

§ 11.

Når et dokument er blevet registreret eller afvist, sendes det tilbage til anmelderen. Gældende pantebreve samt indregistreringsattester skal tilbagesendes i anbefalet brev eller på anden måde, hvorved beviset sikres.

D. Registrering vedrørende af meldte køretøjer m. v.

§ 12.

Stk. 1. Når et køretøj afmeldes fra motorregistret, skal indregistreringsattesten samtidig med afmeldingspåtegningen påføres de gældende rettigheder, der er registreret vedrørende køretøjet.

Stk. 2. Indtil køretøjet er blevet tilmeldt påny, foretages registrering af rettigheder i det motorregister, hvorfra køretøjet er afmeldt. Når der er forløbet 2 år efter afmeldingen, udslettes dog alle rettigheder af registerbladet, jfr. § 13.

Stk. 3. Ved køretøjets fornyede tilmelding indføres på det nye registerblad samtidig med indregistreringen de rettigheder, der er angivet på den med afmeldingspåtegning forsynede indregistreringsattest, medmindre de nu er bortfaldet.

Stk. 4. Sker tilmeldingen i en anden politikreds, skal motorregistret, hvor frameldingen er sket, når det modtager meddelelse om den ny tilmelding, snarest muligt og i reglen inden 3 dage give meddelelse om, hvorvidt der efter afmeldingen måtte være registreret nye rettigheder. Indtil denne fremkommer, kan rettigheder kun registreres med forbehold om, at der i det motorregister, hvor framelding er sket, kan være registreret rettigheder, der er til hinder for rettens opnåelse. Når meddelelsen modtages, noteres dette på registerbladet.

E. Udslettelse af rettigheder.

§ 13.

Stk. 1. Til udslettelse af rettigheder efter begæring kræves det registrerede dokument ikke fremlagt i kvitteret stand, men alene kvittering fra den, der efter registrets udvisende, eventuelt i forbindelse med foreviste skriftlig transportør eller anden skriftlig dokumentation, er legitimeret som berettiget, eller bevis for, at retten er ophørt ifølge retsbeslutning.

Stk. 2. Uden begæring udslettes begrænsede rettigheder af registret, når der er forløbet 5 år efter dokumentets registrering, og der ikke inden denne frists udløb er anmeldt fornyet registrering.

Stk. 3. Endvidere udslettes alle rettigheder, når der er forløbet mere end 2 år, efter at køretøjet er afmeldt eller udslettet af den offentligretlige indregistrering uden påny at være tilmeldt.* Dette gælder også de rettigheder, der er registreret efter køretøjets afmelding inden for det angivne tidsrum.

Stk. 4. Ved udslettelse af en rettighed overstreges det registerbladet tilførte med rødt blæk, dog således at indholdet stadig er læseligt.

§ 14.

Det i § 8, stk. 2 nævnte anmeldelseskartotek opbevares i tre år. Derefter tilintetgøres kortene.

§ 15.

Stk. 1. Registreringsbøgerne og anmeldelseskartoteket må ikke udlånes, men er offentligt tilgængelige under fornødent tilsyn. Politimesteren (i København politidirektøren) er dog, når hensynet til registerarbejdet kræver det, berettiget til at bestemme, at offentligt eftersyn kun kan foretages i en del af kontortiden.

Stk. 2. Registret meddeler på begæring indregistreringsattesten påtegning om, hvilke rettigheder der er registreret vedrørende køretøjet.

§ 16.

Anmeldes den af motorregistret udstedte indregistreringsattest som bortkommet, kan genpart heraf kun udstedes imod en herom på tro og love af den indregistrerede ejer afgivet erklæring.

- Formular 1: Købekontrakt med ejendomsforbehold.
 2: Pantebrev.
 — 3: Skadesløsbrev
 4: Udlæg.
 5: Udpantning.
 — 6: Arrest. .
 7: Anmeldeskort til købekontrakt med ejendomsforbehold.
 8: Anmeldeskort til pantebrev
 9: Anmeldeskort til skadesløsbrev
 — 10: Anmeldeskort til Udlæg
 — 11: Anmeldeskort til udpantning
 12: Anmeldeskort til arrest.

I det følgende er af pladshensyn kun medtaget formular 1-4, 7 og 10. Formularerne 1-6 tænkes fremstillet i format A 4 og formularteksten sat således, at formularerne 7-12 med format A 8 er en nøjagtig kopi af de indrammede rubra. Hvis det ikke findes praktisk at have særskilte formularer for de enkelte former for kreditorfølgning, kan formularerne 4-6 og 10-12 ved enkel ændring gøres fælles herfor.

STEMPEL	STEMPEL
---------	---------

Anmelder:

Nr:

KØBEKONTRAKT MED EJENDOMSFORBEHOLD

Underskrevne.....

overdrager herved

køretøjet (kendingsbogstav og nr. ¹⁾).....

fabrikat

motornummer

chassisrammenummer (stelnummer).....

således at ejendomsretten forbeholdes, indtil købesummen er betalt. Ejendomsforbeholdet tages til fordel for: ²⁾.

¹⁾ Udfyldes af motorkontoret, såfremt køretøjet samtidig anmeldes til indregistrering. Er køretøjet afmeldt, anføres dette efter nummeret.

^{a)} Udfyldes kun, hvis det tages til fordel for anden end sælger.

For køber gælder iøvrigt følgende vilkår:

STEMPEL

Anmelder:

Nr.:

PANTEBEEV.

Underskrevne.....
 meddeler herved.....
 bopæl

pant i mit køretøj (kendingsbogstav og nr. ¹⁾).....
 fabrikat

motornummer

chassisrammenummer (stelnummer).....

for et beløb af.....kr.....øre,
 skriver.....

årlig rente.....

foranstående og sideordnede prioriteter:

- ¹⁾ Udfyldes af motorkontoret, såfremt køretøjet samtidig anmeldes til indregistrering. Er køretøjet afmeldt, anføres dette efter nummeret.

For pantsætninger gælder iøvrigt følgende vilkår:

STEMPEL

Anmelder:

Nr.:

SKADESLØSBREV.

Underskrevne.....
 meddeler herved.....
 bopæl

pant i mit køretøj (kendingsbogstav og nr.¹).....
 fabrikat.....
 motornummer

chassisrammenummer (stelnummer).....
 for et beløb af indtil.....kr.....øre,
 skriver.....

foranstående og sideordnede hæftelser:

¹) Udfyldes af motorkontoret, såfremt køretøjet samtidig anmeldes til indregistrering. Er køretøjet afmeldt, anføres dette efter nummeret.

For pantsætningen gælder iøvrigt følgende vilkår:

STEMPEL

Anmelder:

Nr.:

UDLÆG.

Efter begæring af

bopæl

er der den / 19 foretaget udlæg

hos

i køretøjet (kendingsbogstav og nr.).....

fabrikat.....

motornummer

chassisrammenummer (stelnummer).....

for et beløb af.....kr.....øre,

skriver.....

.....den / 19

(Anmeldeskort)

Anmelder:

Nr.:

KØBEKONTRAKT MED EJENDOMSFORBEHOLD

Underskrevne.....

overdrager herved

køretøjet (kendingsbogstav og nr.)

fabrikat.....

motornummer

chassisrammenummer (stelnummer).....

således at ejendomsretten forbeholdes, indtil købesummen er betalt. Ejendomsforbeholdet tages til fordel for:

(Anmeldeskort)

Anmelder:

Nr.:

UDLÆG.

Efter begæring af

bopæl

er der den / 19 foretaget udlæg

hos

i køretøjet (kendingsbogstav og nr.).....

fabrikat.....

motornummer

chassisrammenummer (stelnummer).....

for et beløb af.....kr.....øre,

skriver

Bemærkninger til lovforslaget.

Ad § 1.

Ved afgørelsen af, hvilke køretøjer der bør indruges under ordningen, har udvalget i første række taget hensyn til ønsket om ikke at pålægge motor-kontorerne en større byrde end nødvendigt.

Af ordene „i motorregistre indførte“ følger, at rettigheder, så længe indregistrering af køretøjet endnu ikke er sket, kan stiftes efter de almindelige regler. I de tilfælde, hvor registrering efter forslaget skal ske i motorregistret, må man imidlertid i det hele udelukke tinglysning af underpant for de omhandlede køretøjer. Hertil sigter bestemmelsen i udkastets § 15. Før den første indregistrering bør et motorkøretøj da også kun kunne håndpantsettes. Ejendomsforbehold bør vel ikke udelukkes, navnlig ikke i forbindelse med konsignationskontrakt i forhandlerleddet, men sådant ejendomsforbehold bør bortfalde over for godtroende erhververe, når vognen afhændes og indregistreres, ligesom udlægshavere fra dette tidspunkt må kunne søge sig fyldestgjort uafhængigt af ejendomsforbeholdet. Udlæg i ikke-registreret køretøj kan naturligvis ikke udelukkes, men det er forsvarligt at lade det bortfalde på linje med ejendomsforbehold, idet udlægshaver må antages at have tilstrækkelig sikkerhed i retsplejelovens § 530, stk. 1, hvorefter udlagt løsøre, når udlægshaveren modsætter sig det, ikke må forblive i domfældtes besiddelse, medmindre denne stiller antagelig sikkerhed for dets tilstedeværelse i uforringet stand. Det oplyses i Munch-Petersen: Tvangsfuldbyrdelse, s. 130, note 66, at fratagelse efter Københavns byrets praksis sædvanligvis ikke tillades, før den ordentlige ankefrist af 4 uger er udløbet. Loven er dog ikke til hinder for, at praksis på dette område skærpes, såfremt der vil vise sig trang dertil. Efter analogien af § 530, stk. 1, sammenholdt med § 531, må det formentlig endvidere antages, at rekvirenten vil kunne forlange eventuel toldattest eller andre dokumenter, der kan hindre rekvisiti rådighed, overleveret til sig eller fogeden.

Med den af § 15 nydende modifikation for underpant gælder herefter, at rettigheder, så længe køretøjet endnu ikke er blevet indregistreret første gang, kan stiftes efter de almindelige regler, men at de af loven omfattede rettigheder, der skal registreres for at bevare deres gyldighed, vil bortfalde over for omsætningserhververe i god tro og kreditorer, når køretøjet indregistreres.

Selv om der i lovtæksten tales om indregistreringspligtige køretøjer, hvilket tydeliggør, at indregistreringen skal være obligatorisk, ikke blot fakultativ for den pågældende art køretøjer, vil der dog efter lovens system blive tale om, at registrering af rettigheder også skal finde sted, efter at køretøjet er afmeldt. I udkastet til bekendtgørelse § 1, stk. 3 er dette derfor udtrykkelig fremhævet. Det afgørende ved lovudkastets § 1 i denne henseende er, at loven finder anvendelse fra det tidspunkt, da vognen er indregistreret.

Når der er forløbet mere end to år efter afmelding, udgår registerbladet af motorregistret, og der vil ikke længere kunne ske registrering af rettigheder. Fra dette tidspunkt stilles rettighedserhververe altså på samme måde, som når køretøjet endnu ikke har været indregistreret.

Sprogbrugen i § 1 må sammenholdes med færdselsloven nr. 153 af 24. maj 1955 § 2, som inddeler motorkøretøjerne i motorvogne og motorcykler. Traktorer og motorredskaber, der sammen med motorkøretøjerne udgør de motordrevne køretøjer, falder herved pr. definition uden for lovens område.

For så vidt angår traktorer fremhæves, at disse kan indregistreres, men ikke altid er indregistreringspligtige, jfr. færdselslovens § 12. Det vil derfor være vanskeligt at angive et anvendeligt kriterium, hvorefter traktorerne kunne indpasses i forslaget. Med tiltrædelse af motorbranchen og importørenforeningen for landbrugsmaskiner har udvalget derfor valgt at lade dem falde uden for lovens område i deres helhed.

Ud fra hovedsynspunktet — at begrænse forslagens rækkevidde mest muligt af hensyn til motorregistre — har udvalget overvejet også at lade motorcyklerne falde udenfor. Navnlig som følge af oplysningerne om, at omkring 75 pct. heraf sælges under ejendomsforbehold, og at motorcyklernes værdi er ganske betydelig, har udvalget imidlertid tiltrådt motorbranchens ønske om, at rettigheder herover skal registreres. Udvalget er herved opmærksom på, at der kan opstå visse vanskeligheder med hensyn til cykler med hjælpemotor („knallerter“ eller autocykler, hvorved færdselsloven forstår cykler, på hvilke motoren ikke kan fremdrive cyklen med større hastighed end 30 km i timen ad vandret vej), men finder, at der kun vil være en yderst ringe risiko for, at der som følge af, at motoren ombygges til større hastighed,

vil opstå konflikt mellem rettighedshavere uden for og inden for motorregistret.

Man kan ikke begrænse lovens område til motor-køretøjer, idet der er trang til også i et vist omfang at medtage køretøjer, som er indrettet til at trækkes af motordrevne køretøjer. Færdselsloven sonderer her navnlig mellem følgende 4 grupper: Påhængsvogne, sættevogne, sidevogne samt påhængsredskaber. Hertil kan som en særlig i loven omtalt gruppe føjes blokvogne. Som uegnet til at dækkes af loven har man af disse grupper udskilt blokvogne, hvis registrering er egenartet (justitsministeriets cirkulære nr. 117 af 4. juli 1955) og påhængsredskaber, allerede fordi færdselsloven åbner mulighed for administrativt at give særregler, hvorved de helt eller delvis undrages registrering, jfr. § 11, stk. 3-4. Derimod foreslås loven gjort anvendelig på de øvrige grupper, nemlig påhængsvogne, sættevogne og sidevogne, der benyttes efter motor-køretøj og efter sin konstruktion kan fremføres med større hastighed end 30 km i timen. Disse skal alle ikke blot synes, men selvstændigt indregistreres, de får eget registerblad og eget nummer, og der er ved flytning samme kontrol som for motorkøretøjers vedkommende.

Ved bestemmelsen herom har udvalget taget hensyn til motorbranchens ønsker, hvorefter der navnlig er behov for at lade reglerne omfatte, hvad der hidtil sædvanligvis inden for branchen er blevet benævnt almindelige, toakslede påhængsvogne, enakslede sættevogne — der meget hyppigt har en større værdi end motorkøretøjet — samt langtømmervogne.

Med hensyn til påhængs-, sætte- og sidevogne er udvalget klar over, at det muligt i visse tilfælde (formentlig ret få) vil kunne ligge således, at en påhængsvogn er anvendelig både efter motorkøretøj og efter traktor eller hestevogn, og at der i så fald kan opstå tvivl om, hvilke regler der skal gælde for sikring af rettigheder over påhængsvognen, f. eks. om ejendomsforbehold skal registreres i motorregistret, og om underpant skal tinglyses eller registreres i registret. De pågældende køretøjer vil imidlertid oftest være af en sådan beskaffenhed, at det kan konstateres, til hvilket brug de skal anvendes, og selv om der eksisterer en vis mulighed for, at de kan omdannes, er det dog vigtigst, at sælger (respektive panthaver) kan vide, om det er en anhænger, der er bestemt til brug ved et indregistreret køretøj eller ej, og dette vil blandt andet fremgå af tilkoblingsanordningerne, lygter m. v. Har sælger eller långiver handlet ud fra en rimelig begrundet formodning angående køretøjets anvendelse med hensyn til rettigheds-

registrering, går man ud fra, at retten i praksis vil blive anerkendt som beskyttet. Ligeledes bør retten ikke kunne fortrænges, fordi der senere sker ændring i påhængsvognens anvendelse med deraf følgende indregistrering eller afmelding af motorregistret, medmindre rettighedshaveren måtte være eller burde være vidende herom. I kontrakter vedrørende salg med ejendomsforbehold af påhængsvogne eller underpant heri bør det følgelig pålægges køber (pantsætter) at underrette rettighedshaveren, når indregistrering i eller afmelding af motorregistret senere finder sted som følge af ændret anvendelse af køretøjet.

En konsekvens af at indføre rettighedsregistrering i motorregistre må det være at udelukke tinglysning af underpantsetninger i tilsvarende omfang. Der henvises herom til udkastets § 15.

Ad § 2.

§ 2 fastslår, hvilke rettigheder der skal registreres. Herom henvises til bemærkningerne foran s. 39.

Andre end de i loven nævnte rettigheder hverken skal eller kan registreres. Følgen af anmeldelse til registrering vil i så fald blive afvisning.

Det fremhæves, at konkurs og andre tilfælde af „universalfølgning“ ikke skal registreres. Der kan efter udvalgets opfattelse ikke siges at være stiftet ret over køretøjet i disse tilfælde, som snarere må betragtes som universal succession end som rets-panteret. Der fremkommer på dette punkt en uoverensstemmelse med tinglysningsloven og skibsregistreringsforslaget, der imidlertid er berettiget ikke alene ved ønsket om at indskrænke registreringspligten, men også fordi det efter omstændighederne vil være odiøst at lade retsforfølgningsskridt eller aftaleerhververe vinde beskyttelse over for en dekretet, men endnu ikke registreret konkurs.

Foruden at bestemme, hvilke rettigheder der skal registreres, gør § 2 op med, hvem der kan fortrænge uregistrerede rettigheder.

Ved kreditorfølgning kan rekvirenten opnå beskyttelse enten ved registrering eller uden registrering, når køretøjet er taget ud af skyldnerens besiddelse. Selv i så fald vil registrering dog kunne foretages, allerede fordi dette moment ikke er egnet til motorregistrets efterprøvelse. Ved denne regel vil man tillige kunne afhjælpe legitimationsmangler for udlægshaver, hvor et køretøj ejes af en person, der er forskellig fra den indregistrerede ejer, og hvor registrering af udlæg følgelig ikke kan ske som følge af reglen i § 5. Udformningen „taget ud af skyldnerens besiddelse“ udtrykker det samme krav, der opstilles for, at håndpantsetning i almindelighed kan være effektiv. Det afgørende er herefter rådigh-

hedsberøvelsen. Befinder køretøjet sig i udlægsøjeblikket hos tredjemand, f. eks. en mekaniker, bliver det afgørende, om denne er uberettiget til at udlevere køretøjet til rekvisitus.

Af den anførte regel, hvorefter kreditorforfølgning uden registrering dog kan nyde beskyttelse, når køretøjet er udtaget af skyldnerens besiddelse, følger, at også et uregistreret ejendomsforbehold under tilsvarende betingelse er fuldt beskyttet fra det tidspunkt, da sælgeren har taget vognen tilbage (eller har fået den deponeret hos sig til sikkerhed for betaling).

Udvalget har i forbindelse med registreringspligten overvejet den gældende retstilstand, hvorefter erstatningskrav har lov hjemlet fortrinssikkerhed i køretøjet, og er opmærksom på, at et af justitsministeriet nedsat udvalg beskæftiger sig med reform heraf. Udvalget ønsker at fremhæve det uheldige i, at forsikringsselskabers regreskrav skal gå forud for lovligt stiftede og registrerede rettigheder, og forudsætter, at i alt fald denne fortrinssstilling ophæves.

Ligesom ved tinglysning er registrering ikke en betingelse for en aftales gyldighed mellem parterne eller mod ondtrøende erhververe ifølge *aftale*. Men den uregistrerede ret bortfalder over for registreret *aftale* i god tro og retsfølgning. At registreret underpant i et motorkøretøj ikke skal vige for privilegerede kreditorer, er en følge af den reform i så henseende, der foreslås for underpant i almindelighed, se ændringsforslaget til tinglysningslovens § 47. Man har overvejet, om det er påkrævet, at uregistreret udlæg m. v. skal vige for anden retsfølgning. Under hensyn til, at såvel tinglysningsloven som skibsregistreringsforslaget medtager denne konfliktsituation, hvorfor en afvigelse vil medføre en uheldig skævhed, samt til, at kreditorfølgningen dog skal registreres for at få beskyttelse over for omsætningserhververe, således at der ikke er grund til at antage, at motorregistre pålægges mere arbejde, har udvalget fundet det rettest at lade reglerne finde anvendelse også på denne situation.

Som følge af, at en uregistreret ret skal kunne fortrænges også af rettigheder, der ikke selv skal registreres, udformes eksstinktionstidspunktet forskelligt i § 2, stk. 2, efter om registrering kræves, eller dette ikke er tilfældet. Eksstinktionen sker herefter på det tidspunkt, hvor den fortrængende ret selv opnår almindelig beskyttelse enten ved registrering eller overgivelse, hvilket stemmer med almindelige retsgrundsætninger. I forhold til konkurs vil hverver af ret ifølge *aftale* ikke kunne opnå beskyttelse ved registrering, dersom han ved

anmeldelsen er bekendt med konkursbegæringen, eller konkursen er blevet bekendtgjort i Statstidende, ligesom udlæg må forblive uden retsvirkning, hvis det er foretaget efter konkursens begyndelse.

Medens udkastet anfører, at erhververe ifølge *aftale* skal være i god tro, er det ikke i stk. 2 udtrykkeligt udtalt, hvornår den gode tro skal foreligge, idet dette er anset for at være overflødigt. Ved ejendomsforbehold og underpant, der selv skal registreres, skal den gode tro foreligge ved anmeldelsen til registrering, medens den ellers skal foreligge ved overgivelsen (ved ejendomsret, brugsret, håndpant og andre rettigheder ifølge *aftale*, der ikke skal registreres). Dette stemmer ganske med, hvad der følger af en analogi fra tinglysningsloven og almindelige regler om løsøreerhvervelse.

Ad § 3.

Som grundlag for registreringen af en rettighed må kræves et dokument, der anmeldes til registrering, jfr. herved udkastet til bekendtgørelse § 2. Lovudkastets §§ 3 og 4 uddyber dette for private dokumenters vedkommende, medens § 5 angår registrering af retsfølgning.

I § 3 omhandles de indholdsmæssige krav til *aftalen*. Bestemmelsen må sammenholdes med § 7, der opstiller kravet om standardformularer og angiver, hvorledes indførelsen i registret skal fore-

Et pantebrev må angive gældens beløb og den aftalte rente, hvorimod afdragsvilkår etc. er uden interesse i forbindelse med registreringen. Med hensyn til skadesløsbreve kræves som i tinglysningsloven og skibsregistreringsforslaget, at et maksimum for gældens størrelse skal angives, derimod ikke rente. Er rente anført, vil kravet om angivelse af gældens maksimum efter omstændighederne ikke være opfyldt. Ejerpantebrev udelukkes i det hele efter forslaget, jfr. § 4.

Med hensyn til købekontrakter med ejendomsforbehold anser man det for tilstrækkeligt, at det angives, at ejendomsforbehold er taget. En senere køber (eller panthaver) kan, selv om købesummens størrelse registreres, dog ikke undlade at træde i forbindelse med ejendomsforbeholdssælgeren for at få oplyst, hvor meget der nu skyldes til rest.

Navnlig med henblik på transport af sælgerens ret efter kontrakten kunne der være trang til at fordr dokumentation for, at ejendomsforbeholdet er gyldigt mellem parterne, i særdeleshed, om afbetalingslovens regler om minimumsudbetaling er overholdt, samt om forbeholdet er taget straks ved *aftalens* indgåelse. Omstændigheder af

denne art egner sig imidlertid ikke til efterprøvelse i forbindelse med en formel registrering, ligesom det må erindres, at registreringen ikke som tinglysningslovens § 27 giver dokumentet en gyldighed, det ikke har i forvejen. Er der erlagt for ringe udbetaling, vil registrering af ejendomsforbeholdet således ikke gøre forandring i forbeholdets ugyldighed. Man skal i øvrigt i denne forbindelse påpege, at det allerede inden afbetalingslovens ikrafttræden var sædvanligt inden for motorbranchen at kræve en udbetaling ved kontraktens indgåelse på minimum 25 pct. af automobilets pris (incl. eventuel omsætningsafgift og dollarpræmiering), hvilket fremgår af en fra motorbranchen til folketingets udvalg vedrørende revision af afbetalingsloven sendt skrivelse af 20. september 1954.

I tinglysningslovens § 10, stk. 3 og skibsregistreringsforslagets § 35, stk. 1 er det udtrykkeligt foreskrevet, at dokumentets indhold skal være endeligt fastsat. Da de for rettighedsregistrering i nærværende udkast fastsatte formularer ikke åbner plads for betingelser etc., og fravigelser fra formularerne ikke kan registreres, jfr. bekendtgørelsens § 3, er et lignende krav herved overflødiggjort.

Ad § 4.

At der i modsætning til tinglysningslovens regler om fast ejendom og skibsregistreringsbestemmelserne ikke civilretlig kræves registrering af ejerretten, må medføre visse forskelle med hensyn til spørgsmålet om, hvem der i forhold til motorregistret er legitimeret til at stifte rettigheder over køretøjet.

Så længe køretøjet er tilmeldt den offentligretlige indregistrering, typisk altså når køretøjet er i brug, har udvalget fastholdt legitimationsregler, der svarer til skibsregistreringsforslaget og tinglysningsloven. Det kræves herefter, at køber eller pantsætter er eller samtidig begæres indregistreret som ejer, eller ved pantebreve, at han giver skriftligt samtykke til registreringen. Købekontrakter med ejendomsforbehold vil typisk blive anmeldt samtidig med, at køber begæres indregistreret som ejer, idet et ejendomsforbehold for at være gyldigt overhovedet efter almindelige regler ikke kan tages efterfølgende, men skal være aftalt ved selve købet. Men efterfølgende registrering af købekontrakten bør ikke udelukkes, da registreringen ofte kan forsinkes på grund af mindre uoverensstemmelser eller af andre grunde, medens køber straks bliver indregistreret som ejer. Som anført i bemærkningerne til § 3 kan der ikke pålægges motorkontoret noget ansvar for, om ejendomsforbeholdet således er gyldigt, selv ikke, hvis den offentligretlige indregistre-

ring sammenholdt med købekontraktens datering kunne give anledning til tvivl.

Anderledes må man stille sig ved registreringer, efter at køretøjet er frameltd. Det vil ikke være heldigt at betinge rettighedsregistrering af, at der samtidig sker indregistrering af køber eller pantsætter som ejer, når der ikke eksisterer pligt for parterne til at ordne denne offentligretlige side. Bestemmelserne i udkastets § 4 gælder derfor også kun, når køretøjet er tilmeldt. Efter afmelding vil købekontrakter og pantebreve (skadesløsbreve) kunne registreres, selv om de ikke forpligter den, der er eller samtidig begæres indført som ejer, når de er ledsaget af køretøjets sidste indregistreringsattest (forsynet med påtegning om afmeldingen), jfr. herved udkastet til bekendtgørelse § 4. I tidsrummet, hvor køretøjet er afmeldt, vil der herefter ikke være nogen legitimationsmæssig kontinuitet, hvilket er en nødvendig konsekvens af ikke at medtage under rettighedsregistreringen andet end de skjulte rettigheder. Faren for, at der sker materielt uberettigede anmeldelser af rettigheder, fordi dokumentudstederen ikke er den rette ejer af køretøjet, er dog ubetydelig. Anmeldelsen forudsætter, at indregistreringsattesten medfølger ved registreringen, og af det anmeldte dokument skal udtrykkeligt fremgå, at køretøjet er afmeldt, jfr. formularerne i bekendtgørelsesudkastet. Og da den stedfundne registrering f. eks. af et falsk dokument ikke kan stifte ret over køretøjet eller medføre ansvar for statskassen, må retserhververen selv prøve udstederens berettigelse.

Det fremhæves, at udkastet forudsætter, at det i motorregistrene i forbindelse med den offentligretlige indregistrering som *bruger* udtrykkelig angives, hvem der er køretøjets ejer. Skønt angivelsen af ejeren ikke har været påbudt, er det oplyst, at den dog finder sted i mange politikredse, hvor man efter begæring returnerer vognens papirer til ejeren. For så vidt er der derfor kun tale om en stadfæstelse af praksis, når denne ordning påbydes af hensyn til rettighedsregistreringen.

Det kræves efter § 4, at det i stk. 2 omhandlede samtykke er skriftligt. Bekendtgørelsens § 3, stk. 3 kræver endvidere, at samtykket skal være vitterlighedsbekræftet. Derimod behøver det ikke påtegnes selve dokumentet, der anmeldes til registrering, idet fornødent samtykke må kunne foreligge i en fuldmagt og lign.

Forslaget medfører udelukkelse af *ejerpantebrevsformen*, idet et pantebrev, hvorved pantsætter meddeler sig selv panteret, ikke kan registreres. Anvendelsen heraf må i hvert fald for motorkøretøjers vedkommende betragtes som overflødig, da

man i stedet kan gøre brug af skadesløsbreve. Grunden til forbudet er at finde i reglerne om, hvem der kan begære udslettelse af registrerede rettigheder, jfr. § 6, hvorefter ejeren jo selv vil være legitimeret, medmindre der foreligger registrering af transport eller pantsætning. Følgen heraf ville da kunne blive, at ejerpantebreve efter stedfunden transport dog ville kunne kvitteres til udslettelse af pantsætteren selv.

Ad § 5.

Udkastet til § 5 giver en legitimationsregel for offentlige dokumenter, der svarer til tinglysningslovens § 12 og skibsregistreringsforslagets § 35. Kravet om, at retsforfølgningen, når køretøjet er tilmeldt, skal angå en person, der ifølge registret er indregistreret som ejer, svarer for så vidt til bestemmelserne i § 4 om købekontrakter og pantebreve.

Ud fra det synspunkt, at fogeden ved eksekutionsforretningen tager stilling til ejerspørgsmålet, har udvalget overvejet, om der er tilstrækkelig grund til at kræve mere end, at adkomsten bringes i orden inden auktionen, således som forholdet for fast ejendom er efter norsk ret. Den offentligretlige indregistreringspligt giver måske næppe kreditor tilstrækkelig beskyttelse. Besvarelsen afhænger af en afvejning af på den ene side komplikationerne ved at få materielt uberettigede kreditorfølgningsskridt registreret og på den anden side hindringen ved, at materielt berettigede udlæg ikke kan blive registreret. For udvalget har det været afgørende, at man i fagedpraksis ikke foretager en nøje prøvelse af skyldnerens ret til de udlagte effekter, men uden nærmere undersøgelse dekretterer udlæg med forbehold af tredjemands bedre ret. Herefter er man blevet stående ved forslaget som udtryk for det statistisk rette.

Den legitimationsmæssige sammenhæng med, hvem der efter den offentligretlige indregistrering i registret er angivet som ejer, kan ved kreditorfølgningsskridt ligesom ved registrering af viljesbestemte dispositioner ikke fastholdes, når køretøjet er afmeldt. Den sikkerhed, dér i § 4 opnås ved, at indregistreringsattesten skal medfølge ved rettighedsregistreringen, kan efter sagens natur ikke opnås ved registrering af kreditorfølgning. Det må derfor fremhæves, at det er af største betydning, at det materielle ejerforhold klarlægges allerede ved selve eksekutionsforretningen i tilfælde, hvor køretøjet er afmeldt, således at fogeden ikke dekretterer udlæg m. v., medmindre der er fornøden sikkerhed for dets materielle berettigelse. I modsat fald vil fremkaldes retssager til slettelse af de således foretagne udlæg, når de registreres. I

forhold til motorkontorerne opstår der ikke herved nogen øget prøvelsespligt.

Ad § 6.

De grunde, der kan anføres for rettighedsregistrering vedrørende motorkøretøjer, gør sig ikke gældende med hensyn til overdragelse eller anden overførelse af registrerede rettigheder, og hensynet til motorregistrenes belastning taler ligeledes imod at gøre en sådan overførelses gyldighed betinget af registrering. I de anførte tilfælde ville en registreringspligt kun omfatte beskyttelse over for overdragerens (cedentens) omsætnings erhververe og kreditorer, hvorimod den ikke kan angå beskyttelse over for den i henhold til dokumentet forpligtedes (cessi) omsætnings erhververe og kreditorer, thi her er ved registrering af retten opnået fornøden beskyttelse.

Hertil kommer, at det vil være u hensigtsmæssigt at bringe negotiabilitetsregler ind i registreringsarbejdet, og en pligt til at foretage registrering af overførelse af rettigheder kunne i alt fald ikke omfatte omsætningspapirer.

Konsekvensen af det anførte ville være fuldt ud at lade de for fordringsrettigheder gældende regler finde anvendelse og helt udelukke registrering af overførelsen. Det må dog fremhæves, at der i så fald ville opstå vanskeligheder i forbindelse med udslettelse af rettighederne af registret. Da udslettelse formentlig — som ved løsøretinglysning i dag — i almindelighed ikke vil finde sted, bør der ikke tillægges dette punkt afgørende betydning. Udvalget har dog ment, at hensynet til legitimationen ved udslettelsen gør, at man ikke ganske kan udelukke registrering.

Udvalget foreslår derfor, at overdragelse eller anden overførelse af en registreret ret kan registreres, når den er påtegnet det registrerede dokument, og dette medfølger ved registreringen. Denne regel er fælles for negotiable og unegotiable rettigheder. Det fremhæves, at underpantebrev i køretøj i mangel af modstående vedtagelse vil være et simpelt gælds brev, jfr. herved gældslovens § 11. Udkastet berører ikke overdragelsens gyldighed i forhold til omsætnings erhververe og kreditorer. Retsforholdet til disse må bedømmes efter reglerne for fordringsrettigheder.

Ifølge udkastets § 9 kan udslettelse af rettigheder ske på grundlag af kvittering fra den, der efter registrets udvisende, eventuelt i forbindelse med foreviste skriftlige transporter er legitimeret som berettiget. §§ 7 og 9 tilpasser således i et vist omfang de for fordringsrettigheder gældende regler til motorregistret. En lignende tilpasning kendes også

fra andre områder. Ved overdragelse af fast ejendom vil sælger efter at have udstedt betinget skøde, selv om han transporterer sin ret til købesummen, og der foretages denuntiation over for køber, dog stadig være den, der er legitimeret til at meddele endeligt skøde.

For at lette navnlig transport af købekontrakter, hvor det er sædvanligt, at automobilhandleren finansierer handelen ved belåning af kontrakterne i en bank eller andet belåningsinstitut, er udvalgets udkast til formular indrettet således, at det allerede ved købekontraktens registrering kan angives, til fordel for hvem ejendomsforbeholdet er taget. Transporten behøver da ikke selvstændigt registreres, men transporthaveren indføres straks i registret som den berettigede.

Motorbranchen har over for udvalget fremhævet at det ikke er usædvanligt, at en tredjemand (familie eller ven), hvis det kniber for køberen at klare afdragene, indfrier hele restskylden, således at det aftales, at restkøbesummen skal erlægges til ham med langsommere afdragning end i købekontrakten fastsat. Udvalget har ikke ment, at der er behov for i sådanne tilfælde at tillade registrering af transporten, når kontrakten ikke kan fremlægges. Kan dokumentet ikke fremskaffes, kan transport vel ske, men ikke registreres, således at overdragelsen stadig kan kvittere.

Udvalget finder, at hensynet til enkeltheden i systemet kraftigt taler for udkastets ordning.

Som en konsekvens af reglen i § 4, hvorefter ejer-pantebreve udelukkes, bestemmes i § 6, at overdragelse til den i motorregistret anførte ejer kun kan registreres som kvittering. Anmeldelse heraf vil altså have til følge, at dokumentet udslettes. Herved udelukkes i de praktisk vigtigste tilfælde misbrug i forbindelse med konfusion. Når man udlader at foretage registrering af en almindelig transport af et pantebrev, kræves der bedrageri både fra debtors og den som kreditor registrerede persons side, for at dokumentet kan sluttes uberegtiget. Derimod ville debitor efter registreret indfrielsestransport selv kunne begære udslettelse, hvis videretransport ikke registreres.

Ad § 7.

En af de vigtigste grunde til, at rettighedsregistrering vil kunne henlægges til motorkontorerne, er efter udvalgets opfattelse den gennemførte standardisering af dokumenterne, som har hjemmel i udkastets § 7 og bekendtgørelsens § 3. På baggrund af den spinkle hjemmel, hvormed tinglysningsanordningen indførte krav om formularer, har udvalget ønsket at udtrykke dette i selve loven.

Såvel købekontrakter med ejendomsforbehold og pantebreve som udlæg, udpantning og arrest tænkes standardiseret. Dokumenterne indrettes således, at der i øverste halvdel af første side er et indrammet rubrum, som skal indeholde de for registreringerne fornødne oplysninger. Kun dette kan registreres, og alene dette vil der være behov for at lade registrene give oplysning om. Det nærmere indhold af aftalen må parterne selv fylde ud, og den resterende del af blanketterne skal således ikke være formularbestemt. At særvilkår ikke kan registreres, kan man ikke tillægge betydning. Særvilkår i løsøreomsætningen vil ofte fortrænges af en godtroende erhverver. Og automobilhandleren er i forvejen standardiseret. Skal der i registret blot noteres ejendomsforbehold og navnet på den person, til fordel for hvem ejendomsforbeholdet er taget, henvises parterne til denne. Særlig eksstinktion vil ikke opstå her. Og hvad angår pantebreve, er der ikke i forhold til tredjemand praktisk behov for registrering af andet end nogle hovedpunkter.

Medens udvalget på den ene side må lægge stærk vægt på, at der gennemføres en ordning i lighed med de foreslåede formularer, må dog på den anden side fremhæves, at de ikke medfører nogen indskrænkning i kontraktfriheden, da parterne selv må opstille det nærmere indhold af aftalen. Det foreskrevne rubrum minimaliserer registrets arbejdsbyrde, fritager det for granskning af de enkelte dokumenters individuelle bestemmelser og begrænser således juridiske fortolkningstvivel ved registreringen.

De i udkastet til bekendtgørelse foreskrevne anmeldeskort er en kopi af formularteksten og kan således tages ved gennemskrivning.

For at undgå den tvivl, der har været med hensyn til tinglysningsdokumenter, jfr. justitsministeriets cirkulære nr. 16 af 10. marts 1927, har man i § 7 valgt udtrykket, at dokumenterne skal være affattet i overensstemmelse med dertil af justitsministeriet godkendte formularer. Det betones herved, at private selv kan lade trykke blanketter, når de blot opfylder de foreskrevne formkrav.

Motorbranchen har over for udvalget foreslået, at man undgår en standardisering af selve købekontrakterne og øvrige dokumenter og indskrænker sig til at kræve dobbelt anmeldeskort, således at det originale af disse forsynes med registreringspåtegning, idet branchen har hævdet, at der herved åbnes mulighed for, at købekontrakten kunne udnyttes til belåning, allerede inden registreringen var gennemført. Udvalget har ikke kunnet tilslutte sig denne tanke, allerede fordi papirerne jo dog må følges ad.

Udkastets § 7 udfyldes af bekendtgørelsens §§ 3-4, hvortil der henvises.

Ad § 8.

Forslaget må sammenholdes med udkastet til bekendtgørelse §§ 7-11, der indeholder de nærmere regler for registreringens foretagelse. Bestemmelserne er med de modifikationer, der følger af registreringens enkle system, opbygget efter samme mønster som tinglysningslovens kapital 4 og skibsregistreringsforslaget.

Dokumentet skal samme dag, som anmeldelse foretages, forsynes med **påtegning om** anmeldelsen, jfr. dog herved bekendtgørelsens § 7, hvorefter dokumenter, der fremkommer efter ekspeditionstidens udløb, anses som anmeldt den følgende hverdag. Forslaget foreskriver ikke indførelse af en dagbog, der unødigt vil belaste registerpersonalet, men igennem bekendtgørelsen tænkes administrativt fastsat, at der i stedet skal indleveres anmeldelseskort sammen med dokumenterne, og at disse kort skal anbringes i kartotekform. Kortene skal være i format A 8, skal forhandles sammen med dokumenterne og indeholde de oplysninger, hvorpå registreringen støttes, navnlig indregistreringsnummer, ejers navn, anmelders navn og adresse, rettens art (panteret etc.), berettigedes navn og adresse, eventuelt pengekravs størrelse, samt åbne rubra til udfyldning (med stempler) af registerpersonalet af modtagesdato, eventuelt gebyrberegning o. 1. Ved hjælp heraf kan man uden at belaste motorregistrets arbejdskraft anlægge en art dagbog i kartotekform blot ved at anbringe de modtagne kort i datoorden. På en let og billig måde vil herved udfyldes en formentlig nødvendig funktion i registreringsprocessen. Det vil nemlig næppe være berettiget helt at forlade en art dagbog, hvilket ville forudsætte, at indførelse på registerbladet sker samtidig med eller i alt fald samme dag som anmeldelsen. Men dette vil ofte ikke være muligt, nemlig når rettigheder anmeldes samtidig med begæring om indregistrering af selve køretøjet. Her vil anmeldelsen dog kunne tages til følge, så snart det er bestemt, hvilket indregistreringsnummer (politinum) køretøjet skal have. En prompte indførelse på registerbladet støder ligeledes på den vanskelighed, at registret ofte ikke er å jour med arbejdet. Og selv om det i det store og hele må forudsættes, at de nuværende periodevis forsinkelser bringes ud af verden, vil en vis mindre forsinkelse dog ofte ikke kunne undgås, således allerede som følge af sygdom etc. Som i tinglysningsloven bør registreringens retsvirkning — beskyttelsen imod at blive fortrængt — knyttes til det tidligst mulige

tidspunkt, det vil sige til anmeldelsens dato. Med en gennemført standardisering af dokumenterne er det overflødigt at opbevare egentlige genpartier, og muligheden for yderligere efterforskning gennem det omhandlede anmeldelseskort gør det forsvarligt, at noteringen på registerbladet indskrænkes mest muligt. Pladmæssigt vil det omhandlede system ikke fylde meget. Kortene kan fremstilles således, at 1000 kort kun fylder 14-15 cm. De fleste politikredse har et indregistreringsantal på mellem 2 000 og 4 000 årligt. Stiftes der gennemsnitlig én begrænset ret for hver ejerregistrering, vil kartotekets årlige tykkelse blive mellem 28 og 60 cm. De enkelte kort skal ikke udtages ved udslettelse af retten, da dette arbejde vil blive for stort. Derimod bør efter en vis kortere frist kortene kasseres. Udvalget har sat denne til 3 år. Selv for de større politikredse vil dette kartotek derfor ikke overstige ca. 1,80 m. Da det er ordnet kronologisk, sikrer man sig en effektiv udrensning.

Såfremt der er mangler ved det anmeldte dokument, vil det enten blive afvist eller få anmærkning.

Anmærkning er dog alene forbeholdt for tilfælde, hvor et privat dokument ikke angiver de tidligere registrerede hæftelser på køretøjet eller angiver dem på en med registrets udvisende stridende måde. Vægten er lagt på den prioritetsmæssige uoverensstemmelse med registrets udvisende og ikke en materiel efterprøvelse af andet end de registrerede oplysninger. Motorregistret skal ikke efterprøve, om gælden efter et tidligere registreret dokument er nedbragt o. 1., og er der blot strid med registerbladet, må anmærkning altså meddeles. Det fremhæves, at anmærkning ikke skal meddeles andre end private dokumenter. Efter tinglysningspraksis er det ikke nødvendigt at give anmærkning om foranstående hæftelser ved udlæg, når udlægsattesten ikke angiver nogen prioritetsstilling, men forslaget er videre, idet også de tilfælde medtages, hvor den måtte være angivet. Herved undgår registerpersonalet helt at efterforske spørgsmål om prioritetsstilling ved offentlige dokumenter.

Er der andre mangler ved det anmeldte dokument end fejl vedrørende prioritetsstillingen, afvises det, hvilket kan ske allerede ved anmeldelsen eller senere, alt efter hvornår manglen konstateres. Det vil således være tilfældet, når dokumentet ikke angår de af loven omfattede køretøjer, når retten ikke hører til de i § 2 omhandlede, såfremt dokumentet, når køretøjet er tilmeldt, ikke vedrører den indregistrerede ejer, hvis der ikke er anvendt de foreskrevne formularer, eller disse ikke er behørigt udfyldt. De tilfælde, der efter udkastet resulterer i afvisning af dokumentet, vil typisk være begrundet

i elementære forsømmelser, hvorfor der ikke er trang til at nøjes med at kræve berigtigelse eller give lejlighed hertil. Der er dog ikke noget til hinder for formløst at give anmelderen lejlighed til at rette for sig i det omfang, hvori det findes praktisk, og udvalget forudsætter da også, at de fleste vanskeligheder vil overvindes herved.

Der fastsættes ikke nogen ubetinget frist for indførelsen af rettigheder på registerbladet, som skal ske snarest.

Udvalget har nøje overvejet, om der på nærværende område vil være behov for at foretage offentliggørelse af rettighedsstiftelse. Trang hertil vil der næppe være for andre rettigheder end underpant, i hvor offentliggørelse i tingbladet sker i forbindelse med tinglysningen. Meddelelser om underpant ville kunne have en vis interesse for oplysningsbureauerne, men udvalget anser belåning af køretøjer for så sædvanlig en disposition, at det ikke kan begrunde den betydelige komplikation, en offentliggørelse ville betyde såvel for selve rettighedsregistreringen som for Statstidende. Motorbranchen har tilsluttet sig dette standpunkt.

Udvalget har endvidere diskuteret en række materielretlige problemer vedrørende pant, svarende til tinglysningslovens §§ 37-40, men finder, at det ligger uden for lovens område at give regler herom og som ovenfor nævnt også uden for registrets opgave at tage stilling hertil. Det fremhæves navnlig, at det ikke er hensigten at pålægge registret at afgøre rettighedernes indbyrdes prioritetsstilling, bortset fra den tidsmæssige registrering, og at der derfor intet, vil være til hinder for, at motor-kontoret i tilfælde, hvor udformningen af anmærningen ellers vil være vanskelig, kan indskrænke sig til at give anmærkning om „tidligere stiftede rettigheder“.

Det kan endelig fremhæves, at når en stor del af købekontrakterne fastslår, at pantsætning er forbudt, ligger deri kun, at pantsætning har misligholdelsesvirkning, således at sælger straks kan kræve restkøbesummen betalt. Noget materielt forbud betyder det efter udvalgets opfattelse ikke. Og efter forslaget udformning, hvor et sådant forbud overhovedet ikke kan registreres, er dette i alt fald åbenbart.

Ad § 9.

Bestemmelsen omhandler udslettelse efter begæring og er fælles for negotiable og unegotiable rettigheder, se herom nærmere bemærkningerne til § 6.

Udgangspunktet er, at udslettelse kan ske på grundlag af kvittering fra den, der i registret står indført som berettiget, men kan et dokument fremlægges med kvittering fra transporthaveren ifølge

sammenhængende transportrække, må dette tillige være fyldestgørende, idet det dels ville være urimeligt, om den efter registret berettigede, der har videreoverdraget sin ret, skal ulejliges ved udslettelsen, dels ville man ellers tvinge til registrering af transport i forbindelse med udslettelse, hvilket er et unødigt omsvøb. Transporter skal være skriftlige, men behøver ikke foreligge som påtegning på selve dokumentet, når de blot medfølger til forevisning.

Ad § 10.

Medens § 9 omhandler betingelserne for, at rettigheder på begæring kan slettes, angår § 10 udslettelse af rettigheder ex officio.

Erfaringen viser, at der kun i forholdsvis ringe omfang finder aflysning sted af løsøre pantebreve, og selv om udslettelse efter begæring nok vil blive væsentlig større ved køretøjerne, vil det dog være nødvendigt i lighed med tinglysningslovens § 47 at foreskrive, at rettigheder udslettes af registret, såfremt der ikke inden en vis frist anmeldes fornyet registrering. Som følge af motorkøretøjernes hyppige omsætning er fristen sat til 5 år imod tinglysningslovens 10 år. Fremkommer dokumentet til fornyet registrering inden fristens udløb, løber en ny 5-årig frist fra anmeldelsen af fornyet registrering.

Fornyet registrering kan ske ved den berettigedes ensidige påtegning på dokumentet, der må medfølge ved registreringen. Det fremhæves, at overflytning til andet motorregister i forbindelse med flytning eller salg klart ikke er tilstrækkeligt til at virke afbrydende, idet dette sker uden kreditors medvirken. Der opstår ikke spørgsmål om, hvorvidt gældsovertagelse vil virke afbrydende, da denne ikke kan registreres.

Den omhandlede udslettelse, der foretages af motorregistret uden begæring, vil naturligt ikke kunne finde sted på dato. Hvorvidt det vil findes mest praktisk regelmæssigt, når registerbladene af anden grund alligevel skal gennemgås, at foretage udslettelsen, eller lade den ske, når der kommer ekspeditioner på køretøjet, overlades til det enkelte motorkontors afgørelse. Opmærksomheden må dog være henledt på forældelsesmuligheden, når der fremsættes anmodning om attestation på indregistreringsattesten, eller når køretøjet afmeldes, og de bestående rettigheder skal være angivet derpå.

Når udslettelse kan ske, mister den registrerede ret omsætningsbeskyttelse over for omsætningserhververe og kreditorer, altså uafhængigt af, om motorregistret endnu har slettet retten. Denne virkning er heller ikke udtrykkelig udtalt i tinglysningsloven, men er almindeligt antaget.

I stk. 2 er fastsat en total udslettelsesfrist på 2 år

fra køretøjets afmelding eller udslettelse af den offentligretlige indregistrering, fordi betingelserne herfor ikke længere er til stede. Herefter slettes alle rettigheder uden hensyn til, hvornår de er registreret. Den relativ korte frist er fastsat under hensyn til, at man kan opstille en formodning for, at et køretøj er gledet ud af omsætning og brug, hvis det ikke inden dette tidsrum er blevet indregistreret eller tilmeldt på ny. Det er naturligt at pålægge rettighedshaverne en diligenpligt inden for disse rammer.

Virkningen af fristens overskridelse vil være den samme som efter stk. 1.

Ad § 11.

Reglen om, at registreringens retsvirkninger regnes fra anmeldelsen til registrering, er overensstemmende med tinglysningslovens § 25 og skibsregistreringsforslagets § 40. Den må sammenholdes med § 7 i udkastet til bekendtgørelse, som fastsætter den daglige indleveringstid og bestemmer, at dokumenter, der indleveres efter udløbet af denne, anses som anmeldt for den følgende hverdag.

Såfremt flere dokumenter anmeldes samme dag, ligestilles de efter 2. punktum, hvilket svarer til tinglysningslovens § 25. En afvigende formulering er valgt i skibsregistreringsforslaget. Er rettighederne modstridende, må hvert af dokumenterne registreres med anmærkning om det andet, jfr. udkastet til bekendtgørelse § 10, stk. 3.

Ad § 12.

Efter § 36 i tinglysningsloven kan der over tinglysningsdommerens afgørelser rejses kære inden 2 uger. Sker dette, indføres der straks bemærkning herom i dagbog eller tingbog. Medens tinglysningsvæsenet efter sin struktur er et judicielt område, kan dette næppe overføres på motorregistreringen. Udvalget har derfor valgt at følge samme princip, som findes i den nugældende skibsregistreringslov, lov bekendtgørelse nr. 103 af 4. maj 1927, efter hvis § 22 kontorets beslutninger i henseende til spørgsmål angående de anmeldte ejeres adkomster og deres berettigelse til at eje dansk skib kan påtales ved domstolene. Sådan prøvelse må ske ved retten på det sted, hvor motorkontoret ligger.

Når man i princippet fastholder, at motorregistrens virksomhed ved registrering af rettigheder er af administrativ karakter, følger det allerede heraf, at afgørelser kan omgøres, såfremt der fremkommer nye oplysninger, eller deti oprindelige bestemmelse går ud på at afvise en begæring.

Enhver, der har retlig interesse i beslutningen, kan indbringe motorkontorets afgørelse for domstolene. Fortolkningen af, hvem der opfylder dette

krav, må følge de almindeligt antagne regler om søgsmålskompetence.

Fristen for indbringelse for retten regnes efter forslaget fra den dag, da den pågældende er kommet til kundskab om afgørelsen. I almindelighed vil det afgørende være, hvornår afgørelsen er meddelt ham af motorregistret, men er han ad anden vej kommet til kundskab herom, bør dette være tilstrækkeligt.

Svarende til tinglysningslovens § 12 foreslås, at der på begæring skal optages bemærkning i registret om retssag, der i henhold til forslaget § 12 anlægges mod politimesteren.

Ad § 13.

Forslagets § 13 hjemler en til tinglysningslovens § 35 svarende pligt for staten til at yde erstatning for tab, der skyldes fejl udvist af nogen, der medvirker ved registreringen af rettigheder.

Det fremhæves, at statens ansvar ikke er betinget af, at der foreligger subjektiv skyld fra registerpersonalets side.

I § 13, stk. 1 er som i tinglysningslovens § 34 og skibsregistreringsforslagets § 54 fremhævet nogle af de tilfælde, der vel typisk vil pådrage ansvar, og hvor den pågældende desuden har krav på rettelse af registret, nemlig: når en ret er blevet urigtigt gengivet i motorregistret eller ved en forsømmelse ikke er blevet indført i registret eller er blevet indført, men med en fejlagtig anmeldelsesdato. I disse tilfælde vil der være mulighed for, at en rettighedshaver, inden rettelse er sket, erhverver en dermed uforenelig ret over køretøjet. Denne konflikt løses som i tinglysningslovens § 34 ved, at det ved dom må afgøres, om selve retten skal tilkendes den forurettede eller den senere retserhverver, således at der ydes den anden part erstatning.

Retten til erstatning indskrænkes som i tinglysningsloven til godtroende erhververe og gælder derfor ikke for udlægshavere m. v. Udvalget har af klarhedsgrunde med forsæt undgået en terminologi svarende til tinglysningslovens, hvorefter retten skal være erhvervet i „tillid til tingbogen“, men tilsligter ikke herved nogen realitetsændring.

Udvalget forudsætter, at det normale ved køretøjer vil være, at den først anmeldte ret bevares, således at der tillægges den senere berettigede erstatning, men har ikke villet afskære afvigende resultat, hvor dette af retten måtte skønnes rimeligst.

Erstatningsansvaret påhviler statskassen. Efter almindelige regler må staten imidlertid kunne gøre regres mod forsømmelige tjenestemænd, men som det er anført i de almindelige bemærkninger, skal de for registreringen fastsatte gebyrer kunne dække de tab, der på grund af fejl påføres statskassen. Der

vil derfor normalt ikke være trang til at gennemføre en regres. Det betones herved, at udvalget ikke har villet anbefale en ordning, hvorefter motorkontorerne opkrævede gebyret, og dette for en del blev hensat til en særlig erstatningskonto. En sådan ordning ville være velset af politimestrene, fordi det derigennem let kunne konstateres, hvorvidt de udbetalte erstatninger blev større end beregnet i forhold til gebyrerne; men udvalget ønsker af hensyn til motorregistrenes arbejde at undgå denne komplikation. Denne lettelse bør imidlertid ikke komme personalet til skade ved, at der gennemføres regres i videre omfang, end der ellers ville blive, og udvalget vægrer sig ved at tro, at opkrævnings- og posteringsmetoden skulle spille nogen rolle i så henseende. Når udvalget ikke har optaget en udtrykkelig bestemmelse i forslaget om, at regres kun skulle kunne gøres i grove tilfælde, skyldes det, at udvalget er bekendt med, at der i et om det offentlige erstatningsansvar nedsat udvalg foregår overvejelser, hvorefter regres kun skal kunne gennemføres over for tjenestemænd, når og i det omfang det konkret skønnes rimeligt. Endvidere frygter udvalget, at en positiv bestemmelse, selv om den begrænser regres til grovere tilfælde af forsømmelse, dog vil kunne bevirke en skærpelse i forhold til gældende administrativ praksis.

Sagerne skal anlægges ved vedkommende underretsmod politimesteren Uoverensstemmelse med reglerne i udkastets § 12.

Ansvarstilfældene vil navnlig gruppere sig om følgende tilfælde:

- 1) et anmeldt dokument bliver ikke indført i registret,
- 2) et anmeldt dokument indføres på fejlagtig måde i motorregistret — hvilket næppe vil være hyppigt, da påtegninger i registrene sker ved udfyldning af påstempler — herunder også, at dokumentet indføres med fejlagtig anmeldelsesdato,
- 3) der meddeles ikke anmærkning om andre rettigheder i tilfælde, hvor dette skal ske,
- 4) attestationer, der på begæring meddeles på indregistreringsattesten, er uoverensstemmende med registerbladet,
- 5) der gives ved afmelding ikke påtegning om alle vedrørende køretøjet registrerede rettigheder,
- 6) ikke alle de på indregistreringsattesten opførte rettigheder indføres i det nye register, hvor tilmelding sker,
- 7) den i udkastet til bekendtgørelse § 12, stk. 4, omhandlede meddelelse fra motorregistret, hvor framelding er sket, er urigtig, eller
- 8) motorregistret, hvor tilmelding sker, undlader,

indtil den omhandlede meddelelse er fremkommet, at registrere med det i samme bestemmelse nævnte forbehold.

Derimod kan erstatningskrav efter udvalgets opfattelse ikke grundes på:

- 1) at indregistreringsnummer og øvrige identifikationstegn ikke angår det køretøj, hvorover rettighederne stiftes. Motorkontoret skal alene sammenholde de opgivne identifikationstegn med registerbladet og indregistreringsattest, hvor denne kræves medfulgt,
- 2) urigtige telefoniske oplysninger om registrets indhold,
- 3) bistand fra personalets side til motorkontorets publikum,
- 4) at et dokument, der burde have været afvist, bliver registreret, da registreringen ikke giver dokumentet nogen gyldighed, det ikke har i forvejen.

Ad § 14.

Ved gennemførelse af udvalgets forslag vil der bestå dels et antal gyldige (tinglyste) underpantrettigheder, dels et stort antal ejendomsforbehold, en del udlæg og andre begrænsede rettigheder, der nyder beskyttelse uden tinglysning eller anden registrering. Det vil derfor være nødvendigt at udforme en overgangsordning, hvorved der tages stilling til, hvorledes registreringspligten skal finde anvendelse på disse.

Udvalget har overvejet, hvorvidt de bestående rettigheder, der er omsætningsbeskyttede efter de gældende regler, bør bevare deres beskyttelse uden registrering, eller, om man bør kræve, at rettighederne inden en vis frist skal registreres som betingelse for fortsat retsbeskyttelse.

Den første løsning har skibsregistreringskommissionen valgt med hensyn til den fakultative registrering af skibe under den normale tonnegrænse. Efter forslaget § 46 bevarer de før optagelsen i skibsregistret stiftede rettigheder deres gyldighed over for tredjemand, hvis de herom gældende regler er iagttaget. Sådanne rettigheder kan optages i skibsregistret, såfremt de stadig må antages at have betydning. Ved skibsregistrets foranstaltning søges de vedrørende skibet forinden skibsregistreringsforslagets ikrafttræden tinglyste rettigheder overført til skibsregistret. Medmindre skibet registreres som nybygget, skal der ved registreringen gives anmærkning om, at der muligt før optagelsen i skibsregistret kan være stiftet rettigheder, som ikke er registreret.

Den modsatte løsning er valgt i Norge ved ændringen af den norske tinglysningslov af 14. no-

vember 1952 bl. a. om tinglysning af hæftelser på rutebiler. Loven trådte i kraft 1. januar 1953, og som overgangsbestemmelse er indsat, at en før 1. januar 1953 stiftet hæftelse for at bevare rets- værnet må tinglyses inden 1. juli 1955.

For køretøjernes vedkommende må det være afgørende, at rettighederne gennemsnitligt vil være af ret kort varighed. Det gælder navnlig de rettigheder, der er gyldige uden tinglysning. Et ejendomsforbehold vedvarer sjældent ud over 2-3 år. Det kunne komme på tale, da skibsregistreringskommissionen forudsætter etablering af en gennemgang af personbøgerne og udarbejdelse af en liste over tinglyste hæftelser på skibe under den nuværende registreringsgrænse, at lade denne gennemgang omfatte også køretøjer. Antallet af pantsætninger af køretøjer er imidlertid væsentlig større end pantsætning af fartøjer. Endvidere er omsætningen af køretøjer så stor, at samtlige køretøjer enten på grund af ejers flytning eller som følge af ejerskifte vil skifte indregistreringssted på mindre end tre år, og da der alligevel i det overvejende antal tilfælde i så fald skulle ske fornyet tinglysning af pantretten efter den gældende flytningsregel i tinglysningslovens § 47, må udvalget finde det rimeligt at pålægge rettighedshavere inden en vis kort frist at besøge retten registreret. Denne frist sætter udvalget til 2 år. For ikke at gøre overgangen unødigt tung for rettighedshaverne har man dog anset det for rigtigst at give dem lejlighed til at få de før ikrafttrædelsen stiftede rettigheder registreret, selv om de formkrav, der tænkes gennemført med hjemmel i forslaget § 7, ikke er opfyldt (foreskrevne blanketter og anmeldelseskort). Denne adgang bør dog ikke stå åben i hele den 2-årige overgangsperiode, men foreslås begrænset til de sidste 6 måneder deraf.

Før udløbet af denne frist regnet fra lovens ikrafttræden, vil registreringssystemets sikkerhed altså ikke være opnået.

Det tilføjes, at udvalget ikke mener, at der i dette tidsrum bør gives en generel retsanmærkning om, at der kan eksistere ældre rettigheder, der herefter er gyldige uden registrering, således som det er foreslået af skibsregistreringskommissionen.

Ad § 15.

Bestemmelsen søger at løse konflikten over for tinglysningssystemet ved at undgå dobbelt registrering af dokumenterne. I det omfang registrering kræves efter udkastet, er det indlysende, at sikkerhed ikke i stedet kan opnås ved tinglysning. Da rettighedsregistrering i motorregistre først kan finde sted, når køretøjet er eller samtidig begæres

indregistreret, og en rettighedshaver herefter ved registreringen kan fortrænge uregistrerede rettigheder (uanset om disse ikke tidligere har kunnet registreres overhovedet, fordi køretøjet ikke har været indregistreret), er spørgsmålet dog, om man i forhold til tinglysningen skal vælge et videregående kriterium end efter lovens § 1.

Betydning har det dels for underpant, dels for arrest. Ejendomsforbehold, udlæg og udpantning kræves ikke tinglyst eller på anden måde registreret.

For underpant vedkommende må det afgørende være, om der foreligger et af de i § 1 nævnte køretøjer, uanset at de endnu ikke er eller er ophørt med at være indregistreringspligtige. Herefter må underpant i motorkøretøjer samt i påhængsvogne, sætte- og sidevogne til motorkøretøjer i det hele være udelukket fra tinglysning. Fremkommer der pantebrev til tinglysning, må de altså afvises, men for så vidt der måtte være tvivl om, hvorvidt køretøjet falder ind under de af motorregistreringsloven omfattede, må tinglysningsdommeren kunne meddele anmærkning om, at pantebrevet ikke ved tinglysningen fritages for registrering i henhold til nærværende lov. Herved er parternes opmærksomhed henledt på den eventuelle konflikt, og de må da selv bære risikoen for dens løsning.

Med hensyn til arrest må udvalget mene, at tinglysningskravet ikke bør opretholdes ved siden af registrering i motorregistret. For at undgå en lignende anomali som efter skibsregistreringsfor- slaget foreslår udvalget, som det er nærmere motiveret ved udvalgets ændringsforslag til tinglysningslovens § 48, at tinglysningskravet ved arrest i det hele ophæves.

I et vist omfang omfattes motorkøretøjer i henhold til tinglysningslovens § 37 af panterettigheder i den faste ejendom, jfr. eksempelvis afgørelserne i U. f. R. 1933, s. 953, 1935, s. 207, men V. L. T. 1937, s. 361. Nogen større praktisk betydning har spørgsmålet om afgrænsningen heroverfor dog ikke, navnlig fordi traktorer i det hele falder uden for nærværende udkasts område. I § 15, stk. 2 foreslår udvalget, at de i udkastet omhandlede køretøjer fremtidig ikke kan indgå under pant i medfør af tinglysningslovens § 37. Ønsker panthaveren, der får pant i fast ejendom, tillige pant i et til ejendommen hørende køretøj, der omfattes af udkastet, må han altså foranledige pantebrev herom registreret. Det fremhæves, at køretøjer, der i medfør af § 37 omfattes af allerede bestående panterettigheder, vil fortsætte dermed inden for den i § 14 omhandlede frist på 2 år. Panthaveren må herefter lade foretage registrering i motorregistret for at bevare retten.

Beskrivelse af rettighedsregistrering.

I tilslutning til udkastet til bekendtgørelse skal udvalget præcisere, hvorledes rettighedsregistreringen tænkes foretaget. Herunder vil der blive knyttet nogle bemærkninger til enkelte bestemmelser i bekendtgørelsen. §-henvisningerne henviser til lovudkastet, når der er tilføjet „L“, og ellers til bekendtgørelsesudkastet.

1.

Registrering af rettigheder over køretøjer, der er indregistreret.

a. Ved anmeldelsen påses

at grundlaget er et dokument, der anmeldes til registrering (§ 2, jfr. L. § 3),

at dokumentet er oprettet i overensstemmelse med de dertil godkendte formularer (§ 3), der findes vedhæftet til bekendtgørelsen. Det afgørende er herefter, at dokumentet på første side indeholder en nøjagtig gengivelse af det til registreringen bestemte rubrum,

at dette rubrum er udfyldt,

at dokumentet er ledsaget af anmeldelseskort (§ 3),

at der ved anmeldelsen af private dokumenter (d.v.s. pantebreve og købekontrakter) medfølger køretøjets indregistreringsattest — hvilket ikke kræves ved udlæg m. v. (§ 4)

og er disse krav ikke opfyldt, afvises dokumentet. Motorregistret påtager sig intet ansvar, fordi afvisning ikke sker allerede ved anmeldelsen, men først senere under registreringen.

Afvisning vil endvidere kunne ske allerede ved anmeldelsen, hvis det konstateres,

at dokumentet ikke vedrører de i § 1 (L. § 1) omhandlede køretøjer (hvis eksempelvis anmeldelse sker af pantebrev i knallert, traktor eller blokvoan),

at dokumentet ikke hjemler en af de i L. § 2 indeholdte rettigheder,

at i pantebrevet pantsætters underskrift ikke er bekræftet af notarius publi-

cus, en sagfører eller to vitterlighedsvidner, eller disse ikke udtrykkeligt bevidner underskriftens ægthed, dateringens rigtighed og udstederens myndighed, eller deres stilling og bopæl ikke er angivet (§ 3),

at i pantebreve, der udstedes på grundlag af den indregistrerede ejers skriftlige samtykke, dette samtykke ikke er vitterlighedsbekræftet (§ 3),

at pantsætter meddeler sig selv panteret (ejerpantebrev) (L. § 4).

- b. På anmeldelsesstadiet *ekspederes* dokumentet ved, at der samme dag, som registrering begæres, — i lighed med tinglysningssystemet — sættes et stempel på dokumentet, hvoraf fremgår, at det er anmeldt til registrering på angiven dato, og med plads til senere udfyldning ved registreringen om, at det er indført i registret i vedkommende politikreds under nummer (indregistreringsnummer og kendingsbogstav). Ved anmeldelsen udfyldes efter stempelingen alene dato, hvorhos dokumentet forsynes med et anmeldelsesnummer, der stemples med numeratør. Dato og anmeldelsesnummer påstemples tillige anmeldelseskortet (§

Dersom dokumentet ikke afvises allerede ved anmeldelsen — hvilket formentlig kun undtagelsesvis vil ske — skilles anmeldelseskort fra det anmeldte dokument. Anmeldelseskortene samles for hver dag og sættes derefter i anmeldelsesnummerfølge i det særlige hertil indrettede kartotek. Det anmeldte dokument tillige med indregistreringsattesten, hvor denne kræves vedlagt, samles med de øvrige for dagen anmeldte dokumenter til indførelse på registerbladene. Da der ofte vil være ledsagende dokumenter (således navnlig, når indregistreringen begæres samtidig med rettighedsregistrering, jfr. nedenfor), vil det være hensigtsmæssigt at samle hver ekspedition i et omslag. Københavns motor-kontor har endvidere som praktisk led i registreringsapparatet indført særlige ar-

bejdskort, der er ordnet efter indregistreringsnummer, og som udtages, når der optræder ekspeditioner på vognen, og følger sagen. Sådanne kort vil tillige kunne have praktisk værdi for rettighedsregistreringen, navnlig ved, at det ved et eftersyn af kartoteket kan konstateres, om der er ekspeditioner på køretøjet.

Afvises dokumentet allerede i forbindelse med anmeldelsen, tilbageleveres det enten straks uden påtegning, eller — hvis indleveringen ikke er sket personlig, eller der insisteres på en formelig afgørelse — dokumentet lægges til side og forelægges til afvisning. Der må da ske påtegning på dokumentet om afvisningen. Anmelderen skal snarest have meddelelse tilstillet (§ 10).

løvrigt fremhæves, at registret i det omfang, hvor det skønnes rimeligt og praktisk, bør søge afvisningsgrunde afhjulpet formløst. Finder dette sted, kan anmeldelse dog først anses for sket fra dette tidspunkt.

- c. Ved *indførelsen på registerbladet må påses* at alle de under (a) nævnte forhold er i orden,
 at de på dokumentet (i det indrammede rubrum) anførte identifikationsmærker er overensstemmende med registerbladet og indregistreringsattesten, hvor denne medfølger,
 at private dokumenter (pantebrev og købekontrakter) forpligter den i registret anførte ejer — hvor bruger er indregistreret, er det stadig ejeren alene, der kan forpligte køretøjet — og at offentlige dokumenter (udlæg, arrest, udpantning) angår ejeren (L. §§ 4-5)
 idet dokumentet i modsat fald må afvises. Endvidere påses,
 at der ikke er rettigheder registreret tidligere, som det nu anmeldte dokument ikke efter sit indhold (som anført i det indrammede rubrum) respekterer,
 idet der i modsat fald må meddeles dokumentet anmærkning herom, jfr. nedenfor (L. § 8).
- d. Ved *indførelsen på registerbladet ekspediteres* dokumentet ved, at der i register-

bladets afdeling for notering af rettigheder over køretøjet (bladets bagside, delt op på langs i to rubra) sættes det stempel i, der svarer til vedkommende ret, idet der anvendes følgende stempler: 1) ejendomsforbehold, 2) pantebrev og skadesløsbreve, 3) udlæg, udpantning og arrest. Og samme stempel sættes på bagsiden af indregistreringsattesten. Udfyldningen af påstemplerne sker i overensstemmelse med de i dokumentets indstregede rubrum meddelte oplysninger. Ved ejendomsforbehold anføres sælger eller, hvis det er oplyst, at ejendomsforbeholdet er taget til fordel for en anden, da denne, med opgivelse af adresse. Ved pantebrev angives tillige størrelse og rentefod. Renten udstreges dog helt ved skadesløsbrev, hvor pantebrevets størrelse er maksimum. Ved udlæg, udpantning og arrest angives det skyldige beløbs størrelse. Foruden disse oplysninger anføres, hvornår registrering er sket, og da registreringens retsvirkninger regnes tilbage til anmeldelsen, skal her anføres anmeldelsesdato. Anmeldelsesnummer tilføjes, da dette åbner muligheden for at finde kortet frem i kartoteket. Desuden anfører den, der indfører retten på registerbladet, sine initialer. Påtegningen på registerbladet og indregistreringsattesten er således identisk.

Samtidig udfylder den registrerende påtegningen på dokumentet. Her er angivet, hvornår dokumentet er anmeldt og dets anmeldelsesnummer. Nu tilføjes, at det er indført på vedkommende registerblad.

Der er ikke sat nogen frist for dokumentets indførelse på registerbladet, men det er foreskrevet, at den skal ske snarest. Om det er mest praktisk at samle hver dags dokumenter for sig såvel de offentligretlige som rettighedsregistreringer, må afgøres efter hvert enkelt motorkontors arbejdsforhold.

- e. *Anmærkning* om hæftelser, der er til hinder for rettens erhvervelse, skal alene meddeles på private dokumenter (pantebrev og købekontrakter), men ikke på udlægsattester etc. Fremkommer til registrering et pantebrev, der intet an-

fører om et registreret ejendomsforbehold, bør anmærkningen på dokumentet (og tilsvarende på indregistreringsattesten) lyde: „Til hinder er ejendomsforbehold til NN, boende , reg. / 195 “. Er der ringeste tvivl om anmærkningens udformning, bør det dog foretrækkes at nøjes med en ganske almindelig holdt, oplysende anmærkning: „Til hinder er tidligere registrerede rettigheder.“ Herved henvises rettighedshaveren til selv at undersøge registret. Ved indførelsen af retten på registerbladet noteres, når der meddeles anmærkning: „Anm. om hæftelse nr. . . .“, eller, hvis der blot er meddelt en generel anmærkning: „Anm. om tidl. hæft.“

Som et specielt anmærkningstilfælde fremhæves, at der samme dag anmeldes to modstridende rettigheder. Her gives der anmærkning på begge dokumenter. Dette gælder således 2 pantebrev, pantebrev-ejendomsforbehold, men ikke udlæg-udlæg, udlæg-arrest, udpantning-udlæg. Optræder pantebrev i kollision med udlæg, meddeles der pantebrevet anmærkning om udlæget, men ikke omvendt, da der aldrig gives anmærkning på retsforfølgningsdokumenter.

f. *Revision* af indførslerne i registret og påtegningerne i dokumenterne.

Der er ikke i loven eller bekendtgørelsen taget stilling til, i hvilket omfang revision skal foretages, eller hvem den skal foretages af, idet dette må afhænge af politimesterens (politidirektørens) skøn. Udvalget fremhæver, at en revision „udefra“ (af politifuldmægtig eller andre) kun stikprøvevis bør være nødvendig. Internt bør imidlertid fire øjne se hver registrering, således at en anden end den, der fører dokumenterne ind, gennemgår indførslerne. Han bør da anføre sine initialer ved siden af den registrerendes.

g. *Udlevering* af dokumenterne sker efter § 11 ved, at de sendes tilbage til anmelderen. Gældende pantebrev samt indregistreringsattester skal tilbagesendes i anbefalet brev eller på anden måde, hvorved beviset sikres. Det er på tinglysningskontorerne almindeligt, når samme person jævnligt anmelder adskillige

dokumenter (banker, sagførere), at samle samme anmelders dokumenter i mappe. Afhentningen sker da mod kvittering. Navnlig i middelstore politikredse kan en lignende ordning tænkes af praktisk betydning, og den er da ikke udelukket efter bekendtgørelsen.

2.

Registrering af rettigheder over køretøjer, der senest samtidig med dokumentets anmeldelse begæres indregistreret.

I alt fald for købekontraktens vedkommende vil denne situation være typisk. I forhold til ovenfor under (1) gør der sig to forskelle gældende: politinummer kan ikke angives i formularen og må udfyldes af registret. Oftest vil køretøjet allerede ved indregistreringsbegæringen få tildelt et nummer, således at motorregistret straks kan udfylde dokumentet på dette punkt. Endvidere kan indregistreringsattesten ikke kræves vedlagt private dokumenter, jfr. udtrykkelig § 4. Derfor bliver det motorkontorets opgave at sørge for, at den attest, der er under udarbejdelse, får påtegning om rettighedsregistreringen. Netop herved viser det praktiske sig i at lade den civile og den offentligretlige side af registrets arbejde følges ved at samle dokumenterne i et fælles omslag under ekspeditionen.

3.

Når et køretøj *afmeldes*, får den udstedte indregistreringsattest påtegning om afmeldingen, og registerbladet bliver ligeledes forsynet med påtegning. Samtidig hermed skal motorregistret undersøge, om der er blevet registreret rettigheder, som ikke fremgår af indregistreringsattesten. Da denne, jfr. ovenfor under (1), er blevet påtegnet samtidig med registrering af private dokumenter (pantebrev og købekontrakter), har det kun praktisk betydning for retsforfølgningsskridt, hvor indregistreringsattesten ikke skal medfølge ved registreringen. Er der blevet registreret sådan ret siden sidst registrerede private dokument, bliver denne påført attesten i forbindelse med afmeldingen. Dette kan ikke undgå registrets opmærksomhed, såfremt der anvendes et stempel af følgende indhold: „Ved begæret

afmelding var der ikke registreret andre rettigheder end de ovenfor anførte/var foruden de ovenfor anførte registreret/var registreret:", idet det, der ikke kan anvendes, udstreges.

4.

Registrering af rettigheder, så længe et køretøj er afmeldt.

Ved et køretøjs afmelding udtages registerbladet ikke, idet rettighedsregistrering stadig kan ske under det nummer, køretøjet havde ved frameldingen. Først, når der er forløbet 2 år siden afmeldingen, udgår bladet, jfr. § 12, L. § 10, eller — hvad der vil være det normale — når køretøjet påny tilmeldes i samme eller anden politikreds. Der vil ikke være noget til hinder for allerede tidligere at anvende indregistreringsnummeret til andet køretøj, og findes det i så fald praktisk ikke at lade registerbladet blive siddende i registret, må det indsættes i et midlertidigt bind, for først, når registrering af rettigheder ikke længere kan finde sted på det, at overgå til arkiv.

I princippet finder rettighedsregistrering sted under samme betingelser og fremgangsmåde som ovenfor under (1), men det bevirker dog forskellige ændringer, at køretøjet er afmeldt.

Det skal, som det fremgår af formularteksten, angives, at køretøjet er afmeldt. Det sker ved en tilføjelse efter politinummeret. Formålet er dels at henlede registrets opmærksomhed på, at nummeret nu kan være i brug på andet køretøj, og at registerbladet for den pågældende vogn eventuelt sidder i det ovenfor anførte overgangsregisterbind, dels henledes parternes opmærksomhed på forholdet, som navnlig har betydning for den to-årige udslettelsesregel. Det er formelt afvisningsgrund, at det ikke af dokumentet fremgår, at køretøjet er afmeldt, men i alt fald hvis anmeldelsen sker samtidig med afmeldingsbegæring, eller inden denne måtte være færdigekspederet, må motorregistret selv gøre tilføjelse om afmeldingen, hvilket må kunne ske ved påtegning i det indrammede rubrum (betydning for kreditorfølgning, hvor indregistreringsattesten ikke skal medfølge).

Legitimationskravet svækkes, når køretøjet er afmeldt. Private dokumenter skal

ikke forpligte den, der i registret står som sidst indregistrerede ejer, og kreditorfølgning skal ikke være rettet imod ham. Derimod fastholdes strengt, at indregistreringsattesten (med afmeldingspåtegning) skal medfølge ved anmeldelse af private dokumenter, og den skal have påtegning om registreringen. Afgørende vægt må endvidere lægges på, at de krævede identifikationsoplysninger er ganske nøjagtige. Det får navnlig betydning ved kreditorfølgningsskridt.

Når der er forløbet to år fra frameldingen, kan rettighedsregistrering ikke længere ske i motorregistret, og registerbladet udgår. Herefter forudsætter rettighedsregistrering ny indregistrering.

5.

Tilmelding påny.

Den med afmeldingspåtegning forsynede indregistreringsattest skal medfølge, og af denne vil fremgå, hvilke rettigheder der tidligere har været registreret vedrørende køretøjet. Undtagelse herfra danner kun kreditorfølgningsskridt, foretaget efter afmeldingen, hvis der ikke senere i det tidligere motorregister er blevet registreret private dokumenter.

Sker tilmeldingen i samme motorregister, kan dette straks endeligt udfylde det nye registerblad på grundlag af det tidligere, eller hvis køretøjet bevarer samme nummer, anvende dette.

Finder tilmeldingen sted i anden politikreds, skal denne sende meddelelse om tilmeldingen til motorregistret, hvor frameldingen er sket. For at sikre, at der ikke her er blevet registreret rettigheder, der ikke behøver fremgå af indregistreringsattesten herfra (kreditorfølgning), skal det snarest muligt og i reglen inden 3 dage give meddelelse om, hvorvidt der efter afmeldingen måtte være registreret nye rettigheder. Når denne modtages, noteres på registerbladet: „Meddelelse i henhold til bekendtgørelsens § 12, stk. 4 modtaget den / 195 fra motorkontoret i”.

Indtil denne meddelelse er fremkommet, skal der for ikke at give udtryk for større sikkerhed end det er muligt, gives anmærkning på dokumenter, der registreres, om, at der i det motorregister, hvor framelding

er sket, kan være registreret rettigheder, der er til hinder for retten. Da meddelelsen imidlertid kun undtagelsesvis vil fremkomme mere end 4—5 dage efter indregistreringsbegæringen i den nye politikreds, vil det være forsvarligt eventuelt at trække ekspeditionen, således at denne anmærkningsform vil blive yderst sjælden.

6.

Registrering af transport eller anden overførelse af registreret ret.

Formålet hermed er alene at sikre, at der ikke sker materielt uberettigede udslettelse af rettigheder. Registreringen er derfor mere formløs end den egentlige rettighedsregistrering.

Der kræves ikke vedlagt anmeldelseskort eller indregistreringsattest. Det registrerede dokument skal imidlertid foreligge i originali, og overførelsen skal være påført dette. Vitterlighedsvidner kræves ikke.

Det fremhæves, at overdragelse til den i motorregistret anførte ejer kun kan registreres som kvittering. Dokumentet bliver altså i så fald udslettet efter reglen i L. § 9.

7.

Udslettelse af rettigheder og anmeldelseskartotek.

- a. Ved udslettelse *efter begæring* kræves det registrerede dokument ikke fremlagt, men det må påses, at den begærende entet er indført som berettiget i registret, eller at der fremlægges transporter, der godtgør den kvitterendes ret, eller at berettigelsen hertil fremgår af dom eller anden retsbeslutning.
- b. *Uden begæring* sker udslettelse i to tilfælde. 1) Efter forløbet af fem år regnet fra rettens registrering, når der ikke inden denne frists forløb er anmeldt fornyet registrering. Sådan kan ske uden debtors medvirken, og der kræves ikke anmeldelseskort eller formular. 2) Efter forløbet af to år, regnet fra køretøjets afmelding, se nærmere § 13.
- c. *Anmeldelseskortet* opbevares i tre år, hvorefter det tilintetgøres.

Administrationen af disse tre udslettelsesregler er overladt til hver enkelt politi-

mester, der altså må afgøre, om det er mest hensigtsmæssigt periodisk at gennemgå samtlige registerblade, eller lade udslettelsen foregå, når der iøvrigt forekommer ekspeditioner på køretøjet. Uanset hvilken udrensningensform, der vælges, må opmærksomheden være henledt på disse forældelsesregler, når der sker bevægelser på det enkelte køretøj, selv om ekspeditionen ikke angår den pågældende rettighed. Navnlig bør slettelse af forældede rettigheder ske, når køretøjet afmeldes.

8.

Oplysning om rettigheder på indregistreringsattesten.

Efter § 14 meddeler registret på begæring indregistreringsattesten påtegning om, hvilke rettigheder der er registreret vedrørende køretøjet.

Der vil her kunne anvendes et stempel svarende til det i forbindelse med afmeldingspåtegning anførte: „Det attesteres, at der ikke er registreret andre rettigheder end de ovenfor anførte/er foruden de ovenfor anførte registreret/er registreret:“, idet det, der ikke anvendes, udstreges. Rettigheder, der er registreret, uden at det allerede fremgår af attesten, kan alene tænkes at være kreditorforfølgning.

Ekspeditionen vil som følge heraf kunne foregå meget hurtigt. Opmærksomheden henledes dog herved på, at der kan være rettighedsregistrering i gang, der endnu ikke er blevet indført i registret; men muligheden herfor er begrænset til tilfælde, hvor attesten ikke skal medfølge registreringen, altså ved kreditorforfølgning. Udfærdiges attestationen pr. dato, må man sikre sig herimod. Anvender registret det under (1) omtalte arbejdskartotek, vil sikkerhed opnås ved, at det konstateres, at kortet er på plads. Ellers kan man anvende den inden for tinglysningssystemet hyppigt benyttede praksis, hvorefter tingbogsattester udfærdiges pr. den dato, hvor dokumenterne er indført i tingbogen og revideret (altså postdateret), men selv om der ikke har været rejst indsigelse mod denne fremgangsmåde, er dens lovlighed tvivlsom, idet man formentlig må kunne fremsætte krav om en helt å jour ført attest. Der vil lettere kunne opstå vanskeligheder ved køretøjerne, hvis

omsætning hyppigt skal ske i løbet af kort i offentligt tilgængelige under fornødent tilsyn.

Hvilken fremgangsmåde der skal anvendes, vil blandt andet afhænge af, i hvilket omfang disse attestationer vil vise sig at blive benyttet. Det vil kunne overvejes at have nerfarvede anmeldelseskort, således at kortene for kreditorforfølgning f. eks. er røde. En gennemgang af anmeldelseskartoteket tilbage til den dag, hvor registreringerne er tilendebragt, vil formentlig da kunne ske så hurtigt, at det vil være muligt at udfærdige attestationer pr. dato.

9.

Motorkontorets bistand ved personlige henvendelser m. v.

Skriftlige attestationer ud over de under (8) nævnte udfærdiges ikke. Derimod er registreringsbøger og anmeldelseskartotek

Viser det sig, at der kommer så mange personlige henvendelser, at registrets arbejde forstyrres, kan politimesteren i henhold til § 14 bestemme, at offentligt tilsyn kun kan foretages i en del af kontortiden. Det vil sikkert vise sig, at bistand fra personalets side i et vist omfang efterspørges, hvorfor det fremhæves, at sådan bistand til publikum ikke er ansvarsbegrundende.

Bekendtgørelsen udelukker ikke adgang til at give telefoniske oplysninger og tager ej heller stilling til betalings spørgsmål i denne forbindelse. I første række overlades afgørelsen heraf altså til politimesteren (politidirektøren). Disse og andre oplysninger af lignende karakter kan lige så lidt som ved tinglysningsvæsenet være ansvarspådragende for statskassen.

IV.

Udvalgets undersøgelse vedrørende tinglyste underpantsætninger.

Det er af væsentlig interesse for overvejelser om ændring af de gældende regler om underpantsætning af løsøre at skabe klarhed over, hvorledes dette retsinstitut anvendes.

Den officielle statistik udgør imidlertid et beskedent grundlag i så henseende. Først fra 1911 har man indhentet oplysninger fra retskredsene herom. Statistisk årbog har siden 1921 bragt oversigt over antal og indtil 1951 også værdien af løsørepantebreve, fordelt på hovedstaden, provinsbyerne og landkommunerne (fra 1950 hovedstaden, øerne iøvrigt og Jylland), men lånene grupperes hverken efter pantets art eller efter kreditorerne. Fra 1951 omfatter indberetningerne alene antallet af pantebreve. De periodiske oversigter over Danmarks retspleje meddeler visse yderligere oplysninger om pantebrevenes størrelse.

Herudover er i Knud Ilium: Fast Ejendom, Bestanddele og Tilbehør (1948) offentliggjort en systematiseret gennemgang af personbogen for Århus købstad (i det følgende betegnet som undersøgelsen 1947).

Udvalget har set det som sin opgave at skabe et fyldigere grundlag til belysning af den faktiske anvendelse af løsørepatentet, navnlig med henblik på en konstatering af, i hvilket omfang løsøre udnyttes til erhvervmæssig belåning eller til belåning af sådan anden art, der kan karakteriseres som samfundsmæssig anerkendelsesværdig, i modsætning til tilfælde, hvor pantsætningen omfatter privat indbo m. v. Viser det sig, at pantsætninger af første gruppe spiller en væsentlig eller væsentligste, økonomiske rolle, er dette i sig selv et stærkt indicium for berettigelsen af en almindelig forbedring af dette pants retsstilling. Særlig

må herved fremhæves, at man ved bedømmelsen af forholdet mellem de forskellige grupper må have den nugældende ringe beskyttelse for øje.

Da en mere omfattende undersøgelse ikke tidligere er foretaget, vil en sådan fremdeles have det videregående formål efter en reform at kunne danne grundlag for studier af udviklingen fremover og derved være af væsentlig værdi for bedømmelsen af ændrede reglers virkning. Udvalget lægger betydelig vægt på at skabe et sådant sammenligningsgrundlag, og behandlingen af materialet er med dette formål for øje gjort forholdsvis udførlig.

Udvalget har ladet foretage en gennemgang af akterne til personbogen for København og Nakskov samt påny ladet personbogen for Århus købstad gennemgå. I lighed med undersøgelsen 1947 er materialet blevet grupperet efter den pantsatte genstands art og efter, hvem der står som långiver. Da løsørepantebreve, der giver pant i bestemte genstande, i henhold til tinglysningslovens § 47 udslettes efter 10 års forløb, er pantebrevsmassen i Århus stort set blevet udskiftet siden 1947, hvorfor den fornyede gennemgang giver lejlighed til at konstatere, om der i den forløbne periode er indtrådt ændringer i belånningens karakter. Ligeledes kan udviklingen betragtes nærmere i København, fordi man i modsætning til Århus fører akterne til personbogen kronologisk i mapper for hver måned og således ikke alfabetisk efter pantsætters person. Ved denne gruppering foretaget efter tidsfølge må dog fremhæves, at det i et vist begrænset omfang sker, at løsørepantebreve aflyses. Forsøg på at supplere undersøgelsen med de foretagne

aflysninger har dog været forgæves, idet disse kun har været tilgængelige for perioderne 1. april 1953—31. marts 1954 og 1. april 1954—31. marts 1955.

Ved bedømmelsen af de gengivne undersøgelser må det tages i betragtning, at lånebeløbene ved skadesløsbreve og ejer-pantebreve er lavere end pantebrevens pålydende, ligesom afdrag og oftest heller ikke indfrielse medfører aflysning. De faktiske lånesummer må derfor antages at være lavere.

Et vist indtryk af udviklingen får man af tabel 1, der er opstillet på grundlag af oplysningerne i statistisk årbog og oversigterne over Danmarks retspleje. Der foreligger ikke for tiden før 1911 oplysninger om antal eller værdi af løsøreunderpant-sætninger. Tabellen angiver antal af pantebreve, der er blevet tinglyst i de pågældende år, og indtil 1951 tillige den samlede pålydende værdi af disse. Det fremhæves, at statistisk departements opdeling i de tre undergrupper i 1951 blev ændret fra hovedstaden — provinsbyerne — landkommuner til hovedstaden — øerne iøvrigt — Jylland. Betragtningen af udviklingen forstyrres endvidere af, at hovedstaden til og med 1940 omfatter København og Frederiksberg, men fra 1941 er udvidet med de øvrige to københavnske birker Nordre og Søndre birk.

Det vil ses, at antallet af underpant-sætninger faldt meget stærkt i årene 1911-20, nemlig fra over 7 000 årlig til ca. halvdelen og at der efter en stigning til 1925 påny indtrådte et fald. Siden begyndelsen af 1930'erne er der tale om en jævn stigning, der derefter i 1946-48 kulminerede i et kraftigt spring til omtrent 11 000 pantebreve. Fra 1952 har det årlige antal udgjort noget over 8 000. I årene frem til 1925 bevirkede det stigende prisniveau, at det samlede beløb steg trods faldende antal pantebreve. I årene op til anden verdenskrig indtrådte derefter et betydeligt fald. Den samlede belåning i femåret 1921-25 var således ca. 108 mill. kr., i 1926-30 90 mill. kr. og i 1931-35 kun 78 mill. kr. Efter anden verdenskrig er foregået en meget kraftig stigning, og den samlede belåning i femåret 1946-50 var ca. 370 mill. kr.

I det betragtede tidsrum er der sket en vis forskydning af forholdet mellem

hovedstaden, provinsbyerne og landkommunerne. Medens i 1911-15 henved halvdelen af antallet og en femtedel af beløbet faldt på hovedstaden, er de tilsvarende tal for den senere tid omkring tredjedelen og fjerdedelen.

Igennem hele perioden er de gennemsnitlige beløb væsentlig mindre i hovedstaden end i det øvrige land. Den gennemsnitlige størrelse af lånene udgjorde i 1911-15 for hele landet 1 084 kr., for hovedstaden 572 kr., provinsbyerne 1556 kr. og for landjurisdiktionerne 1 542 kr. Antallet af pantebreve under 200 kr. var i København 62,5 pct, i provinsbyerne 31,1 pct. og på landet 15,6 pct. I København var kun 8,4 pct. over 1 000 kr., medens de tilsvarende tal for provinsbyerne og landet var 31,4 pct. og 37,5 pct. I årene 1941-45 var den gennemsnitlige størrelse af lånene 5 155 for hele landet, for hovedstaden 3 703 kr., provinsbyerne 6 005 kr. og på landet 6 215 kr. De tilsvarende tal for femåret 1946-50 var 7 562 kr., 5 578 kr., 8 681 kr. og 8 691 kr.

I tabel 2 f. er redegjort for udvalgets undersøgelser. Tabel 2—10 vedrører København, tabel 11—15 Århus købstad, tabel 16—20 Nakskov, og i tabel 21 gengives nogle oplysninger fra Odense.

Folketallet i de nævnte retskredse var pr. 1. januar 1956:

København	750 743
Århus købstad	118 911
Nakskov købstad m. v.	37 271
Odense købstad	105 999

Hovedinddelingen af lånene i tabel 2, 11 og 16 er foretaget efter den eller de belånte genstandes art. Hvor der er mere end een, er lånet opført under den, der er skønnet at være den vigtigste. Ved skelnen mellem industri og håndværk er der i tvivlstilfælde, som f. eks. bogtrykkerfaget, taget hensyn til lånebeløbets størrelse. Entreprenørvirksomhed er medtaget under industri. Bagere og slagtere er opført under handel. Hovedgruppen diverse dækker over lån i lystbåde, væddeløbsheste, sommerhuse på lejet grund m. m.

Med hensyn til inddelingen efter kreditorer fremhæves, at i alt fald for Københavns vedkommende dækker en stor del af

gruppen „private“ over lån ydet af et par finansieringsselskaber, der giver mindre lån mod pant i indbo m. v. Fremdeles erindres, at man blandt ejerpantebrevene sikkert overvejende finder dokumenter, der deponeres som sikkerhed for banklån. Man har ved undersøgelsen i København søgt at placere hvert enkelt ejerpantebrev i den kreditorgruppe, hvori belåningen måtte antages effektueret, men uden resultat, da løsørejerpantebrev i modsætning til, hvad typisk gælder ejerpantebrev i fast ejendom, ikke indeholder „meddelelsesklausuler“ og i reglen heller ikke andre nærmere oplysninger om, hvem der er rette kreditor.

Der gør sig en koncentration gældende omkring de runde beløb. Dette medfører, at f. eks. gennemsnittet af lån inden for gruppen 2 000—4 999 kr. er under 3 500 kr. Man bør navnlig for Århus' og Nakskovs vedkommende ikke lægge for stor vægt på gennemsnitsbeløbenes størrelse i visse fåtallige grupper på grund af de store spring i lånebeløbenes størrelse.

Med over 15 000 pantebrev er København den af retskredsene, der har størst belåning i forhold til folketallet. Herefter kommer i rækkefølge Odense, Århus og Nakskov. Derimod er værdien i forhold til folketallet væsentlig højere i Århus, dobbelt så stor som i København og omtrent dobbelt så stor som i Nakskov.

Pantsætning af privat indbo udgør i antal langt den største gruppe i København, men lånenes gennemsnitsbeløb er samtidig lavest herindenfor. Dette er utvivlsomt årsagen til, at hovedstaden, som det fremgår af tabel 1, i hele perioden ligger under lånenes gennemsnitstal for landet som helhed. Som det vil ses nærmere af tabel 11 og 16, er forholdet mellem private lån og samlede antal pantsætninger væsentlig lavere i Århus og endnu betydelig lavere i Nakskov. Pr. indbygger er der mere end 4 gange så mange pantsætninger af privat indbo i København som i Århus og omkring 6 gange så mange som i Nakskov, men betragtet efter lånebeløbene ligger Århus kun $\frac{1}{8}$ under København, medens belåningen af privat indbo pr. indbygger i Nakskov udgør halvdelen af tallet for Århus. Det må forekomme umiddelbart overraskende, at 78 pct. af de køben-

I havnske pantebrev i privat indbo er udstedt til bank (eller sparekasse), jfr. tabel 4. Dette, der er isoleret for København — de tilsvarende tal for Århus og Nakskov er 1,3 og 4,0 pct. —, har sin begrundelse i, at et par mindre banker i København har fundet deres forretningsområde i slig belåning. At der ikke foreligger nogen gængs bankpraksis fremgår også af, at gennemsnitsstørrelsen af disse lån er 611 kr. eller mindre end halvdelen af gennemsnittet af hele gruppen privat indbo.

Selv om pantsætning af privat indbo, når man indskrænker sig til at se på pantebrevens antal, spiller en stor, i København den langt væsentligste "rolle, er forholdet som anført et ganske andet, når man betragter deres værdi, der i København ligger omkring $\frac{1}{7}$ af samlede belåningsbeløb, i Århus omkring $\frac{1}{16}$ og i Nakskov omkring $\frac{1}{17}$. Selv om der ikke herved er taget hensyn til de aflysninger, der har måttet være, spiller disse forholdsvis ikke nær den samme rolle for lån inden for gruppen privat indbo som for motorkøretøjer og erhvervstilbehør, jfr. tabel 9. Det kan herefter fastslås, at belåningen af privat indbo ikke er af nogen større, endsige betænkelig økonomisk betydning.

Af økonomisk betydning er derimod underpant i forskelligt driftsinventar, der efter værdi i København udgør mere end halvdelen af det samlede beløb, i Århus lidt under halvdelen, i Nakskov godt tredjedelen. Disse tal må endvidere sammenholdes med belåningen af køretøjer, se nærmere nedenfor. Medens antallet af driftsinventarlån i forhold til befolkningstallet er nogenlunde uændret (mindst i Nakskov, størst i Århus), er der stor diversitets i værdien, hvor Århus har en belåning på omtrent $2\frac{1}{2}$ gang Nakskovs og dobbelt så stor som Københavns. Som følge af, at aflysninger af lån, jfr. tabel 9, har forholdsvis større betydning ved driftsinventarlån end ved indbolån, kan det antages, at førstnævnte udgør en noget større gruppe end, hvad fremgår af tabel 2, 11 og 16. Der kan være grund til at fremhæve, at ejerpantebrev og bankpantebrev i Århus tilsammen udgør 68,4 pct. af driftsinventarbelåningen efter værdi.

I lighed med undersøgelsen 1947 er belåningen af driftsinventar specificeret efter

pantebrevenes størrelse, se tabel 3, 12 og 17. Som det fremgår af nedenstående oversigt, der samler tallene for de tre retskredse, er 44 pct. af pantebrevene over 10 000 kr.:

Driftsinventarlån i København, Nakskov og Århus:

	antal pantebrev.	over 100.000	over 25.000	over 10.000
København....	2 348	86	421	1097
Århus.	381	26	81	162
Nakskov.	95	5	13	33
laist.	<u>2 824</u>	<u>117</u>	<u>515</u>	<u>1292</u>

Den tredje store gruppe såvel i antal som i værdi udgøres af køretøjer (automobiler, motorcykler og cykler med hjælpemotor, knallerter eller autocykler), i tabellerne betegnet som gruppe b—d. Den udgør i procent af det samlede antal og den samlede værdi i København 24 pct. og 29 pct., i Århus 54 pct. og 35 pct. og i Nakskov 53 pct. og 47 pct. I forhold til befolknings-tal er såvel antal som værdi mindst i København og størst i Århus, hvor værdien er det dobbelte af tallet pr. indbygger i København. Det skal fremhæves, at det ved gennemgangen af personbogen for Nakskov viste sig, at et par af de lokale sagførere finansierede adskillige automobilhandlere gennem løvsørepant. Bortset herfra sælges såvel nye som brugte vogne fortrinnsvis under ejendomsforbehold. Branchen har opgivet tallet skønsmæssigt til 75 pct. Underpant i køretøjerne vil derfor typisk dække over lån af anden karakter, formentlig ofte erhvervsmæssig betonet.

Undersøgelserne i København og Århus giver lejlighed til mere indgående at betragte den senere udvikling. For motor-køretøjernes vedkommende kan supplerende tal endvidere meddeles fra Nakskov og Odense.

I tabel 5 er de københavnske pantebreve blevet opdelt efter tinglysningsår. Det vil ses, at der er overensstemmelse med de bevægelser, der fremgår af tabel 1, idet antallet af pantebreve i årene 1946-47—1948-49 er højere end de følgende år, hvor det ligger omkring 1 200 pantebreve. I 1955-56 indtræder en kraftig stigning, der

dog alene hidrører fra en fordobling af pant i køretøjer. Det samme forhold bevirker for de sidste år en kraftig stigning i pantebrevenes samlede beløb. Af interesse er det at konstatere, at pantsætning af indbo i de senere år har været stadig faldende. I 1955-56 er der kun tinglyst 404 pantebreve inden for denne gruppe til samlet beløb af 832 678 kr. imod 1 393 pantebreve i 1946-47 til et beløb af 1 307 710 kr. Den usikkerhed, der følger af, at der ikke i oversigten er taget hensyn til aflysningerne, er uden betydning for bedømmelsen af denne udvikling eller kan i alt fald kun bevirke, at faldet i indbopantsætning er endnu større end her angivet. Forholdet må derimod tages i betragtning ved iagttagelsen af de stigninger, der gør sig gældende inden for grupperne køretøjer og driftsinventar, hvilket medfører, at der inden for den sidstnævnte gruppe næppe med sikkerhed kan påvises nogen stigning. En sådan har derimod åbenbart fundet sted med hensyn til pantsætning af køretøjer, hvor man siden 1950 utvivlsomt kan regne med en tredobling af låneantallet, der har haft til følge, at belåningen heraf i værdi nu overflyver driftsinventarlån, medens de i begyndelsen af perioden kun udgjorde halvdelen heraf.

Inden for enkelte af grupperne vil man på forhånd være tilbøjelig til at antage, at der forekommer sæsonsvingninger i belåningen og dermed i tinglysning af pantebreve. I det omfang, pantsætning af indbo og lignende private ejendele antages at fungere som en sidste udvej for „den mindre mand” til at fremskaffe likvide midler, må dette bevirke en stigning i typiske udgiftstermi-ner (f. eks. op til jul i november-december, konfirmation i marts-april—oktober, de almindelige kvartalsskifter). Sådanne svingninger kan imidlertid ikke påvises. I tabel 7 er pantsætningerne i årene 1951-55 opstillet efter tinglysningsmåned for grupperne a (indbo m. v.) og b (automobiler). Hvad angår privat indbo, er der vel inden for hvert enkelt år tale om stigninger og fald af til tider betydelig størrelse. Men der er ikke nogen korrelation ved betragtningen af en flerårig periode. Det samme gør sig gældende med hensyn til automobiler, hvor man ville forvente en sæsonsvingning svarende til den, motorkontorerne kender fra

indregistreringerne, der stiger kraftigt i slutningen af marts og vedvarer, til sommeren er overstået. Den manglende korrelation synes her at indicere, at største delen af disse pantsætninger som tidligere nævnt ikke hidrører fra køb, men fra sikkerhedsstillelse for anden kreditgivning.

En sammenligning af den nu foretagne undersøgelse i Århus med undersøgelsen 1947 viser en stigning fra 1 408 pantebrev til 1 754, og angivet i samlede beløb fra godt 10 mill. kr. til $24\frac{1}{2}$ mill. kr. I overensstemmelse med, hvad der blev fundet i København, er de private indbolån faldet. Driftsinventarlånene er i samlet antal faldet fra 442 til 381, uagtet der inden for de fleste enkeltgrupper er tale om stigning (industri fra 106 til 130, i beløb fra 3 349 313 kr. til 7 716 137 kr., håndværk fra 131 til 135, i beløb fra 429 029 kr. til 879 491 kr., apoteker fra 10 til 12, eller fra 738 000 kr. til 1 593 000 kr.). Faldet gør sig gældende inden for handel fra 144 til 75 pantebrev til beløb 752 826 kr. og 832 697 kr. samt inden for hotel- og restaurationsvirksomhed fra 51 til 29 pantebrev, eller i beløb fra 575 000 kr. til 540 000 kr. Trods det angivne fald i antallet af pantebrev er der beløbsmæssigt tale om en stigning fra 5 811 168 kr. til over 11 mill. kr. I perioden er gennemsnittet af driftsinventarlånene nemlig steget fra ca. 13 000 kr. til ca. 30 000 kr.

løvrigt hidrører stigningen i antallet af pantebrev for størstedelen fra køretøjerne, hvor der er tale om en fordobling med en firdobling af værdien.

Sammenligningen af de to undersøgelser giver på et særligt punkt anledning til omtale. Det fremgår af tabel 13, at ejerpantebrevene i Århus nu udgør over $\frac{1}{4}$ af pantebrevene (i værdi omtrent halvdelen), medens de i 1947 kun var anvendt i $\frac{1}{25}$ af pantsætningerne (af værdien ca. $\frac{1}{6}$). I København udgør ejerpantebrevene $\frac{1}{14}$ og i Nakskov $\frac{1}{8}$ af antallet af pantebrev (efter værdi henholdsvis under $\frac{1}{4}$ og $\frac{1}{8}$). Det kan oplyses, at en undersøgelse af 12 retskredse af en 4 måneders periode i 1947 (København samt retskredsene nr. 3, 6, 17, 33, 38, 59, 61, 71, 73, 92 og 95) viste, at ejerpantebrevene udgjorde 14 pct. af antallet af pantebrev i fast ejendom og 27 pct. af disses pålydende værdi. Løsoeejerpantebrevene i Århus overstiger selv disse

tal væsentligt. Denne stigning er det vanskeligt at begrunde. Den modsvares kun for en ringe del af et fald af almindelige pantebrev til banker (fra 17 pct. til 15 pct. af samtlige pantebrev). Ejerpantebrev er imidlertid trængt langsommere frem ved løsøre end fast ejendom — måske tildels under indtryk af den usikkerhed, der har været i retspraksis, se U.f.R. 1942, s. 811, 1942, s. 957 og justitsministeriets skrivelse af 15. juli 1938 i Fuldmægtigen 1939, s. 23 — og indtil slutningen af 1940'erne fremstillede blanketforlagene ikke særlige blanketter hertil. Når antallet af løsoeejerpantebrev i Århus er steget ikke blot i forhold til 1947, men tillige over den gennemsnitlige anvendelse såvel for løsøre som for fast ejendom i andre retskredse, beror dette formentlig i første række på irrationelle momenter, der jo ofte spiller uberegneligt ind i udviklingen, og man kan næppe bortse fra den mulighed, at anvendelsen tildels er en modesag.

Til belysning af udvalgets overvejelser angående indførelse af regler til betryggelse af omsætningen af motorkøretøjer er der i tabel 6, 14, 18 og 21 udarbejdet oversigter over omfanget af underpant i disse genstande. Som tidligere anført er disse pantsætninger i stærk stigning. Det fremhæves, at pantsætning af motorcykler og autocykler (cykler med hjælpemotor, knallerter) i Århus og Nakskov er uden betydning, medens der i København i året 1955-56 er blevet tinglyst 356 pantebrev i disse to grupper imod 664 pantebrev i biler. I forhold til antallet af solgte autocykler er pantebrev heri dog sjældent forekommende.

Ved undersøgelsen i København inddroges spørgsmålet om, i hvilket omfang der finder aflysning sted af pantebrevene. Materialet var som tidligere nævnt kun tilgængeligt for en periode på to år, fra 1. april 1953 til 31. marts 1955. Det var derfor ikke muligt at supplere tabel 2 med pantebrev, der er blevet aflyst inden for tiåret. Men perioden er dog tilstrækkelig til at give et indtryk af aflysningernes omfang og fordeling inden for de tidligere anvendte pantsætningsgrupper, og tallene herfor fremgår af tabel 9. Det fremhæves, at den angiver tallene for begge år sammenlagt. Som det vil ses, koncentrerer aflysnin-

gerne sig om driftsinventar og køretøjer. Med ca. 300 aflyste pantebreve årlig går der af pantebrevsmassen på over 15 000 pantebreve kun 2 pct. ud årlig ved aflysninger, svarende til 3,6 pct. af værdien. Gennemsnitlig kan det fastslås, at der kun er ringe chance for aflysning af et pante-

brev, når aflysning ikke er sket inden for 4 år efter tinglysningen. Dette fremgår af tabel 10, hvori de aflyste pantebreve er fordelt efter tinglysningsår. Det vil således ses, at man ikke kan undvære en udslettesregel som tinglysningslovens § 47.

Tabel 1. Oversigt over tinglyste løsøreunderpantsætninger i årene 1911-1954.

	København samt Fr.berg, nordre og søndre birk ¹⁾		Øerne i øvrigt		Jylland		I alt	
	Antal	1 000 kr.	Antal	1 000 kr.	Antal	1 000 kr.	Antal	1 000 kr.
1954.....	3 573	—	1 945	—	3 210	—	8 728	—
1953.....	3 067	—	1 916	—	3 687	—	8 670	—
1952.....	2 763	—	1 989	—	3 501	—	8 253	—
1951.....	2 538	—	1 762	—	3 510	—	7 810	—
			Provinsbyerne		Landkommunerne			
1950.....	3 045	19 267	2 660	23 557	3 129	26 055	8 840	68 879
1949.....	3 321	19 306	2 705	24 051	3 230	27 450	9 256	70 807
1948.....	3 702	21 914	3 009	25 873	4 153	39 175	10 864	86 962
1947.....	3 821	21 306	3 006	27 006	3 576	32 167	10 403	80 479
1946.....	3 840	17 195	2 718	21 905	3 012	23 678	9 570	62 678
1945.....	2 691	10 892	1 496	10 288	1 959	15 657	6 146	36 837
1944.....	3 162	10 526	1 648	10 218	1 968	15 427	6 778	36 171
1943.....	3 005	12 009	1 631	10 674	2 726	17 666	7 362	40 349
1942.....	2 566	9 711	1 697	9 673	2 636	14 052	6 899	33 436
1941.....	2 069	6 832	1 521	7 146	2 783	12 223	6 373	26 201
1940.....	1 320	4 365	1 220	4 485	2 620	8 194	5 160	17 044
1939.....	1 613	4 779	1 352	5 503	2 191	6 243	5 156	16 525
1938.....	1 834	4 289	1 562	6 150	2 488	8 177	5 884	18 616
1937.....	1 761	3 948	1 518	4 805	2 309	7 226	5 588	15 979
1936.....	1 856	4 594	1 465	5 987	2 025	5 890	5 346	16 381
1935.....	1 883	4 784	1 465	9 658	2 218	5 901	5 566	20 343
1934.....	1 758	3 403	1 817	4 766	2 561	6 421	6 136	14 590
1933.....	1 740	3 902	1 843	5 798	2 578	5 665	6 161	15 365
1932.....	1 462	3 276	1 365	4 229	2 449	5 619	5 236	13 124
1931.....	1 414	4 397	1 455	4 906	1 988	5 316	4 857	14 619
1930.....	1 460	3 889	1 173	12 079	1 672	5 534	4 305	21 502
1929.....	1 634	4 387	1 337	4 564	1 687	4 596	4 658	13 547
1928.....	2 252	6 951	1 499	4 600	2 006	6 007	5 757	17 558
1927.....	1 946	6 738	1 642	5 132	2 145	6 683	5 733	18 553
1926.....	2 003	6 459	1 702	5 460	2 372	7 095	6 077	19 014
1925.....	2 646	5 504	1 758	6 276	2 310	7 181	6 714	18 961
1924.....	2 866	5 723	2 138	7 255	2 271	8 216	7 275	21 194
1923.....	2 751	6 992	2 119	7 571	2 453	7 959	7 323	22 522
1922.....	2 281	4 887	2 491	8 464	2 940	9 854	7 712	23 205
1921.....	2 543	6 240	2 244	7 754	2 211	9 008	6 998	23 002
1. oktober 1919— 31. december 1920 1. januar 1919— 30. september 1919	8 655	16 632	6 818	22 233	5 787	21 637	5 370	23 603
1918.....							3 134	11 191
1917.....							3 775	10 320
1916.....							4 427	8 069
1915.....							4 554	7 318
1915.....	2 531	2 510	1 321	1 564	1 380	2 357	5 232	6 522
1914.....	2 844	1 499	1 628	2 532	1 622	2 555	6 094	6 586
1913.....	3 044	1 550	1 894	2 600	1 765	2 834	6 703	6 984
1912.....	3 611	1 754	1 650	2 876	1 959	2 677	7 220	7 308
1911.....	3 498	1 574	1 858	3 335	1 979	3 002	7 335	7 911

1) I perioden 1911—1940 dog kun København og Frederiksberg birk.

Tablet 2. Tinglyste underpantsætninger i København pr. 1. april 1956, fordelt efter arten af det pantsatte og kreditorer.

	I alt		Gennem- snit	Kreditorer														
				Ejerpantebreve			Bank og sparek.			Private			Stat og komm.			Diverse		
				Antal	Beløb (kr.)		Antal	Beløb		Antal	Beløb		Antal	Beløb		Antal	Beløb	
a. Privat indbo m. v.	8 936	12 168 299	1 362	169	807 526	6977	4 268 605	1787	7 077 568	3	14 600	—	—	—	—	—		
b.-d. Køretøjer	3 767	24 009 300	6 374	615	5 320 850	431	880 258	2628	16 897 219	93	910 973	—	—	—	—	—		
e. Fiskefartøjer	106	626 855	5 914	7	68 500	22	192 744	58	232 396	19	133 215	—	—	—	—	—		
f. Diverse	250	1 639 466	6 558	19	643 246	12	52 236	217	936 434	2	7 550	—	—	—	—	—		
g. Jernbaneselskab	1	154 000	154 000	1	154 000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
I alt (a.-g.)	13 060	38 597 920	2 955	811	6 994 122	7442	5 393 843	4690	25 143 617	117	1 066 338	—	—	—	—	—		
h. Forskelligt drifts- inventar:																		
1) Industri	404	13 840 745	34 259	107	6 449 850	14	245 586	266	6 231 572	17	913 737	—	—	—	—	—		
2) Håndværk	835	6 009 353	7 197	102	1 026 998	48	207 460	653	4 586 932	32	187 963	—	—	—	—	—		
3) Handel	771	9 060 213	11 751	63	1 097 900	16	44 600	664	7 761 369	28	156 344	—	—	—	—	—		
4) Hotel og restaurant	272	6 768 066	24 882	101	3 546 192	4	83 200	165	3 092 674	2	46 000	—	—	—	—	—		
5) Apoteker	66	7 119 700	107 874	2	192 000	—	—	—	—	—	—	—	—	64	6 927 700 ¹⁾	—		
I alt driftsinventar..	2 348	42 798 077	18 227	375	12 312 940	82	580 846	1748	21 672 547	79	1 304 044	64	6 927 700	—	—	—		
I alt	15 408	81 395 997	5 283	1186	19 307 062	7524	5 974 689	6438	46 816 164	196	2 370 382	64	6 927 700	—	—	—		

¹⁾ Apotekerfonden.

Tabel 3.

Specifikation af pantsætninger af driftsinventar i København.

	-999		[1 000-1 999		2 000-4 999		5 000-9 999		10000-24999		25000-49999		50000-99999		100 000-		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
<i>Industri</i>																		
Ejerpantebrev,	—	—	—	—	2	4 500	4	27 400	33	547 000	21	679 950	29	1 911 000	18	3 280 000	107	6 449 850
Bank og sparekasse.	1	526	1	1 060	1	2 000	2	10 000	5	89 000	3	93 000	1	50 000	—	—	14	245 586
Privat.	5	2 281	3	4 800	42	134 630	37	254 838	92	1 490 302	58	1 885 721	18	1 186 000	11	1 273 000	266	6 231 572
Stat og kommune.	—	—	—	—	1	3 937	3	17 000	5	90 800	4	122 000	3	180 000	1	500 000	17	913 737
Industri i alt	6	2 807	4	5 860	46	145 067	46	309 238	135	2 217 102	86	2 780 671	51	3 327 000	30	5 053 000	404	13 840 745
<i>Håndværk</i>																		
Ejerpantebrev,	2	1 535	6	8 335	24	75 232	23	156 401	39	518 945	7	216 550	1	50 000	—	—	102	1 026 998
Bank og sparekasse.	18	10 641	9	10 011	9	22 259	7	46 000	4	58 549	—	—	1	60 000	—	—	48	207 460
Privat.	41	24 867	58	90 144	219	657 608	172	1 113 547	137	1 820 222	25	750 400	—	—	1	130 144	653	4 586 932
Stat og kommune.	1	800	6	7 975	7	24 390	12	77 798	6	77 000	—	—	—	—	—	—	32	187 963
Håndværk i alt	62	37 843	79	116 465	259	779 489	214	1 393 746	186	2 474 716	32	966 950	2	110 000	1	130 144	835	6 009 353
<i>Handel</i>																		
Ejerpantebrev,	—	—	2	2 500	14	45 900	14	77 500	22	309 000	6	213 000	3	205 000	2	245 000	63	1 097 900
Bank og sparekasse.	4	2 509	7	8 091	3	10 000	—	—	2	24 000	—	—	—	—	—	—	16	44 600
Privat.	28	14 649	33	43 506	132	416 378	143	940 741	247	3 602 319	72	2 190 016	9	553 760	—	—	664	7 761 369
Stat og kommune.	—	—	2	3 000	17	53 560	5	31 600	3	38 184	1	30 000	—	—	—	—	28	156 344
Handel i alt	32	17 158	44	57 097	166	525 838	162	1 049 841	274	3 973 503	79	2 433 016	12	758 760	2	245 000	771	9 060 213
<i>Hotel og restauration</i>																		
Ejerpantebrev,	—	—	2	2 500	20	61 000	31	181 000	18	253 992	13	442 700	3	185 000	14	2 420 000	101	3 546 192
Bank og sparekasse.	—	—	2	3 200	—	—	—	—	—	—	1	30 000	1	50 000	—	—	4	83 200
Privat.	—	—	6	9 300	31	94 532	38	245 425	58	877 733	19	610 168	8	565 516	5	690 000	165	3 092 674
Stat og kommune.	—	—	—	—	—	—	1	6 000	—	—	1	40 000	—	—	—	—	2	46 000
Hotel og rest. i alt.	—	—	10	15 000	51	155 532	70	432 425	76	1 131 725	34	1 122 868	12	800 516	19	3 110 000	272	6 768 066
<i>Apoteker</i>																		
Ejerpantebrev,	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	38 000	—	—	1	154 000	2	192 000
Apotekerfonden,	—	—	—	—	—	—	—	—	5	77 000	13	435 700	13	908 000	33	5 507 000	64	6 927 700
Apoteker i alt	—	—	—	—	—	—	—	—	5	77 000	14	473 700	13	908 000	34	5 661 000	66	7 119 700
Driftsinventar i alt.	100	57 808	137	194 422	522	1 605 926	492	3 185 250	676	9 874 046	245	7 777 205	90	5 904 276	86	14 199 144	2348	42 798 077

Tabel 4. Ejerpantebrevs og bankpantebrevs forhold til samlede inden for de forskellige grupper, angivet for antal og værdi i procentforhold (København).

	Ejerpantebreve		Bank og sparekasse	
	Antal	Værdi	Antal	Værdi
a. Privat indbo.....	1,9	6,6	78,1	35,1
b.—d. Køretøjer.....	16,3	22,2	11,4	3,7
e. Fiskefartøjer.....	6,6	11,0	20,8	30,7
f. Diverse.....	7,6	39,2	4,8	3,2
g. Jernbaneselskab.....	100,0	100,0	—	—
a.—g. samlet.....	6,2	18,1	57,0	14,0
h. 1) Industri.....	26,5	46,6	3,5	1,8
2) Håndværk.....	12,2	17,1	5,7	3,5
3) Handel.....	8,2	12,1	2,1	0,5
4) Hotel og restauration.....	37,1	52,4	1,5	1,2
5) Apoteker.....	3,0	2,7	—	—
Driftsinventar samlet.....	16,0	28,8	3,5	1,4
Samlet.....	7,7	23,7	48,8	7,3

Underparsetsninger i København opdelt efter tinglysningsår.

	a. Indbo m. v.		b.-d. Køretøjer		e. Fiskefartøjer		f. Diverse		g. Jernbane-selskaber		a.-g. I alt		h. Driftsventar		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Ant	Beløb	Ant	Beløb	Ant	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
1946-47 ¹⁾ . .	1393	1 307 710	335	1 348 794	17	55 834	8	29 394	1	154 000	1754	2 895 732	227	2 320 978	1981	5 216 710
1947-48. . . .	1297	1 564 060	320	1 479 165	9	92 500	32	144 706	—	—	1658	3 280 431	219	3 331 506	1877	6 611 937
1948-49. . . .	1409	1 685 617	290	1 675 656	9	37 190	27	208 405	—	—	1735	3 606 868	230	4 030 317	1965	7 637 185
1949-50. . . .	1118	1 318 507	225	1 194 213	12	68 959	32	101 367	—	—	1387	2 683 046	250	3 446 174	1637	6 129 220
1950-51. . . .	875	1 250 644	229	1 325 905	10	70 127	36	253 436	—	—	1150	2 900 112	185	2 355 110	1335	5 255 222
1951-52. . . .	630	975 077	231	1 524 345	11	67 100	22	75 920	—	—	894	2 642 442	251	3 431 072	1145	6 073 514
1952-53. . . .	732	1 099 667	267	2 091 719	8	37 925	22	177 150	—	—	1029	3 406 461	206	2 650 613	1235	6 057 074
1953-54. . . .	694	1 173 279	327	2 379 522	15	102 475	28	207 189	—	—	1064	3 862 465	237	3 704 304	1301	7 566 769
1954-55. . . .	384	961 060	523	4 099 873	8	36 785	19	348 050	—	—	934	5 445 768	219	4 483 489	1153	9 929 257
1955-56. . . .	404	832 678	1020	6 890 108	7	57 960	24	93 849	—	—	1455	7 874 595	258	5 924 814	1713	13 799 409
I alt.	8936	12 168 299	3767	24 009 300	106	626 855	250	1 639 466	1	154 000	13060	38 597 920	+66	7 119 700 ²⁾	66	7 119 700 ²⁾
													2438	42 798,077	15408	81 395 997

¹⁾ 1. april—31. marts.

²⁾ Apotekerpantebreve for hele perioden.

Tabel 6. Specifikation af underpant i køretøjer (København).

	a. Automobiler m. v.		b. Motorcykler m. v.		c. Autocykler		a.-c. i alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
1946-47							335	1 348 794
1947-48							320	1 479 165
1948-49							290	1 675 656
1949-50							225	1 194 213
lait 1946-50							1 170	5 697 828
1950-51	198	1 255 528	31	70 377			229	1 325 905
1951-52	194	1 406 073	36	116 866	1	1406	231	1 524 345
1952-53	231	1 992 492	36	99 227			267	2 091 719
1953-54	288	2 288 885	39	90 637			327	2 379 522
1954-55	407	3 955 597	37	114 693	79	29 583	523	4 099 873
1955-56	664	6 657 172	65	154 573	291	78 363	1020	6 890 108
I alt 1950-56	1982	17 555 747	244	646 373	371	109 352	2 597	18 311 472
I alt							3 767	24 009 300

Tabel 7. Pantsætninger af indbo og automobiler i årene 1951-1955 fordelt efter tinglysningsmåned. (København).

	a. Privat indbo m. v.									
	1951		1952		1953		1954		1955	
	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb
Januar	42	55 308	42	89 606	39	60 350	35	139 412	27	50 969
Februar	69	199 966	47	70 750	57	60 015	46	59 280	31	132 794
Marts	75	90 833	48	82 007	57	93 877	53	89 895	29	102 615
April	75	91 834	39	77 490	54	69 768	27	66 970	24	73 615
Maj	65	99 713	62	136 510	63	55 456	42	111 538	26	48 223
Juni	61	63 013	75	86 525	85	165 175	38	66 197	28	45 262
Juli	56	76 805	66	121 466	48	51 963	37	83 810	26	124 848
August	40	101 730	43	104 817	51	87 811	33	38 337	24	37 894
September . .	41	70 564	69	74 841	63	93 626	45	48 718	45	108 272
Oktober	43	53 790	68	103 355	81	109 704	27	140 176	32	67 416
November . . .	62	104 025	77	119 894	81	144 298	35	84 051	43	76 682
December . . .	40	75 240	70	60 527	50	106 851	23	34 885	24	35 029
I alt	669	1 082 821	706	1 127 788	729	1 098 894	441	963 269	359	903 619

	b. Automobiler									
	1951		1952		1953		1954		1955	
	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb
Januar	11	133 844	13	135 532	15	132 332	20	167 275	35	479 380
Februar	17	95 766	14	85 540	24	130 955	25	355 458	36	237 646
Marts	13	57 440	14	175 895	19	146 053	28	185 873	52	702 814
April	25	182 834	17	273 726	20	144 204	25	261 155	34	284 956
Maj	20	119 959	12	118 606	15	95 000	25	175 092	49	540 965
Juni	17	134 198	34	332 290	27	243 977	27	200 970	50	459 987
Juli	16	131 575	12	68 214	26	185 794	24	194 104	47	324 143
August	16	93 800	17	141 480	23	161 328	36	355 971	40	479 953
September . .	17	111 441	18	156 813	28	201 340	35	286 951	51	435 376
Oktober	14	80 207	19	58 819	31	218 091	45	402 365	52	563 420
November . . .	15	94 260	27	337 373	21	128 670	28	331 627	62	559 366
December . . .	13	60 682	17	95 931	26	201 775	40	327 522	60	641 312
I alt	194	1 296 006	214	1 980 219	275	1 989 519	358	3 244 363	568	5 709 318

Tabel 8. Fordeling af ejerpantebreve, skadesløsbreve og almindelige pantebreve i København.

	Antal	Beløb
Ejerpantebreve	1 186	19 307 062
Pantebreve	8 407	39 015 317
Skadesløsbreve	5 815	23 073 618
I alt...	15 408	81 395 997

Tabel 9. Oversigt over aflysninger i København for 2 år (1. april 1953—31. marts 1955).

	I alt		Ejerpantebreve		Bank og sparekasse		Private		Statslån		Diverse	
	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb
a.....	132	422 583	7	40 900	46	60 870	77	310 513	2	10 300	—	—
b.-d. ...	256	1 632 816	49	495 600	12	115 718	187	967 998	8	53 500	—	—
e.....	8	44 200	2	31 000	—	—	6	13 200	—	—	—	—
f.....	7	46 500	—	—	—	—	7	46 500	—	—	—	—
g.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a.-g. ...	403	2 146 099	58	567 500	58	176 588	277	1 338 211	10	63 800	—	—
h. 1. ...	58	1 596 800	8	213 600	1	100 000	46	1 036 200	3	247 000	—	—
2. ...	30	292 300	6	105 000	1	8 000	23	179 300	—	—	—	—
3. ...	86	1 309 597	12	197 100	—	—	74	1 112 497	—	—	—	—
4. ...	19	516 500	4	67 000	1	200 000	14	249 500	—	—	—	—
5. ...	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
h. 1-5...	193	3 715 197	30	582 700	3	308 000	157	2 577 497	3	247 000	—	—
I alt ...	596	5 861 296	88	1 150 200	61	484 588	434	3 915 708	13	310 800	—	—

Tabel 10. Aflyste løsøre pantebrevne opstillet efter tinglysningsår.

	Aflysninger			
	1. april 1954– 31. marts 1955		1. april 1953– 31. marts 1954	
I alt...	Antal 294	Beløb 2 614 491	Antal 302	Beløb 3 246 805
heraf tinglyst i 1946.....	6	106 800	2	13 000
1947.....	10	152 250	13	241 700
1948.....	13	153 800	18	363 500
1949.....	16	139 700	28	341 200
1950.....	23	176 725	47	658 575
1951.....	39	447 100	58	483 847
1952.....	64	424 125	85	832 558
1953.....	79	765 843	49	310 125
1954.....	43	247 529	2	2 300
1955.....	1	619	—	—

Table 11. Tinglyste underpantsætninger i Århus pr. 1. maj 1956, fordelt efter arten af det pantsatte og kreditorer.

	Kreditorer												
	I alt		Gennem- snit	Ejerpantebreve		Bank og sparek.		Private		Stat og komm.		Diverse	
	Antal	Beløb		Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
a. Privat indbo m. v.	317	1 573 281	4 963	345 385	4	31 010	265	1 168 150	5	28 736	—	—	
b. Automobile	814	8 339 494	10 245	3 802 805	159	1 780 890	325	2 446 404	32	309 395	—	—	
c. Motorcykler	67	235 793	3 519	52 775	9	39 200	40	137 268	3	6 550	—	—	
d. Autoeykler	74	76 313	1 031	—	—	—	74	76 313	—	—	—	—	
e. Fiskefartøjer	47	909 677	19 355	111 000	14	595 200	18	164 677	3	38 800	—	—	
f. Diverse	43	585 685	13 621	36 700	5	83 000	32	464 485	1	1 500	—	—	
g. Jernbaneselskab . .	11	1 121 000	101 909	—	6	520 000	—	—	5	601 000	—	—	
I alt	1 373	12 841 243	9 353	4 348 665	197	3 049 300	754	4 457 297	49	985 981	—	—	
h. Forskelligt drifts- inventar (maskiner m. m.)													
1) Industri	130	7 716 137	59 355	5 624 800	35	1 319 300	40	488 187	14	283 850	—	—	
2) Håndværk	135	879 491	6 515	110 650	22	206 950	82	481 385	15	80 506	—	—	
3) Handel	75	832 697	11 103	237 500	7	139 900	43	402 117	6	53 180	—	—	
4) Hotel og restauration	29	540 000	18 621	157 000	4	110 000	17	273 000	—	—	—	—	
5) Apoteker	12	1 593 000	132 750	—	—	—	1	35 000	—	—	11	1 558 000 ¹⁾	
Driftsinventar i alt.	381	11 561 325	30 345	6 129 950	68	1 776 150	183	1 679 689	35	417 536	11	1 558 000	
I alt	1 754	24 402 568	13 913	10 478 615	265	4 825 450	937	6 136 986	84	1 403 517	11	1 558 000	

¹⁾ Apotekerfonden.

Tabel 12.

Specifikation af pantsætninger af driftsinventar i Århus.

	-999		1 000-1 999		2 000-4 999		5 000-9 999		10 000-24 999		25 000-49 999		50 000-99 999		100 000-499 999		500 000-		I alt		
	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	Ant.	Beløb	
<i>Industri</i>																					
Ejerpantebrev	—	—	—	—	3	8 500	3	23 000	10	158 300	7	255 000	1	70 000	15	2 810 000	2	2 300 000	41	5 624 800	
Bank	—	—	—	—	2	6 300	9	64 500	12	167 000	4	123 000	6	458 500	2	500 000	—	—	35	1 319 300	
Privat	—	—	2	3 054	12	41 133	9	61 000	13	223 000	3	85 000	1	75 000	—	—	—	—	40	488 187	
Stat og kommune	—	—	3	4 850	—	—	4	27 000	1	15 000	5	152 000	1	85 000	—	—	—	—	14	283 850	
Industri i alt	—	—	5	7 904	17	55 933	25	175 500	36	563 300	19	615 000	9	688 500	17	3 310 000	2	2 300 000	130	7 716 137	
<i>Håndværk</i>																					
Ejerpantebrev	—	—	2	2 850	4	15 100	8	52 700	1	10 000	1	30 000	—	—	—	—	—	—	16	110 650	
Bank	1	850	2	2 500	4	12 600	5	29 000	9	122 000	1	40 000	—	—	—	—	—	—	22	206 950	
Privat	13	7 255	21	29 016	21	63 006	13	84 500	9	118 250	4	129 358	1	50 000	—	—	—	—	82	481 385	
Stat og kommune	—	—	2	2 000	6	17 956	6	36 950	1	23 600	—	—	—	—	—	—	—	—	15	80 506	
Håndværk i alt	14	8 105	27	36 366	35	108 662	32	203 150	20	273 850	6	199 358	1	50 000	—	—	—	—	135	879 491	
<i>Handel</i>																					
Ejerpantebrev	—	—	3	3 935	2	7 500	7	42 000	4	79 065	2	55 000	1	50 000	—	—	—	—	19	237 500	
Bank	—	—	1	1 900	—	—	4	23 000	—	—	1	25 000	1	90 000	—	—	—	—	7	139 900	
Privat	—	—	6	9 050	13	38 067	14	86 166	9	124 220	—	—	—	—	1	144 614	—	—	43	402 117	
Stat og kommune	—	—	1	1 350	2	6 830	—	—	3	45 000	—	—	—	—	—	—	—	—	6	53 180	
Handel i alt	—	—	11	16 235	17	52 397	25	151 166	16	248 285	3	80 000	2	140 000	1	144 614	—	—	75	832 697	
<i>Hotel og restaurant</i>																					
Ejerpantebrev	—	—	—	—	1	2 500	1	6 500	2	28 000	4	120 000	—	—	—	—	—	—	8	157 000	
Bank	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18 000	3	92 000	—	—	—	—	—	—	4	110 000	
Privat	1	700	—	—	6	20 800	2	12 500	5	74 000	2	70 000	1	95 000	—	—	—	—	17	273 000	
Hotel og rest. i alt	1	700	—	—	7	23 300	3	19 000	8	120 000	9	282 000	1	95 000	—	—	—	—	29	540 000	
<i>Apoteker</i>																					
Privat	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	35 000	—	—	—	—	—	—	1	35 000	
Apotekerfonden	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20 000	2	80 000	2	160 000	6	1 298 000	—	—	11	1 558 000	
Apoteker i alt	—	—	—	—	—	—	—	—	1	20 000	3	115 000	2	160 000	6	1 298 000	—	—	12	1 593 000	
Driftsinventar i alt	15	8 805	43	60 505	76	240 292	85	548 816	81	1 225 435	40	1 291 358	15	1 133 500	24	4 752 614	2	2 300 000	381	11 561 325	

Tabel 13. Ejerpantebrevs og bankpantebrevs forhold til samlede inden for de forskellige grupper, angivet for antal og værdi i procentforhold (Århus).

	Ejerpantebreve		Bank og sparekasse	
	Antal	Værdi	Antal	Værdi
a. Privat indbo.....	13,6	22,0	1,3	2,0
b. Automobiles.....	36,6	45,6	19,5	21,4
c. Motorcykler.....	22,4	22,4	13,4	16,6
d. Autoeykler.....	—	—	—	—
e. Fiskefartøjer.....	25,5	12,2	29,8	65,4
f. Diverse.....	11,6	6,3	11,6	14,2
g. Jernbaneselskaber.....	—	—	54,5	46,4
a.—g. samlet.....	27,2	33,9	14,3	23,7
h. 1) Industri.....	31,5	72,9	26,9	17,1
2) Håndværk.....	11,9	12,6	16,3	23,5
3) Handel.....	25,3	28,5	9,3	16,8
4) Hotel og restauration.....	27,6	29,1	13,8	20,4
5) Apoteker.....	—	—	—	—
Driftsinventar samlet.....	22,0	53,0	17,8	15,4
Samlet.....	26,1	42,9	15,1	19,8

Tabel 14. Specifikation af underpant i køretøjer (Århus).

	1. maj 1946— 11. juni 1954		11. juni 1954— 1. maj 1956	
	Antal	Sum	Antal	Sum
Automobiles.....	583	6 264 120	231	2 075 374
Motorcykler.....	46	165 068	21	70 725
Autoeykler.....	—	—	74	76 313 ¹⁾

¹⁾ Heraf 65 til en samlet sum af 66 769 kr. i tiden 1. maj 1955—1. maj 1956.

Tabel 15. Fordeling af ejerpantebreve, skadesløsbreve og almindelige pantebreve i Århus.

	Antal	Beløb	Gennemsnit
Skadesløsbreve.....	734	6 434 060	8 776 (150-100 000)
Ejerpantebreve.....	502	10 478 615	20 874 (400-1 800 000)
Almindelige pantebreve.....	518	7 489 893	14 459 (200-383 000)
	1 754	24 402 568	13 913

Tabel 16. Tinglyste underpantsætninger i Nakskov pr. 18. juni 1956 fordelt efter arten af det pantsatte og kreditorer.

	I alt		Gennem- snit	Kreditorer											
	Ejerpantsbrev			Bank og sparek.		Private		Stat og komm.		Diverse					
	Antal	Beløb		Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb				
a. Privat indbo m. v.	75	271 938	3 626	3 000	3	3 300	71	265 638	—	—	—	—	—	—	
b. Automobile	265	2 142 239	8 084	454 350	47	505 800	154	1 092 274	10	89 815	—	—	—	—	
c. Motorcykler	15	33 770	2 251	400	—	—	14	33 370	—	—	—	—	—	—	
d. Autocykler	1	1 300	1 300	—	1	1 300	—	—	—	—	—	—	—	—	
e. Fiskefartøjer	49	251 620	5 135	16 500	16	143 360	26	82 930	4	8 830	—	—	—	—	
f. Diverse	13	69 939	5 380	—	—	—	12	69 075	1	864	—	—	—	—	
g. Jernbaner	2	236 700	118 350	—	—	—	—	—	2	236 700	—	—	—	—	
I alt (a.-g.)	420	3 007 506	7 161	474 250	67	653 760	277	1 543 287	17	336 209	—	—	—	—	
h. Forskelligt drifts- inventar															
1) Industri	9	184 600	20 511	15 000	2	137 800	5	18 300	1	13 500	—	—	—	—	
2) Håndværk	26	153 200	5 892	16 000	1	30 000	21	107 200	—	—	—	—	—	—	
3) Handel	20	132 600	6 630	23 000	2	9 000	12	93 800	3	6 800	—	—	—	—	
4) Hotel og restoration	5	77 000	15 400	—	—	—	5	77 000	—	—	—	—	—	—	
5) Apoteker	5	609 200	121 840	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	609 200	
6) Landbrug	43	466 150	10 841	10 000	11	227 550	18	228 600	—	—	—	—	13	— ¹⁾	
Driftsinventar i alt.	108	1 622 750	15 025	64 000	16	404 350	61	524 900	4	20 300	—	—	18	609 200	
I alt	528	4 630 256	8 769	538 250	83	1 058 110	338	2 068 187	21	356 509	—	—	18	609 200	

1) Forpagtningspantsbrev, udstedt med hjemmel i konkurslovens § 152, stk. 2.

	-999		1 000-1 999		2 000-4 999		5 000-9 999		10 000-24 999		25 000-49 999		50 000-99 999		100 000-		I alt	
	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb
<i>Industri</i>																		
Ejerpantebrev	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15 000	—	—	—	—	—	—	1	15 000
Bank	—	—	1	2 800	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	135 000	2	137 800
Privat	1	900	1	1 000	1	4 400	2	12 000	—	—	—	—	—	—	—	—	5	18 300
Stat.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	13 500	—	—	—	—	—	—	1	13 500
Industri i alt	1	900	1	1 000	2	7 200	2	12 000	2	28 500	—	—	—	—	1	135 000	9	184 600
<i>Håndværk</i>																		
Ejerpantebrev	—	—	1	1 000	—	—	—	—	1	10 000	—	—	—	—	—	—	4	16 000
Bank	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	30 000	—	—	—	—	1	30 000
Privat	1	300	4	4 500	6	19 500	8	52 900	2	30 000	—	—	—	—	—	—	21	107 200
Håndværk i alt	1	300	5	5 500	8	24 500	8	52 900	3	40 000	1	30 000	—	—	—	—	26	153 200
<i>Handel</i>																		
Ejerpantebrev	—	—	—	—	—	—	3	23 000	—	—	—	—	—	—	—	—	3	23 000
Bank	—	—	—	—	1	4 000	1	5 000	—	—	—	—	—	—	—	—	2	9 000
Privat	—	—	2	2 700	4	10 100	2	10 000	3	36 000	1	35 000	—	—	—	—	12	93 800
Stat.	1	550	1	1 750	1	4 500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	6 800
Handel i alt	1	550	3	4 450	6	18 600	6	38 000	3	36 000	1	35 000	—	—	—	—	20	132 600
<i>Hotel og restaurant</i>																		
Privat	—	—	—	—	2	7 000	1	5 000	1	15 000	—	—	—	1	50 000	—	5	77 000
<i>Apoteker</i>																		
Apotekerfonden	—	—	—	—	—	—	—	—	1	15 000	—	—	—	—	4	594 200	5	609 200
<i>Landbrug</i>																		
Ejerpantebrev	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10 000	—	—	—	—	—	—	1	10 000
Bank	—	—	—	—	—	—	3	24 750	5	69 300	2	71 500	1	62 000	—	—	11	227 550
Privat	—	—	1	1 000	6	19 700	5	30 900	4	56 000	1	30 000	1	91 000	—	—	18	228 600
Landbrug i alt	—	—	1	1 000	6	19 700	8	55 650	10	135 300	3	101 500	2	153 000	—	—	30 ¹⁾	466 150
Driftsinventar i alt	3	1 750	10	11 950	24	77 000	25	163 550	20	269 800	5	166 500	3	203 000	5	729 200	95	1 622 750
Gennemsnit	—	583	—	1 195	—	3 208	—	6 542	—	13 495	—	33 300	—	67 667	—	145 840	—	17 082

1) Heri ikke medregnet 13 forpagtningspantebreve, jfr. konkurslovens § 152, stk. 2.

*Tabel 18. Specifikation af underpant i køretøjer (Nakskov).
(kun Automobiler)*

	Antal	Værdi
1946.....	14	87 912
1947.....	20	181 880
1948.....	33	210 850
1949.....	26	188 991
1950.....	23	156 460
1951.....	13	88 880
1952.....	25	174 400
1953.....	29	316 706
1954.....	31	268 250
1955.....	41	351 910
1956 ¹⁾	10	116 000
I alt.	265	2 142 239

¹⁾ Kun 1. januar—18. juni.

*Tabel 19. Fordeling af ejerpantebreve, skadesløsbreve og almindelige pantebreve
i Nakskov.*

	Antal	Beløb	Gennemsnit
Skadesløsbreve.....	306	2 530 844	8 270 (150-200 000)
Ejerpantebreve.....		538 250	7 915 (350-135 000)
Almindelige pantebreve.	141	1 561 162	11 072 (400-34 000)

Tabel 20. Ejerpantebrevs og bankpantebrevs forhold til samlede inden for de forskellige grupper, angivet for antal og værdi i procentforhold (Nakskov).

	Ejerpantebreve		Bank og sparekasse	
	Antal	Værdi	Antal	Værdi
a. Privat indbo.....	1,3	1,1	4,0	1,2
b. Automobiles.....	20,4	21,3	17,7	23,6
c. Motorcykler.....	6,7	1,2	—	—
d. Autoeykler.....	—	—	100	100
e. Fiskefartøjer.....	6,1	6,6	32,7	57,0
f. Diverse.....	—	—	—	—
g. Jernbaneselskab.....	—	—	—	—
a.—g. Samlet.....	14,0	15,8	16,0	21,7
h. 1) Industri.....	11,1	8,1	22,2	74,7
2) Håndværk.....	15,4	10,4	3,8	19,6
3) Handel.....	15,0	17,3	10,0	6,8
4) Hotel og restauration.....	—	—	—	—
5) Apoteker.....	—	—	—	—
6) Landbrug.....	2,3	2,1	25,6	48,8
Driftsinventar samlet.....	8,3	3,9	14,8	24,9
Samlet.....	12,9	11,7	15,7	22,9

Tabel 21. Antallet af tinglyste underpantsætninger i Odense i årene 1946-1955 med specifikation for køretøjer.

	I alt løssøre	Heraf køretøjer	Specifikation af køretøjer		
			Auto-mobiler	Motor-cykler	Auto-cykler
1946.....	193	57	52	5	—
1947.....	254	58	51	7	—
1948.....	161	49	43	6	—
1949.....	183	38	35	3	—
1950.....	153	41	39	2	—
1951.....	143	30	27	3	—
1952.....	131	36	34	2	—
1953.....	129	62	58	4	—
1954.....	157	85	75	4	6
1955.....	160	110	104	2	4
I alt...	1 664	566	518	38	10

V.

Kort oversigt over retsstillingen i nogle fremmede lande.¹⁾

Norge.

Underpant i løsøre blev som hovedregel forbudt ved lov af 12. oktober 1857 § 1, men der er dog i tidens løb gjort så mange undtagelser herfra, at det nu er tilladt i de fleste tilfælde, hvor erhvervs-mæssige interesser kræver det. Specificeret underpant forekommer navnlig ved skibe og ifølge lov af 31. oktober 1952 ved motorvogne i erhvervsmæssig rutekørsel. Efter denne lov skal tinglysningsdommeren føre en motorvognsbog for dokumenter, som angår sådanne motorvogne. Tinglysning foretages i den retskreds, hvor rutevognen er indført i det almindelige motorvogns-register.

En del lovbestemmelser har åbnet adgang til pantsætning af tingsindbegreb, herunder det såkaldte forlagspant. Ved inventar, maskiner til bedrift, redskaber, landbrugsbesætning, lagre af færdige produkter hos producenten eller varelagre hos en købmand har man lagt vægt på, at det for den enkelte kan dreje sig om store værdier, og at belåning heraf samfundsmæssigt ikke er så betænkelig som belåning af privat indbo, jfr. Arnholm, s. 59, sml. dog s. 125, hvor det betones, at medens driftsmidlerne er bestemt til varigt at følge virksomheden og ofte ikke kan skilles fra den uden værditab, er produkterne netop bestemt til at omsættes særskilt.

Den norske tinglysningslov har ikke overført den danske lovs § 37. Det faste tilbehør, som følger faste ejendomme i

handel og vandel („bestanddele“), anses uden videre pantsat sammen med ejendommen, men mere ikke, l. c. s. 124, jfr. s. 73. Dette har øget trangen til særskilt pantsætning af løsøret i forbindelse med pant i den faste ejendom.

Ved lov af 8. juni 1895 nr. 1 med senere ændringer, senest lov af 19. juni 1947, er der givet bjergværker, fabrikker og andre industrielle anlæg adgang til at stifte underpant i de til driften anvendte løse maskiner, indretninger og redskaber, såvel som andet til driften hørende inventar, herunder også sådant, som benyttes til transport af materialer eller produkter, samt kontorinventar. I 1946 udvidede man pantsætningsretten til at gælde tilbehørspant ikke blot til fast ejendom, men også til tinglyst leje- eller brugsret (hvilket forudsætter, at lejeretten kan pantsættes, hvad en sædvanlig lejeret slet ikke altid kan, jfr. Arnholm, s. 126). Som industrielt anlæg anses enhver industri- eller håndværksbedrift, der på pantsætningstiden har en vis mindstestørrelse. En lignende adgang til underpantsætning gælder for jernbaner, sporveje, telegraf- og telefonanlæg.

På tilsvarende måde kan pantsættes inventar, som bruges til hoteldrift i fast ejendom, herunder transportmidler, inventar til spiserum, restaurant, kafe og lignende. Dette gælder dog ikke virksomhed i lejet lokale, en forskel, der næppe er tilsigtet, jfr. Arnholm, s. 126.

For landbrug gælder loven af 1895 overhovedet ikke. Ifølge lov af 19. juli 1946

¹⁾ En udførligere behandling af landbrugskredit i almindelighed i Sverige, Holland, Vesttyskland, Det forenede Kongerige og U. S. A. findes i den af kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold afgivne betænkning (1956), s. 136—162.

om driftskredit for landbruget kan det for lån ydet af „driftskredittlag“ aftales, at disse med fuld retsgyldighed uden overlevering skal have ejendomsretten til husdyr, maskiner, redskaber og i det hele alle genstande, som efter norsk lov ikke er tilbehør til den faste ejendom, og som helt eller delvis er købt for lån af laget. Man har her valgt den form, at foreningen kan betinge sig ejendomsretten til tingene, og afbetalingsloven finder følgelig anvendelse, men i realiteten drejer det sig om underpantsætning, idet tilsvarende ejendomsforbehold uden for lovens område ville blive tilsidesat som omgåelse af lov 1857 § 1. Nogen registrering eller anden form for notoritet er ikke nødvendig, og over for låntagers kreditorer har pantsætningen samme beskyttelse som sædvanlige ejendomsforbehold. Ordningen har en ikke ringelighed med den danske lov om indkøbsforeninger for mindre landbrugere, jfr. Kæstel s. 16.

Panteloven af 1857 som ændret i 1931 hjemler underpant i norsk-avlet, tærsket korn som sikkerhed for lån ydet en jordbruger, ligesom hugget tømmer kan underpantes for lån til den, på hvis ejendom tømmeret er hugget. Også træer på roden kan pantsættes. I disse tilfælde kræves dog bl. a., at pantsætningen sker til specielle institutter, der er godkendt af kongen, hvorfor banker og sparekasser falder udenfor. Disse bestemmelser er meget lidt benyttet, jfr. Arnholm, s. 127.

Reglerne om forlagspant går tilbage til 1812, der udvidet optoges i panteloven af 1857. Yderligere udvidelse fandt sted ved administrationsrådsbestemmelse i 1940, lov af 8. marts 1946 og lov af 19. juni 1947. Tinglyst underpant som tingsindbegreb kan herefter meddeles i visse arter løsøre, nemlig råvarer, varer under arbejde og færdige varer, som tilhører bjergværk, fabrik eller anden værksdrift (d. v. s. industri eller håndværksbedrift af vis størrelse). Loven kræver, at pantsætningen sker til sikkerhed for driftskredit, men pant-haveren har ikke noget ansvar for kredit-tens rette benyttelse. Er lånet først givet i dette øjemed, spiller det således ingen rolle, om en del af pengene er brugt til andet end driften, jfr. Arnholm, s. 297. Pantsætteren har en vid adgang til at

disponere over pantet ved salg, hvorved panteretten bortfalder, og panthaver må derfor selv sørge for at afpasse sin kredit efter de svingende beholdninger. Pantet kan ikke udstrækkes til andet end de til enhver tid værende råstoffer, varer under arbejde og færdige varer, f. eks. ikke til krav på salgssummer for solgte varer eller maskiner og redskaber, som bruges i be-driften, jfr. Arnholm, s. 297.

Sverige.

Løsøre købsforordningen af 20. november 1845 som ændret i 1907 og 1921 bestemmer, at kontrakter om løsøre køb, der går ud på, at det købte skal blive i sælgerens besiddelse, skal oprettes skriftligt med vidner og indeholde en specificeret fortegnelse over det solgte. Aftalen skal dels kundgøres på sælgerens hjemsted, dels registreres hos de lokale myndigheder, men om-registrering skal ikke finde sted ved flytning, og noget centralregister findes ikke, hvorfor offentliggørelse ikke betragtes som synderlig effektiv, Undén, Sakrätt, s. 173. Der har rådet meget delte meninger om bestemmelsen. Formålet har været at ramme maskerede sikkerhedsstillelser (fiduciariske sikkerhedsoverdragelser, Undén 1. c. s. 162). Efter praksis omfattes også virkelige omsætningskøb. Sin væsentlige betydning har bestemmelsen fået som et middel til underpantsætning af løsøre, og er betingelserne opfyldt, anerkendes gyldigheden.

En særlig fortrinsret i løsøre i form af tingsindbegreb er hjemlet som „förlagsin-teckning“, dels i en forordning af 1884, dels i handelsbalken.

Förlagsin-teckning kan gives i råvarer, inventar, produkter m. v., tilhørende en industriel virksomhed af et vist mindste-omfang eller hotel-, pensionats- eller restaurationsvirksomhed af en vis mindstestørrelse eller apotekervirksomhed. Udenfor falder håndværk, trafik, handel og fiskeri, hvor kreditgrundlaget i praksis i stedet skabes ved vekslers, jfr. Undén s. 244.

En lov fra 1932 giver adgang til in-teckning af inventar til landbrugsejendomme („Jordbruksinventariein-teckning“). Dette hænger sammen med, at fast ejendoms panthavere ikke har pant i tilbehør, og

tendensen synes at gå i retning af at indsnævre området for ejendoms pantet, sml. Forslaget til jordabalk I, 1947, s 83 f. Motivet hertil skal søges i ønsket om at give mulighed for at opnå anden særligt sikret kredit gennem inteckning, jfr. Illum: Fast Ejendom, s. 14. Inteckningen foretages af indskrivningsdommeren på det sted, hvor virksomheden ligger. Det skal dokumenteres, at den er af en sådan art, at inteckning efter loven kan ske.

Inteckning er ikke til hinder for, at ejeren disponerer over de behæftede værdier, og der kan indledes kreditorfølgning derimod fra andre kreditorers side. Der er altså ikke så meget tale om en panteret som om et privilegium i konkurstilfælde. Vil kreditor, der har erhvervet förlagsinteckning, undgå gennemførelsen af individualfølgning, må han lade debitor erklære konkurs, hvad han iøvrigt i så tilfælde har en adgang til, jfr. Undén s. 358.

Förlagsinteckning har i praksis vist sig at være uden større betydning for långiverne, jfr. ovenfor s. 21 og Lögdberg, Studier, s. 11. Sparekasser må ifølge loven slet ikke gøre brug deraf, og banker kræver oftest kaution som yderligere sikkerhed. Inteckningen er derfor først og fremmest af værdi for den, der påtager sig kaution.

For at imødekomme et vist behov for kortfristet kredit i høsten, har lov af 24. juni 1924 indført „Panträtt i spannmål”, men adgangen er kun blevet benyttet i ringe udstrækning.

Belgien.

Panteret i fast ejendom griber deklaratorisk løsøre knyttet til ejendommen, når dette bliver „immobilier par destination ou incorporation”. Ejendomsforbehold kan da ikke tages.

Efter belgisk ret er selvstændig løsøreunderpantsætning udelukket, jfr. § 46 i lov af 16. december 1851. Under benævnelsen „privilegier” indrømmer tre love dog visse kreditorer en lignende stilling som panthavere.

For det første kan efter lov af 15. april 1884 lån ydet til landbrug sikres i årets høst samt i alt, hvad der hører til gården og tjener til dens dyrkning. Lånet skal

registreres i et særligt register, må respektere tidligere registrerede hæftelser og bortforpagters krav, men går forud for senere registrerede rettigheder.

Sælgeren af industrielle maskiner kan, selv om de er indlagt i fast ejendom, i henhold til lov af 27. juli 1934 opnå privilegium i det solgte, indtil dette er betalt, når der sker registrering herom inden 14 dage i et særligt register. Sikkerheden vedvarer, så længe det solgte er i debtors besiddelse.

Endelig kan småhandlende og mindre industrier i henhold til lov af 25. oktober 1919 give sikkerhed i „fonds de commerce” for lån fra banker eller kreditinstitutter, der er særlig anerkendt hertil af staten. Sikkerheden omfatter særlig good-will, firma, „l'organisation commerciale”, varemærker, lejeret, lagerløsøre og redskaber, alt med mindre det modsatte er vedtaget. Der skal ske registrering i et særligt register.

Ejendomsforbehold er vel gyldigt inter partes, men kan ikke gøres gældende i tilfælde af konkurs, ligesom det mangler beskyttelse over for fast ejendoms rettighedshavere, når det solgte bliver „immobilier”.

Landbrugskreditter er i reglen kortfristede og ydes til forbedring. Til krigsramte landbrugere er dog givet langfristede lån til genopbygning. Lån ydes af banker, kreditforeninger, sparekasser og et offentligt autonomt „institut national de credit agricole”. Man lægger vægt ikke alene på den reelle sikkerhed, men også på, hvad lånet skal anvendes til, rentabilitet og lånsøgers moralske og professionelle habitus. Sparekasser og det nationale institut tager ofte sikkerhed i henhold til loven af 1884 og går da normalt ikke over 35 pct. af værdien. Instituttet kræver ofte kautionister og yder normalt ikke lån over ca. 35 000 kr.

Lån til industrien skal i almindelighed anvendes til anskaffelse af driftsinventar, forbedringer, nye fabrikationer eller opbygning af krigsskader. Kreditten er ofte temmelig langfristet og kan udgøre meget store beløb. Långiverne er navnlig banker, en særlig kreditkasse og selskaber anerkendt af denne, og et nationalt industri-kreditinstitut. Selv om hensyn tages til løsørets værdi, kræves oftest sikkerhed i værdipapirer, kaution eller i „fonds de commerce”.

Canada.

Bortset fra Quebec, der stadig bygger på code civil, kan underpant stiftes i løsøre, men skal for at opnå beskyttelse registreres, normalt inden 5 dage.

Banker må som hovedregel ikke tage sikkerhed i fast ejendom, skibe, varer etc. Efterfølgende sikkerhed, efter at lån er ydet, kan dog tages i hvad som helst. Samtidigt pant for fikseret gæld kan endvidere tages i personligt gods og løsøre, der anvendes i forbindelse med fast ejendom, når pantet stilles af andre end fabrikanter og forhandlere. En boligstøttelov fra 1954 hjemler, at pantet foruden den faste ejendom omfatter ovne, køleskabe etc. En støttelov til veteraner giver ligeledes adgang til underpantsætning af løsøre. Herudover kan lån i fabrikata og råvarer sikres ved anvendelse af „floating charge“, for såsædsån tilsvarende ved underpant i høsten, for kvægavlslån i avlen, lån til forbedring af landbrug i de pågældende genstande etc., i overensstemmelse med de meget udførlige regler i Bane Act s. 88. Det kan fremhæves, at et skadesløsbrev („intention“), der har stået ubenyttet i fem år, udslettes af registreringen.

Landbrugsløsøre og industrielt løsøre falder uden for fast ejendoms pant. Det meste tilhører kan særskilt pantsættes. Maskiner, anskaffet af ejeren, betragtes som en del af den faste ejendom, hvis forbindelse har været tilsigtet. Lån på basis af landbrugsløsøre eller industrielt løsøre ydes fortrinsvis af banker, der betragter landbrugsløsøre som relativ velegnet sikkerhed i tilfælde, hvor kredit er nødvendig, og sikkerhed må tages. Industrielle lån søges fortrinsvis sikret ved transporter.

England.

Løsøre pantet anses typisk for at være spekulation. Det er den overvejende opfattelse, at det næsten altid stiftes til sikkerhed for tidligere stiftet forretningsgæld eller for lån hos professionelle pengeudlånerne, og oftest når økonomien er fortvivlende. Da registreringen gennem oplysningsbureauer bringes ud i handelsverdenen til ødelæggelse af pantsætters almindelige kredit, betragtes det som ueg-

net til finansielle foretagender. Den engelske lovgivning om løsøreunderpantet tager sit udgangspunkt i, at långivningen ikke er reel, men at pantet stilles i forbindelse med aftaler indgået under pres og ofte som forløber til konkurs, jfr. Waldock, s. 18.

Om underpant i løsøre gælder først og fremmest „The Bills of Sale Acts 1878 and 1882“, jfr. Waldock, s. 75 ff, og Goodeve, s. 151 ff. Da der ved en sikkerhedsstillelse, hvor panthaver ikke straks opnår besiddelse, kunne skabes bolværk mellem debitor og hans usikrede kreditorer, betragtedes „bills of sale“ fra tidligste tid med dyb mistænksomhed, hvad enten de var ubetingede eller i form af pant, og løsøre pantet ansås endda at danne formodning for bedrageri. Den fare, der kunne ligge i, at pantsætter fortsat fremstod som ejer, førte til, at konkursloven indførte klausulen om „reputed ownership“, og ved dom af 1749 fastsloges, at pantsætteren måtte betragtes som „reputed owner“ og det pantsatte følgerig indgå i konkursboet, medmindre kreditor havde indledet forfølgning. Klausulen indskrænkedes i 1869 til kun at gælde inden for handelen, og i 1914 til alene at angå varer inden for den pågældendes virksomhed. Men klausulen beskyttede kun konkursboet, ikke singulærkreditorer.

For at hindre, at kreditgrundlaget undergravedes skjult for omverdenen, indførtes i 1854 krav om registrering som betingelse for, at en „bill of sale“ kunne gøres gældende over for forfølgende kreditorer, men bestemmelsen ophævedes påny. Den danner grundlaget for 1878-loven, som ligeledes bestemte, at manglende registrering medførte ugyldighed over for retsforfølgende kreditorer og konkurs, medens registrering medførte fuld beskyttelse.

Medens 1878-loven havde til hensigt at beskytte kreditorer mod bedrageriske skyldnere, var formålet med tillægget 1882, der alene angår sikkerhedsrettigheder, men ikke giver yderligere regler om „absolute bills of sale“, at beskytte skyldnere i nød mod ublu kreditorer. Løsøre pant stilles sædvanligvis under økonomisk uføre eller aktuel insolvens, hvor pantsætter er let bytte for en ublu kreditor eller pengeudlåner. 1878-loven var gået for langt ved at bestemme, at en registreret sikker-

hedsret skulle anses at falde uden for klausulen om „reputed ownership”. Fra 1877 til 1880 steg antallet af registrerede „bills of sale” fra 13 000 til 51 000, hvoraf $\frac{3}{4}$ dækkede skyld på under £ 50.

1882-loven fastholdt registreringskravet, og ikke blot i forholdet til kreditorer. Registrering blev tillige en betingelse for gyldigheden inter partes. Endvidere indførtes den væsentlige begrænsning, at sikkerhedsstillingen er ugyldig, såfremt det lånte beløb er under £ 30. Klausulen om „reputed ownership” genindførtes for underpant i løsøre, og det blev bestemt, at kreditor alene kunne foretage eksekution, når pantet var misligholdt af nærmere opregnede grunde (se nærmere sect. 7 og Waldoock, s. 99). Loven gælder ikke for Skotland og Irland.

Det må fremhæves, at registreringen sker i et centralregister omfattende hele England. Registret, som i 1953 besvarede 6000 forespørgsler, er indrettet efter pantsætters fulde navn, bopæl og stilling og giver oplysning om kreditor, udstedelsesdato, registreringsdato og genstandens art. Registret påtager sig ikke ansvar for ukorrekte oplysninger.

Hvorvidt en transaktion falder inden for 1882-loven afhænger *dels* af genstandens art, *dels* af transaktionens karakter.

I første henseende omfatter loven ikke alle løsøregenstande, men kun „personal chattels” som nærmere defineret i section 4 i 1878-loven. Udenfor falder:

- a. „Leaseholds”,
- b. skibe og fartøjer,
- c. aktier, obligationer m. v.,
- d. „fixtures, when charged with land or building to which they are affixed”, eftersom disse falder ind under fast ejendoms pant, medmindre andet er aftalt, og uanset om de i tid ligger før eller efter pantstiftelsen. Foretages der særskilt pantsætning heraf, skal denne efter bestemmelsen betragtes som en „bill of sale”, selvom genstanden endnu ikke er udskilt,
- e. „trade machinery”, hvorved forstås maskiner benyttet i eller knyttet til fabrik eller værksted med undtagelse af fastgjorte kraftmaskiner, gasrør, vandrør m. v., og som — med den anførte und-

tagelse — vel efter loven falder ind under reglerne om „bills of sale”, således at pantsætning heraf ikke skulle kunne ske i forbindelse med fast ejendom, (selv om de må anses som „fixtures”), men denne konsekvens anerkendes ikke i domspraksis,

- f. afgrøder på roden, når pantsætningen sker i forbindelse med fast ejendoms pant, hvorimod særskilt pant heri falder ind under „bills of sale”,
- g. landbrugsfrembringelser, som enten i henhold til kontrakt eller efter sædvane skal forblive på stedet.

Foruden efter de her beskrevne regler er der i engelsk ret adgang til at udnytte et erhvervsforetagende i dets helhed som kreditsikkerhed ved retsinstituttet „Floating Charge” eller „Floating Security”. Det kan i henhold til „The Companies Acts” anvendes af erhvervsdrivende selskaber til at meddele pant i alle aktiver, selskabet til enhver tid har, herunder endda også endnu ikke indbetalt aktiekapital. Pantsætningen er ikke til hinder for selskabets fortsatte virksomhed eller afhændelser på ganske normal måde, herunder endda eventuelt meddelelse af pant i enkelte genstande med prioritet forud for det generelle pant. Først ved misligholdelse, herunder selskabets eventuelle likvidation, bliver „The Floating Charge” krystalliseret i et „Fixed Charge”. Det omfatter alle de aktiver, pantsætter da er ejer af, men må vige for visse privilegerede krav. Pantsætningen skal registreres, til hvilket formål der *dels* er et centralregister i London for England-Wales, *dels* et for Irland i Dublin. Se i det hele Waldoock, s. 159 f.

„Floating Charges” har fået stor udbredelse i England og Irland, men derimod ikke i Skotland.

Floating Charge kan endvidere stiftes i henhold til „Agricultural Credits Act” 1928, section 5, 2: An agricultural charge may be either a fixed charge, or a floating charge, or both a fixed and a floating charge”. Genstanden for floating charge er landbrugsaktiverne som de til enhver tid er. „Agricultural charges” kan for så vidt angår „short-term credits” kun meddeles til bank, jfr. Hooper, s. 130 f., „Long-term credits” kan opnås i „The Agricultural Mortgage

Corporation". Engelske bankers udlån til landbrug og fiskeri er i november 1955 opgjort til ca. 11 pct. af samlede udlån eller 234 mill. £.

Der er i England ikke gennemført en offentlig registreringsordning for hæftelser i motorkøretøjer, men finansieringsselskaberne har i fællesskab oprettet et kontor, hvor samtlige afbetalingshandeler, der finansieres gennem selskaberne, registreres, og hvor man mod betaling kan få oplysning om afbetalingsgælden.

Frankrig.

Det i fransk ret kendte pantsætningsinstitut „Nantissement des fonds de commerce", hvorefter en virksomhed i sin helhed kan anvendes som kreditsikkerhed, er trods sit navn et „hypothèque mobilière", jfr. Planiol, s. 298. Det blev først almindelig kendt i slutningen af forrige århundrede og blev efter nogen tvivl i retspraksis tilladt ved ændringslov til code civil af 1898. Uklarhed og deraf følgende misforståelse førte til, at ordningen blev ændret og kompletteret i 1909. Den er senere ændret i 1913 og 1949. Kun „fonds de commerce" kan benytte sig heraf. Det antages, at ikke blot egentlige handelsvirksomheder, men også håndværks- og industrivirksomheder falder ind under denne betegnelse, derimod ikke liberale erhverv som tandlæger etc. Pantet omfatter ikke varelager og udestående fordringer, men derimod firma, lejeret og good-will. Derudover kan aftales, at licenser, mønstre, modeller, patenter, vare- og fabrikatmærker, forfatter- og kunstnerrettigheder, og af materielle rettigheder inventar og forsikringsbeløb skal indgå i pantet. Pantsætteren kan råde inden for rammerne af sædvanlig drift, herunder eventuelt endda håndpantsette. Pantet skal registreres i særligt register. Der kan stiftes flere af de her nævnte rettigheder, hvis prioritet da bestemmes af registreringen. Gør en kreditor udlæg i nogle af de omfattede genstande, må pant-haveren inden en vis frist forfølge sin ret. Specialitetsprincippet er for så vidt gennemført, som et maksimumsbeløb for gælden skal angives.

Bortset fra disse tilfælde af „nantisse-

ment" kan løsøre principielt kun gøres til genstand for håndpantsetning, medmindre det som „immeubles par nature, par destination ou par l'objet auquel ils s'appliquent" omfattes af pant i fast ejendom, jfr. code civil art. 518 ff. „Hypothèque" anerkendes dog efter særlige love om pant i skibe og luftfartøjer.

„Hypothèque" er iøvrigt ukendt af navn med hensyn til løsøre. Men sikkerhedsstillelser, der reelt ganske må omfattes som underpant, kan i særlige grupper skabes i form af „warrant", „gage" eller „nantissement".

„Warrants agricoles" er hjemlet ved lov af 1898 med senere ændringer, senest 1935, og kan benyttes af landmænd til at give sikkerhed i produkterne, løsøre og afgrøder på roden. (Loven er udvidet til tillige at gælde østersavlere). Pantebrevet skal oprettes for retten og registreres. Panteretten fortrænges af godtroende erhververe af pantet. —• Hoteller kan normalt anvende nantissement des fonds de commerce, men gør det sjældent, fordi dette må vige for lejekrav. Ved lov af 1913 (ændret 1915) om „warrants-hoteliers" har man for at give lejlighed til at udnytte og forbedre hotellerne hjemlet adgang til at stifte pant i deres erhvervsløsøre, materiel og udstyr — selv om det måtte være blevet „immeubles par destination". Der kan ikke stiftes flere panterettigheder i samme genstand efter disse regler. „Warrants de produits industriels" omfatter forskellige grupper, dels olieimportører i henhold til en lov fra 1932, dels fabrikanter af krigsmateriel i henhold til en lov af 1939, dels andre bedriftsherrer, dog at der i sidste tilfælde kræves særlig offentlig tilladelse til pantsætningen, hvis gyldighed er to år, se herom nærmere Planiol, s. 321-22.

„Gage" indførtes i 1934 ved lov om salg på kredit af motorkøretøjer, ændret 1934, 1941, 1949 og 1953. Indregistreringspligtige biler, traktorer m. v. kan af køberen underpantsettes til sælgeren eller en person (organisation), der lånte køberen penge til købet. Pantsætningen skal registreres, og motorkøretøjets „ejerkort" (svarende til indregistreringsattesten) påføres et særligt mærke, indtil betaling har fundet sted. Registreringen har gyldighed i 5 år, og kan fornyes een gang. Pant-haver har beskyttelse over for godtroende erhververe.

„Nantissement“ kan efter lov af 1951 anvendes til genopbygning af den franske industri efter krigen. Sikkerhed i den købt ting kan gives sælgeren eller den, der yder lån til betalingen, eller kautionister. Pantet skal registreres, hvilket er gyldigt i 5 år med adgang til fornyelse 2 gange. Desuden kan det forlanges, at der på pantet anbringes en plade udvisende, at det er pantsat. Adgangen til at benytte loven af 1951 er ikke begrænset til fabrikanter eller forretningsmænd, men kan benyttes til alt erhvervsmæssigt udstyr's anskaffelse, således f. eks. også af en tandlæge. For motorkøretøjer gælder dog alene de allerede beskrevne regler.

Holland.

Under fast ejendoms pant falder foruden jord og bygninger også tilbehør, men ikke i samme omfang som efter dansk ret. Det skal være knyttet til ejendommen og bestemt til varig brug for denne; men bestemmelsen fortolkes nærmere i doktrinen, således at f. eks. hotelinventar ikke omfattes, derimod badekar i badeetablisement, men ikke i almindelig bolig. Pantet griber uden videre forbedringer og nybygninger. Såvel egentlige realkreditlån (i hypotekbanker) som almindelige banklån ydes kun op til ca. 60 pct. af ejendommens vurderingspris.

I løssøre kan efter loven alene stiftes håndpant, men i praksis har udviklet sig „fiduciarisk pantstiftelse“, der har stor betydning for kreditvareomsætningen. Den anvendes f. eks., når der ydes kredit til virksomheder, der dyrker blomsterløg. Denne pantsætningsform anerkendes ikke i et nyt forslag til civillov, der i stedet foreslår indført dels et registreringspligtigt underpant, dels et underpant uden registrering, der skal respektere registreret pant, og som kun kan stiftes for købesummen for kredit-solgt løssøre samt for lån i kreditinstitutter.

Irland.

I modsætning til England er der praktisk talt ingen „tenant farmers“, men ejendommene ejes i „fee simple“, hvori der i reglen indestår statslån ydet til indfrielse af de tidligere ejerinteresser.

Belåningsadgangen er fri med hensyn til fast ejendom. Under fast ejendoms pant omfattes af løssøret kun „fixtures“.

Løssøreunderpant kan i princippet kun stiftes i landbrugsløssøre. Irske banker udlåner imidlertid ikke mod løssøre, men yder ofte lån på sæsonbasis til køb af råprodukter uden nogen sikkerhed. I begrænset omfang kan lån mod løssørepant derimod opnås i en særlig statsgaranteret kreditorganisation „The Agricultural Credit Corporation“. På grund af identifikationsvanskelighederne anses underpantets værdi for at være ringe. Panthaver fortrænges endvidere både af godtroende erhververe og af visse kreditorer.

Italien.

Løssøret er i almindelighed ikke indbefattet under panterettigheder i den faste ejendom. Det kan derimod gøres til genstand for stiftelse af privilegier, hvis gyldighed er betinget af indskrivning i registre, der føres samme sted som registrene over faste ejendomme. Garantirettigheder af lignende art som hypotek kan endvidere stiftes i motorkøretøjer, skibe og luftfartøjer. For hver af disse kategorier er oprettet særlige registre, hvor interesserede har adgang til at søge oplysninger.

Tilbehør indlagt i en ejendom til permanent brug for denne kan indbefattes under pantsætning af ejendommen, hvis registrering har fundet sted, inden der stiftes særskilt ret over dette løssøre. Pantsætningen har dog ikke virkning over for specielle privilegier, navnlig ikke over for ejendomsforbehold eller lån ydet af kreditinstitutter til anskaffelsen. Hvad særlig angår maskiner kan de sælges under ejendomsforbehold. Der skal ske registrering i særlige registre, som føres af den stedlige dommer. Såfremt maskinerne derefter indlægges i fast ejendom, savner ejendomsforbeholdet dog gyldighed over for panteret i denne, der tillige omfatter maskinerne.

Selv om egentligt underpant ikke kan stiftes i løssøre, er der dog mulighed for at stifte beslægtede privilegier over frugter og varelager, ligesom man kan stifte sikkerhedsret over virksomheden som sådan, dog med undtagelse af den faste ejendom. Denne fremgangsmåde kræver ikke rådig:

hedsberøvelse, men man indskrænker sig til at udpege en repræsentant for kreditors interesser. Nogen specifikation af genstandene kræves ikke. Det er virksomhedens bestanddele som helhed, der gøres til genstand for behæftelsen.

Japan.

Løsøreunderpant kan i almindelighed ikke stiftes, men efter retspraksis anerkendes sikkerhedsoverdragelse, hvor selve ejerretten overføres til långiver, som er beskyttet over for kreditorer, men ikke over for erhververe af løsøret. Egentlig underpant er tilladt efter særlige love for landbrug, for industri, for bygningsindustrien, for flyvemaskiner og motorkøretøjer. Registrering er en betingelse for at opnå beskyttelse over for kreditorer. Derimod fortrænger erhververe af de pantsatte genstande panthavers ret.

Pant i landbrugsejendomme omfatter landbrugsappertinentierne. Maskiner og kreaturer behandles som selvstændigt løsøre, selv om de er uundværlige for ejendommens drift. For at lette belåningen heraf kan i henhold til særlig lov uafhængige landmænd, kooperative landbrug o. fl. pantsætte dem til sikkerhed for lån i særlige kooperative pengeinstitutter. Navnlig på grund af landbrugets ringe mekanisering spiller disse lån dog kun en ringe rolle. Pantsætningen skal registreres, hvorved der opnås beskyttelse over for retsforfølgning. Långivning til landbrug som helhed ydes i modsætning til før krigen kun i beskeden grad af almindelige banker og varetages stort set af et enkelt kooperativt bankforetagende. Staten yder lån til kultivering af agerjord og igennem en særlig kreditorganisation til modernisering af landbrug.

Industrielt løsøre indtager samme stilling som landbrugsløsøret. For tiden giver en lov dog visse industrielle virksomheder adgang til at underpantsætte løsøre, maskiner og alle andre ting, der bruges i virksomheden og er installeret efter pantstiftelsen, i forbindelse med stiftelse af pant i den faste ejendom. Der skal ske registrering og ved denne skal medfølge en liste over det pantsatte løsøre. Bilers savnes beskyttelse over for kreditorerne. Loven tillader

endvidere efter reglerne for pant i fast ejendom at meddele pant i virksomheden som sådan omfattende bygningerne, grund, maskiner og udstyr, lejeret etc.

Pant i løsøre har navnlig betydning med hensyn til luftfartøjer og motorkøretøjer, for hvilke der er gennemført særlige registreringsordninger, som omfatter såvel ejerretten som begrænsede rettigheder. Der var i 1955 registreret ejerret over 812 216 motorkøretøjer, og heraf var 10 pct. underpantset.

Schweiz.

Løsøre kan normalt kun håndpantsettes. Undtagelse herfra gøres alene for kreaturer, der kan underpantsettes, men kun til sikkerhed for lån i særlige dertil autoriserede pengeinstitutter og andelsselskaber. Sådant pant skal registreres.

Ejendomsforbeholds gyldighed er betinget af registrering og kan ikke tages over kreaturer.

Tilbehør til fast ejendom kan ved udtrykkelig aftale inddrages under fast ejendoms pant (f. eks. hotelinventar, maskiner etc.).

Skotland.

Pantsætning af løsøre kan kun ske i form af håndpant. Landbrugslån ydes i almindelighed efter et skøn over låntagers personlige status og soliditet. Hvor der tages pant i fast ejendom, omfatter dette kun „fixtures“, hvorved de fleste landbrugsmaskiner falder udenfor. I tilfælde, hvor banklån ikke kan opnås til køb af maskiner, fordi låntagers soliditet skønnes utilstrækkelig, finder finansieringen sted ved belåning af afbetalingskontrakter. En betydelig kredit ydes ved salg af kreaturer, frø etc., uden at der dog haves statistik herover.

Tyskland (Vesttyskland).

B. G. B. bestemmer i overensstemmelse med den ældre tyske retsopfattelse, at pantsætning af løsøre alene kan ske i form af håndpant, men i modsætning til Allgemeines Landrecht kan overleveringen ikke erstattes af en symbolsk pantsætning foretaget på

bestemte måder, der gjorde pantsætningen bekendt for omverdenen.

I hvilket omfang løsøret medinddrages under pant i den faste ejendom er fastlagt ved præceptive bestemmelser i B. G. B. §§ 1113, 94, og ejendomsforbehold kan ikke tages med virkning over for panthavere i det givne omfang. Tilbehør, der er endeligt bestemt til anvendelse for ejendommen, herunder maskiner, kreaturer etc., indgår ligeledes under pantet, men sådant tilbehør kan f. eks. erhverves under ejendomsforbehold. Tilbehør iøvrigt kan særskilt pantsættes efter løsørereglerne.

Trods forbudet mod underpant i løsøre har i praksis sikkerhedsoverdragelse til ejendom vundet betydelig udbredelse. Trods overdragelsen bliver tingen hos overdrageren, og kreditor forpligter sig i reglen til at vdlbageoverdrage ejendomsretten, så snart skylden er betalt, eller debitor forbeholder sig tilbagekøbsret. Sikkerhedsoverdragelsen betragtes af mange forfattere som en omgæelse af forskriften om, at der til stiftelse af løsøre pant kræves rådighedsovergang, men efter fast retspraksis vil transaktionen være at bedømme efter B. G. B. § 930. Det kommer herefter an på, om aftalen og ejendomsovergangen kan ses som parternes alvorlige vilje. Efter omstændighederne kan den bedømmes som en skinretshandel, når og hvis det viser sig at være en tilsløret pantsætning. Om denne skjulte pantsætning da er gyldig, afhænger af, om panteretsreglerne er opfyldt, altså om der er sket rådighedsovergang efter § 1205.

På særlige områder har man dog indrømmet adgang til at stifte pant uden besiddelsesovergang. Foruden for skibe er dette i et vist omfang tilfældet for landbruget. Der er efter krigen gennemført regler, som svarer nogenlunde til den danske høstpantelov. En lov giver forpagtere adgang til at meddele „Pachtkreditinstitute" panteret i det til landbruget hørende løsøre. En sådan ordning går iøvrigt tilbage til en rigslov af 7. juli 1926, jfr. Planck, s. 1398.

Det er ikke usædvanligt, at landbrugs-lån ydes på basis af løsøret, navnlig af de kooperative landbrugs-kreditinstitutioner. Det sker sjældnere ved industrielt løsøre, og der er ikke på dette område noget særligt kreditinstitut. Ofte kræves kaution

som yderligere sikkerhed. I 1950 oprettedes i Frankfurt am Main en kreditkooperation til finansiering af køb af landbrugsmaskiner ved belåning af købekontrakterne.

En reform af retsreglerne har været diskuteret i mange år, se henvisningerne hos Planck, s. 1404-05.

Navnlig kan fremhæves H. Lehmann: Reform der Kreditsicherung an Fahrnis und Forderungen, 1937, der foreslår sikkerhedsoverdragelserne erstattet med en adgang til underpantsætning af løsøre, i almindelighed i specificerede genstande, men for næringsdrivende også i tingsindbegreb. Pantsætningen skal ske skriftligt og registreres.

U. S. A.

Pant i fast ejendom omfatter alene „fixtures". Da realkredit ikke er udviklet tilsvarende som i Danmark, spiller sikkerhedsrettigheder i løsøre og fordringer betydelig rolle. Reglerne om løsøre pant skifter meget fra enkeltstat til enkeltstat. Registrering er almindeligt krævet. Genstanden for pantsætning kan kun være, hvad pantsætter ejer ved pantsætningen, og hvad der på dette tidspunkt har „potential existence". Omkring 1900 dukkede „field warehousing" op som en særlig håndpantlignende sikkerhed, der under krav om kontrol fra kreditors side muliggør løbende kreditgivning med vekslende sikkerhed. Det er ikke uforeneligt med en panteret, at debitor kan råde over genstanden ved salg, når han efter aftalen i stedet har pligt til at stille et andet gode som pant, eller salgsprovenuet skal afdrages på gælden, og når der føres en vis kontrol med overholdelsen heraf. Navnlig inden for en gros omsætningen af automobiler er opstået såkaldte „trust receipts", der efter „Uniform Trust Receipts Act" 1933 er anerkendt i en række stater. Ved registrering skabes herved sikkerhed for den finansierende i import- eller forhandlerleddet. Køber får med afhændelse for øje det købte i „trust" for „entruster" (hvilket sælger ikke kan være). Behovet for sikkerhedsrettigheder har i New York og en række andre stater ført til lovgivning om „factor's liens", der ikke kræver nogen sammenhæng mellem sikkerhed og kredit, men hvor sik-

kerheden dækker enhver under aftalen omfattet kredit, hvad enten den er ydet før, samtidig med eller efter sikkerhedsstillelsen.

I en del stater er gennemført særlige regler om rettigheder over indregistreringspligtige køretøjer enten i form af registrering i særlige registre, eller ved at ejeren af sælgeren skal have udstedt et „certificate of title“, der indsendes til motorregistret, men som, når køretøjet er købt på afbetaling, returneres til sælger eller den opgivne financier. Er der flere rettigheder over vognen, sendes certifikatet til 1. prioritetshaver, der efter sin fyldestgørelse har pligt til at videregive det til 2. prioritetshaver.

Inden for landbrugsøret har siden 1940 den stadigt stigende mekanisering skabt behov for lån til modernisering af driftsredskaber etc. Banklån hertil ydes dels direkte til køber, dels indirekte ved sælgers diskontering af afbetalingskontrakter. Alt andet lige foretrækkes direkte lån til køber i forbindelse med dennes kontantkøb. Skønnet over debtors erhvervs- og indtægtsmuligheder og personlige status iøvrigt synes efter bankpraksis at være en lige så afgørende låneforudsætning som pantsikkerheden. Det gælder navnlig kvægavslån, hvor også maskiner og øvrige udstyr er stærkt afgørende, ligesom det indskræpes, at der jævnlig må foretages inspektioner. Det er i reglen en betingelse for at opnå lån, at $\frac{1}{3}$ af anskaffelsestallet udredes af køber selv af egne midler („down-payment“), dels fordi banken herved sikrer sig, at lånet har en sund basis, dels fordi maskinernes værdi mindskes hurtigt i de første år. Lånenes gennemsnitsløbetid er 24—30 måneder til rente af f. t. 4—8 pct.

Medens der tidligere var afgørende forskel mellem ejendomsforbehold og underpant navnlig i henseende til registrering, er der i de fleste enkeltstater gennemført lovgivning, der kræver registrering også af ejendomsforbehold.

I Uniform Commercial Code 1952 foresøger man at nedbryde skrankerne mellem enkeltstaternes lovgivning også på nærværende område, idet forslaget i art. 9 giver almindelige regler om „security transactions“. Dette afsnit er udførligt gennemgået af Per Lindegaard i T. f. R. 1956, s. 128 ff. Forslaget er bemærkelsesværdigt,

fordi det i hele sin udformning søger frem til funktionelle regler ubundet af den historiske udvikling, der i forskellige stater har ført til et halvt dusin registreringssystemer og en række forskellige sikkerhedsrettigheder. I stedet anvendes terminologien „security interest“, og reglerne finder efter art. 9, sect. 102 principielt anvendelse på enhver retshandel, som tilsigter at skabe en security interest, uanset om den benævnes „pledge, assignment, chattel mortgage, chattel trust, trust deed, factor's lien, equipment trust, conditional sale, bailment-lease, trust receipt“ etc. Det fremhæves, at navnlig ejendomsforbehold herved i princippet sidestilles med andre sikkerhedsrettigheder ud fra den betragtning, at det økonomiske formål er ensartet. Uniform commercial code er frigjort for tidligere teorier om, hvorvidt debitor eller kreditor har „title“ til genstanden, sect. 202 („Retained title versus conveyed title“). De fleste bestemmelser gælder uden hensyn til genstandens art eller anvendelse, men sect. 109 indeholder en klassifikation af rørligt gods i: consumer goods, equipment, farm products, inventory, se nærmere herom Lindegaard s. 129. Sondringen har bl. a. betydning for, hvilken ret en køber får, hvor registrering skal ske, for visse prioritets spørgsmål og for retsforfølgning.

Medens ejendomsforbehold som udgangspunkt ligestilles med andre sikkerhedsrettigheder, indeholdes dog på forskellige områder særregler for „purchase money security interest“, der imidlertid efter sect. 107 omfatter ikke blot tilfælde, hvor sælger forbeholder sig sikkerhed i det solgte, men også hvor kreditgiveren er en anden, der sætter debitor i stand til at købe godet, hvis han kan godtgøre, at ydelsen virkelig er brugt dertil, eller ydelsen blot var ydet med dette formål inden for et tidsrum af ti dage før eller efter debtors anskaffelse, selv om den faktisk ikke er anvendt dertil.

Ved rettens stiftelse kræves en skriftlig aftale underskrevet af debitor, men ikke nogen egentlig specifikation af sikkerheden, hvis aftalen blot „reasonably identifies the thing described“ (sect. 110). Stiftes retten i mineraler eller frugter på roden skal tilige gives en beskrivelse af det pågældende areal (203). I stedet for disse krav træder besiddelsestagen. Sikkerheden kan også

omfatte fremtidige erhvervelser (204), for afgrøders vedkommende dog ikke tidsubegrænset (hyppigst 1 år), og reglen gælder ikke consumer goods. Men med disse to undtagelser anerkender man, at sikkerheden kan omfatte ting, der senere erhverves, og aftalen bliver ikke ugyldig, fordi debitor har ret til at bruge eller disponere over hele sikkerheden eller en del deraf (205). I modsætning til gældende ret gælder dette, selv om debitor ikke har pligt til at indsætte ny sikkerhed eller godskrive kreditor provenuet. Herved anerkender man i almindelighed „floating charge" i videreudvikling af field warehousing, factor's lien etc.

I almindelighed kræves til beskyttelse over for omverdenen, at sikkerhedsretten registreres (302). Undtagelse herfra gøres dog ved håndpant eller i det hele, når kreditor tager godet i besiddelse, dels ved purchase money security interest enten i farm equipment for ikke over \$ 2500 eller i consumer goods, i begge tilfælde dog under forudsætning af, at genstanden ikke indgår som fixture i fast ejendom, eller der er tale om indregistreringspligtigt køretøj. Loven kræver udtrykkeligt registrering også af den håndpantlignende field warehousing eller field storage (9—305).

Selv om registrering, hvor sådan kræves, er sket, fortrænges retten dog bl. a. af buyers in ordinary course of business (i sædvanlig

handelsomsætning) ved køb enten af inventory eller af andre genstande, når sikkerhedsretten omfatter provenuet af det solgte. Det gælder, selv om køber er vidende om retten. Endvidere vil en køber i god tro af consumer goods eller af farm equipment (under \$ 2500) eksstinguere, når han erhverver tingen til brug for sig eller sin familie, i husholdningen eller sin egen landbrugsbedrift, medmindre sikkerhedsretten er blevet registreret før købet (307).

Når en security interest er unkladet registreret, eller den af andre grunde ikke er „perfected", fortrænges den desuden af senere godtroende erhververe af sikkerhedsrettigheder, af kreditorer, der er i god tro, samt af købere (hvad enten i almindelig handelsomsætning eller transferees in bulk, d. v. s. af hel virksomhed eller samlet del deraf), der får genstanden overgivet i god tro (9—301). Registrering af purchase money security interest, der finder sted inden 10 dage efter kredittens ydelse, har tilbagevirkende kraft over for transferees in bulk og kreditorer, men ikke over for mellemkommende almindelige købere eller erhververe af sikkerhedsrettighed.

Om kreditors krav på tredjemand eller på det indkomne provenu ved salg af genstande, omfattet af sikkerhedsrettigheder, se art. 9 sect. 309 og Lindegaard s. 149—50.

Nogle litteraturhenvisninger:

Carl Jacob Arnholm: Panteretten, 2. udg., Oslo 1950.

H. Dernburg: Das bürgerliche Recht III, 3. udg., Berlin 1904.

Goodeve's Of Personal Property, London 1949.

S. G. Hooper: The Finance of Farming in Great Britain, London 1955.

R. Kæstel: Underpant i Løsøre (foredrag), København 1955.,

Per Lindegaard: Sikkerhedsrettigheder i løsøre og fordringer efter amerikansk ret, Tidsskrift for Rettsvitenskap, 1956 s. 128—155.

Åke Lögdberg: Studier över förlagsinteckningsinstitutet, Uppsala 1947.

Planck's Kommentar z. B. G. B. III, 5. udg., Berlin 1938.

Marcel Planiol & Georges Ripert: Traité Pratique de Droit Civil Francais, 2. udg. Tome XII, Paris 1953.

osten Undén: Svensk Sakrätt, 2. udg., 1946.

Uniform Commercial Code, official draft, text and comments edition 1952.

C. H. M. Waldock: The Law of Mortgages, London 1950.

Endvidere er benyttet oplysninger meddelt af Danske Bankers Fællesrepræsentation, der har været udvalgt behjælpelig med at fremskaffe oplysninger fra de anførte lande.

BILAG

r

København, den 29. januar 1955.

Til justitsministeren.

Indenrigs- og boligministeriet nedsatte den 27. maj 1953 en kommission, der fik til opgave at overveje landbrugets kreditproblemer i deres sammenhæng. Blandt de spørgsmål, som kommissionen navnlig blev anmodet om at underkaste en nærmere undersøgelse, var muligheden for en mere effektiv finansiering af besætning og inventar.

Under de drøftelser, som har fundet sted i kommissionen, er anført, at den kredit, som i henhold til de eksisterende finansieringsordninger kan opnås på basis af løssøreværdierne, ikke er tilfredsstillende i forhold til de meget betydelige værdier, løssøret repræsenterer i det moderne landbrug.

I overensstemmelse med reglen i tinglysningslovens § 37 vil erhvervstilbehøret være omfattet af panteretten i den faste ejendom, medmindre anden aftale er truffen. Ud fra den betragtning, at den finansiering af løssøreværdierne, der herigennem finder sted, ikke altid kan anses for fuldt tilfredsstillende, har realkreditinstitutionernes repræsentanter i kommissionen givet tilsagn om, at disse låneinstitutioner vil være villige til at afgive alternative lånetilbud, d. v. s. lånetilbud, som dels omfatter den faste ejendom med det dertil hørende tilbehør, dels omfatter jord og bygninger alene. Der vil herigennem være tilvejebragt grundlag for at foretage en særskilt belåning af løssøreværdierne. Selv om kommissionen foreløbig ikke har taget endelig stilling til, hvorvidt der bør stilles forslag om en organiseret driftskredit på denne basis, er det kommissionens opfattelse, at det for

at opnå en tilfredsstillende finansiering på basis af løssøreværdierne er nødvendigt, at de gældende regler om underpant i løssøre underkastes revision, således at den retsbeskyttelse, der opnås, ikke er ringere end retsstillingen for underpant i fast ejendom. Dette gælder reglerne i tinglysningslovens § 47, reglerne i konkursloven om løssørepantets placering i konkursordningen og reglerne om afkræftelse. Endvidere gælder det reglerne om fyldestgørelsesadgangen for underpant i løssøre, ligesom kommissionen finder, at reglerne i retsplejelovens § 680 bør udvides til også at gælde for underpant i løssøre. Man henviser herom i øvrigt til de forslag, som findes i den af konkurslovs-kommissionen i juni måned 1941 afgivne betænkning.

Det foranstående refererer sig alene til underpant i enkelte løssøredele, der nøje er opregnet og individualiseret i pantebrevet. Det er imidlertid kommissionens opfattelse, at der for så vidt angår landbrugets erhvervstilbehør tillige er et påtrængende behov for en adgang til også at kunne foretage belåning efter reglerne om underpant i løssøre i det samlede erhvervstilbehør som tingsindbegreb, en adgang, som ville svare til den regel, som findes i konkurslovens § 152, 2. stk., om underpant for forpagtningsafgifter.

Justitsministeren har over for kommissionens formand givet tilsagn om straks at ville nedsætte en kommission, der skal have til opgave at fremkomme med forslag om ændring af de gældende regler for underpant i løssøre.

Det er kommissionens ønske at kunne

afslutte sit arbejde omkring den 1. april d. å., og da man lægger stor vægt på, at især spørgsmålet om ændrede regler for underpant af landbrugets erhvervstilbehør som tingsindbegreb kan gennemføres sam-

men med kommissionens øvrige forslag, skal man anmode justitsministeren om at henstille til den pågældende kommission, at dette spørgsmål straks tages op og afsluttes inden ovennævnte frist.

P. K. V.

K. Thestrup.
formand.

A. Skjoldager-Nielsen
sekretær.

JUSTITSMINISTERIET

Departementschef
VILHELM BOAS**Bilag 2.***Den 24. august 1955.*

*Hr. professor, år. jur. Knud Ilium, R.¹ af Dbg.
Universitetsparken, Århus.*

I vedlagte skrivelse af 15. juli 1955 har den af indenrigs- og boligministeriet nedsatte kommission vedrørende landbrugets kreditforhold anmodet justitsministeriet om at overveje, hvilke ændringer i retsplejeloven der måtte kunne foreslås med henblik på en nærmere angiven videregående særskilt belåning af landbrugets løssøreværdier.

Kommissionen er, som det ses af skrivelserne, opmærksom på det ønskelige i, at spørgsmålet behandles af det af justitsministeriet den 9. maj 1955 nedsatte udvalg

vedrørende underpantsætning af løssøre, men har åbenbart ikke ment at kunne afvente sådan behandling.

Det må imidlertid, set fra justitsministeriets synspunkt, være vanskeligt for justitsministeriet at foreslå nye lovregler uden at have underpantudvalgets udtalelse. Derfor vil jeg gerne høre, om der ikke er mulighed for, at underpantudvalget kunne behandle de nu rejste spørgsmål hurtigt, således at ministeriet på grundlag af udvalgets svar kunne svare kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold.

Med venlig hilsen

Boas.

København K., den 15. juli 1955.

Til justitsministeren.

Indenrigs- og boligministeriet nedsatte den 27. maj 1953 en kommission, der fik til opgave at overveje landbrugets kreditproblemer i deres sammenhæng. Blandt de spørgsmål, som kommissionen navnlig blev anmodet om at underkaste en nærmere undersøgelse, var muligheden for en mere effektiv finansiering af besætning og inventar.

Kommissionen rettede den 29. januar 1955 henvendelse til justitsministeren, idet man henstillede, at der blev nedsat et udvalg, der skulle have til opgave at fremkomme med forslag om ændring af de gældende regler for underpant i løvsøre. Man henviser herom i øvrigt nærmere til kommissionens skrivelse, hvori er anført de betragtninger, som af kommissionens medlemmer er gjort gældende med hensyn til det ønskelige i, at der tilvejebringes mulighed for, at landbrugets løvsøreværdier kan underkastes særskilt belåning. Kommissionen anførte i sin skrivelse bl. a., at man lægger stor vægt på, at især spørgsmålet om ændrede regler for underpant af landbrugets erhvervstilbehør som tingsindbegreb kan gennemføres sammen med kommissionens øvrige forslag, og man anmodede justitsministeren om at henstille til det pågældende udvalg, at dette spørgsmål straks blev taget op og afsluttet inden afslutningen af nærværende kommissions arbejde.

Justitsministeriet har herefter den 9. maj 1955 nedsat et udvalg, der har fået til opgave at gennemgå de gældende regler om underpantsætning af løvsøre og eventuelt stille forslag om ændring af disse regler. Det er imidlertid senere blevet oplyst overfor kommissionen, at formanden for det

pågældende udvalg, professor Illum, på grund af sygdom først vil kunne påbegynde arbejdet i løbet af eftersommeren.

Da det således må anses for udelukket, at justitsministeriets udvalg vil være i stand til at afslutte sit arbejde, forinden beretningen fra kommissionen vedrørende landbrugets kreditforhold foreligger, har kommissionen under hensyn til det ønskelige i, at en særskilt løvsørelåning kan etableres så hurtigt som muligt, overvejet, hvorvidt dette i et vist omfang vil være muligt allerede på nuværende tidspunkt uden at afvente de ændringsforslag i reglerne om underpant af løvsøre, som måtte fremkomme fra det af justitsministeriet nedsatte udvalg. Man vedlægger et af sekretariatet udarbejdet notat af 27. maj 1955, som har været drøftet i et af kommissionen nedsat udvalg vedrørende den lange kredit, og hvori er gjort rede for, hvorledes det på grundlag af den fakultative affattelse af reglen i tinglysningslovens § 37 vil være muligt at etablere en pantsætningsordning, hvorefter løvsøreværdierne i princippet udskilles til særskilt belåning. Det bemærkes herved, at kredit- og hypotekforeningerne har givet tilsagn om på anfordring at ville afgive alternative lånetilbud, d. v. s. lånetilbud, som dels omfatter den faste ejendom med det dertil hørende løvsøre, dels alene omfatter jord og bygninger. Foreningerne vil dog, selv om lånetilbudet alene omfatter jord og bygninger, kræve sekundær prioritet i løvsøret.

Medens der således som en foreløbig ordning vil være et vist grundlag for en særskilt løvsørelåning, har det imidlertid

vist sig, at de gældende regler om tvangsrealisation ikke giver fornøden garanti for en rigtig fordeling af den samlede ejendoms værdi på henholdsvis de prioritethavere, hvis sikkerhed alene omfatter jord og bygninger, og de prioritethavere, hvis sikkerhed er baseret på løsøreværdierne. Man henviser herom til notatet, hvori er gjort rede for muligheden for at lade en auktion finde sted efter alternativt opråb på grundlag af reglerne i retsplejelovens § 560, 3. stk., jfr. den citerede dom i U. f. R. 1930, side 146. Efter denne regel opråbes ejendommen først uden tilbehør og ved andet opråb med tilbehør. Et alternativt opråb efter disse regler vil imidlertid ofte i praksis føre til det resultat, at løsøreprioritetshavernes bud vil blive presset i vejret som følge af størrelsen af de prioriteter, der er sikret i den faste ejendom alene. Dette vil have til konsekvens, at løsøreprioritetshaverne, uanset om disses sikkerhed, såfremt løsøreværdierne bedømmes særskilt, må anses for fuldt tilfredsstillende, i praksis let vil få overvæltet den risiko,

som rettelig burde bæres af de yderligststående prioriteter i den faste ejendom.

Under forhandlingerne i det ovennævnte underudvalg har man overvejet muligheden for at foreslå reglerne i retsplejeloven ændret således, at der sker særskilt opråb af den faste ejendom alene uden løsøre og af løsøret alene.

Idet man henviser til stedfundne forhandlinger mellem kontorchef Schelle og kommissionens sekretær, skal man anmode justitsministeriet om at ville tage under overvejelse, hvilke ændringer i retsplejeloven der måtte kunne foreslås med henblik på gennemførelsen af den nævnte låneordning.

Det tilføjes, at kommissionen er opmærksom på det ønskværdige i, at dette spørgsmål kunne behandles i det af justitsministeriet nedsatte udvalg vedrørende underpantsætning af løsøre, men at kommissionen tillægger det meget stor betydning, at der snarest tilvejebringes det fornødne retsgrundlag for, at en sådan finansieringsordning kan gennemføres.

P. K. V.

Knud Thestrup.

formand.

A. Skjoldager-Nidsen
sekretær.

JUSTITSMINISTERIETS UDVALG
VEDRØRENDE UNDERPANTSÆTNING
AF LØSØRE

København, den 15. september 1955.

*Hr. departementschef Vilhelm Boas, K. af Dbg., Dbm.,
Justitsministeriet, Christiansborg Slotsplads 1, K.*

I skrivelse af 24. august 1955 har hr. departementschefen i anledning af en henvendelse fra den af indenrigs- og boligministeriet nedsatte kommission vedrørende landbrugets kreditforhold forespurgt, hvorvidt udvalget vedrørende underpantsætning af løsøre allerede på indeværende tidspunkt ville overveje, hvilke ændringer i retsplejeloven der måtte kunne foreslås med henblik på en nærmere angiven videregående særskilt belåning af landbrugets løsøreværdier.

I den anledning skal jeg meddele, at Deres forespørgsel har været gjort til genstand for drøftelse på det indledende møde i udvalget den 13. september 1955. Inden for udvalget var der enighed om, at man vil

tage spørgsmålet om muligheden af at styrke stillingen for en særlig pantekredit med sikkerhed i landbrugets løsøre op til særskilt overvejelse, og der er til behandling heraf blevet nedsat et underudvalg. Sålænge udvalget ikke har taget stilling til, hvilke andre reformer der måtte være trang til, har man imidlertid fundet det vanskeligt at udtale sig om, hvilke ændringer i retsplejeloven udvalget måtte anse for ønskelige. Udvalget mener derfor ikke på nærværende tidspunkt at kunne afgive indstilling om ændring af retsplejelovens regler om realisation af det pantsatte løsøre i tilfælde, hvor låneforholdene i ejendommen og dennes tilbehør måtte være forskellige.

Med venlig hilsen

Knud Illum.

Børsen, den 16. marts 1955.

*Herr Justitsminister Hans Hækkerwp,
Justitsministeriet, Christiansborg, K.*

På foranledning af medundertegnede „Foreningen af Grossister i Værktøj og Værktøjsmaskiner“, hvis medlemmer stadig stiles overfor den situation, at § 38 i tinglysningsloven (L. nr. 111 af 31. marts 1926) har været til hinder for opretholdelsen af forbehold om ejendomsret i maskiner, de pågældende har solgt på kredit, har professor, dr. jur. Knud Illum udarbejdet den i et antal eksemplarer vedlagte redegørelse dateret 11. september 1953, til hvilken redegørelse foreningen ganske kan slutte sig.

Efter at være blevet bekendt med denne redegørelse har ligeledes medundertegnede organisationer

Grosserer-Societetets Komite,
Provinshandelskammeret,
Brancheforeningen af Mejeri- & Maskintekniske Forretninger,
De grafiske Fags Leverandørforening,
Foreningen af danske Kølemaskinfabrikkanter,
Foreningen af Grosserere i Rør- & Sanitetsbranchen i Danmark,
Foreningen af Grossister i Jern- & Stålbanchen på Fyn,
Foreningen af Importører af Landbrugsmaskiner,
Foreningen af Jern- & Stålimportører i Provinsen,

Foreningen af Købmænd i Jern- & Stålbanchen i Jylland,
Jernhandlerforeningen for Sjælland, Lolland-Falster, og
A/S Vilh. Pedersens Maskinfabrik, Høng,

også ønsket at tiltræde redegørelsen og nærværende henvendelse, idet der er enighed om, at § 38 i sin nuværende formulering ofte er til hinder for opretholdelsen af rimelige og hensigtsmæssige vilkår indenfor handelen med de af § 38 omfattede maskiner m. v..

En ændring af paragraffen i overensstemmelse med de af professor Knud Illum anførte synspunkter og angivne retningslinjer vil efter underskrivernes opfattelse have god mulighed for at tilvejebringe en mere betryggende og rationel retstilstand på det pågældende område og er derfor i betragtning af dette områdes væsentlige betydning for dansk erhvervsliv af samfundsmæssig interesse.

Idet vi iøvrigt tillader os at henvise til professor Illums redegørelse, anmoder vi høfligst herr Justitsministeren om at søge gennemført en sådan ændret affattelse af tinglysningslovens § 38, at denne, i højere grad end tilfældet er nu, bliver i stand til at tjene det praktiske erhvervslivs behov.

Med ærbødighed

Foreningen af Grossister i Værktøj og Værktøjsmaskiner

p. f. v.

Alfred V. Nielsen.

- Foranstående henvendelse tiltrædes:
Grosserer-Societetets Komite,
(sign.) <i>C. V. Jernert.</i>	Foreningen af Importører af Landbrugs-
maskiner,
(sign.) <i>Jørgen Kiær.</i>
Provinshandelskammeret,
(sign.) <i>K. Sidenius.</i>	Foreningen af Jern- & Stålimportører i
Provinsen,
(sign.) <i>Bernh. Rasmussen.</i>
Brancheforeningen af Mejeri- & Maskin-
tekniske Forretninger,
(sign.) <i>Johs. Christensen.</i>	Foreningen af Købmænd i Jern- og Stål-
branchen i Jylland,
(sign.) <i>Svend O. Hansen.</i>
De grafiske Fags Leverandørforening,
(sign.) <i>Knud Frederiksen.</i>	Jernhandlerforeningen for Sjælland, Lolland-
Falster,
(sign.) <i>J. Mathiasen</i>
Foreningen af danske Kølemaskinfabrika-
ter,
(sign.) <i>E. Bjørn.</i>	A/S Vilh. Pedersens Maskinfabrik, Høng,
(sign.) <i>Poul Pedersen.</i>
Foreningen af Grosserere i Rør- & Sanitets-
Branchen i Danmark,
(sign.) <i>L. Andresen.</i>	Brancheforeningen for Importørerne af En-
treprenør-Materiel,
(sign.) <i>Knud Frederiksen.</i>
Foreningen af Grossister i Jern- & Stål-
branchen på Fyn,
(sign.) <i>Poul Thinggaard.</i>	Brancheforeningen for Leverandører til
Frisørstanden,
(sign.) <i>Knud Frederiksen.</i>

Redegørelse fra professor, dr. jur. Knud Hlum.

Om ændring i bestemmelsen i tinglysningslovens § 38.

I § 38 i lov nr. 111 af 31. marts 1926 indførtes sålydende bestemmelse:

„Når en bygning er opført, helt eller delvis, og når maskiner, kedler, ovne eller lign. er blevet indlagt i en ejendom på ejerens bekostning til brug for ejendommen eller en derværende erhvervsvirksomhed, kan særskilt ret over bygningens materialer og over nævnte tilbehør ikke forbeholdes, være sig som ejendomsret eller på anden måde. Tinglyst pantebrev i ejendommen omfatter uden særlig vedtagelse også dette tilbehør.“

Bestemmelsen i tinglysningslovens § 38 har navnlig den retsvirkning, at de i paragraffen omhandlede genstande ikke retsgyldigt kan sælges under ejendomsforbehold; herved afskæres navnlig leverandører af maskiner til ejeren af en erhvervs ejendom i vid udstrækning fra den naturlige sikring af kravet på købesummen på leverede maskiner i selve de solgte genstande. Heraf følger atter en usikkerhed for de leverandører, der har givet kredit, eller salget af maskiner hæmmes, fordi regelen i tinglysningslovens § 38 afskærer køberen fra en kredit, som han ellers ville kunne opnå. T årenes løb er der derfor gentagne gange fra forskellig side rettet henvendelse til justitsministeriet om en ophævelse af § 38; men bestræbelserne for en sådan lovændring har hidtil været frugtesløse. Den følgende redegørelse tjener til nærmere at begrunde ønsket om, at lovbestemmelsen tages op til revision.

Indledningsvis skal jeg dog bemærke, at det næppe ville være rimeligt eller forsvar-

ligt at indskrænke sig til en ophævelse af tinglysningslovens § 38. En sådan ophævelse ville indebære, at man vendte tilbage til den før tinglysningsloven gældende retstilstand, der næppe kunne kendetegnes som tilfredsstillende. Efter den før tinglysningsloven gældende ret, måtte spørgsmålet om ejendomsforbeholdssælgerens retsstilling afgøres efter de almindelige regler om den såkaldte „tilvækst“. Tilvækst foreligger blandt andet, når en fast ejendom er blevet forbedret med genstande, som tilhører en anden end ejendommens ejer. Var indføjelser sket på en sådan måde, at udskillelse ikke var mulig uden ødelæggelse af ejendommen, antoges ejeren vel også efter ældre ret at være afskåret fra at kræve udskillelse. Kunne udskillelsen derimod foretages uden skade for ejendommen, havde indføjelser i ejendommen ikke medført bortfald af ejendomsretten, og tingen kunne kræves udleveret. Medførte bortfjernelsen mindre væsentlig skade, kunne bortfjernelsen ske mod betaling af de ved istandsættelsen forvoldte udgifter. Som udskillelsesberettiget ejer betragtede man ikke alene den, hvem genstanden f. eks. var frastjålet, men også den, som ved salg af genstanden havde forbeholdt sig ejendomsret, indtil købesummen fuldt ud var betalt.

Denne retstilstand gav utvivlsomt ejendomsforbeholdssælgeren en for vidtgående beskyttelse. Det måtte f. eks. være en konsekvens af reglerne om tilvækst, at den, der havde installeret elektriske ledninger og anden almindelig elektrisk installation i en bygning, havde ret til at borttage denne installation, hvis betalingen for arbejdet udeblev. Se således domme i U. f. R. 1914. 529, 1924. 747. Det, som installa-

tøren kunne få ud af en sådan borttagelse, var under hensyn til det betydelige arbejde med nedtageisen og materialernes forholdsvis ringe værdi ikke meget. Fra et samfundsmæssigt synspunkt rummer en så vidtgående borttagelsesret derfor et u hensigtsmæssigt spild af værdier.

Reglerne om tilvækst blev gjort til genstand for indgående kritik af Vinding Kruse i hans afhandling om tinglysning, der udkom i 1925, se navnlig s. 269 ff. Til støtte for sit krav om en stærk indskrænkning i ejendomsforbeholdssælgerens ret til at borttage maskiner, ovne o. l., der er indlagt i en fast ejendom, henviste han først og fremmest til realkreditens behov. Han fremhævede, hvorledes den moderne tekniske udvikling har medført en stærk stigning i værdien af det til ejendommene knyttede erhvervsmæssige tilbehør. Panteretten i fast ejendom er derfor i stigende udstrækning blevet udvidet til også at omfatte erhvervsløsoret, der er knyttet til ejendommen. Men det betyder et alvorligt afbræk i realkreditens sikkerhed, dersom den må tåle, at betydningsfulde dele af tilbehøret fjernes af den, der har solgt genstanden på afbetaling. Vinding Kruse fremhævede i denne forbindelse navnlig, hvorledes det kunne medføre en forringelse af pantet, når maskiner, kedler, ovne og andet for ejendommen vigtigt materiel ved panthaverens overtagelse af ejendommen og dens realisation på tvangsauktion viste sig at være udskiftet under sådanne forhold, at sælgeren var berettiget til at kræve genstanden udleveret. Særlig stødende fandt han denne udskiftning, hvis den maskine, hvori panthaveren havde pant, var leveret som delvis udbetaling i bytte for den nye maskine. En særlig kritik rettede sig imod de kriterier, som blev lagt til grund ved afgørelsen af, om udskillelse kunne finde sted. Efter ældre retsopfattelse måtte det afgørende her være den måde, hvorpå genstanden var forbundet med ejendommen. Det blev derved ikke genstandens art og betydning for ejendommen, der var bestemmende for afgrænsningen mellem panthavernes og sælgerens ret, men tekniske detaljer af ret tilfældig art. Når det afgørende er genstandens indføjelse i ejendommen som uadskillelig bestanddel, bevirker denne omstændighed ydermere, at sælgerne — for

at kunne tage gyldigt ejendomsforbehold — udfører deres konstruktioner netop med henblik på, at fjernelsen let kan ske; men det er i sig selv ikke hensigtsmæssigt, at juridiske sondringer over indflydelse på udformningen af de tekniske enkelt-heder.

Ud fra overvejelser af denne art stillede Vinding Kruse i det til hans afhandling knyttede udkast til ny tinglysningslov også forslag om en bestemmelse, der med mindre væsentlige ændringer i ordlyden førte til den gældende tinglysningslovs § 38.

Der er i og for sig ikke grund til at betvivle, at panthaverne i fast ejendom kan have interesse i at modsætte sig bortfjernelsen af maskiner, ovne og andet lignende, som er indlagt i ejendommen på ejerens bekostning. Men det er dog ikke tilstrækkeligt til begrundelse af regelen i tinglysningslovens § 38 blot at henvise til realkreditinstitutionernes interesser, således som det er sket i Vinding Kruses førnævnte afhandling. Det må først godtgøres, at realkreditinstitutionerne bedre end leverandørerne kan yde ejerne af de faste ejendomme den kredit, som er nødvendig til erhvervlsen og opretholdelsen af den til ejendommen knyttede maskinpark, og dette er næppe tilfældet. Der klages gang på gang over den ringe betydning, som tilbehøret har for panthaverens sikkerhed. Der synes at herske almindelig enighed om, at pligten til pantets vedligeholdelse er meget vanskelig at få overholdt; når først den pantsatte ejendom går til tvangsauktion eller overtages af panthaveren til brugelig pant, er besætningen reduceret, inventar og maskinpark udslidt og umoderne; ofte har det kun værdi som gammelt jern. I den betænkning, der dannede grundlaget for kreditforeningsloven af 1936, siges det ligefrem, at de rør-lige dele af pantet — i hvert fald i behørig stand — kun sjældent er til stede, når ejendommen skal stilles til tvangsauktion. Løsoret er langt mere forgængeligt end ejendommen, og dets værdi er i højere grad undergivet konjunktursvingninger.

Derfor har løsorets værdi også kun begrænset betydning for fastsættelsen af ejendommens låneværdi, ligesom lånevilkårene kun i ringe udstrækning kan afpasses efter den hurtige værdiforringelse, løsoret er undergivet. Efter kreditforenings-

loven må man ved vurderingen af en landejendom kun medregne værdien af besætning og inventar med en vis procent af ejendommens værdi; men vedtægterne i nogle kreditforeninger er strengere og tillader slet ikke, at løsøre medregnes. Ved ydelsen af lån i industrielle og dermed i klasse stående ejendomme må værdien af indretninger og inventariedele, der ikke er anvendelige til almindeligt industrielt brug, men kun til den særlige i ejendommen drevne virksomhed, kun medregnes med det halve af værdien, jfr. lov nr. 109 af 7. april 1936 § 19 og lov nr. 62 af 23. april 1897 § 1 b. Medregnes denne værdi af løsøret, nedsættes imidlertid lånegrænsen samtidig fra 60 pct. af vurderingssummen til 50 pct., der er den almindelige lånegrænse for kreditforeningen for industrielle ejendomme. Selv de foreskrevne forsigtige vurderingsregler i Kreditforeningsloven ville ikke være forsvarlige for en langsigtet kredit, der udelukkende baseres på løsøre; men faren for uforsvarlig långivning opvejes ved de strenge regler for vurderingen af ejendommen og ved lånets forsigtige udmåling inden for lånegrænsen. Som et vidnesbyrd herom kan fremdrages en udtalelse af 12. februar 1934 fra foreningen af vurderingsmænd til ejendomsskyld. Det hedder her med rette: „Disse bestanddele" (besætning og inventar hørende til en landejendom) „af en ejendom kan imidlertid være højst varierende og egner sig egentlig ikke som basis for en belåning på lang sigt. At en mand holder en fortrinlig besætning, og at hans ejendom er velforsynet med driftsinventar, er naturligvis af betydning for hans personlige kredit og kan bevirke, at der ydes mere kortvarig stærkt amortiserende lån, men det bør ikke få særlig betydning for størrelsen af de faste lån, der ydes af kreditforeninger, sparekasser o. desl."

Selv om de sidstnævnte bemærkninger først og fremmest har henblik på genstande, som falder uden for tinglysningslovens § 38, har de også aktualitet med hensyn til en stor del af den maskinpark, som falder ind under bestemmelsen. Denne maskinpark kan derfor kun i ringe grad tages i betragtning ved udmåling af langfristet kredit i vore kreditinstitutioner. Man har derfor al mulig grund til at rejse det spørgs-

mål, hvorfor tilbehøret inddrages under ejendoms pantet, skønt en kortfristet belåning af løsøret for sig måske kunne tegne sig som mere fordelagtig fra låntagerens synspunkt.

Forklaringen på den store betydning, som man dog tillægger tilbehørspantet, må efter mit skøn først og fremmest findes deri, at pantets udstrækning til tilbehøret bidrager til at undgå sammenbrud og dermed følgende tvangsauktion. Erhvervsjendommenes afkastningsmuligheder er nøje bundet til erhvervets fortsatte udøvelse. Et hotel kan ikke forrente sig, hvis ejerens simple kreditorer søger dækning i det løse inventar og fjerner det fra ejendommen. Ejeren af en landbrugsejendom må give op, hvis arbejdsredskaber og besætning berøves ham. Navnlig under landbrugskrisen i trediverne ville det have medført uoverskuelige konsekvenser, hvis de almindelige kreditorer frit havde kunnet iværksætte retsforfølgning imod landbrugets erhvervsløsøre. Tilbehørspantet sikrer erhvervets fortsættelse under mere eller mindre forbigående økonomiske vanskeligheder for pantsætteren og sætter panthaveren i stand til at bestemme, hvorvidt han vil skride til retsforfølgning eller stille sig afventende, indtil ejerens stilling bedres. Skønt kredit med sikkerhed i ejendommen og mod sikkerhed i tilbehøret kun vanskeligt kan tilpasses efter hinanden, må panthaveren af hensyn til opretholdelsen af ejendommens værdi sikre sig grebet om erhvervsløsøret. Dette er sikkert hovedgrunden til, at man også før tinglysningsloven ofte fandt pant i ejendommen suppleret med specificeret løsørepant, selv i tilfælde hvor en pantsætning efter reglerne om den faste ejendom ikke kunne finde sted efter den dagældende lovgivning.

I det anførte finder man forklaringen på, at man på een gang kan føle behov for en vid udstrækning af tilbehørspantet samtidig med, at man kan affinde sig med kreditformer, der medfører et væsentligt afbræk i panthaverens ret. Dette gør sig først og fremmest gældende med hensyn til køb af løst inventar og besætning under ejendomsforbehold. Naturligvis var realkredit den bedst tjent med, at ejendommens standard med hensyn til tilbehør holdtes oppe ved nyanskaffelser, der straks og fuldt indgik under pantet; men er dette ikke

muligt, er køb under ejendomsforbehold det mindre onde frem for, at ejendommens drift og vedligeholdelse forsømmes. Selv efter tinglysningsloven kan sælgeren af heste, køer og andre dyr, der efter lovens § 37 hører under pantet, med fuld gyldighed over for panthaverne forbeholde sig ejendomsretten til dyret. En tilsvarende regel gælder med hensyn til enhver art af løst inventar, der benyttes i en erhvervs-ejendom.

Fra kreditforeningernes side har der undertiden været fremsat ønske om at komme også disse ejendomsforbehold til livs. Men bestræbelser af denne art er strandet, fordi man derved ville lægge hindringer i vejen for, at ejeren af en landejendom skaffer sig den nødvendige kredit til ejendommens fortsatte drift. Dette hensyn anerkendtes navnlig fuldt ud i den af konkurslovs-kommissionen i 1941 afgivne betænkning. Ved udformningen af udkastet til en ny konkurslov tog man navnlig landbrugets forhold i betragtning. Uden hensyn til de ulemper, som salg af besætning og inventarium til en landbrugsejendom kunne volde for panthaverne, veg man tilbage for at afskære ejeren fra denne mulighed for at opnå driftskredit. For ejendomsforbehold med hensyn til besætning stillede man dog krav om tinglysning, medmindre der forelå sving.

Forholdet er i virkeligheden det, at jo mere realkreditte i kreditforeninger, hypotekforeninger og banker udbygges, jo større bliver trangen til anerkendelse af kreditformer, som åbner mulighed for opnåelse af løbende driftskredit. Man sporer det på de forskellige områder; høstpanteretten og muligheden for at opnå lån til grundforbedring med sikring forud for bestående pantegæld er udslag af denne trang. Ved udformningen af bestemmelsen i tinglysningslovens § 38 er der imidlertid slet ikke taget noget hensyn hertil. Som trøst og opmuntring henvises den maskinleverandør, som yder kredit navnlig til indehavere af industrielle virksomheder, til at tage pant i køberens ejendom næst efter de bestående panteretigheder. Rent bortset fra en sådan kredit-sikrings ringe værdi egner panteretsformen sig mindre vel for ydelsen af den kortvarige kredit, der er knyttet til levering af maskinanlæg.

Hvad der egentlig ligger i bestemmelsen i tinglysningslovens § 38, er efter ordene lidet klart. I den afgørende passus i bestemmelsen „Når maskiner, kedler, ovne eller lign. er blevet indlagt i en ejendom på ejerens bekostning til brug for ejendommen“, ligger tyngdepunktet for fortolkningen i udtrykket „indlagt i en ejendom“, idet en rimelig afgrænsning ikke kan findes i ordene „eller lignende“. Hvis man ikke vidste bedre, ville man læse bestemmelsen således at „indlagt“ refererer sig til den måde, hvorpå genstanden er bragt i forbindelse med den faste ejendom. Paragraffen kunne således udmærket dække den retstilstand, som rådede før tinglysningslovens ikrafttræden. Når man kender bestemmelsens tilblivelseshistorie, er en sådan læsemåde vel udelukket. Men konsekvensen bliver, at ordet „indlagt“ er uden mening; i hvert fald fjerner meningen sig ganske fra den almindelige sproglige betydning. Resultatet er derfor, at domstolene har måttet udfinde afgrænsningen af paragraffens anvendelsesområde udelukkende ud fra betragtninger over formålet med bestemmelsens indførelse. Klare synspunkter med hensyn til bestemmelsens anvendelsesområde har imidlertid ikke kunnet findes i lovens forarbejder, og erfaringerne, som er gjort i den tid, hvori bestemmelsen har været praktiseret, viser, at en mangfoldighed af formålsbetragtninger har kunnet påvirke afgørelserne. Igennem en længere periode har afgørelserne også været i høj grad modstridende.

Det ville føre for vidt at gå nærmere ind på retspraksis i årene efter 1926. Jeg skal herom indskrænke mig til at henvise til fremstillingen i mine bøger *Ejendomsforbehold 1946* og *Fast Ejendom, Bestanddele og Tilbehør 1948*, så meget mere som nyere praksis synes at have fæstnet sig i en retning, der giver større klarhed, men samtidig medfører en yderligere forringelse af retsstillingen for maskinleverandørerne. Dommene i U.f.R. 1951. 617, 986, 1076 og 1952. 7, 880 afviser alle sælgerens krav om udlevering af leverede maskiner under henvisning **til**, at disse har været anbragt til varigt brug på det pågældende sted og er indgået som et naturligt led i virksomhedens maskinanlæg. Herefter må det vistnok antages, at maskiner, der er leveret til en

erhvervsvirksomhed, der drives af ejendommens ejer, ikke kan kræves tilbage i kraft af ejendomsforbeholdet, medmindre maskinen er bestemt til ambulat brug inden for virksomhedens område, eller der er tale om meget små maskiner.

Karakteristisk er i denne henseende afgørelsen i U. f. R., 1952. 880. Om et olie-fyr, der var fastboltet til døren af en bageriovn, siges det, at fyret var „indlagt i ejendommen“; skønt ordet indlagt er lovens ord, siger dommen dog ikke det samme om en røre- og æltemaskine af ret små proportioner, som ikke var fastgjort til underlaget. Om den hedder det blot, at den var anbragt til varigt brug i bageriet og indgået som et naturligt led i denne erhvervsvirksomheds anlæg. Derfor kunne heller ikke denne maskine tilbagetages af sælgeren. Om stikkers og bageplade hedder det i dommen, at de er af ganske ambulat karakter og ikke kan siges at være „indlagte i ejendommen“. Det samme gjaldt en dejpgdeler, der var en Kile og, så vidt det kunne ses, let transportabel på et bord anbragt maskine.

Det er meget karakteristisk, at maskinsælgerne aldrig har kunnet affinde sig med den ordning, som blev etableret ved tinglysningslovens § 38. Hvis en maskine ikke sælges mod kontant betaling eller ganske kort vekselkredit, er det fremdeles det almindelige, at den sælges på købekontrakt og med ejendomsforbehold. Om salget sker til ejendommens ejer eller til lejer, gør i reglen ingen forskel. Ved et rundspørge, foranstaltet inden for foreningen af grossister i værktøj og værktøj smaskiner, der blev besvaret af 80 pct. af foreningens medlemmer, oplystes det, at over halvdelen af de medlemmer, der sælger værktøj smaskiner, solgte disse på afbetalingskontrakt i ret vid udstrækning. Undersøgelsen gav iøvrigt følgende oplysninger.

13 virksomheder angav, at de slet ikke solgte maskiner på afbetalingsvilkår. Disses omsætning androg ialt 964 400 kr. Een af de 13 virksomheder, hvis omsætning var 600 000 kr. henviste med beklagelse til tinglysningslovens § 38, der medførte, at

virksomheden ikke ønskede at sælge på afbetaling.

15 virksomheder, der solgte på afbetalingsvilkår, havde en samlet omsætning på 7 914 540 kr. — Heraf androg afbetalings-salget 2 654 375 kr. eller 33,44 pct. af den samlede omsætning.

Tillægges omsætningen fra de virksomheder, som ikke havde afbetalingssalg 964 400 kr., bliver den samlede omsætning inden for de af undersøgelsen omfattede virksomheder 8 878 940 kr. og afbetalings-salget 29,90 pct. heraf.

Af de maskiner, der solgtes på afbetaling, afhændedes til ejerne af vedkommende ejendomme for 1352 865 kr. eller 50,91 pct. af de på afbetaling solgte maskiner.

De nævnte beløb kan synes relativt små, men herved må flere ting tages i betragtning. For den enkelte maskinsælger betyder det en meget væsentlig risiko for hans erhvervsvirksomhed, at hans ret til restkøbesummen ikke kan sikres ved ejendomsforbehold i de solgte genstande. Eksempelvis kan det nævnes, at 7 afbetalings-sælgere blandt foreningens medlemmer gennemsnitlig solgte for 332 000 kr. afbetalings-maskiner om året.

Hertil kommer, at undersøgelsen kun omfatter en ringe del af omsætningen af industrielle maskiner i Danmark. Sikre oplysninger, der kan belyse den økonomiske rækkevidde af spørgsmålet om en reform af bestemmelsen i tinglysningslovens § 38 lader sig ikke fremskaffe, men spørgsmålet kan dog i nogen grad belyses ved den nedenstående oversigt over produktion og omsætning af maskiner i 1950.

Produktion 1950¹⁾. Maskiner og dele dertil.

Salgsverdi i
1000 kr.

Arbejds- & værktøj smaskiner ²⁾ ...	158 717
Trykluftmaskiner, kompressorer og hydrauliske maskiner ³⁾	7 699
Kaffemøller, pålægsskæremaskiner, kødhakkemaskiner ⁴⁾	2 925
Samlet produktion	169 341

¹⁾ Fra Statistiske Meddelelser 4-145-1.

²⁾ Side 145 f. afsnit C.

³⁾ Side 146, afsnit D, vare nr. 716-05, -13.5.

⁴⁾ Side 147, afsnit F. vare nr. 721-12.5.

Udenrigshandel 1950¹⁾. Maskiner og dele dertil.

Kapitel 71:

T.h.	Import 1000 kr.	Export 1000 kr.
5.01 værktøjsmaskiner til metalbearbejdning.	9 087	5 649
5.02 andre maskiner til metalbearbejdning.	15 678	10 280
6.04 maskiner til træbearbejdning.	2 224	2 532
6.06 maskiner til papirindustri.	6 800	1 154
6.07.01 maskiner til bogtrykkerier.	16 109	2 320
6.08 textilmaskiner	39 948	4 012
6.11 symaskiner.	13.407	594
6.13.02 trykluftmaskiner, kompressorer.	3 153	1 982
6.13.04 andre maskiner til kemisk-teknisk industri.	4 003	3 779
6.13.06 maskiner til skotøj s-forarbejdning.	875	8 552
6.13.07 andre maskiner (til læder-, gummi-, slagteri-, margarine-, chokolade- og tobaksindustri m. m.)	21 247	24 635

Kapitel 72:

1.01.02 elektromotorer	8 291	6 215
ialt...	140 822	71704

Salgsværdi af visse maskiner og dele dertil, disponible på det danske hjemmemarked 1950.

produktion	169 341 000 kr.
import	140 822 000 -
tilsammen	310 163 000 kr.
eksport	<u>71 704 000 -</u>
disponibel for hjemmemarked	238 459 000 kr.

Uden for de maskiner, som er medtaget i foranstående oversigt, kan der være andre, for hvilke spørgsmålet om ændring af tinglysningslovens § 38 kan have tilsvarende betydning. Omvendt kan der være maskiner, der er medtaget i opgørelsen, men som enten

allerede kan borttages af sælgeren efter gældende ret eller omvendt ikke vil kunne borttages selv efter en ændring af tinglysningslovens § 38. Hvor mange af maskinerne, der sælges på afbetaling, kan ikke oplyses med nogen sikkerhed. Går man ud fra, at afbetalingssalget er ca. 30 pct. af der samlede salg, kan man påregne, at der årligt sælges værktøj smaskiner m. m. til et beløb af 60—75 mill. kr. på afbetaling. Sælges omkring halvdelen af disse maskiner til virksomheder, der har til huse i lejet ejendom, repræsenterer maskinleverandørernes samlede risiko som følge af tinglysningslovens § 38 et beløb af ca. 30—37,5 millioner kr. årligt. Herved må det dog erindres, at afbetalingshandelen nåede et lavpunkt under krigen, og at den siden da har været i fortsat stigning; og det må betragtes som overvejende sandsynligt, at man i årene fremover kan vente en fortsat stigning i afbetalingshandelen. De enkelte afbetalingssælgere lider allerede nu fra tid til anden betydelige tab som følge af manglende adækvat kreditsikring. I en kommende depressionsperiode kan denne mangel blive af katastrofal betydning for mange erhvervsvirksomheder, der driver handel med eller fremstilling af værktøj smaskiner o. l.

Ændres tinglysningslovens § 38, vil det kun i noget mindre udstrækning ramme panthaverne i de faste ejendomme, i særdeleshed kreditforeningerne og andre institutioner, der på tilsvarende måde udlåner penge mod sikkerhed i fast ejendom. I mange tilfælde vil disse panthavere få fuld dækning af ejendommen, selv om maskiner o. l. kan tilbagetages af sælgeren til sikkerhed for restkøbesummen. I disse tilfælde medfører ejendomsforbeholdets ugyldighed vistnok, at de af sælgeren tilvebragte værdier kommer køberens konkursbo og kreditorer i almindelighed til gode.

I tilfælde hvor maskiner m. m. er erhvervede under ejendomsforbehold på det tidspunkt, da panteretten i ejendommen stiftes, er det det naturlige, at sælgerens ret bør respekteres af panthaveren under alle forhold. Under den sag, som er refereret i U. f. R. 1952. 7, blev der indhentet en erklæring af 21. august 1951 fra Kreditforeningen for industrielle Ejendomme. Denne

¹⁾ Fra Statistisk Tabelværk V-D-71, side 141 fif.

forening oplyste, at den ved lånstiftelsen afkræver lånsøgeren udtrykkelig erklæring om, hvorvidt nogen del af maskinparken er erhvervet under ejendomsforbehold (eller løsorepantsat). Er dette tilfældet, kræves dokumentation for, at restkøbsummen eller pantegæld er indfriet forinden lånets udbetaling, med mindre særlige forhold taler for, at foreningen undtagelsesvis respekterer ejendomsforbeholdet mod reduktion af lånet i forhold til maskinens værdi og betydning for virksomhedens drift. Når urigtige oplysninger ikke er afgivet, får tinglysningslovens § 38 derfor hovedsagelig betydning for foreningen, dersom de pågældende maskiner er erhvervet senere end lånstiftelsen. I erklæringen tilføjes herom yderligere: Foreningens stilling som 1. prioritethaver med deraf følgende større udsigt til at opnå dækning medfører, at foreningen ikke har samme anledning som sekundære panthavere til at påstå ejendomsforhold tilsidesat i henhold til tinglysningslovens § 38. Kan dækning ikke påregnes, eller er oprindeligt pantsatte maskiner erstattet med vedkommende maskine indkøbt under ejendomsforbehold, påstås forbeholdet tilsidesat i det omfang, som § 38 formenes at give mulighed for. Oplysningerne om foreningens praksis gælder derfor alene disse tilfælde.

Kreditforeningen for industrielle Ejendomme oplyser samtidig i sin erklæring, at det forekommer lejlighedsvis — for foreningens vedkommende ca. 3—4 gange om året — at maskinsælgere anmoder om godkendelse af ejendomsforbehold. Forbeholdet bevilges respekteret, når erhvervelsen er ren tilvækst eller dog — trods restgælden — i hvert fald modsvarer udskiftede maskiner.

Når henvendelse til panthaverne om samtykke til ejendomsforbehold ikke forekommer i større udstrækning, beror det formentlig i nogen grad på, at selv et sådant samtykke ikke byder sælgeren nogen almindelig sikkerhed for, at ejendomsforbeholdet kan opretholdes i alle relationer. Det kan bortfalde over for senere stiftede panterettigheder og må vist nok også bortfalde, når der gøres udlæg i ejendommen af køberens almindelige kreditorer, eller når han går konkurs.

Hvor erhvervelsen af maskinen, som det

hedder i Kreditforeningens udtalelse, kan betragtes som „ren tilvækst“, taler i virkeligheden intet rimeligt synspunkt for, at panthaverens ret skal gå forud for afbetalings-sælgerens. Selv i tilfælde, hvor maskinens erhvervelse i realiteten er nødvendig for at opretholde virksomhedens maskinelle standard, har da også panthaveren en væsentlig interesse i, at fornødne nyanskaffelser finder sted, og da gælden i regelen vil blive afviklet i løbet af 1—2 år eller på kortere tid, kan anerkendelsen af ejendomsforbeholdets gyldighed næppe betyde noget væsentligt afbræk i panthaverens retsstilling.

Den panthaver, der har sekundært pant i en industriel ejendom, og som derfor er stærkest interesseret i pant i tilbehøret, vil meget jævnlige være banken. For bankernes vedkommende gælder det imidlertid, at de foruden at yde lån mod sikkerhed til maskinkøberne også finansierer afbetalings-sælgerne, som regel mod sikkerhed i retten efter afbetalingskontrakten. Dette medfører formentlig, at det i virkeligheden ikke vil komme i vejen for bankernes interesser, at der sker nogen indskrænkning i den beskyttelse, som ydes dem ved T. L. § 38. Hvad der herved kan tabes, vindes mere end rigeligt igen ved muligheden for en mere hensigtsmæssig og betryggende form for financiering af afbetalingssalget.

Lignende hensyn gør sig i nogen grad gældende for staten som långiver. Staten yder i vid udstrækning lån til landbruget mod pant i fast ejendom og kan derfor være interesseret i en styrkelse af panthaverens ret. For landbrugets vedkommende er det vanskelige område dog ikke nær så omfattende som for industri og håndværk, da ejendomsforbehold med hensyn til landbrugs-maskiner som regel er gyldigt. Desuden ydes der i ikke ganske ubetydelig udstrækning kredit til håndværkere til anskaffelse af maskiner m.m.; i de senere år er der således i henhold til lov nr. 237 af 27. maj 1950 og lov nr. 190 af 29. maj 1952 udlånt ca. 5,5 mill. kr. til anskaffelse af maskiner, der for den overvejende dels vedkommende kan antages at falde ind under T. L. § 38. Maskinerne anskaffes i de fleste tilfælde af landhåndværkere, der selv ejer den ejendom, hvor virksomheden drives. Lånet sikres derfor som regel gennem pant i ejendommen. I tilfælde af, at

området for § 38 begrænses, ville staten kunne opnå mere adækvat sikkerhed for det ydede lån ved ejendomsforbehold eller underpant i maskinen eventuelt ved siden af pant i selve ejendommen. Tilsvarende forhold har formentlig gjort sig gældende ved ydelse af lån af de midler, der har været stillet til rådighed af Marshallhjælpen.

Sammenligner man dansk ret med fremmed ret, viser det sig, at bestemmelsen i tinglysningslovens § 38 er strengere over for afbetalingssælgeren end nogen anden tilsvarende regel.

Nærmest den danske ret forud for tinglysningsloven stod norsk ret, der byggede på den almindelige lære om tilvækst. Ved § 15 i lov om tinglysning af 7. juni 1935 er regelen dog blevet forandret derhen, at ejendomsforbehold ikke er gyldigt, når det angår dele af fast ejendom. Dette er dog en lidet vidtgående regel. Den omfatter kun genstande, der uden særskilt aftale følger ejendommen ved overdragelse. En videregående reform var optaget i forslaget til tinglysningsloven, men udgik sammen med alle andre bestemmelser om panterettens udstrækning. I Sverige antages det efter en principiel afgørelse fra 1918, at et ejendomsforbehold ikke har gyldighed mod trediemand, når det angår genstande, der ifølge lov af 24. maj 1895 regnes til fast ejendom. Herunder hører først og fremmest bygninger, ledninger og andre anlæg i jorden, hegn, træer på roden, fast inventar såsom kakkelovne, elevatorer, kraftledninger og genstande, der er fastmurede eller fasttømrede til bygninger. Endelig hører til fast ejendom motorer, maskiner og kar, der for deres anvendelse kræver og tillige hviler på et fast, fra først af tilvejebragt fundament. Principperne i loven af 1895 søges også opretholdt i det i 1947 udarbejdede udkast til „Jordabalk“ kap. 2.

Efter tysk ret bortfalder ejendomsforbehold, dersom en løsøregenstand bliver væsentlig bestanddel af en fast ejendom. Som væsentlige bestanddele nævner loven bygninger og de til opførelse af bygning anvendte materialer. Uden for de væsentlige bestanddele falder navnlig genstande, der kun i et forbigående øjemed er bragt i forbindelse med „Grund und Boden“.

Her som andetsteds er det navnlig spørgsmålet om retsstilling med hensyn til maskinanlæg, der har givet anledning til tvivlsspørgsmål. Den tyske rigsret skal længe have vist stærk tilbøjelighed til at betragte maskinanlæg som væsentlige bestanddele af de faste ejendomme; således var det undertiden tilstrækkeligt, at maskinen var væsentlig for den i ejendommen drevne virksomhed. Den holdning, som praksis havde indtaget, kritiseredes stærkt, navnlig på den 29. „Deutsche Juristentag“ i 1908. Senere er der sket et omsving til fordel for ejendomsforbeholdssælgeren. I det væsentlige overensstemmende med tysk ret er schweizisk ret-

Medens ældre østrigsk ret nærmede sig til dansk ret forud for tinglysningsloven, blev der i 1916 indført den regel, at ejendomsforbehold til maskiner kun var gyldigt, dersom der var sket anmærkning derom i grundbogen. Dersom maskinen blev anbragt til erstatning for en ældre, krævedes tillige samtykke til anmærkningen fra ældre rettighedshavere, en ordning, der har været forbillede for O. K. Magnusens opfattelse af sagens rette ordning.

I fransk ret går retten til at gøre et ejendomsforbehold gældende med hensyn til tilbehør til fast ejendom temmelig vidt. Der skelnes mellem „immeubles par nature“, hvortil hører grund og bygning og „immeubles par destination“. Med hensyn til de sidste er ejendomsforbehold gyldigt.

Efter engelsk ret vil ejerens ret til genstande solgt ved hirepurchase kontrakt bortfalde, hvis genstanden bliver „fixture in the legal sense“, nemlig ifølge det princip, at „what is annexed to the land becomes part of the land“. Genstanden er imidlertid kun „annexed to the land“, når forbindelsen er tilvejebragt „for the more complete enjoyment of the premises or for the improvement of the inheritance.“ Hvis øjemedet er midlertidigt, eller anbringelsen er sket „for the more complete enjoyment of the chattel as a chattel“, er genstanden ikke blevet „fixture in law“. Retten ifølge hirepurchase kontrakten kan da gøres gældende. Hvilken art forbindelsen med den faste ejendom har, er principielt uden betydning. Hvis genstanden kun er forbundet med ejendommen ved sin vægt,

påhviler bevisbyrden for dens tilknytning til ejendommen dog den, der påstår, at genstanden er indgået som bestanddel af ejendommen. Hvis derimod genstanden blot er løst forbundet med ejendommen, påhviler bevisbyrden den anden part.

Skal man gøre forsøg på at udforme en ny regel, der lempet tinglysningslovens § 38, er det naturligt at tage sit udgangspunkt i § 15 i den norske lov om tinglysning af 7. juni 1935. I denne bestemmelse fastslås det, som allerede nævnt, at ejendomsforbehold ikke har gyldighed, når det angår dele af fast ejendom. Sondringen mellem fast ejendom og det til denne knyttede erhvervstilbehør har betydning i forskellige henseender. Ved salg af ejendommen medfølger alle dele af den uden særlig vedtagelse, f. eks. kakkellovne og — i en almindelig beboelsesejendom — badekar. Disse genstande omfattes også uden videre af udlæg foretaget i ejendommen alene. Eksproprieres en fast ejendom, må eksproprietaren være berettiget og forpligtet til at overtage ejendommen med alle dens bestanddele, herunder bygninger og anlæg på ejendommen. Til den faste ejendom i denne forstand hører også elevatorer og i mangfoldige tilfælde kedler, ovne o. l. • Ikke sjældent har genstanden som f. eks. netop kakkellovne, kun en løs forbindelse med ejendommen, men det karakteristiske ved de ting, som hører til ejendommen, er det, at de i særlig grad er bestemt til at forblive i denne, selv når denne skifter ejer og — for erhvervsejendomme — at genstandene bør følge ejendommen, selv når denne overgår til anden anvendelse end den, hvortil den oprindeligt er indrettet. Ud fra dette synspunkt er det for erhvervsejendomme navnlig sådanne indretninger, der er anvendelige til almindeligt industrielt brug, og ikke kun den særlige i ejendommen drevne virksomhed, der betragtes som en bestanddel af ejendommen.

I regelen vil en bestemmelse svarende til den norske tinglysningslovs § 15 kunne give en rimelig begrænsning i afbetalings-sælgerens borttagelsesret. Antagelig vil det kunne forekomme, at borttagelse også i andre tilfælde end dem, der omfattes af den norske regel, kan virke urimelig. Dette gælder f. eks., hvis anbringelsen af en

fabrikationsmaskine har krævet særlige bygninger eller anlæg, som bliver nytteløse, hvis maskinen fjernes. Det vil derfor kunne være hensigtsmæssigt, at hovedbestemmelsen suppleres med en regel, hvorefter ejendomsforbeholdet frakendes gyldighed i tilfælde, hvor borttageisen ville medføre særegent tab. Sådant særegent tab foreligger naturligvis, hvis bortfjernelsen ikke kan ske uden alvorlig beskadigelse af ejendommen (sine læsione prioris status). Selv om dette ikke er tilfældet, bør genstanden ikke kunne tages tilbage af sælgeren, hvis bekostningen herved er uforholdsmæssig stor, eller hvis selve den solgte genstand ved borttageisen beskadiges, eller genstanden er således indrettet af hensyn til køberens specielle brug, at dens anvendelse på et andet sted er upraktisk og tabbringende. Derimod bør man ikke betragte det som et særegent tab, der udelukker tilbage-tagelse, at borttageisen kan bringe forstyrrelse i køberens erhvervsvirksomhed.

Jeg skal herefter kortlig resumere min opfattelse af bestemmelsen i tinglysningslovens § 38 derhen:

Bestemmelsen lægger på u hensigtsmæssig måde hindringer i vejen for, at ejeren af en erhvervsvirksomhed kan opnå ønskelig driftskredit, navnlig ved køb af maskiner på afbetaling. Bestemmelsen virker derfor som en hemsko på maskinhandelen.

For maskinsælgerne, der har været nødsaget til fremdeles at sælge deres maskiner på kreditvilkår, der svarer til den almindelige afbetalingshandels, betyder bestemmelsen en forøgelse af deres forretningsrisiko, der under nedadgående konjunkturer kan blive af skæbnsvanger betydning for denne branche.

De hensyn til panthaverne, særlig den organiserede realkredit, som er anført herimod, kan næppe være afgørende. Ved udlån mod pant i fast ejendom kan realkrediten ikke forøge sine udlån i forventning om, at låntageren gennem nyanskaffelser vil forøge eller opretholde sin bestående maskinpark.

Under hensyn til det anførte må det anses for ønskeligt, at bestemmelsen i tinglysningslovens § 38 ændres og erholder en affattelse, som følger:

Når en bygning er opført helt eller delvis, og når maskiner, kedler, ovne eller lignende på ejerens bekostning er blevet indføjet som en bestanddel af en fast ejendom, kan særskilt ret over disse genstande ikke forbeholdes, være sig som ejendomsret eller på anden måde. En tilsvarende regel gælder om maskiner og lignende løsøregenstande, der er bragt i forbindelse med ejendommen på en sådan måde, at de ikke kan bortfjernes uden særligt tab.

Den 11. september 1953.

Knud Illum.

København, den 16. november 1055.

*Hr. fuldmægtig A. Skjoldager-Nielsen,
Boligministeriet, Slotsholmsgade 16, K.*

Til brug for det af justitsministeriet den 9. maj 1955 nedsatte udvalg, der har til opgave at gennemgå de gældende regler om underpantsætning af løsøre og eventuelt stille forslag om ændring af disse, har De udbedt Dem en udtalelse fra Kreditforeningernes stående Fællesudvalg og fra Hypothekforeningernes stående Udvalg angående et af professor, dr. juris Knud Illum udarbejdet forslag til ændring af tinglysningslovens § 38.

Således foranlediget skal udvalgene oplyse, at man er enige i, at tinglysningslovens § 38, således som denne nu er fastlagt gennem retspraksis, er af væsentlig betydning for realkreditinstitutionernes lånudmåling, ganske særligt ved belåning af industrielle og dermed i klasse stående ejendomme, dels fordi denne regel sikrer panterettens omfang, dels fordi den yder långiverne en vægtig garanti mod følgerne af urigtige oplysninger ved lånstiftelsen, på områder hvor långiverne ikke har mulighed for at efterprøve rigtigheden af låntagernes oplysninger.

En så væsentlig indsnævring af tinglysningslovens § 38 som foreslået af professor Illum vil under hensyn til reglens betydning ikke kunne undgå at øve mærkbar indflydelse på udmåling af lån, navnlig i industrielle ejendomme. Yderligere giver forslaget ikke långiveren nogen mulighed for med sikkerhed at konstatere, om en del af maskinparken m. v. er behæftet med ejendomsforbehold, ligesom det må befrygtes, at ordene „ikke kan bortfjernes uden særligt tab“ vil give anledning til betydelige fortolkningsvanskeligheder.

Selvom udvalgene således ikke kan tilråde den foreslåede ændring af § 38, er der dog enighed om, at § 38 uden væsentlig betydning for lånudmålingen vil kunne suppleres med en tilføjelse efter de i nedenstående udkast antydede retningslinier, hvilken tilføjelse formentlig i rimeligt omfang imødekommer såvel maskinsælgeres som låntageres loyale interesse i ved nyanskaffelser at kunne disponere på grundlag af ejendomsforbehold.

I stedet for den foreslåede ændring af tinglysningslovens § 38 henstiller udvalgene derfor til overvejelse, at § 38 suppleres med følgende tilføjelse som nyt 2. stk.:

Ejendomsret kan dog forbeholdes overfor tidligere stiftede rettigheder, dersom disses indehavere meddeler tinglyst samtykke hertil, og et ejendomsforbehold er gyldigt overfor rettighedshavere, hvis ret er stiftet senere end eller samtidig med forbeholdet, forsåvidt de var vidende om dette.

Ved § 38, således suppleret, vil långiverne have samme sikkerhed som hidtil for, at det ved lånstiftelsen foreliggende tilbehør fortsat ubehæftet er tilstede. Hensynet til sælgere af maskiner m. v. vil udover den beskyttelse, forslaget hjemler i relation til senere panthavere, formentlig mest hensigtsmæssigt kunne varetages gennem en bestemmelse, hvorefter ejendomsforbehold i tilfælde af udlæg, konkurs og anden retsforfølgning vel må vige for viljebestemte panterettigheder, men går forud for såvel privilegerede som simple kreditorer.

Udvalgene kan iøvrigt udtale, at samtykke til at respektere et ejendomsforbe-

hold i vidt omfang kan påregnes, dersom bindelse med erhvervelsen eventuelt udbetalingen står i rimeligt forhold til skilte tilbehør, og dersom afdragstiden er købesummen og til værdien af det i for- rimelig kort.

Med ærbødighed.

På Kreditforeningernes vegne

På Hypotekforeningernes vegne

For Th. Thorsteinsson
iflg. bemyndigelse

V. A. Terpager.
kontorchef.

Aksel Jensen.

Bo Gjessing.

København, den 29. november 1956.

*Justitsministeriets udvalg vedrørende under'pantsætning af løsøre,
v/ hr. sekretær Lund Christiansen, Slotsholmsgade 10, K.*

I en hertil indsendt skrivelse af 26. september har udvalget anmodet om en udtalelse fra sagfØrerrådet vedrørende et i et nedsat underudvalg rejst spørgsmål om trangen til at indføre en særordning for rettigheder over motorkøretøjer ved at henlægge registrering heraf til motorregistrene.

Overensstemmende med udvalgets ønske har sagfØrerrådet anmodet kredsbestyrelserne om at ville fremkomme med oplysning om kollegernes erfaring vedrørende de i

udvalgets skrivelse fremdragne spørgsmål, og sagen har herefter været behandlet på et møde i sagfØrerrådet, hvor der var enighed om at udtale følgende:

Selv om der i enkelte kredse har vist sig at være interesse for indførelse af en særordning som den omhandlede, må rådet nære betænkelighed ved at anbefale at sætte et så stort administrativt apparat i virksomhed, som den påtænkte registrering måtte være.

P. K. V.

Detlef Thomsen.

FORENEDE DANSKE MOTOREJERE
KONGELIG DANSK AUTOMOBIL KLUB
LANDSFORENINGEN DANSKE VOGNMÆND

København, den 1. december 1956.

Til justitsministeriets udvalg vedr. underpanterettigheder i løsøre.

Undertegnede organisationer har haft lejlighed til at gøre os bekendt med det af udvalget udarbejdede udkast til lovforslag om registrering af rettigheder i motor-køretøjer, og vi tillader os i den anledning at fremkomme med følgende bemærkninger:

Det er vor opfattelse, at en lov af den foreslåede karakter imødekommer et stærkt behov for en ændring af den hidtil bestående retstilstand for så vidt angår ejendomsforbehold og underpant i indregistreringspligtige motorkøretøjer. Såvel den efter krigens afslutning stedfundne store forøgelse af antallet af motorkøretøjer som de meget betydelige værdier, disse repræsenterer både for den enkelte og for samfundet som helhed, har fremkaldt en interesse for tilvejebringelse af lovregler, der åbner adgang til i videre omfang end tidligere at benytte motorkøretøjer som kreditbasis. Da det foreliggende lovudkast synes et velegnet middel hertil, navnlig ved at beskytte registreret underpant også mod privilegerede kreditorer, og da forslaget desuden giver klare regler om registrering som vilkår for beskyttelse af ejendomsforbehold i motorkøretøjer også ved salg til forhandler, er der grund til at hilse forslaget fremkomst med tilfredshed.

Vi skal i det følgende fremdrage forskellige spørgsmål i forbindelse med lovudkastet, som formentlig fortjener nøjere overvejelse:

ad § 2.

Ifølge § 2 skal den godtroende aftalerhverver ikke have sin ret registreret for at ek스팅vere uregistrerede rettigheder, men det er tilstrækkeligt, at han har fået motorkøretøjet overgivet i sin besiddelse.

Loven udtaler sig ikke, om den gode tro skal foreligge både ved aftalens indgåelse og motorkøretøjets overgivelse. Det ville formentlig være nyttigt at få dette spørgsmål klarlagt.

ad § 4, stk. 1.

De i bekendtgørelsens § 3 omhandlede blanketter synes — navnlig for så vidt angår aftaler om ejendomsforbehold — at være mere kortfattede end købekontrakter af sædvanlig type. Hvis det er tanken, at de nye formularer helt skal afløse de tidligere købekontrakter, bør det formentlig overvejes at supplere bestemmelserne i formularen med yderligere bestemmelser, som ikke vil kunne undværes af parterne. Registreringen af det i købekontrakten tagne ejendomsforbehold kan herefter begrænses til alene at omfatte de i så henseende relevante bestemmelser i købekontrakten. Det vil derimod næppe være hensigtsmæssigt at benytte anmeldelsesformularen ved siden af de gældende købekontrakter, da man bør tilstræbe at forenkle reglerne så meget som muligt.

ad § 6.

Bestemmelsen om registrering af transport eller anden overførelse af registrerede rettigheder indeholder ikke nærmere regler om retsvirkningen af sådan registrering. På samme måde som ved fast ejendom kan formålet være at sikre, at den berettigede modtager underretning om afholdelse af tvangsauktion over automobilet, men det synes tvivlsomt, om denne retsvirkning kan begrunde registreringsadgangen.

Bortset fra reglen i § 4, stk. 2, 2. pkt.,

hvorefter ejerpant ikke kan registreres, indeholder lovudkastet ingen regler om retsforholdet mellem panthaverne indbyrdes, navnlig med henblik på spørgsmålet om ret til oprykning, efterhånden som foranstående prioriteter afdrages eller indfries. Især ved de større vogne, der kan repræsentere betydelige værdier, har dette problem ikke ringe interesse. Det er formentlig hensigten at overlade spørgsmålet til individuelle vedtægter mellem panthaver og pantsætter, men de erfaringer, der var indhøstet inden tinglysningsloven, for så vidt angår fast ejendom, gør det naturligt at overveje, hvorvidt der ikke også, for så vidt angår panterettigheder i motorkøretøjer, burde gives lovregler om adgangen til at aftale oprykningsret, adgang til at indrømme henstand med renter og afdrag på den foranstående prioritet samt retten til at træffe aftale om ændring i vilkårene for panteretten i øvrigt. Det er muligt, at de reale hensyn ikke tilsiger indførelse af tilsvarende regler som dem, der er gældende for fast ejendom, jfr. tinglysningsloven § 40, men vi henstiller som nævnt, at problemet tages op til overvejelse.

Værdien af det nye motorregister for publikum vil naturligvis for en stor del afhænge af den praktiske indretning af dette, og vi går ud fra, at adgangen til at finde frem til registerets oplysninger vil blive lettet mest muligt ved indretning af kartoteker, der er

hensigtsmæssige til dette formål. Endvidere vil der formentlig blive adgang til mod gebyr at rekvirere registerudskrifter, der bør kunne ekspederes i løbet af en eller højst to dage.

Som bekendt har et af ministeriet for offentlige arbejder nedsat udvalg afgivet betænkning vedr. spørgsmålet om eventuel oprettelse af et centralregister for motorkøretøjer. Der knytter sig betydelig interesse til etableringen af et sådant register, idet der med den stigende motorisering er et stadig større behov for detaljerede oplysninger om motorparken både for lovgivningsmagten og for administrationen ved vej- og byplanlægning, skatteopkrævning, militærets udskrivning af motorkøretøjer, m. v. Det har hidtil ikke været muligt at fremskaffe de fornødne oplysninger inden for en rimelig tid og uden uforholdsmæssigt store omkostninger, og motororganisationer og hele motorbranchen er derfor også stærkt interesserede i sagen.

Det er derfor naturligt at rejse det spørgsmål, om et sådant register evt. kunne kombineres med det i det foreliggende forslag omhandlede. Det er os klart, at der vil opstå visse problemer både af praktisk og juridisk art ved en sådan sammenlægning, men vi anser spørgsmålet for at være af en så stor vigtighed, at vi ikke vil undlade at rejse det i denne forbindelse, og anbefale det til overvejelse.

Med højagtelse

Forenede danske motorejere.

Kongelig dansk automobil klub.

V. Lærkes.

V. Loft.

Landsforeningen danske vognmænd.

Mads Petersen.

København, den 5. januar 1957

*Til det af Justitsministeriet vedr. underpantsætning af løsøre nedsatte udvalg,
Christiansborg Slotsplads 1, K.*

Idet vi takker for den adgang, vi har haft til at gøre os bekendt med udvalgets forslag til ændring af reglerne vedrørende underpantsætning af løsøre og specielt udvalgets forslag vedrørende registrering af rettigheder i motorkøretøjer, skal vi tillade os at udtale følgende:

Spørgsmålet om gennemførelse af en speciel lovgivning om registrering af rettigheder i motorkøretøjer blev første gang rejst af fællesrådet over for justitsministeriet i skrivelse af 24. maj 1949 og senere påny over for samme ministerium ved skrivelse af 27. februar 1952, ligesom myndighedernes opmærksomhed ved flere andre lejligheder er blevet henledt på branchens ønsker om gennemførelsen af en sådan særlovgivning.

De synspunkter, der er fremført i de nævnte skrivelser, og hvortil der henvises, står stadig ved magt, og behovet inden for branchen for en registrerings- eller tinglysningsordning specielt for motorkøretøjer er ikke siden da blevet mindsket.

Vi tænker i denne forbindelse også på de ofte besværlige og tidkrævende, men desuagtet usikre undersøgelser, der i dag fra køberens side må gå forud for enhver handel om et brugt motorkøretøj i de tilfælde, hvor sælgeren ikke på forhånd er køberen bekendt som tilstrækkelig økonomisk solid, og vi tænker også på den særlige risiko og usikkerhed, der i dag er forbundet med finansiering af afbetalingshandelen på dette område. Den senere tids svindel med dobbeltbelåninger o. lign. ville under en betryggende registreringsordning ikke have haft mulighed for at udvikle sig.

Det gennem længere tid inden for motorbranchen konstaterede ønske om og behov for en rationel registreringsordning for behæftelser må formodes ud i fremtiden stadig at ville tiltage i styrke i takt med den tilvækst til motorparken, der fortsat ud i endnu uvis fremtid må formodes at ville finde sted. Det kan i denne sammenhæng oplyses, at uagtet priserne på brugte motorkøretøjer i de senere år er faldet endog meget betydeligt, er værdien af den samlede bestand dog som følge af øget nyindregistrering tiltaget således, at værdien af den samlede bestand af automobiler og motorcykler i dag i handel og vandel efter et groft skøn vil kunne anslås til mellem 3 og 4 milliarder kroner.

Fællesrådet er af den opfattelse, at gennemførelsen af en rationel registreringsordning må kunne hvile økonomisk i sig selv gennem de afgifter, der under en eller anden form vil kunne opkræves i forbindelse med registreringen. Som følge af det store antal registreringer, der vil kunne forventes, må registreringsafgiften efter fællesrådets opfattelse kunne blive forholdsvis beskednen i det enkelte tilfælde, og motorbranchens ønske om en registreringsordning må ikke forstås som et ønske, der *for enhver pris* kræves opfyldt. En stempel- og registreringsafgift, der tilsammen væsentligt overstiger 2. klasses stempeltakst, vil ikke forekomme rimelig, men på den anden side heller ikke nødvendig til dækning af de øgede administrationsomkostninger, hvorved det må erindres, at de nuværende tinglysningskontorer ved nyordningen vil blive aflastet for en **del** arbejde.

Vi henleder sluttelig opmærksomheden på, at man flere steder i udlandet allerede har imødekommet et også der konstateret behov for tilvejebringelsen af en registreringsordning for hæftelser i motorkøretøjer.

Dette gælder således:

Norge, der har en speciel lov om rettigheder i busser.

Finland, der har en tilsvarende lov.

Italien, der i tilslutning til ejerregistret har registrering af ejendomsforbehold og panterrettigheder.

Marokko, der har en registreringsordning for afbetalingssolgte motorkøretøjer i for-

bindelse med en ordning, hvorefter motorkøretøjets „ejerkort“ (indregistreringsattest) er særlig mærket, indtil betaling har fundet sted.

Frankrig, hvor en tilsvarende ordning eksisterer.

England, hvor finansieringsselskaberne i fællesskab har oprettet et kontor, hvor samtlige afbetalingshandeler, der finansieres gennem selskaberne, registreres, og hvor man udefra mod betaling kan få oplysning om afbetalingsskølden. Systemet er ifølge sagens natur ikke fuldkomment.

Østrig, hvor der findes en ordning, der ikke er ulig den engelske.

B. Biilov Jacobsen,
formand.

Cai Berg.

